Jaarstukken 2022

Gemeente Raalte

Inhoudsopgave

Gemeente Raalte

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 5
Aanbiedingsbrief 7
Voorwoord 16
Hoofdstuk: 1 Inleiding 17
1.1 Verantwoording beleid 18
1.2 Leeswijzer 19
Hoofdstuk: 2 Programmaverantwoording 21
Programma 1: Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving 25
Programma 2: Integraal beheer openbare ruimte 31
Programma 3: Onderwijs, werk en inkomen 41
Programma 4: Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 51
Programma 5: Duurzaamheid en energietransitie 59
Programma 6: Economie 65
Programma 7: Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed 73
Programma 8: Openbare orde en veiligheid 81
Programma 9: Bestuur en dienstverlening 89
Algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien 97
Overzicht overhead 105
Hoofdstuk 3: Paragrafen 107
Lokale heffingen 109
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 119
Onderhoud kapitaalgoederen 133
Financiering 142
Bedrijfsvoering 147
Openbaarheid 153
Verbonden partijen 156
Grondbeleid 175
Sociaal domein 189
Corona 196
Oekraïne 199
Hoofdstuk 4: Jaarrekening 203
4.1 Overzicht van baten en lasten met toelichting 204
4.2 Balans met toelichting 215
4.2.1 Balans 215

4.2.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling....219
4.2.3 Toelichting op de balans....225
4.2.4 Gebeurtenissen na balansdatum....262
Hoofdstuk 5: Bijlagen....263
Bijlage A. Kerngegevens....265
Bijlage B. Overzicht incidentele baten en lasten....266
Bijlage C. Mutaties in de reserves....275
Bijlage D. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid....276
Bijlage E. Sisa....280
Bijlage F1. Jaarrekening per taakveld....292
Bijlage F2. Taakveld per programma....296
Bijlage G. Brugstaten rekening 2022....300
Bijlage H1. Overzicht niet aangewende kredieten/budgetten overbrengen naar 2023....301
Bijlage H2. Kredieten 2022 naar 2023....304
Bijlage I. Formats nieuwe reserves en voorzieningen....305
Bijlage J. EMU-saldo....307
Bijlage K. Inzicht in loonkosten....308
Hoofdstuk 6: Controleverklaring....311
Controleverklaring....312
6.1 Inleiding....313
6.2 Verklaring College van B&W....313
6.3 Raadsbesluit....314

Aanbiedingsbrief

Raalte, 30 mei 2023

Onderwerp: Jaarstukken 2022

Geachte leden van de raad,

Inleiding

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2022 aan. Met deze jaarstukken legt het college verantwoording af over het gevoerde bestuur in het afgelopen jaar. Ook doen wij u voorstellen over de bestemming van het rekeningsaldo 2022 en het eenmalig verhogen van het plafond van een drietal egalisatiereserves.

We hebben in het afgelopen jaar gezien dat er maatschappelijk grote vraagstukken leven welke invloed hebben op de samenleving. Denk aan zorgen over mondiale ontwikkelingen, met als gevolg een enorme vluchtelingenstroom. Die gevolgen zien we terug in de opvang van asielzoekers en Oekraïners, ook in onze gemeente. Klimaatvraagstukken hebben zijn weerslag. Dit alles in een maatschappelijke context waarin we zien dat de samenleving verhard, gemeenschapszin afneemt en polarisatie toeneemt. Onze inwoners, ondernemers en agrariërs maken zich terecht zorgen over deze ontwikkelingen. Met name de onzekerheid en onduidelijkheid die al deze veranderingen met zich meebrengen hebben grote impact.

Lokaal hebben we daardoor onder andere grote onrust bij onze boeren gezien, zich uitend in massale boerenprotesten. Een ander groot vraagstuk dat onze volle aandacht heeft gehad is het tekort aan woningen. Daarnaast zijn we in 2022 geconfronteerd met alsmaar stijgende energieprijzen en sterk toenemende inflatie. Het Rijk heeft hier wel compensatiemaatregelen tegenover gesteld, maar toch hebben onze inwoners dit gevoeld in hun portemonnee en voelen dit nog steeds in hun portemonnee. Ook in het verslagjaar hebben we ons er hard voor gemaakt dat in onze gemeente niemand tussen ‘wal en schip’ komt. Dit blijven we doen.

Voor ons als gemeentebestuur is het belangrijk dat onze inwoners hier in de gemeente fijn kunnen wonen, leven, werken en recreëren met onder andere goede voorzieningen en zich betrokken voelen bij hun omgeving. Daar hebben we in 2022 samen met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en ambtelijke organisatie sterk op ingezet. Dit blijven we doen richting toekomst waar grote veranderingen aanstaande zijn. Door samen op te trekken zijn we ervan overtuigd dat we, ook in tijden van veranderingen, Raalte elke dag een beetje mooier kunnen maken.

Gelukkig kwamen de coronamaatregelen in 2022 ten einde. In januari was er nog sprake van een lockdown maar hierna konden de corona maatregelen stap voor stap snel afgebouwd worden en kon de samenleving weer open. We kijken terug op een voor ons allemaal heel bijzondere periode van bijna drie jaar.

Een terugblik op 2022 in vogelvlucht

Woon en leefomgeving
De voorbereidingen op de Omgevingswet zijn doorgezet met het oog op de inwerkingtreding per 1 januari 2023. Inmiddels is de inwerkingtreding uitgesteld naar 1 januari 2024. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zodat het straks bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten. Om uitvoering te geven aan de ambities in de omgevingsvisie, het programma wonen en het coalitieakkoord zijn we samen met uw raad voortvarend aan de slag gegaan met de woningbouwopgave. Begin 2023 heeft dit geresulteerd in een door uw raad vastgestelde bestuursopdracht Groei gemeente Raalte. Uitgangspunt is de bouw van 3000 woningen in de komende tien jaar. Vanuit het Rijk is in 2022 gestart met het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Stikstof is één van de opgaven die op het buitengebied afkomen. De provincie heeft de gebiedsgerichte aanpak stikstof verbreed naar het provinciaal programma landelijk gebied (PPLG). De betekenis voor een toekomstbestendig buitengebied voor onze gemeente en voor onze boeren is groot. Samen met uw raad en onze inwoners gaan we hiervoor in 2023 de eerste stappen zetten waaronder het bepalen van de beleidsmatige prioriteiten.

Verkeer en vervoer
In maart 2022 is door de minister de startbeslissing MIRT-verkenning N35 Wijthmen-Nijverdal ondertekend. Om de veiligheid op de N35 te waarborgen heeft uw raad de bestemmingsplannen voor de aanleg van twee bajonetkruisingen op de N35 bij Heino vastgesteld. In 2022 is gebleken, dat een ontwerp van Knooppunt Raalte niet te realiseren is binnen het beschikbare budget. Partijen gaan hierover in 2023 nader in gesprek.

Integraal beheer openbare ruimte
Programmatisch werken in de openbare ruimte met een gebiedsgerichte aanpak wordt steeds belangrijker. Hierbij komt de samenhang tussen de fysiek ruimtelijke opgaven en de sociale vraagstukken steeds beter in beeld. In 2022 zijn hiertoe de eerste stappen gezet. Ook wordt vanaf 2022 gewerkt met een (eerste versie) van een meerjareninvesteringsplan openbare ruimte. Het daadwerkelijk uitvoeren van maatregelen om de biodiversiteit te versterken vindt op steeds grotere schaal plaats, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Ook hebben we in 2022 mooie stappen gezet met betrekking tot de klimaatadaptatie. Denk hierbij onder andere aan de tegelophaalservice wat ons in de top 10 heeft gebracht van het NK-tegelwippen. Een groot deel van de gemeentelijke gebouwen is verduurzaamd. Uitzondering hierop zijn de brandweerkazernes in Raalte en Heino in verband met renovatieplannen en het gemeentehuis in verband met de huisvestingsplannen.

Zorg voor onze inwoners
Door het uitbreken van de oorlog in februari 2022 in de Oekraïne kwam een vluchtelingenstroom op gang. Ook Raalte heeft vluchtelingen opgevangen en onderwijs geboden. Als gevolg van de sterk gestegen energieprijzen en kosten voor huishoudelijke uitgaven groeide het aantal huishoudens met geldzorgen. In 2022 heeft het Rijk generieke maatregelen getroffen om deze verhoging van prijzen te verzachten. In het kader daarvan is uitvoering gegeven aan de energietoeslag voor minima. In 2022 is de visie Raalte Werkt vastgesteld. Met de hierin afgesproken doelstellingen zetten we nog sterker in op het begeleiden van onze inwoners die (tijdelijk) een steuntje of duwtje in de rug nodig hebben.
In 2022 is ook de uitvoering van het Actieplan Werk Raalte gestart. Aan de hand van dit actieplan hebben we in 2022 samengewerkt met ondernemers en onderwijspartners aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt. In 2022 is zowel de aanbesteding van de specialistische jeugdhulp als de huishoudelijke hulp uitgevoerd. Vanuit het uitgangspunt reële tarieven zijn de tarieven hierbij gestegen. Het toekomstperspectief Kr8 van Raalte is vastgesteld. Op basis van deze visie werken we aan een sterkere verbinding tussen leefwereld, sociale basis, voorliggend veld en specialistische zorg.

Duurzaamheid en energietransitie
In 2022 is gewerkt aan de uitvoering van de Regionale Energie Transitie 1.0. Ook is gestart met het uitwerken van de warmtevisie in gebiedsgerichte aanpakken en aanvullende individuele aanpakken. Hierbij wordt gericht gekeken naar koppelkansen met andere opgaven. Er zijn energiescans/ adviezen uitgevoerd bij woningeigenaren. Er is een plan met bijbehorend maatregelenpakket opgesteld om energiearmoede te bestrijden. Vrijwillige energie bespaarcoaches en energieklussers spelen hierin een belangrijke rol. Ook de asbestsanering is in 2022 gecontinueerd, met meer m2 dan vooraf rekening was gehouden.

Lokale economie en ondernemerschap
De taskforce Ondernemersdienstverlening is voortgezet en samen met ondernemers zijn de prioriteiten geselecteerd. De focus is gelegd op doorlooptijden vergunningen, (lokale) inkoop en aanbesteding. Er is gestart met de uitvoering van de herinrichting van de Grote Markt en de Plas in Raalte. Het nieuwe terrassenbeleid en het vernieuwde evenementenbeleid is vastgesteld. Ook is ingezet op versterking van het lobby en relatiemanagement Regio Zwolle.

Onderwijshuisvesting
Op basis van het vastgestelde Integraal Huisvestings Plan onderwijs is een start gemaakt met de voorbereiding om te komen tot projectplannen voor renovatie of nieuwbouw voor de volgende schoolgebouwen: Bernadette school in Heeten/ St. Jozefschool in Nieuw Heeten en De Linde in Laag-Zuthem.

Openbare orde en veiligheid
In 2022 werd inzet gevraagd bij de (crisisnood) opvang van vluchtelingen voor de oorlog in de Oekraïne en asielzoekers vanuit het overvolle aanmeldcentrum in Ter Apel. Daarnaast zagen we landelijk, maar ook lokaal een toename van betogingen. Lokaal kregen we in 2022 onder andere te maken met marsen vanwege de coronamaatregelen, de situatie in de Oekraïne en geweld tegen vrouwen.

Meerdaagse protestacties van woonwagenbewoners vanwege het lokale woonbeleid en agrariërs vanwege het (landelijke en provinciale) stikstofbeleid. In samenwerking met politie en horecaondernemers is het convenant Veilig Uitgaan vastgesteld. De bestuurlijke agenda Zorg & veiligheid is vastgesteld. Hierin zijn afspraken gemaakt met onder andere zorgpartners om de totale keten te versterken. Op basis van het VTH-uitvoeringsbeleid is er sprake geweest van risico gestuurde handhaving, maar er was ook oog voor signalen vanuit de samenleving.

Financieel resultaat 2022

In onderstaande tabel is de opbouw van het rekeningsaldo 2022 weergegeven in relatie tot het verwacht resultaat na vaststelling van de zomernota 2022. Uit dit overzicht blijkt, dat het rekeningsaldo 2022 € 4,60 mln. voordeliger is dan bij de zomernota was voorzien.

Resultaat jaarrekening 2022 ten opzichte van begrotingsresultaat na zomernota			
Bedragen in €			- is voordeel
Omschrijving	V/N		Bedrag
Begrotingsresultaat 2022 primitief	**N**		**1.778.068**
Resultaat zomernota 2022	V		-3.869.550
Begrotingsresultaat na zomernota 2022	**V**		**-2.091.482**
Resultaat jaarrekening 2022	V	-9.816.338	
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2023 vanuit de 'algemene uitkering'(zie bijlage H1)	N	2.146.180	
opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2023 in verband met 'overlopende posten' van 2022 naar 2023 (zie bijlage H1)	N	972.082	
'Netto' rekeningsaldo 2022	V		-6.698.076
Resultaat jaarrekening 2022 ten opzichte van begrotingsresultaat na zomernota	**V**		**-4.606.594**

Bovenstaand overzicht laat zien dat het resultaat van de jaarrekening ruim € 9,81 mln. positief bedraagt, dat wil zeggen het verschil tussen baten en lasten. Van dit resultaat wordt voorgesteld € 3,12 mln. over te hevelen naar 2023 (inclusief € 2,14 mln. algemene uitkering), omdat de betreffende activiteiten niet (volledig) zijn afgerond in 2022 of worden doorgeschoven naar 2023. Het 'netto' rekeningsaldo komt hiermee op € 6,69 mln. voordelig. Dit is € 4,60 mln. positiever dan bij de zomernota 2022 werd verwacht.

Voor een specificatie van de overlopende posten van 2022 naar 2023 zie bijlage H1.

Analyse rekeningresultaat 2022

Het rekeningresultaat 2022 is positiever dan bij de zomernota 2022 werd verwacht. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

Meevallers:

- Hogere uitkering Oekraïne; voorgesteld wordt deze hogere uitkering te storten in de nieuw te vormen reserve 'opvang vluchtelingen en statushouders'
- Hogere algemene uitkering
- Hogere dividenduitkeringen
- Minder uitgaven zorg- en hulpverlening, CJG en volksgezondheid
- Vrijval voorziening pensioenen wethouders
- Voordelig renteresultaat
- Stelpost prijsstijgingen niet volledig ingezet
- Meer doorberekende projecturen
- Positief resultaat op de loonsom boven plafond reserve strategische personeelsplanning

Tegenvaller:

- Te betalen vennootschapsbelasting als gevolg van winstneming diverse complexen grondexploitatie

Reservepositie

Het verloop van de algemene bestemmingsreserve is in onderstaande tabel toegelicht.

Ontwikkeling algemene bestemmingsreserve bij de jaarrekening 2022

Bedragen * €1.000

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Verwachte stand per 1 januari	**20.523**	**20.594**	**13.918**	**16.167**	**20.385**
Bij: rekeningsaldo 2021	2.128				
Af: saldo toevoegingen/onttrekkingen 2022	-3.606				
afroming algemene reserve grondexploitatie	1.549				
Bij: rekeningsaldo 2022		9.816			
Af: via bestemming rekeningsaldo 2022 deel rekeningsaldo ten gunste van de reserve Oekraine		-1.559			
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2023 vanuit de 'algemene uitkering'		-2.146			
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2023 voor posten welke in 2022 nog niet volledig zijn gerealiseerd (de zogenaamde 'overlopende' posten)		-972			
Exploitatieposten reeds ten laste van de algemene bestemmingsreserve geraamd		-537			
Claims via raadsbesluit jaarrekening 2022 (overbrengen kredieten ten laste van de algemene bestemmingsreserve)		-687			
Doorschuiven kredieten bij zomernota 2022		-2.283	-147		
Af: vorming dynamische investeringsreserve		-7.500			
Af: amendement biodiversiteit begr. 2023		-60	-45	-45	
Af: herhuisvesting bibliotheek Raalte		-179			
Dekking begrotingsresultaat 2023-2026		-569	2.441	4.263	-992
Verwachte stand per ultimo jaar	**20.594**	**13.918**	**16.167**	**20.385**	**19.393**

Uit deze tabel blijkt dat de algemene reserve van € 20,59 mln. per 31-12-2022 terugloopt naar een bedrag van € 19,39 mln. per ultimo 2026. Dit is € 14,89 mln. boven het door de raad ingestelde minimumniveau van € 4,5 mln.

Algemene reserve grondexploitatie bij de jaarrekening 2022

De algemene reserve grondexploitatie kent per 31-12-2022 een stand van € 5,0 mln. Dit is na afroming met een bedrag van € 1,55 mln. In de Nota Grondbeleid is voor de algemene reserve grondexploitatie een ondergrens van € 1 mln. en een bovengrens van € 5 mln. bepaald. Op basis hiervan is er daarom sprake van een surplus per 31-12-2022 van afgerond € 1,55 mln. Dit surplus is, in overeenstemming met de Nota Grondbeleid, afgeroomd en gestort in de algemene bestemmingsreserve.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de boogde winstneming voor de jaren 2023-2026 is gebaseerd op verwachte kosten en (grond) opbrengsten. Mochten deze afwijken dan heeft dit gevolgen voor de winstneming en daaropvolgend de afroming van de algemene reserve grondexploitatie. De afgelopen jaren konden er winstnemingen gedaan worden op een aantal lopende grondexploitaties en dan met name het complex Salland II. De meer recent in exploitatie genomen complexen laten een ander beeld zien. Niet alle nieuwe grondexploitaties sluiten met een positief resultaat en daar waar wel sprake is van een positief exploitatieresultaat is dat resultaat relatief gering.
Dit heeft een nadelig effect op de jaarlijkse winstneming en de afdracht van het surplus van de algemene reserve grondexploitatie. Daar waar in de afgelopen jaren sprake was van een forse storting in de algemene bestemmingsreserve, moet voor de komende jaren rekening gehouden worden met een beperktere afroming van de algemene reserve grondexploitatie. Daarnaast moet ook rekening gehouden worden met investeringen vanuit de groeiopgave gemeente Raalte.

Op basis van onder andere de geactualiseerde grondexploitaties ziet het verwachte (meerjaren) verloop van de algemene reserve grondexploitatie er als volgt uit:

Algemene reserve grondexploitatie

Bedragen in €

Alg res grondexploitatie	2022	2023	2024	2025
Stand per 1-1	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Stortingen	1.767.140	1.860.539	1.219.242	928.035
Onttrekkingen	-218.159	-317.420	-317.420	-317.420
Afroming reserve	1.548.981	1.543.119	901.822	610.615
Stand per 31-12	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**

Voor een nader inzicht in de grondexploitatie zie paragraaf 3.8. Grondbeleid.

Reserve weerstandsvermogen

De weerstandsratio is bij de jaarrekening 2022 als volgt berekend:

Bedragen in €

Omschrijving	Bedrag
Beschikbare weerstandscapaciteit:	
Onbenutte belastingcapaciteit	2.300.000
Algemene reserve grondexploitatie	5.000.000
Reserve weerstandsvermogen	5.904.373
af: claim kadernota 2020-2023	-560.000
Onvoorzien	90.000
Totaal	**12.734.373**
Benodigde weerstandscapaciteit:	
Risico's conform tabel	3.022.752
Verhouding beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit	**4,2**

Zie onderstaande tabel voor de ontwikkeling van de weerstandsratio 2019-2023.

Ontwikkeling weerstandsratio

Omschrijving	Begr 2019	Rek 2019	Begr 2020	Rek 2020	Begr 2021	Rek 2021	Begr 2022	Rek 2022	Begr 2023
Weerstandsratio	1,9	2,3	1,7	2,1	1,7	4,0	2,5	4,2	4,0

Vanaf de jaarrekening 2021 schommelt de weerstandsratio rond de 4. Deze is de afgelopen jaren met name toegenomen door een vermindering van de ingeschatte risico's binnen de grondexploitatie. Het blijft echter een momentopname. Dit wordt versterkt door de huidige turbulente en onzekere tijd. Hier komt bij dat nog niet duidelijk is wat voor effect de verandering in opzet van de algemene uitkering vanuit het Rijk vanaf 2026 voor onze gemeentefinanciën heeft.

Bij de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 wordt opnieuw een integrale beoordeling gemaakt van de te inventariseren risico's in relatie tot het beschikbare weerstandsvermogen en de hieruit voortvloeiende weerstandsratio. Hierbij is het met name van belang verder in te zoomen op de te verwachten langjarige risico's binnen de grondexploitatie en te beoordelen of en zo ja welke nieuwe risico's mogelijk relevant zijn/worden. Dit in relatie tot het beschikbare weerstandsvermogen. Belangrijk hierbij is dat er een consistente lijn blijft bestaan in de ontwikkeling van de (toekomstige) weerstandsratio.

Voor een nader inzicht in de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit zie paragraaf 3.2. weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Ontwikkeling egalisatiereserve sociaal domein

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de egalisatiereserves sociaal domein zich vanaf 2015 tot en met 2022 hebben ontwikkeld. Vanaf 2020 is de reserve zorg en de reserve participatie samengevoegd tot één egalisatiereserve sociaal domein.

Ontwikkeling Egalisatiereserves sociaal domein 2015-2022

Bedragen x € 1.000.000

Stand per ultimo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zorg	3,35	4,53	4,20	3,78	3,74			
Participatie	1,05	0,96	0,43	0,88	1,09			
Egalisatiereserve sociaal domein						4,81	6,00	7,33
Totaal	**4,40**	**5,49**	**4,63**	**4,66**	**4,83**	**4,81**	**6,00**	**7,33**

(In bovengenoemde stand zijn de claims per ultimo 2022 tot een bedrag van € 2,09 mln. niet opgenomen.)

De stand van de reserve Sociaal domein per 31-12-2022 is € 7,33 mln. Echter op de reserve Sociaal domein rusten per 1-1-2023 nog claims van € 2,09 mln. (op basis van eerder genomen besluiten). Hiermee rekening houdend komt het saldo van de reserve Sociaal domein op circa € 5,24 mln., hetgeen onder het bij de begroting 2022 vastgestelde plafond van € 6,5 mln. ligt. Met de reserve is er een buffer om de financiële risico's binnen het sociaal domein op te vangen.

Financiële wendbaarheid en weerbaarheid

Wendbaarheid

Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel we zijn om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. De volgende instrumenten dragen bij aan de financiële wendbaarheid:

- Kengetal netto schuldquote (niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen)
- Kengetal belastingcapaciteit

Weerbaarheid

Weerbaarheid heeft te maken met veerkracht of het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's.

De volgende onderwerpen dragen bij aan de financiële weerbaarheid:

- Algemene bestemmingsreserve
- Ratio weerstandsvermogen
- Kengetal solvabiliteit
- Kengetal grondexploitatie
- Kengetal structurele exploitatieruimte

De financiële kengetallen hebben zich bij de jaarrekening 2022 als volgt ontwikkeld:

Overzicht financiële kengetallen

Getallen in %

Kengetal	Rek. 2020	Begr 2021	Rek. 2021	Begr. 2022	Rek. 2022	Begr. 2023	Streefwaarden kengetallen Positief	Neutraal	Negatief
Netto schuldquote	69%	97%	58%	86%	38%	58%			
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	62%	89%	52%	79%	33%	53%	< 90%	90-130%	> 130%
Solvabiliteit	42%	31%	44%	35%	49%	37%	> 50%	20-50%	< 20%
Grondexploitatie	16%	23%	16%	15%	10%	11%	< 20%	20-35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	0,19%	0,77%	1,00%	0,92%	1,98%	3,53%	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	97%	98%	94%	94%	95%	95%	< 100%	100%	> 100%

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt hebben de meeste financiële kengetallen zich in 2022 verder in positieve zin ontwikkeld. De financiële kengetallen scoren nu nagenoeg in de gehele linie 'positief' ten opzichte van de streefwaarden-kengetallen.

Tot slot

De door de raad ingestelde rekeningcommissie voert op 21 juni 2023 het onderzoek jaarrekening uit. Hierbij licht de accountant het accountantsverslag 2022 toe. Het verslag van dit onderzoek wordt u daarna zo spoedig mogelijk toegezonden.

Burgemeester en wethouder van Raalte,

de secretaris — de burgemeester

Monique van Esterik — Martijn Dadema

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2022 van de gemeente Raalte. Met dit sluitstuk van de budgetcyclus 2022 leggen we als college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid. Het is gebruikelijk dat de verslaglegging voor iedereen ter inzage wordt gelegd en op de website wordt gepubliceerd.

Jaarverslag en jaarrekening
De jaarstukken 2022 zijn opgedeeld in een jaarverslag en een jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de diverse paragrafen. Over dit onderdeel wordt geen accountantsverklaring afgegeven. Wel stelt de accountant vast, dat de inhoud van het jaarverslag niet in strijd is met de jaarrekening. De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de balans met toelichtingen en is door de accountant gecontroleerd en voorzien van een controleverklaring.

Wij hopen dat u met deze verslaglegging een instrument in handen heeft voor een goede invulling van uw controlerende rol.

Burgemeester en wethouders van Raalte,

30 mei 2023

Hoofdstuk 1
Inleiding

Gemeente Raalte

1.1 Verantwoording beleid

Het programmaverslag en de financiële vertaling daarvan in de jaarstukken, vormen het sluitstuk van de gemeentelijke planning– en controlcyclus.

In de meerjarenbegroting 2022-2025 zijn de beleidsvoornemens, de beschikbare middelen en de daaraan gekoppelde resultaten en prioriteitstellingen opgenomen.

Over de vorderingen in de uitvoering van deze beleidsvoornemens en de aanwending van de beschikbaar gestelde middelen wordt jaarlijks in de zomernota aan de raad gerapporteerd. Het nu voorliggende afsluitende jaarverslag en de jaarrekening zijn de belangrijkste documenten voor het afleggen van verantwoording over gemeentelijke prestaties en bestedingen. Formeel dienen de documenten twee doelen:

1. Verantwoording van ons als college aan de gemeenteraad;
2. Verantwoording van de gemeenteraad aan de bevolking die hij vertegenwoordigt.

Zoals al aangegeven, dient er voor de verslaglegging een onderscheid te worden gemaakt in jaarverslag en jaarrekening.

Het onderdeel *jaarverslag* geeft inzicht in de realisatie van de programma's. Dit inzicht wordt verkregen door een uitwerking te geven van:

- De mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd;
- De wijze waarop geprobeerd is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken;
- De gerealiseerde baten en lasten.

De *jaarrekening*, waar het oordeel van de accountant over het getrouwe beeld en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties betrekking op heeft, bevat:

- De gerealiseerde baten en lasten per programma;
- Het overzicht van de gerealiseerde dekkingsmiddelen;
- Het totaal saldo van baten en lasten;
- De werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- Het gerealiseerde resultaat na bestemming.

Volgens de BBV-voorschriften worden eerst alle baten en lasten van de programma's gepresenteerd. Vervolgens wordt het resultaat bepaald en daarna wordt het resultaat bestemd. Op dat moment vinden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves plaats.

Beleidsindicatoren

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft een vaste set aan beleidsindicatoren voor. Deze zijn per programma terug te vinden in de indicatorentabel (zie licht gele arcering). Naast de verplichte beleidsindicatoren is nog een aantal 'eigen' indicatoren opgenomen. Hierbij maken we voor een belangrijk deel gebruik van de indicatoren uit 'waar staat je gemeente'.

De indicatoren uit het burgeronderzoek 'Waar staat je gemeente' gaan uit van verschillende maatschappelijke thema's namelijk:

- Woon- en leefklimaat
- Relatie burger–gemeente
- Gemeentelijke dienstverlening
- Zorg en welzijn

De indicatoren worden gemeten met een gemiddeld cijfer op een vijfpuntsschaal, waarbij een 1 staat voor 'helemaal oneens' en een 5 voor 'helemaal eens'. Met andere woorden: hoe hoger het cijfer, hoe meer de burgers het eens zijn met de stelling. Het onderzoek vindt tweejaarlijks plaats. In 2020 is de laatste meting geweest. Voor 2021 en 2022 zijn derhalve geen indicatoren beschikbaar. Dit geldt ook voor enkele indicatoren afkomstig van het CBS. Om inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van de indicatoren zijn de indicatoren 2021 toegevoegd aan de tabellen.

1.2 Leeswijzer

In de begroting en rekening 2022 zijn de volgende programma's opgenomen:

1. Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving
2. Integraal beheer openbare ruimte
3. Onderwijs, werk en inkomen
4. Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp
5. Duurzaamheid en energietransitie
6. Economie
7. Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed
8. Openbare orde en veiligheid
9. Bestuur en dienstverlening

   Overzicht Algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien

   Overzicht overhead

Met het jaarverslag wordt inzicht gegeven in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd en de wijze waarop geprobeerd is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken.

Dit inzicht wordt gegeven aan de hand van de beantwoording van de volgende W-vragen:

- Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?
- Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?
- Wat heeft het ons gekost?

Financiële resultaten worden met een min-teken weergegeven bij een voordelig resultaat.

Bij de programma's worden de relevante afwijkingen toegelicht.

In **hoofdstuk 3** wordt ook een nadere toelichting gegeven in de voorgeschreven paragrafen.

Deze toelichting geeft een dwarsdoorsnede van de financiële positie bezien vanuit het perspectief van de volgende onderdelen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Openbaarheid
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Sociaal domein
- Corona
- Oekraïne

In **hoofdstuk 4** vindt u de balans met toelichting, de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en is het overzicht van baten en lasten met toelichting opgenomen. Hier wordt de jaarrekening in vogelvlucht toegelicht. Daarnaast is in dit hoofdstuk het verplichte model Wet Normering Topinkomens opgenomen.

In **hoofdstuk 5** zijn de (verplichte) bijlagen opgenomen.

In **hoofdstuk 6** is de controleverklaring opgenomen.

Als afsluiting treft u het raadsbesluit aan tot vaststelling van de jaarstukken 2022 en de bestemming van het rekeningsaldo.

Hoofdstuk 2
Programmaverantwoording

Gemeente Raalte

Inleiding

Om een heldere verslaglegging af te geven over het gevoerde beleid in 2022, is de programmaverantwoording in navolging van de programmabegroting 2022 opgebouwd uit 9 programma's. Zo zijn de resultaten in de jaarstukken 2022 te vergelijken met het geraamde in de programmabegroting 2022.

Programma 1

Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving

Gemeente Raalte

Programma 1: Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving

Portefeuillehouder: Wethouders A. Kreule en B. Nijboer
Programmacoördinator: Domeinmanager H. Lantink

2.1.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?

Eind oktober 2022 hebben we te horen gekregen dat de Omgevingswet opnieuw is uitgesteld. Vooralsnog is de invoeringsdatum 1 juli 2023, maar de meest aannemelijke datum lijkt 1 januari 2024 te worden.

2.1.2 Doelstellingen 2022

1. We zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet per 1 juli 2022. De nieuwe wet vraagt om een andere manier van werken. Hierbij staat voorop dat we inspelen op initiatieven, integraliteit en meer bestuurlijke afwegingsruimte. We geven uitvoering aan onze vastgestelde Omgevingsvisie Horizon gemeente Raalte 2040.

2. We verbeteren de verkeersveiligheid en bereikbaarheid door onder andere de realisatie van de Marsroute voor de N35 en knooppunt Raalte verder voor te bereiden en uitvoering te geven aan de verkeersagenda.

3. In het programma Wonen is de ambitie neergelegd om de komende jaren extra woningen te bouwen (in totaal 1.500 tot 2.000 tot het jaar 2030). Het ruimtelijk beleid staat in het teken van deze ambitie. Hierbij haken we aan bij de verstedelijkingsstrategie van de Regio Zwolle.

2.1.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 We hebben de voorbereidingen op de Omgevingswet doorgezet met het oog op (inmiddels achterhaalde) inwerkingtreding per 1 januari 2023. Dit heeft in 2022 onder andere de volgende voorbereidende besluiten en producten opgeleverd:

a. Een aangepaste legesverordening
b. Besluit over verdeling bevoegdheden onder de Omgevingswet (adviesrecht en delegatiebesluit omgevingsplan)
c. Aanpassing werkprocessen (voorbereid en deels geïmplementeerd)
d. Verordeningen commissie ruimtelijke kwaliteit en verordening nadeelcompensatie.

Al met al zijn we goed voorbereid op de nieuwe wet. Wel zorgt het voortdurende uitstel van de wet ervoor dat we steeds moeten versnellen en afschalen met alle gevolgen van dien.

1.2 en 3.1 Uitvoering omgevingsvisie, programma Wonen en coalitieakkoord.
In 2022 zijn de voorbereidingen gestart om meer woningen te bouwen dan voor de eigen behoefte nodig is (coalitieakkoord: 3.000 woningen). Hiermee geven we uitvoering aan de ambities in de omgevingsvisie, het programma Wonen en het coalitieakkoord. We hebben een multidisciplinair team gevormd dat onder leiding van de opgave-manager de voorbereidingen heeft opgestart.

2.1. In maart 2022 is door de minister de startbeslissing MIRT verkenning N35 Wijthmen-Nijverdal ondertekend. Om de veiligheid op de N35 te waarborgen, heeft de raad in 2022 de bestemmingsplannen voor de aanleg van twee bajonetkruisingen op de N35 bij Heino vastgesteld.

In totaal komen 26 oversteken in de buurt van de beide bajonetkruisingen te vervallen. De bajonetkruisingen worden naar verwachting in 2024-2025 gerealiseerd.
In 2022 bleek dat een ontwerp van Knooppunt Raalte niet te realiseren is binnen het beschikbare budget. We zoeken naar aanvullende financiële middelen zodat het plan kan worden gerealiseerd.

2.1.4 Verantwoording nieuw beleid 2022

Programmamanager verstedelijkingsagenda

De programmamanager (opgave-manager) is in de zomer van 2022 gestart en heeft een team geformeerd dat met de lokale verstedelijkings-/groeiopgave aan de slag is gegaan. Het team heeft een eerste concept van een bestuursopdracht, het startdocument, opgeleverd. Dit krijgt begin 2023 een vervolg in de gemeenteraad.

Contactpersoon buitengebied

De inzet van de contactpersoon buitengebied is in 2022 voortgezet. De verbinding en communicatie met het buitengebied is gezien de maatschappelijke opgaven waardevol.

Gebiedsgerichte aanpak stikstof

In 2022 is vanuit het Rijk gestart met het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Stikstof is één van de opgaven die op het buitengebied afkomen. De provincie heeft de gebiedsgerichte aanpak stikstof verbreed naar het provinciaal programma landelijk gebied (PPLG).

Leaderprogramma 2023-2027

In 2022 is de basis gelegd voor het nieuwe Leaderprogramma 2023-2027 door met inwoners (verplicht in kader van Leader) een visie op te stellen voor Salland. Deze Toekomstvisie Salland 2023-2030 vormt de basis voor de Lokale Ontwikkeling Strategie (LOS); het toetsingskader voor projecten in de nieuwe leaderperiode.

2.1.5 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren programma 1	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Nieuwbouw woningen Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen *Bron: ABF - Systeem Woningvoorraad* *Daadwerkelijk aantal nieuwbouw woningen: 178*	2021	6,7		6,7	3,7	10,4
Ik voel me thuis in deze buurt *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	4,2	4,2		4,0	n.n.b.
% Tevredenheid over openbaar vervoer in de nabijheid *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	63%	63%		63%	n.n.b.

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

Cijfer onderzoeksmeting is gebaseerd op een 1-5 schaal; hoe hoger, hoe meer burgers eens zijn met deze stelling.

2.1.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-10.080.732	-8.438.183	1.642.549
Lasten	13.652.252	11.032.219	-2.620.034
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**3.571.520**	**2.594.035**	**-977.485**
Mutaties in reserves	591.087	1.143.378	552.291
Gerealiseerd resultaat	**4.162.607**	**3.737.413**	**-425.194**

2.1.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Meer ontvangen leges omgevingsvergunningen	-97.000
Minder doorbelasting diverse domeinen	-172.949
Minder doorberekening van M8-kredieten t.g.v. de exploitatie	-151.570
Diverse kleine verschillen	-3.675
Totaal verschil	**-425.194**

Meer ontvangen leges omgevingsvergunningen (voordeel € 97.000)

In 2022 is ten opzichte van het begrote bedrag van € 900.000 een bedrag van € 97.000 meer aan bouwleges ontvangen. In de afgelopen jaren hebben we hogere legesinkomsten gehad dan geraamd door de aangetrokken economie en de hogere bouwkosten.Om de werkvoorraad beheersbaar te houden is extra formatie ingehuurd. Bouwwerken kennen vaak een uitvoeringsperiode van een jaar of meer en lopen dus door in 2023 en soms zelfs 2024. In die jaren is er niet alleen nog toezicht nodig, maar ook begeleiding omdat plannen gaandeweg soms worden bijgesteld. Dit 'nawerk' willen we ook goed faciliteren en waar nodig met maatwerk op inspringen. Het voorstel is om het voordeel van € 97.000 over te brengen voor de uitvoering in 2023.

Minder doorberekening eenmalige investeringen	
N35 't Fiester door naar 2023	4.752
Onderzoek bestemming Landgoed Old Heino naar 2023	-15.000
Kavelruil N35 vrijval t.g.v. 2022	-9.963
Verstedelijkingsopgave programma 1 naar 2023	-64.986
Leader projecten t.l.v. 2022	2.245
Implementatie Omgevingswet naar 2023	-53.353
Verkabeling hoogspanningsmast naar 2023	-9.511
Frictie- en ontwikkelbudget OD naar 2023	-3.713
Invoering woningwet vrijval t.g.v. 2022	-2.040
Totaal	**-151.569**

Verschillen in de reservemutaties		
Meer storting in de reserve bouwgrondexploitatie		18.206
Minder onttrekking door lagere doorberekeningen M8, waaronder:		
* Implementatie omgevingswet externe diensten naar 2023	48.804	
* Leader projecten naar 2023	40.466	
* Visie op dorpsrand Heino - N35 naar 2023	48.466	
* Frictie- en ontwikkelbudget OD naar 2023	80.287	
* Begeleidingskosten bouwvergunningen naar 2023	190.423	
* Digitaliseren bouwdossiers naar 2023	40.564	
* ICT koppelingen omgevingsvergunningen - zaaksysteem naar 2023	24.000	
* Diversen	63.829	
Totaal lagere beschikking door lagere doorberekening M8		536.839
Diversen		-2.754
Totaal		**552.291**

Programma 2

Integraal beheer openbare ruimte

Gemeente Raalte

Programma 2: Integraal beheer openbare ruimte

Portefeuillehouder: Wethouders B. Nijboer en B. Breunissen
Programmacoördinator: Domeinmanager R. van Harten

2.2.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?

Binnen het bestaand bebouwd gebied zien we het besef groeien dat een integrale en gebiedsgerichte aanpak noodzakelijk is om tot een toekomstbestendige openbare ruimte te komen. De samenhang tussen de fysiek ruimtelijke opgaven en de sociale vraagstukken komt steeds beter in beeld. Een nieuwe uitdaging die zich aandient is het vervlechten van de groeiopgave voor Raalte met de opgaven om het bestaande bebouwde gebied toekomstbestendig te maken.

In organisatorisch opzicht zijn stappen gezet om de doelen in beleid en de omgevingsvisie ook te kunnen halen, waarbij in toenemende mate een omslag wordt gemaakt van ad hoc naar planmatig werken.

In 2022 is wederom gewerkt aan het opstellen van beheerplannen, naast het afronden van de assetsheets. Er is voortgang geboekt, zij het minder dan gewenst. Hieraan ligt een capaciteitsvraagstuk ten grondslag. Veel vraagstukken vragen om inzet op operationeel niveau, hierin is in 2022 voorzien. Dit biedt ruimte om op strategisch niveau een grotere inzet te plegen in 2023.

Op het gebied van klimaatbeleid is de regionale samenwerking in Rivus verband beklonken. De gemeente Raalte levert hieraan haar bijdrage. We verwachten hiervan de vruchten te kunnen plukken. Op dit gebied groeit de bewustwording en samenwerking gestaag.

Om te kunnen bijdragen aan landelijke doelstellingen op het gebied van biodiversiteit en circulariteit wordt de stap gezet om beleid te ontwikkelen, de ambitie te bepalen en om te komen tot uitvoeringsprogramma's.

We zien in toenemende mate dat inwoners en maatschappelijke organisaties meedenken en meewerken aan de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Dit draagt bij aan een positieve waardering.

Meerdere crisissen hebben een impact op het realiseren van de doelen binnen programma 2, integraal beheer openbare ruimte. Naast het stijgen van de kosten is de beschikbaarheid van capaciteit en levering van materiaal en materieel een punt van zorg. Dit kan leiden tot vertraging in de planning van de uitvoering van werken.

2.2.2 Doelstellingen 2022

1. We brengen de gevraagde kwaliteit en het benodigde budget voor het beheer en onderhoud met elkaar in balans. Dit speelt bijvoorbeeld bij wegbeheer, gebouwenbeheer, groenbeheer en speelplaatsenbeheer.

2. We dragen zorg voor het toekomstbestendig maken van de openbare ruimte.

3. We versterken de biodiversiteit en de groene woon- en leefomgeving.

4. We implementeren de duurzaamheidsdoelstellingen.

5. De gemeente Raalte heeft in 2050 de openbare ruimte aangepast om hittestress, wateroverlast, overstromingen en verdroging zoveel mogelijk tegen te gaan (klimaatadaptatie).

6. De gemeentelijke gebouwen zijn functioneel te gebruiken en kennen geen achterstallig onderhoud.

2.2.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 In 2022 is het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen vastgesteld en zijn extra middelen geraamd om hieraan uitvoering te kunnen geven. Het beheerplan voor de buitensportaccommodaties bevindt zich in een afrondende fase.

1.2 Voor het borgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging is voor het wegbeheer op basis van toestandsinspecties een pakket van maatregelen uitgevoerd naast de investeringen die wij doen in het kader van het meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte (zie 4.1.2.6).

1.3 In 2022 is het beheerplan buitensportaccommodaties geactualiseerd en het ligt in de planning om deze in het 1e kwartaal 2023 vast te stellen. In het plan is aandacht voor de discussie over SBR (microplastic) als infill voor kunstgrasvelden. Vanuit de relatie met volksgezondheid en milieu wordt er in 2023 Europese wetgeving verwacht waarbij verondersteld wordt dat er een besluit wordt genomen om microplastics vanaf 2027 te verbieden als infill voor de kunstgrasvelden. De consequenties voor een natuur- en milieuvriendelijke toepassing van infill zijn in het beheerplan financieel vertaald.

2.1 De eerste stappen zijn gezet op een programmatische aanpak van de openbare ruimte door de organisatie verder op orde te brengen en een quick scan uit te voeren voor bijvoorbeeld de wijk Langkamp. Op basis hiervan kunnen vervolgstappen worden gezet naar een planmatige aanpak.
2.2. In 2022 is gestart met het uitvoeren van de eerste versie van het meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte. De voorbereidingen zijn gestart om hieraan de komende jaren ook daadwerkelijk uitvoering te kunnen geven. Daarnaast is een nieuwe versie (2023-2026) van het meerjareninvesteringsprogramma gemaakt en vastgesteld. Ook is in 2022 een eerste aanzet gedaan om te komen tot het prioriteren van gebieden die uiteindelijk moeten leiden tot het maken van financiële prognoses.

3.1 De werkgroep Groene Agenda heeft het afgelopen jaar diverse projecten gerealiseerd waarbij samen met inwoners ingezet is op het versterken van de biodiversiteit. Daarnaast zijn er diverse inwonersinitiatieven gefaciliteerd en gerealiseerd waarbij er volop aandacht is voor het versterken van de biodiversiteit onder andere (pluktuinen en (buurt)moestuinen).

3.2 Het daadwerkelijk uitvoeren van maatregelen om de biodiversiteit te versterken vindt op steeds grotere schaal plaats, zowel binnen de bebouwde kom als in het buitengebied. Het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen biedt hiervoor een belangrijke impuls.

4.1 Voor het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen Raalte (verder VGGR) zijn 8 van de 10 geoormerkte gebouwen klaar. In verband met renovatieplannen voor de brandweerkazernes in Raalte en Heino, zijn beide gebouwen uit het VGGR-project gehaald. Het verduurzamen van deze gebouwen zal meegenomen worden in het VGGR-vervolgtraject of separaat binnen een projectmatige aanpak van de renovatie.

4.2 We zijn in een aantal projecten begonnen met de aanpak van de klimaat- en duurzaamheidsopgave. In het project Grote Markt/De Plas (Raalte) is afkoppelen meegenomen als extra opgave, dat is in de realisatiefase. Het project Zwolseweg/Dorpsstraat (Heino) is in de planvormingsfase, inwoners en stakeholders zijn betrokken via een klankbordgroep. En we hebben met inwoners enkele speelplekken heringericht, waarbij de verharding is afgenomen ten gunste van groen.

5.1 We hebben informatiemateriaal ontwikkeld en actief de basisscholen benaderd over het klimaatbestendig maken van schoolpleinen. Eén school heeft een financiële bijdrage ontvangen voor het realiseren van een klimaat adaptief schoolplein.

5.2 We hebben zo'n 160 subsidies verstrekt aan inwoners om hun huizen en tuinen klimaat adaptief te maken. Door onze tegelophaalservice zijn dit jaar zo'n 21.000 tegels gewipt, wat ons in de top 10 heeft gebracht van het NK tegelwippen. Samen met Salland Wonen hebben we bij de Wilgensingel inwoners geholpen om hun tuinen te ontharden en vergroenen. Regionaal hebben we met de GGD, Deventer en Dalfsen onderzoek gedaan naar de gevolgen van hitte op (zelfstandig wonende) ouderen. En we hebben veel gedaan aan communicatie, om de bewustwording over klimaatadaptatie te vergroten.

6.1 Het meerjarenonderhoudsplan (oftewel MJOP) was in 2022 voor alle gebouwen in gemeentelijk bezit de leidraad voor het uitvoeren van gebouwgebonden onderhoud. De onderhoudswerkzaamheden zijn voor alle gebouwen binnen budget en conform MJOP uitgevoerd met uitzondering van het gemeentehuis en de beide brandweerkazernes in Raalte en Heino. Voor deze gebouwen zijn er renovatieplannen en is er daarom alleen waar nodig het hoogstnoodzakelijke (veiligheid en wet & regelgeving) aan onderhoud uitgevoerd.

2.2.4 Verantwoording nieuw beleid 2022

Meerjareninvesteringsplan openbare ruimte (MIP-OR) 2022-2025

Het meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte 2023-2025 is in uitvoering genomen. Voor grote integrale projecten is de voorbereiding gestart (bijvoorbeeld Schoonhetenseweg en Zwolseweg-Dorpsstraat Heino). Daarnaast is uitvoering gegeven aan het vervangen van duikerbruggen, openbare verlichting en de renovatie van drukriolering.

Onkruidbestrijding
Conform de kwaliteitseisen die in de integrale visie op de openbare ruimte zijn gesteld heeft de uitvoering van de onkruidbestrijding plaatsgevonden. De financiering hiervan is niet structureel opgenomen in de begroting, maar incidenteel voor de komende jaren.

Bewonersparticipatie
Er is een projectvoorbereider aangetrokken die de wensen van onze inwoners voor groen en speelplaatsen ophaalt en in kaart brengt. De wensen worden vertaald in twee of drie herinrichtingsplannen per locatie en onze inwoners kiezen samen welk herinrichtingsplan uitgevoerd wordt. Mooie voorbeelden hiervan zijn de speelplaatsen aan de Weidelaan en de Gieteling. Daarnaast is er afgelopen jaar een stappenplan ontwikkeld waardoor inwoners nog beter gefaciliteerd kunnen worden. Mooie voorbeelden van inwonersinitiatieven zijn de pluktuin in Raalte en de speelplaats aan de Johannalaan (Heeten Durft).
Ook is een planner aangetrokken, waardoor onze medewerkers van de buitendienst efficiënter ingezet worden en door vrijkomende tijd meer werkzaamheden in eigen beheer kunnen uitvoeren. Dit resulteert daarnaast ook in betere serviceverlening.

Opstellen en actualiseren beheerplannen
Voor het opstellen van het beheerplan speelplaatsen en het beheerplan bermen en sloten is bij de Zomernota 2022 al een deel van het krediet doorgeschoven. Bij de rekening moeten wij constateren dat het gehele krediet moet worden doorgeschoven naar 2023. In 2022 is de capaciteit ontoereikend gebleken om dit op te pakken, naast alle andere taken die om aandacht en inzet vragen.

Uitvoering klimaatadaptatiebeleid
We zijn begonnen met het uitvoeren van het klimaatadaptatiebeleid. Er zijn veel vorderingen gemaakt, maar we zullen extra energie moeten zetten op het stimuleren van klimaatadaptatie en het klimaat adaptief uitvoeren van onze eigen projecten in de openbare ruimte (als onderdeel van een integrale aanpak). Het opnemen van klimaatadaptatie in andere beleidsvelden vindt plaats als het betreffende beleid wordt aangepast en vraagt maatwerk.

Personele inzet klimaat adaptief beleid en toekombestendigheid openbare ruimte
We hebben een kwartiermaker klimaatadaptatie aangetrokken voor een periode van 2 jaar (traineeship). Na deze twee jaar wordt bepaald hoe de personele inzet structureel zal worden ingevuld.

Begraafplaats Pleegste
De herstelwerkzaamheden aan de asfaltpaden op begraafplaats Pleegste zijn uitgevoerd. Begin 2023 wordt het straatwerk vervangen.

Digitaal Handboek Inrichting Openbare Ruimte
De opdracht voor het opstellen van het (digitale) handboek Inrichting Openbare ruimte is verstrekt. Startbijeenkomst is gepland voor februari 2023.

2.2.5 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren programma 2	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Perken, plantsoenen en parken in mijn buurt zijn goed onderhouden *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	3,0	3,0		3,0	n.n.b.
De mate waarin voldaan wordt aan de beeldkwaliteitseisen uit het groenbeleidsplan *Bron: gemeentelijke schouwen*	2021	96,0%		96,0%	92,0%	n.n.b.
Straten, paden en trottoirs in mijn buurt zijn goed begaanbaar *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	3,2	3,2		3,0	n.n.b.
In mijn buurt zijn weinig tot geen dingen kapot *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	4,3	4,3		3,0	n.n.b.
Speelvoorzieningen (kinderen tot 12 jaar) *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	3,7	3,7		3,0	n.n.b.
In mijn buurt is voldoende parkeergelegenheid *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	3,5	3,5		3,0	n.n.b.
Mijn buurt is schoon *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	3,7	3,7		3,0	n.n.b.

2.2.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-4.806.595	-4.737.161	69.434
Lasten	15.478.544	15.334.390	-144.154
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**10.671.949**	**10.597.229**	**-74.720**
Mutaties in reserves	-512.225	38.356	550.581
Gerealiseerd resultaat	**10.159.724**	**10.635.585**	**475.861**

2.2.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Storting in reserve IVOR (saldo programma 2)	45.000
Minder kosten civieltechnische kunstwerken gaat via programma 2	-45.425
Minder kosten openbare verlichting gaat via programma 2	-59.813
Minder lasten klimaatadaptie gaat via programma 2	-119.787
Meer baten begraafplaatsen	-47.432
Riolering nadeel btw en kwijtscheldingen	99.781
Meer doorberekening diverse eenheden	494.089
Meer doorberekening van M8-kredieten	44.471
Diversen	64.977
Totaal verschil	**475.861**

Programma 2 verrekend met reserve IVOR (nadeel € 45.000)
Bij het opstellen van de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) is bepaald, dat het saldo van de jaarrekening voor het beheer van de openbare ruimte verrekend wordt met de reserve IVOR. Dit geldt voor bovenstaande verschillen op het gebied van wegen, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting, plaagdierenbestrijding, openbaar groen, begraafplaatsen en klimaatadaptatie. Deze verschillen zijn dus niet van invloed op het rekeningresultaat en worden dan ook niet benoemd in het 'Overzicht van baten en lasten in vogelvlucht' van de jaarrekening. De totale storting in de reserve IVOR betreft € 45.000.

Civieltechnische kunstwerken (voordeel € 45.000)
Het afgelopen jaar zijn onderhoudsmaatregelen uitgevoerd aan de hand van de inspecties uit 2021. Hierbij is vooral aandacht geweest voor het veilig houden van de kunstwerken.

Er is een onderschrijding van budget (van € 143.000) gerealiseerd door uitstel van enkele werkzaamheden; Vanwege weersomstandigheden is het vervangen van een aantal slijtlagen op bruggen uitgesteld naar 2023. Ook heeft het verkrijgen van vergunningen voor vervangen van een duiker aan de Brinkweg geleid tot een plandatum in 2023.

Openbare verlichting (voordeel € 60.000)
Niet-urgente storingen worden door eigen medewerkers opgelost. Op de budgetten van de openbare verlichting (van totaal € 320.000) worden de interne uren van eigen personeel niet doorbelast. Deze uren worden namelijk verantwoord onder wegen, bermen en pleinen. Hierdoor zijn er (ondanks een toename in aantal storingen) minder kosten voor (storings)onderhoud gemaakt.
In aantallen te vervangen armaturen (vervangen voor led) lopen we voor op schema, intussen is 51% vervangen door ledverlichting.
Daarnaast is er een aanzienlijk deel (circa € 25.000) van schaderijdingen aan lichtmasten verhaald op veroorzaker (indien bekend).

Klimaatadaptatie (voordeel € 120.000)
Zoals ook al bij het nieuw beleid aangegeven zijn we begonnen met het uitvoeren van het klimaatadaptatiebeleid. Er zijn veel vorderingen gemaakt, maar we zullen extra energie moeten zetten op het stimuleren van klimaatadaptatie en het klimaat adaptief uitvoeren van onze eigen projecten in de openbare ruimte (als onderdeel van een integrale aanpak). Het opnemen van klimaatadaptatie in andere beleidsvelden vindt plaats als het betreffende beleid wordt aangepast en vraagt maatwerk. Bij de aanvraag nieuw beleid voor de begroting 2023 was al bekend dat we niet het volledige budget zouden benutten. Daarom is in de aanvraag van het nieuw beleid voor een deel van de kosten rekening gehouden met dekking vanuit de nog niet uitgegeven budgetten vanuit 2022.

Baten begraafplaatsen (voordeel € 47.000)
Vanwege afwijkingen tussen de financiële administratie en de subadministratie werd een gedeelte van de ontvangsten met betrekking tot 2021 geboekt in 2022. In 2022 is voor het eerst gewerkt met 'nog te ontvangen bedragen' wegens oplegging in 2023 met betrekking tot 2022, waardoor er eenmalig dubbele ontvangsten zijn geboekt in 2022. Er is sprake van een overgangsjaar.

Dit nog te ontvangen bedrag leidt tot een voordeel van € 19.000 in 2022. Het resterende voordeel is veroorzaakt door een hoger aantal verleningen, meer nieuwe graven en kortere perioden aan grafrechten dan waar in de prognose rekening mee was gehouden. Dit leidt bij elkaar tot een voordeel van € 47.000, dit ten opzichte van een budget van € 188.000.

Riolering (nadeel € 100.000)
Jaarlijks wordt begroot dat € 200.000 aan btw over de investeringen aan de voorziening riolering wordt toegerekend. Doordat in 2022 minder uit is gegeven aan grote projecten zoals de Zwolseweg-Dorpsstraat in Heino en de vervanging van de drukriolering is ook minder btw ten laste van de voorziening gebracht, wat een negatief resultaat van € 84.000 voor het rekeningresultaat oplevert. Ook zijn de kwijtschelding lager geweest. Dit levert een voordeel op onder kwijtschelding, zie hiervoor programma 3. Doordat ook minder toe te rekenen is aan de voorziening riolering levert dat in dit programma een nadeel voor de algemene middelen op van € 15.350.

Renovatie sportterreinen (voordeel € 108.000)
Er zijn behoorlijke fluctuaties in de jaarlijkse kosten doordat de (benodigde) renovaties van de sportterreinen per jaar verschillen. Het voordeel wordt gestort in de reserve renovatie sportterreinen en heeft geen invloed op het jaarrekeningresultaat. Het totale budget waar dit betrekking op heeft betreft € 249.000.

Meer doorberekening eenmalige investeringen	
Snoeiachterstand bomen naar 2023	51.930
Beheerplan spelen 2022 naar 2022	10.000
Locatieonderzoek Hoogerheyne correctie met programma 7	-25.000
Diverse overschrijdingen M8-kredieten in 2022	7.541
Totaal	**44.471**

Verschillen in de reservemutaties		
Hogere storting in reserve IVOR (saldo programma 2)		44.561
Hogere storting onderhoud sportvelden 2022		102.867
Hogere onttrekking onderhoud wegen 2022		-69.368
Minder onttrekking door lagere doorberekeningen M8, waaronder:		
* Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen naar 2023	128.699	
* Ecologisch berm- en slootbeheerplan 2023 naar 2023	20.000	
* Digitaal handboek openbare ruimte naar 2023	25.000	
* Groot onderhoud sportaccommodaties naar 2023	185.677	
* Herinrichten sportpark Ramele naar 2023	23.585	
* Beheerplan spelen naar 2023	30.000	
* Diversen	82.381	
Totaal lagere beschikking door lagere doorberekening M8		495.342
Diversen		-22.821
Totaal		**550.581**

Programma 3

Onderwijs, werk en inkomen

Gemeente Raalte

Programma 3: Onderwijs, werk en inkomen

Portefeuillehouder: Wethouders G. Toeter en B. Breunissen
Programmacoördinator: Domeinmanager T. Schrör

2.3.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?

Eind februari 2022 kwamen er Oekraïense vluchtelingen naar Nederland. Ook Raalte heeft vluchtelingen opgevangen en onderwijs geboden. Hiervoor is integrale afstemming georganiseerd zowel intern, extern als regionaal. In combinatie met de taakstelling voor statushouders zorgde dit voor druk bij onze partners zoals het onderwijs, huisartsen en in onze organisatie.

Als gevolg van de sterk gestegen energieprijzen en kosten voor huishoudelijke uitgaven groeide het aantal huishoudens met geldzorgen. In 2022 heeft het Rijk generieke maatregelen getroffen om deze verhoging van prijzen te verzachten. In het kader daarvan hebben wij uitvoering gegeven aan de energietoeslag voor minima.

2.3.2 Doelstellingen 2022

1. We bieden ondersteuning aan wie (tijdelijk) niet kan voorzien in het eigen inkomen en recht heeft op een uitkering.

2. Inwoners doen maximaal mee naar eigen vermogen.

3. We werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt, om ervoor te zorgen dat er nu en in de toekomst passend werk beschikbaar is voor onze inwoners.

4. Ons minimabeleid stelt inwoners met een laag inkomen in staat om mee te doen. Inwoners weten de inkomensondersteunende regelingen te vinden en te benutten. Armoede onder kinderen wordt zoveel mogelijk voorkomen.

5. Schulden worden vroegtijdig gesignaleerd en het aantal inwoners met problematische schulden dringen we terug.

6. Signaleren en terugdringen van laaggeletterdheid is een integraal onderdeel van de dienstverlening en het beleid in het sociaal domein.

7. Voor jongeren is er een sluitende aanpak. Jongeren gaan naar school, hebben werk of een passende dagbesteding. We werken samen met school om uitval te voorkomen.

8. We gaan verder met het uitvoeren van het lokale plan betreft het Nationaal Programma Onderwijs. We werken samen met scholen om ontwikkelingsachterstanden te voorkomen.

9. Kinderen in de gemeente Raalte worden optimaal voorbereid voor de basisschool, doordat er de mogelijkheid is om deel te nemen aan de voorschoolse voorzieningen. Voor de kinderen met een ontwikkelingsachterstand is er extra ondersteuning in de vorm van voor- en vroegschoolse educatie.

10. We ondersteunen statushouders bij hun inburgering en integratie in de gemeente Raalte, zodat zij zo snel mogelijk naar vermogen meedoen in onze samenleving.

2.3.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 In 2022 zijn de visie Raalte Werkt! En het Uitvoeringsplan Raalte Werkt 2023 opgesteld. Met de hierin afgesproken doelstellingen zetten we nog sterker in op het begeleiden van onze inwoners die (tijdelijk) een steuntje of duwtje in de rug nodig hebben.

1.2 Voor inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, hebben we voor speciale ondersteuning, maatwerk trajecten ingekocht. Ook hebben we goed gebruik gemaakt van de regionale instrumenten vanuit het Werkbedrijf Regio Zwolle, zoals Groeivooruit
1.3 Het bestand aan uitkeringsgerechtigden is goed in beeld gebracht. Hiermee is nog duidelijker wie wel en wie nog niet in staat is om deel te nemen aan (betaald) werk. Wanneer betaald werk een brug te ver is, zijn afspraken gemaakt over andere vormen van participatie.

2.1 Om verbinding te maken tussen werkgevers en werkzoekenden, is lokaal een banenmarkt georganiseerd, met positief resultaat: verschillende plaatsingen, kennismakingsgesprekken en verwijzingen naar Groeivooruit voor advies over opleidingen en subsidies.

2.2 en 3.1 Met de inzet van lokale en regionale re-integratie-instrumenten zetten we in op het verkleinen van de kloof tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Hierbij maken we zoveel mogelijk gebruik van het aanbod van het Werkbedrijf Regio Zwolle (WRZ).

2.3 Ons lokale Werkgeversservicepunt heeft bij verschillende werkgevers aangepaste werkplekken en re-integratietrajecten gerealiseerd. Hierdoor werken sociale werkgevers en inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt aan een duurzame uitstroom in de toekomst.

2.4 We begeleidden werkzoekenden zoveel mogelijk naar betaald werk. Wanneer dat een stap te ver is, onderzoeken we alternatieven, zoals een werkervaringsplaats, stage of vrijwilligerswerk.

2.5 en 3.2 In 2022 zijn afspraken gemaakt met De Productie over de inzet van werkervaringsplaatsen, stageplaatsen en voortrajecten nieuw beschut. Inwoners die nog niet in staat zijn om betaald werk te verrichten en soms moeten wennen aan werk, zijn sinds de tweede helft van 2022 bij de Productie aan de slag.

3.3 In 2022 startte de uitvoering van het Actieplan Werk Raalte. Aan de hand van dit actieplan werken we samen met ondernemers en onderwijspartners aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt. In 2022 werkten 5 integrale werkgroepen aan de ontwikkeling van plannen vanuit het Actieplan. Zo wordt er onder andere gewerkt aan de organisatie van een talentendag, de ontwikkeling van een MBO én een HBO traineeship en wordt hybride onderwijs verder ontwikkeld.

4. 1 In 2022 hebben we bovenop de bestaande inkomensondersteunende regeling de energietoeslag van €1.300 aan inwoners met een laag inkomen (tot 120% bijstandsnorm) uitgekeerd en een bedrag van €500 aan inwoners die daar net buiten vielen (120% - 130% bijstandsnorm).

4.2 Tegen de achtergrond van de coronapandemie signaleerden we eerder een afname van het aantal aanvragen meedoenregeling (18-), maar onder meer door een actieve benadering van inwoners nam in (met name in de tweede helft van) 2022 het aantal aanvragen weer toe.

4.3 Om armoede te voorkomen zijn we in 2022 samen met Positive Minds en de bibliotheek begonnen met een onderwijsprogramma rond geldzorgen op scholen.

5. In 2022 is het aantal vaste-lasten-partners in het kader van vroegsignalering verder gestegen. Nadat vaste-lasten-partners betalingsachterstanden met ons hebben gedeeld, doet onze schuldenregisseur aan inwoners een hulpaanbod. De inflatie en energiecrisis heeft vooralsnog niet geleid tot een verhoogde instroom van inwoners met problematische schulden.

6. Samen met samenwerkingspartners hebben we een uitvoeringsplan basisvaardigheden 2023-2024 (laaggeletterdheid) opgesteld met daarin aandacht voor de integrale aanpak van de signalering van de NT1 doelgroep.

7. Er was structurele afstemming tussen Onderwijs, leerplicht, RMC en CJG om te komen tot een eenduidige verzuimaanpak. Er zijn weer fysieke verzuimspreekuren gedraaid op het MBO. Daarnaast sloten we aan op exitgesprekken/ toekomstgesprekken en hebben we eerder dreigende uitval gesignaleerd.

8. We hebben met samenwerkingspartners een NPO-plan met uitvoeringsplan opgesteld en daarmee draagvlak gecreëerd voor de concrete uitwerking van doelen en een eerste aanzet van activiteiten om de doelen te behalen.

9. Alle kinderen met een VVE indicatie hebben een VVE-aanbod gehad. We hebben een VVE-monitor 2020-2021 en 2021-2022 opgeleverd in oktober 2022 waarin zichtbaar is wat de effecten zijn van VVE. We hebben in de VVE-beleidsgroep Plan VVE in Salland 2021 geëvalueerd om de signalering en aanpak van achterstanden te verbeteren.

10. Van alle statushouders die we onder de Wet inburgering 2021 in Raalte hebben gehuisvest hebben we een brede intake, inclusief leerbaarheidstoets, afgenomen. In 2022 hebben we de lokale en regionale aanbestedingen voor de drie leerroutes afgerond. Daardoor konden we aan iedereen uit de doelgroep een inburgeringsaanbod doen. Voor de groep statushouders die onder de oude wet inburgering valt, maar waarvan het taalniveau nog voor problemen zorgt bij bijvoorbeeld het vinden van werk, hebben we een plan van aanpak opgesteld.

2.3.4 Verantwoording nieuw beleid 2022

N.v.t.

2.3.5 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren programma 3	Referentie		Werkelijk		Begroting	Werkelijk
	jaar	cijfer	2020	2021	2022	2022
Banen Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar *Bron: Diverse bronnen*	2021	771,2	746,8	771,2	750,0	n.n.b.
Netto arbeidsparticipatie Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking. *Bron: CBS - Arbeidsdeelname*	2021	73,7%	72,3%	73,7%	72,7%	75,7%
Bijstandsuitkeringen Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners van 18 jaar e.o. *Bron: CBS - Participatiewet*	2021	19	19	19	23	n.n.b.
Aantal re-integratievoorzieningen Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar: *Bron: CBS - Participatiewet*	2020	13	13		13	17,9
% Kinderen in armoede Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. *Bron: Verwey Jonker Instituut*	2021	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	n.n.b.
% Jeugdwerkloosheid Het percentage werkloze jongeren (16 tot 22 jaar). *Bron: Verwey Jonker Instituut*	2021	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	n.n.b.
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) % Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 tot 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. *Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs*	2021	0,9%	0,7%	0,9%	0,7%	n.n.b.

Indicatoren programma 3	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Absoluut verzuim per 1.000 inwoners van 5 tot 18 jaar						
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5 tot 18 jaar. *Bron: Ingrado*	2021	3,5	1,3	3,5	1,3	n.n.b.
Relatief verzuim per 1.000 inwoners van 5 tot 18 jaar						
Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5 tot 18 jaar. *Bron: Ingrado*	2021	6,0		6,0	12,9	n.n.b.
Het percentage 2,5 tot 4 jarigen, dat deelneemt aan de voorschoolse voorzieningen *Bron: CJG en kinderopvangorganisatie die subsidie ontvangen voor VVE en Peuterwerk*	2017	90%			91%	n.n.b.

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.3.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-11.553.102	-11.509.403	43.699
Lasten	22.939.383	21.719.152	-1.220.231
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**11.386.281**	**10.209.749**	**-1.176.532**
Mutaties in reserves	-943.093	-490.091	453.002
Gerealiseerd resultaat	**10.443.188**	**9.719.658**	**-723.530**

2.3.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in €	- is voordeel
Omschrijving verklaring	**Verschil**
Meer kosten leerlingenvervoer	39.334
Minder kosten logopedie	-57.159
Minder kosten kwijtscheldingsbeleid	-25.584
Minder kosten statushouders	-22.762
Hogere storting in reserve sociaal domein i.v.m. hogere alg. uitk. sociaal domein	23.161
Meer doorbelasting diverse domeinen	126.641
Minder doorberekening van M8-kredieten	-761.002
Overige verschillen	-46.159
Totaal verschil	**-723.530**

Meerkosten leerlingenvervoer (nadeel € 39.000)
In 2022 zijn er extra kosten gemaakt voor het leerlingenvervoer van Oekraïense kinderen, waardoor er een overschrijding op het leerlingenvervoerbudget is (totale budget was € 525.000). Voor deze extra kosten zijn we door het rijk gecompenseerd via de algemene uitkering (zie programma 10).

Minderkosten logopedie (budget € 57.000, voordeel € 57.000)
De functie van logopedie is in 2022 niet ingevuld, waardoor het begrote bedrag van € 57.000 niet is besteed. Er wordt onderzoek gedaan hoe de rol van logopedie ingevuld gaat worden. De resultaten worden in 2023 gedeeld.

Minderkosten kwijtscheldingsbeleid (voordeel € 26.000)
Het aantal toegewezen aanslagen kwijtscheldingen is gedaald van 461 in 2021 naar 396 in 2022. Dit levert een voordeel op van € 26.000 ten opzichte van het begrote bedrag van € 186.000.

Minderkosten middelen statushouders (voordeel € 23.000)
In 2022 is ten opzichte van het begrote bedrag van € 164.000 een bedrag van € 23.000 minder aan middelen statushouders uitgegeven. We hebben van het COA middelen vooruit ontvangen voor de huisvesting van 5 statushouders op landgoed Old Heino. Deze huisvestingskosten lopen in 2023 door. Daarnaast is er een actieplan opgesteld om statushouders, die nog onder oude Wet inburgering vallen, in de geest van de nieuwe wet inburgering te behandelen. Om de kosten in 2023 te dekken wordt voorgesteld om deze € 22.762 over te hevelen naar 2023.

Minder doorberekening eenmalige investeringen	
Opvang ontheemden Oekraïne	-1.559.684
Eenmalige energietoeslag (via Algemene uitkering)	810.430
Actieplan Werk	-11.748
Totaal	**-761.002**

Minder doorberekening eenmalige investeringen

Opvang ontheemden Oekraïne

Voor de gemeentelijke en particuliere opvang van Oekraïense ontheemden hebben we compensatie van het rijk ontvangen. Deze compensatie is hoger dan de werkelijke gemaakte kosten. In totaal houden we € 1.559.684 over, waarbij wordt voorgesteld om het positieve saldo te storten in een nieuwe te vormen reserve voor opvang vluchtelingen en statushouders. Voor verdere toelichting zie de paragraaf Oekraïne.

Krediet eenmalige energietoeslag

In 2022 is uitvoering gegeven aan het verstrekken van de eenmalige energietoeslag. Er is € 1.300 toegekend aan inwoners met een inkomen tot maximaal 120% van de bijstandsnorm en € 500 aan inwoners met een inkomen van 120 – 130% van de bijstandsnorm. De totale kosten voor de verstrekkingen en uitvoering van de regeling zijn € 1.850.430. We hebben bij de meicirculaire € 1.040.000 aan rijkscompensatie ontvangen voor de uitvoering van de eenmalige energietoeslag. Per saldo een negatief resultaat van € 810.430. Echter, heeft het rijk bij de septembercirculaire een aanvullende compensatie van € 1.007.000 verstrekt. Dit voordeel zit in programma 10 algemene uitkering. Per saldo houden we in 2022 € 196.570 over.
Voorgesteld wordt om deze middelen over te hevelen naar 2023, omdat de aanvragen over 2022 met terugwerkende kracht nog tot en met juni 2023 aangevraagd kunnen worden.

Verschillen in de reservemutaties	
Hogere stortingen in reserve sociaal domein	67.275
Lagere beschikking over reserve sociaal domein	285.151
Overhevelen middelen inburgering naar 2023	100.576
Totaal	**453.002**

Reservemutaties

De resultaten voor inkomensvoorzieningen, re-integratie en de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening worden toegevoegd dan wel onttrokken aan de reserve sociaal domein. Deze zijn verder toegelicht in de paragraaf Sociaal domein.
Daarnaast wordt er voorgesteld om de resterende middelen van € 100.576 voor statushouders over te hevelen naar 2023. De middelen zijn nodig om de groep statushouders, die nog onder de oude wet Inburgeringswet vallen, in de geest van de nieuwe wet inburgering te behandelen. Dit vergt inzet op gebied van taalonderwijs en mogelijke schuldenproblematiek.

Programma 4

Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp

Gemeente Raalte

Programma 4: Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp

Portefeuillehouder: Wethouder G. Toeter
Programmacoördinator: Domeinmanager T. Schrör

2.4.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?

Er zijn in 2022 geen noemenswaardige ontwikkelingen geweest.

2.4.2 Doelstellingen 2022

1. We dragen bij aan het stimuleren van een goede gezondheid van onze inwoners. Wij gaan uit van positieve gezondheid, waarbij gezondheid draait om mentaal en fysiek welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen in de samenleving en dagelijks functioneren.

2. Raalte kenmerkt zich door een verbonden samenleving, waarin ontmoeting belangrijk is en inwoners naar elkaar omkijken. Dit willen we behouden en versterken, zeker in deze corona-pandemie, waarbij dit een extra uitdaging is.

3. We vinden het belangrijk dat onze inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht meedoen in de samenleving. Daarom werken we aan het versterken van de zelfredzaamheid en veerkracht van onze inwoners en zetten we breed in op preventie en vrij toegankelijke voorzieningen, bijvoorbeeld op het gebied van sport, cultuur en welzijn.

4. We zijn ons ervan bewust dat niet al onze inwoners (volledig) op eigen kracht mee kunnen doen in de samenleving. Voor deze inwoners bieden we passende (maatwerk)ondersteuning.

5. We zorgen voor goede randvoorwaarden, zodat senioren, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking of (psychische) kwetsbaarheid op een verantwoorde manier en zo zelfstandig mogelijk in hun eigen huis en omgeving kunnen (blijven) wonen.

6. We geven verder uitvoering aan de transformatie van het sociaal domein. Onze uitgangspunten en randvoorwaarden daarbij zijn:
    1. Het perspectief van de inwoner is ons uitgangspunt.
    2. We zorgen voor een vast en vertrouwd aanspreekpunt per inwoner.
    3. We doen wat nodig is, ook als we daarvoor buiten de gebaande paden moeten treden.
    4. We voeren de taken in het sociaal domein budgetneutraal uit.

7. Bij ondersteuning aan jeugd richten we ons op normaliseren. Dat houdt in dat we met de jeugdige en het gezin kijken hoe we het gewone leven kunnen versterken door tijdelijk ondersteuning te bieden in de natuurlijke omgeving van het kind. Normaliseren betekent ook stoppen met hulpverlening zodra het gezin of de jeugdige weer zelf verder kan.

2.4.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 De programma's: Raalte Gezond, Roalter Sportakkoord en Preventie akkoord zijn samengevoegd in één programma 'Raalte Sportief en Gezond' inclusief een subsidieregeling. Op deze manier creëren we meer samenhang in welzijn, gezondheid en sport.

1.2 Alle jeugdprofessionals van het CJG, de gemeente en het jongerenwerk zijn geschoold in de visie positieve gezondheid middels de GG/ZZ methode (van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag).

2.1 We zijn gestart met de evaluatie ondersteuning mantelzorg. Door het stellen van prioriteiten bij een aantal andere beleidsonderdelen is het nog niet gelukt om dit onderdeel af te ronden.

3.1 Met het project Kansrijke Start zijn er netwerkbijeenkomsten georganiseerd om de samenwerking tussen het medisch en sociaal domein rond de eerste 1.000 dagen van een kind verder te versterken.

3.2 Het koplopertraject onafhankelijke cliëntondersteuning is onderdeel van het 'Toekomstperspectief Kr8 van Raalte' dat in februari 2022 is vastgesteld door de raad. Op basis daarvan is de rol van onafhankelijke cliëntondersteuning verder geconcretiseerd.

4.1 Veilig Thuis beweegt zich naar een expertiseorganisatie. Het CJG en maatschappelijk werk pakken casuïstiek rondom huiselijk geweld en kindermishandeling lokaal op. Om aan deze functie goed uitvoering te geven, hebben de professionals van het CJG en maatschappelijk werk aanvullende scholing gehad.

4.2 In 2022 hebben we in samenwerking met de regiogemeenten Deventer, Olst-Wijhe, Lochem en Zutphen een start gemaakt met de vernieuwing van de Regiovisie Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en Verslavingszorg. In 2022 is een atelierbijeenkomst gehouden met delegaties van aanbieders, lokale Wmo-adviesraden, corporaties en andere partijen. Daarnaast is gerelateerd beleid in beeld gebracht en heeft overleg plaatsgevonden met de zorgverzekeraars en zorgkantoren. Een geactualiseerde Regiovisie zal in 2023 worden voorgelegd aan alle gemeenteraden van de samenwerkende gemeenten.

4.3 De aanbesteding voor specialistische jeugdhulp is in 2022 uitgevoerd. De aanbesteding heeft gestuurd op contractering van kwalitatief goede aanbieders en het formaliseren van de transformatie in de jeugdhulp met behulp van een Transformatieconvenant. Vanwege het uitgangspunt reële tarieven in deze aanbesteding zijn de tarieven gestegen, dit heeft impact op de kosten voor specialistische jeugdhulp vanaf 2023. De nieuwe contracten zijn per 1 januari 2023 ingegaan.

4.4 De aanbesteding Huishoudelijke Hulp is in 2022 uitgevoerd. Het aantal aanbieders voor huishoudelijke hulp is uitgebreid waarmee we hopen voldoende aanbod te hebben. De nieuwe contracten gaan in op 1 maart 2023.

5.1 In het laatste kwartaal van 2022 is gestart met de actualisatie van het Actieplan Zelfstandig Thuis Wonen. Deze actualisatie loopt door in 2023.

6.1 We hebben geïnvesteerd op de samenwerking met de zorgverzekeraar en zorgkantoor door een samenwerkingsagenda op te stellen en meer te participeren in Salland United. 2022 stond vooral in het teken van elkaars wereld beter leren kennen en gezamenlijke thema's verkennen. In 2023 intensiveren we deze samenwerking en trekken we onder andere samen op bij de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

6.2 We hebben eind 2022 een start gemaakt met de doorbraakmethode. Onder leiding van het Instituut voor Publieke Waarden werken we middels de doorbraakmethode aan het doen wat nodig is, juist in complexe situaties.

6.3 Bij de wijkaanpak Wilgensingel zijn inwoners actief betrokken bij een aantal acties die hebben plaatsgevonden in samenwerking met onder andere Salland Wonen. De acties en de samenwerking zijn geëvalueerd en dit heeft geresulteerd in een plan voor het vervolg. Deze opzet is gedragen door de huidige samenwerkingspartners en omvat de introductie van meer partijen om mee samen te werken. Inwoners blijven een belangrijke rol hebben. Het plan kan ingezet worden in andere wijken/ buurten.

6.4 In 2022 in de visie 'Toekomstperspectief Kr8 van Raalte' vastgesteld. In deze visie zijn de uitkomsten van de evaluaties van de kernteams en de Kr8 samenwerking, samen met het koplopertraject voor onafhankelijke cliëntondersteuning, gebundeld tot één visie. Op basis van deze visie werken we aan een sterkere verbinding tussen leefwereld, sociale basis, voorliggend veld en specialistische zorg.

7.1 Het CJG is een lessenreeks gestart op het Carmel College gericht op het vergroten van de weerbaarheid van leerlingen. Het CJG is actief betrokken geweest bij het opstellen van het uitvoeringsplan Nationaal Programma Onderwijs, daarin staat opgenomen dat de rol van het CJG uitgebreid wordt om de verbinding onderwijs-jeugdhulp verder te verstevigen.

2.4.4 Verantwoording nieuw beleid 2022

Extra investering CJG

We hebben 2 fte toegevoegd aan de formatie van het CJG, en ingezet, om de stijgende vraag op te kunnen vangen.

Extra personele inzet als gevolg van corona, Juridisch medewerker, Data-analist

Binnen het sociaal domein hebben we extra ingezet om enerzijds een inhaalslag te kunnen maken en anderzijds om een verschuiving van taken op te kunnen vangen. Deze tijdelijke extra inzet is in de begroting 2023 structureel gemaakt.

2.4.5 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren programma 4	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement Aantal per 1.000 inwoners in de desbetreffende bevolkingsgroep. *Bron: CBS - Monitor Sociaal Domein WMO*	2022	69	68	-	68	69
Jongeren met jeugdhulp Percentage van alle jongeren tot 18 jaar. *Bron: CBS – Beleidsinformatie Jeugd*	2022	6,3%	6,6%	7,3%	6,5%	6,3%
Jongeren met jeugdreclassering Percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar. *Bron: CBS - Beleidsinformatie Jeugd*	2021	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	n.n.b.
Jongeren met jeugdbescherming Percentage van alle jongeren tot 18 jaar *Bron: CBS - Beleidsinformatie Jeugd*	2022	0,9%	0,9%	0,8%	0,9%	0,9%
Jongeren met een delict voor de rechter Percentage van alle 12 t/m 21-jarigen *Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel*	2020	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	n.n.b.
Cliëntervaring Wmo: Percentage dat (helemaal) eens is met de stellling: De medewerker en ik hebben in het gesprek samen naar oplossingen gezocht *Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo 2020*	2021	86%	86%	86,0%	87%	n.n.b.
Cliëntervaring Wmo: De zorg/ondersteuning past bij mijn hulpvraag *Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo 2020*	2021	90%	83%	89%	91%	n.n.b.
Cliëntervaring Wmo Door de zorg/ondersteuning die ik krijg kan ik mij beter redden *Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo 2020*	2021	87%	87%	88%	88%	n.n.b.

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.4.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-1.847.759	-1.888.361	-40.602
Lasten	27.536.441	26.797.482	-738.959
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**25.688.682**	**24.909.121**	**-779.561**
Mutaties in reserves	805.209	1.521.653	716.444
Gerealiseerd resultaat	**26.493.891**	**26.430.774**	**-63.117**

2.4.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Meerkosten corona Wmo zorgaanbieders	70.863
Minder kosten zorg- en hulpverlening	-71.264
Minder kosten vrijwilligersbeleid	-20.974
Minder kosten zelfstandig thuiswonen	-3.194
Minder kosten eerstelijnsloket Wmo en jeugd	-50.000
Minder kosten volksgezondheid	-57.357
Minder kosten CJG	-23.777
Meer doorberekening uren	80.576
Meer doorberekening van M8-kredieten t.l.v. de exploitatie	1.997
Overige verschillen	10.013
Totaal verschil	**-63.117**

Meerkosten corona zorgaanbieders (nadeel € 71.000)

Dit betreft meerkosten die gecontracteerde zorgaanbieders tot en met februari 2023 over 2022 kunnen indienen als gevolg van extra gemaakte kosten door corona. We hebben hiervoor een compensatie van € 40.000 van het rijk ontvangen via een ophoging van de algemene uitkering (zie programma 10).

Minderkosten zorg -en hulpverlening (voordeel € 71.000)

In 2022 is ten opzichte van het begrote bedrag van € 834.000 een bedrag van € 71.000 minder kosten gemaakt voor zorg- en hulpverlening. Op basis van de subsidievaststelling over 2021 is er in 2022 ruim € 61.000 teruggevorderd van de gesubsidieerde instellingen de Kern en Vluchtelingenwerk. Daarnaast zijn er wat overige verschillen.

Minderkosten vrijwilligersbeleid (voordeel € 21.000)

Er is minder dan begroot (€ 158.000) uitgegeven aan maatschappelijke stages en vrijwilligersondersteuning.

Minderkosten 1e lijnloket Wmo en jeugd (voordeel € 50.000)
In 2022 is ten opzichte van het begrote bedrag van € 812.000 een bedrag van € 50.000 minder kosten gemaakt voor 1e lijnloket Wmo en jeugd. Er is in 2022 € 50.000 aan het budget CJG toegevoegd voor de uitvoering van het projectplan gericht op de sociale en mentale weerbaarheid van jongeren. De uitvoering van dit projectplan zal in 2023 plaatsvinden. Daarom wordt voorgesteld om de € 50.000 over te hevelen naar 2023.

Minderkosten volksgezondheid (voordeel € 57.000)
Er is in 2022 geen bijdrage meer gevraagd voor de activiteiten in het kader van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). Deze is in 2022 volledig door centrumgemeente Deventer gesubsidieerd. Daarnaast is er geen subsidie verstrekt om de collectieve preventie GGZ uit te voeren, omdat de doelgroep onvoldoende werd bereikt door de gesubsidieerde organisatie. Dit maakt dat er in 2022 € 57.000 minder kosten zijn gemaakt dan het begrote bedrag van € 1.441.000.

Minderkosten CJG-ondersteuning (voordeel € 24.000)
Er zijn in 2022 lagere algemene en ICT-kosten gemaakt dan begroot (€ 69.000). Daarnaast is er € 12k terugontvangen van Geboortezorg Salland op basis van de subsidievaststelling over 2021.

Meer doorberekening eenmalige investeringen	
Maatregelen corona t.l.v. 2022	1.997
Totaal	**1.997**

Verschillen in de reservemutaties		
Hogere stortingen in reserve sociaal domein		316.494
Hogere beschikking over reserve sociaal domein		-856.705
Doorschuiven kredieten/budgetten naar 2023:		
* Transformatiebudget sociaal domein	1.435.927	
* Koploperproject clientondersteuning	50.545	
* Bijdrage vriendendienst aanpassing wachtlijst naar 2023	27.000	
* Gezond in de stad	40.390	
Totaal doorschuiven kredieten/budgetten naar 2023		1.553.862
Diversen		-8.100
Totaal		**1.005.551**

Reservemutaties
De resultaten van Wmo en jeugdzorg worden toegevoegd dan wel onttrokken aan de reserve Sociaal domein. In de paragraaf sociaal domein worden deze verder toegelicht.
Transformatiebudget sociaal domein: Er zijn in 2022 middelen ontvangen van Centrumgemeente Deventer vanwege de vrijval van het resultaat 2020/2021 beschermd wonen. In totaal is er € 1.257.000 ontvangen, waarbij conform regionaal besluit een bestedingsverplichting is ten behoeve van lokale transformatieopgaven, die een bijdrage leveren aan de vastgestelde regiovisie - en actieplan beschermd wonen. In totaal is er nog € 1.435.927 aan transformatiebudget sociaal domein beschikbaar. Voorgesteld wordt om deze middelen over te hevelen naar 2023 ten behoeve van de uitvoering van de transformatie binnen het sociaal domein.

Programma 5

Duurzaamheid en energietransitie

Gemeente Raalte

Programma 5: Duurzaamheid en energietransitie

Portefeuillehouder: Wethouder B. Nijboer
Programmacoördinator: Domeinmanager S. Hijlkema

2.5.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?

Energieprijzen van inwoners en bedrijven zijn verder omhoog gegaan, onder andere door de inval van Rusland in Oekraïne. Door de stijgende energieprijzen zijn er meer inwoners en bedrijven die moeite hebben met het betalen van hun energierekening. Het Rijk heeft een specifieke uitkering beschikbaar gesteld om energiearmoede tegen te gaan. Voorwaarde van deze specifieke uitkering is dat deze middelen besteed worden aan ondersteuning van huishoudens (woningeigenaren en huurders) met een laag besteedbaar inkomen die te maken hebben met hoge energielasten als gevolg van gestegen energieprijzen in combinatie met de lagere energetische kwaliteit van de woningen.

Door stijgende rentes, stijgende prijzen van onder andere zonnepanelen en de lagere SCE (subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking) exploitatiesubsidie, hebben lokale initiatieven van zonneparken en zon op dak projecten meer moeite om hun projecten te realiseren.

In tegenstelling tot de verwachting is het ontvangen bedrag aan SDE-subsidie (stimulering duurzame energieproductie en klimaattransitie) hoger dan begroot, omdat de bijstelling over de jaren tot en met 2021 hoger is uitgevallen.

2.5.2 Doelstellingen 2022

1. We werken toe naar een CO2-reductie van 49% in 2030 en een energie neutrale gemeente in 2050. In 2030 wekken we in gemeente Raalte 100 GWh aan duurzame energie op. We werken toe naar een aardgasvrije gebouwde omgeving per 2050.

2. We realiseren een duurzame leefomgeving. We stimuleren en faciliteren initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan de verduurzaming van de gemeente Raalte. Via een bottom-up dorpsaanpak inventariseren en stimuleren we initiatieven, gericht op energiebesparing en duurzame opwekking bij eigen woningen, gebouwen en op land.

3. We stimuleren de verduurzaming van bedrijven, woningen en circulaire afvalstromen. We zetten in op bewustwording in de samenleving, we communiceren over de nut en noodzaak van het verduurzamen van bedrijven en woningen, het scheiden van afval en het verwijderen van asbest daken. Daarmee beogen we dat steeds meer inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen stappen zetten naar een duurzame samenleving en leefomgeving.

2.5.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 We hebben gewerkt aan de uitvoering van RES 1.0 en zijn aan het toewerken naar een RES 2.0 welke begin 2024 moet worden vastgesteld.

1.2 We nemen deel aan een (tweede) provinciale Europese aanbesteding voor openbare laadinfrastructuur. De tweede concessie is ingegaan op 1 juli 2022. In 2022 zijn 15 laadpalen geplaatst, zodat er nu in de gemeente 44 staan.

1.3 We zijn gestart met het uitwerken van de warmte visie in gebiedsgerichte aanpakken en aanvullende individuele aanpakken. Ook zijn we actief aan het kijken hoe koppelkansen met andere opgaven in kaart gebracht kunnen worden en hoe we kunnen aansluiten bij de werkwijze van het meerjarig investeringsprogramma beheer.

1.4 Het onderzoek naar zon op bedrijfsdaken is afgerond en heeft geresulteerd in de opgestarte 1 op 1 ondersteuning van ondernemers voor zon op dak.

2.1 De bottom-up aanpak met duurzaamheidswerkgroepen uit de dorpen is voortgezet. Dit resulteert in (periodieke) gesprekken met de initiatieven en gerealiseerde duurzaamheidsinitiatieven.

2.2 Om lokale energie-initiatieven financieel te ondersteunen bij hun activiteiten loopt er een subsidieregeling.

2.3 We hebben intensief contact met de netbeheerder over de elektrische infrastructuur in de gemeente Raalte.

2.4 We hebben een inkoopactie 'isoleren' georganiseerd in voorjaar 2022 voor woningeigenaren om ze te informeren en te stimuleren om de woning te isoleren. Hierbij hebben we huiseigenaren van de woningen gebouwd voor 1993 schriftelijk geïnformeerd en via webinars en gemeentelijke informatiekanalen zoveel mogelijk woningeigenaren gestimuleerd mee te doen met deze actie. Er zijn 348 woningeigenaren die een offerte hebben aangevraagd voor één of meerdere isolatiemaatregelen.

2.5 We hebben een intensief traject doorlopen om tot een plan te komen om energiearmoede te bestrijden. De eerste stap was hands-on ervaring opdoen, door mee te werken aan een pilot van de Provincie Overijssel met de voedselbank in Raalte. Tijdens deze pilot zijn 10 gezinnen bezocht door een energievakman die advies heeft gegeven over kleine verduurzamingsmaatregelen, vervolgens zijn de maatregelen gratis aangebracht door het plaatselijke bouwbedrijf of een energievakman.
Op basis van de ervaringen in deze pilot, en een participatietraject met maatschappelijke organisaties, is een eerste maatregelenpakket om energiearmoede te bestrijden opgesteld. In december 2022 zijn de voorbereidingen voor de invoering van het maatregelenpakket gestart met de opleiding van vrijwillige energie bespaarcoaches en energie klussers.

3.1 Het samenwerkingsverband Energiesupport Salland ondersteunt bedrijven met energie audits om energiebesparing inzichtelijk te maken. Energiesupport Salland bestaat uit lokale bedrijven en energieadviseurs, ondersteunt door Kring Raalte Werkgevers, Provincie Overijssel en de gemeente.

3.2 Er zijn 704 energiescans/adviezen uitgevoerd bij woningeigenaren. Daarnaast zijn er maandelijks inloopspreekuren in Raalte verzorgd door energievakmannen. Ook deze bijeenkomsten zijn goed bezocht.

3.3 De eerste helft van 2022 stond in het teken van de (provinciale) asbestpilot middelgrote daken. In september heeft de gemeente voor de tweede keer meegedaan met de Week van de Asbestvrije schuur. Er is 28.000 m2 aan asbestdak verwijderd, dat is 8.000m2 meer dan waarmee rekening was gehouden. Daarnaast zijn er 24 kleine asbestdaken door de eigenaar zelf verwijderd.

2.5.4 Verantwoording nieuw beleid 2022

Niet van toepassing.

2.5.5 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren programma 5	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Fijn huishoudelijk restafval Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval per bewoner per jaar (kg). *Bron: CBS - Statistiek Huishoudelijk Afval* ** Door corona is de hoeveelheid afval en grondstoffen de laatste twee jaren toegenomen. In 2022 verwachten we weer op niveau van 2019 (95) te komen met hoeveelheid restafval*	2021	100	101	100	95*	101
Hernieuwbare elektriciteit Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa (de cijfers vanaf 2020 worden opnieuw bepaald a.g.v. de opgave aardgasloos). *Bron: RWS Leefomgeving klimaatmonitor*	2020	17,6%	17,6%			17,6% (2020)
Hergebruik ten opzichte van totale huisvuilaanbod *2022 t/m 2026 zijn streefgetallen. Beleid wordt herijkt* *Bron: ROVA*	2020	78%	78%		78%	77%
Score op de tevredenheid t.a.v. afvalinzameling is voldoende *Bron: 2-jaarlijkse enquête Rova*	2018	7,6			7,6	7,8
Hernieuwbare energie *Bron: Klimaatmonitor.*	2018	7,7%			8,4% (2019)	9,5% (2020)

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.5.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-3.617.545	-3.661.022	-43.477
Lasten	3.251.163	3.241.085	-10.078
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**-366.382**	**-419.937**	**-53.555**
Mutaties in reserves	-231.215	-197.696	33.519
Gerealiseerd resultaat	**-597.597**	**-617.633**	**-20.036**

2.5.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Btw-voordeel huisvuilinzameling	-50.245
Minder kosten project zwerfafval	-19.498
Meer doorberekening van M8-kredieten t.l.v. de exploitatie	14.295
Overige verschillen	35.412
Totaal verschil	**-20.036**

Btw-voordeel afvalverwijdering (voordeel € 50.000)

De kosten voor de afvalverwijdering worden inclusief btw berekend. De werkelijke kosten zijn hoger dan begroot. Dit geeft een extra last van € 50.000 voor de afvalverwijdering en een voordeel voor de algemene dienst.

Meer doorberekening eenmalige investeringen	
Sanering asbestdaken en stortkosten t.l.v. 2022; t.g.v. 2023	8.365
Warmtetransitie t.l.v. 2022	5.930
Totaal	**14.295**

Verschillen in de reservemutaties		
Lagere beschikking over reserves door lagere doorberekening M8		
* Raalte duurzaam 2050 uitvoering € 13.206 naar 2023	13.206	
* Energieloket 2016 € 28.696 naar 2023	28.696	
Totaal lagere beschikking door lagere doorberekening M8		41.902
Diversen		-8.383
Totaal		**33.519**

Programma 6

Economie

Gemeente Raalte

Programma 6: Economie

Portefeuillehouder: Wethouder B. Breunissen
Programmacoördinator: Domeinmanager S. Hijlkema

2.6.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?

We zijn in 2022 net zoals voorgaande jaren aan slag gegaan met de uitvoering van de economische agenda. Er speelden diverse vraagstukken (zoals energie, stikstof, tekorten op de arbeidsmarkt en corona). Verder zien we dat de Oekraïne crisis en de hoge inflatie effecten hebben op de (lokale) economie. Grondstoffen en materialen zijn moeilijk te verkrijgen en fors duurder geworden, waardoor het productieproces wordt verstoord. Deze vraagstukken hadden in 2022 een impact op de (lokale) economie. Ook in 2023 moeten we rekening houden met deze ontwikkelingen.

We hebben deze ontwikkelingen in nauw contact met het lokale bedrijfsleven gevolgd en waar nodig op geacteerd.

2.6.2 Doelstellingen 2022

1. Een minimale top tien en het streven naar een top drie notering in de MKB vriendelijkste gemeente in Overijssel.

2. Ondersteuning van het bedrijfsleven gedurende de postcoronafase.

3. Wij gebruiken de kansen en mogelijkheden die de Regio Zwolle (onder andere public affairsagenda en investeringsprogramma) ons biedt en maken een vertaling naar de gemeente Raalte.

4. Wij zetten in op de realisatie van vitale en attractieve winkelcentra.

5. Het toeristisch aanbod stimuleren en faciliteren wij.

6. Maximale ondersteuning van evenementenorganisaties.

7. Wij zetten in op de kansen die het in economische zin promoten en vermarkten van Raalte ons biedt.

8. We spelen in op de economische opgaven via de economische agenda.

2.6.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 De Taskforce Ondernemersdienstverlening is voortgezet en samen met ondernemers zijn de prioriteiten geselecteerd. De focus is gelegd op doorlooptijden vergunningen, (lokale) inkoop en aanbesteding.

1.2 We zijn doorgegaan met het startersloket. ZP-Raalte voert het startersloket mede namens ons uit.

1.3 Het college en de accountmanagers economische zaken hebben wekelijks bedrijfsbezoeken afgelegd.

1.4 Samen met de ondernemersverenigingen zijn twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd met als doel het contact tussen het bedrijfsleven en de gemeente te stimuleren. Tijdens één van de bijeenkomsten werd de ondernemer en ZZP'er van het jaar gekozen.

1.5 We hebben meerdere ondernemersnieuwsbrieven uitgebracht. Hierin stonden diverse ontwikkelingen op economisch gebied.

1.6 De verkoop van de kavels op de Zegge VII in Raalte en op de Blankenfoort 2 in Heino verlopen voorspoedig. Het college heeft groen licht gegeven voor uitbreiding bedrijventerrein De Telgen III in Heeten. De planologische procedure is in gang gezet.

2.1 Wij hebben ondernemers in de coronaperiode en de ontstane energiecrisis ondersteund.

2.2 We hebben ondernemers gewezen en begeleid op Rijks- en regionale ondersteuningsmaatregelen.

3.1 We hebben, samen met de ondernemers, geïnvesteerd in de bekendheid van Kennispoort Zwolle en de regionale Human Capital Agenda.

3.2 We hebben samen met ondernemers en de gemeente verschillende netwerk- en kennisbijeenkomsten van de Regio Zwolle bezocht.

3.2 De regionale verstedelijkingsstrategie is vastgesteld en we zijn gestart met de doorvertaling voor de gemeente Raalte.

3.3 Samen met de regio hebben we ons ingezet voor het verbeteren van de N35 en de spoorverbinding Zwolle-Twente-Münster.

3.4 De Regio Zwolle is aangewezen tot NOVEX gebied en is gestart met de uitwerking hiervan.

3.5 Het regiodeal project Green Impact Raalte is verder uitgevoerd. De gemeenteraad heeft ook een werkbezoek gebracht aan The Green East.

4.1 Het nieuwe terrassen beleid is vastgesteld. Dit beleid is opgesteld in samenwerking met alle stakeholders.

4.2 Er is gestart met de uitvoer van de herinrichting van de Grote Markt en de Plas in Raalte.

4.3 Het centrumplan Heino verder uitgerold. De leugenpomp is in ere hersteld en de hof van Rakhorst is heringericht.

5.1 We hebben samen met ondernemers, SallandMarketing en het Waterschap de mogelijkheden verkend voor toeristische kansen van het Overijssels Kanaal. Afgesproken is dat ondernemers de initiatieven samen met SallandMarketing verder vorm gaan geven.

5.2 We zijn aangesloten bij de verkenning verbreding Nationaal Park Sallandse Heuvelrug en hebben deelgenomen aan verschillende projecten. We hebben de kansen verkend die er liggen op het gebied van een Nationaal Park vanuit economische en toeristische perspectief. Separaat zijn gesprekken gevoerd met de agrarische sector over hun zorgen rondom het Nationaal Park in relatie tot landelijke ontwikkelingen.

5.3 Samen met de vrijetijdsondernemers en Salland Marketing hebben we de promotie en de toeristische infrastructuur verder versterkt. Er is geïnvesteerd in productontwikkeling (bijvoorbeeld fietsslingers in Salland). Verder is er geïnvesteerd in het op orde houden van de veel gebruikte routenetwerken.

6.1 Het vernieuwde evenementen beleid is vastgesteld door de gemeenteraad.

6.2 Na twee jaar corona konden diverse evenementen weer plaatsvinden en als gemeente hebben wij hierin maximaal gefaciliteerd.

7.1 We hebben het merk Raalte Geeft Ruimte samen met de ondernemers ontwikkeld en geïntroduceerd.

8.1 We hebben regelmatig contact met stakeholders zoals de ondernemers, het onderwijs en andere partners om uitvoer te geven aan de economische agenda die we met zijn allen hebben opgesteld in 2020. Met elkaar in contact blijven, van elkaar op de hoogte zijn en de korte lijnen hebben er mede voor gezorgd dat ondernemers elkaar, maar ook de gemeente makkelijk kunnen vinden.

8.2 Via inkoopbeleid sturen wij waar mogelijk op circulair ondernemen. We benadrukken bij onze lokale bedrijven focus te leggen op zo min mogelijk grondstoffenstromen en zoveel mogelijk rekening te houden met mogelijkheden voor hergebruik van de producten en het ontstane residu.

8.3 We hebben de verschillende projecten van de economische agenda verder uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan de Human Capital Agenda, warenmarkten, ondernemersfonds en verbeteren bestaande bedrijventerreinen.

2.6.4 Verantwoording nieuw beleid 2022

Personele inzet lobby en relatiemanagement Regio Zwolle

De Regio Zwolle maakt een ontwikkeling door en het rijk weet de regio steeds beter te vinden. Denk bijvoorbeeld aan de verstedelijkingsstrategie, de regiodeal en het aanwijzen tot een NOVEX-gebied. In 2022 hebben we hier personele capaciteit ingezet om deze ontwikkelingen te volgen, op te kunnen acteren en door te vertalen naar de gemeente Raalte. Verder bleven we lobbyen voor de verbetering van de N35, de spoorverbinding Zwolle-Twente-Münster, de aanpak stations en onze ambitie met betrekking tot woningbouw in relatie tot onze andere opgaven.

Personele inzet gevolgen coronacrisis economie, sport en cultuur

Door onder andere corona was er extra personele inzet nodig voor economie, sport en cultuur. We kregen aanzienlijk meer vragen vanuit deze thema's en om deze goed te kunnen bedienen was extra capaciteit nodig. Daarnaast zorgde de energiecrisis ook voor meer vragen.

2.6.5 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren programma 6	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Vestigingen Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 65 jaar. *Bron: LISA*	2021	156,6	151,1	156,6	148,0	n.n.b.
Functiemenging De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. *Bron: LISA*	2021	53,0%	52,5%	53,0%	53,0%	n.n.b.
Aantal toeristische overnachtingen *Bron: aangiften toeristenbelasting*	2020	298.320	298.320	319.093	300.000	302.300
Uitgifte industriegrond in hectares *Bron: Gemeentelijke administratie*	2020	3,30	3,30		1,54	6.70
Stabiele top 10 positie MKB vriendelijkste gemeente Overijssel *Bron: Onderzoek Lexnova*	2020	7	7		3	3

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.6.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-200.455	-182.815	17.640
Lasten	1.371.971	974.882	-397.089
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**1.171.516**	**792.067**	**-379.449**
Mutaties in reserves	-263.513	-171.069	92.444
Gerealiseerd resultaat	**908.003**	**620.998**	**-287.005**

2.6.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Minder kosten economie	-33.339
Minder kosten openluchtrecreatie	-22.434
Minder kosten Wandel- en fietsroutenetwerk RGS	-19.012
Minder doorbelasting diverse domeinen	-108.943
Minder doorberekening van M8-kredieten t.g.v. de exploitatie	-92.666
Overige verschillen	-10.611
Totaal verschil	**-287.005**

Minder kosten economie (voordeel € 33.000)

Van het begrote bedrag van € 250.000 is € 33.000 niet besteed. In 2022 heeft het Economisch café niet plaats kunnen vinden. Ook is het project warenmarkten niet volledig uitgevoerd. Er wordt een bedrag van € 15.000 overgebracht naar 2023 om hier alsnog uitvoering aan te kunnen geven.

Minder kosten openluchtrecreatie (voordeel € 22.000)

Van het begrote bedrag van € 35.000 is € 22.000 niet besteed. Voordeel is ontstaan doordat na corona een aantal toeristisch/recreatieve activiteiten en projecten, waar we een financiële bijdrage aan zouden leveren, in 2022 (nog) niet zijn opgestart of in aangepaste vorm zijn doorgegaan.

Minder doorberekening eenmalige investeringen	
Promotie en marketing naar 2023	-30.900
Human Capital Agenda naar 2023	-16.100
Ondersteuning evenementen naar 2023	-19.290
Uitvoeren beleidsplan recreatie en toerisme naar 2023	-25.000
Stadsarrangement Raalte 2019-2021 vrijval t.g.v. 2022	-1.376
Totaal	**-92.666**

Verschillen in de reservemutaties		
Lagere beschikking door lagere doorberekening M8, waaronder:		
* Human Capital Agenda naar 2023	35.639	
* Aanpak centrum Heino naar 2023	20.000	
* Diverse kredieten naar 2023	34.248	
Totaal lagere beschikking door lagere doorberekening M8		89.887
Lagere beschikking door lagere doorbelasting M8 niet naar 2022		2.557
Totaal		**92.444**

Programma 7

Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed

Gemeente Raalte

Programma 7: Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed

Portefeuillehouder: Wethouders G. Toeter en B. Breunissen
Programmacoördinator: Domeinmanager S. Hijlkema

2.7.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?

Door de SPUK IJZ wordt het aanvullend te compenseren verlies 2022 van het Sportbedrijf lager dan de begrote € 116.000.

Door de naweeën van corona zijn met name zorgtehuizen nog terughoudend met het bespreken van met name koren, waardoor koren in 2022 moeite hadden rond te komen. Er is een trend zichtbaar dat men zich minder langdurig wil binden. Langdurige activiteiten en vrijwilligersfuncties zijn 'uit'; kortdurende activiteiten lopen goed.

2.7.2 Doelstellingen 2022

1. Sporten en voldoende bewegen zien wij als 'must' voor een gezonde leefstijl. Wij zetten ons daarom in dat iedere inwoner met plezier en zonder belemmering kan bewegen en sporten.

2. We dragen zorg voor een duurzaam, toekomstbestendig en passend aanbod aan maatschappelijk vastgoed en onderwijshuisvesting in nauw overleg met onze partners.

3. We zetten in op een zichtbaar en samenhangend cultureel aanbod dat Raalte aantrekkelijk maakt, waarin de culturele identiteit wordt behouden en ontwikkeld; waarin iedereen meedoet en waarin cultuur een belangrijke verbindingsfactor is.

4. We verkennen of we met een andere manier van subsidiëring onze maatschappelijke doelen beter kunnen bereiken.

2.7.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 In 2022 is gestart met dataonderzoek. Doel hiervan is om data en fact based per dorp of wijk, focuskeuzes te kunnen maken hoe we preventief verder werken aan het zo lang mogelijk vitaal houden van onze inwoners. Dit vanuit de brede visie van Positieve Gezondheid.

1.2 Door actieve communicatie en ondersteuning bij aanvragen van de Sportconsulenten/Verenigingsadviseurs is de subsidie 'Raalte Sportief en gezond' in 2022goed gevonden. Er is voor ruim € 68.000 aan subsidies toegekend aan initiatiefnemers met plannen, die bijdragen aan een verbetering van het aantal inwoners dat zich vitaal voelt. Verder zijn er door de Beweegmakelaar en buurtsportcoaches voor (kwetsbare) ouderen nieuwe activiteiten ontplooit, die goed aanslaan bij de doelgroep zoals dansles, Beweegbingo, wandel challenge en doortrappen. Onder meer via inschakeling van de Adviseur Lokale Sport hebben de Verenigingsadviseurs geholpen met strategische advisering op vraagstukken zoals kaderscholing, duurzaamheid, bestuurlijke vernieuwing, vrijwilligersbeleid en financiën.
De buurtsportcoaches 'vakleerkracht bewegingsonderwijs' hebben wekelijks ruim 2.300 leerlingen op de basisscholen in beweging gebracht en kennis laten maken met het brede sport- en beweegaanbod in de gemeente. De buurtsportcoach Dorpskernen zit in de kernteams van de dorpen als vast aanspreekpunt voor ideeën op het gebied van sport en bewegen.

1.3 De handbalvereniging in Raalte heeft door ledengroei meer ruimtebehoefte en zoekt naar mogelijkheden voor meer inkomsten, mede doordat zij nu eredivisie spelen. Vanuit de stimulering van het topsportklimaat wordt momenteel onderzocht in hoeverre hier een passende oplossing voor gevonden kan worden.

1.4 In 2022 is een stimuleringslening van € 250.000 toegewezen aan de manege-stichting in Mariënheem voor het vervangen van het asbest dak en het plaatsen van zonnepanelen.

2.1 Op basis van het gezamenlijk vastgestelde IHP Onderwijs is dit jaar een start gemaakt met de voorbereidingen om te komen tot projectplannen voor renovatie of nieuwbouw voor de volgende schoolgebouwen:

* Bernadette school te Heeten (Nieuwbouw)
* St Jozefschool te Nieuw Heeten (Renovatie)
* De Linde te Laag Zuthem (Renovatie)

3.1 In 2022 is overlegd met Salland Wonen en Bibliotheek Salland over een bijdrage van de gemeente voor de herhuisvesting van de kantoren van de bibliotheek in het Kulturhus Raalte dorp. Er is € 279.000 toegewezen.

3.2 Er is meegedacht over het vieren van 900 jaar Raalte in 2023 en over het zichtbaar maken van de Burcht van de Ridders van Ramelo.

3.3 De onderhandelingen over de aankoop van een perceel voor een creatieve broedplaats op het MBI-terrein zijn verder gegaan. De stichting achter de broedplaats wil nu graag het perceel zelf kopen.

3.4 Meerdere kunstwerken zijn in voorbereiding, zowel van de gemeente (centrumplan, herstel Rode Bankjes) als van derden (Luttenberg, Heeten).

3.5 Er is gesproken over de waarde en positie van Cultuurregio Zwolle.

2.7.4 Verantwoording nieuw beleid 2022

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Hoewel er in 2022 nog geen definitieve projectplannen zijn ingediend, zullen wij door inflatie, strengere regelgeving en krapte op de arbeidsmarkt er gezamenlijk (gemeente en onderwijs) rekening mee moeten houden dat de per projectplan gecalculeerde raming van kosten alsook de vastgestelde planning om te komen tot een ingebruikname onder druk komen te staan.

Sport

Bij Sportverenigingen of beheerstichtingen van sportaccommodaties die hebben aangegeven tegen financiële knelpunten aan te lopen, bleek de hoofdoorzaak niet de coronacrisis te zijn. Wij hebben hen ondersteund met (verwijs) advies naar bestaande mogelijkheden zoals een Stimuleringslening Sportaccommodaties, een gesprek met het Sportbedrijf of het inschakelen van de Adviseur Lokale Sport (een adviseur die door NOC/NSF wordt bekostigd).

Kerkenvisie
In 2022 is één bijdrage voor een haalbaarheidsonderzoek beschikt.

Cultuurbeleidsplan
Door tekort aan capaciteit en een aantal tijdrovende zaken is het niet gelukt om in 2022 een nieuw cultuurbeleidsplan op te stellen.

Raalte 900 jaar
De regiegroep 900 jaar Raalte is vanuit de gemeente ondersteund. Er is een uitgebreid programma samengesteld. In 2022 is hieraan € 40.000 bijgedragen; in de begroting 2023 is € 160.000 hiervoor opgenomen.

Stichting Popcultuur Raalte
Het beoogde perceel op het MBI-terrein voor de realisering van de creatieve broedplaats is nog niet aangekocht. De stichting denkt erover om zelf het perceel aan te kopen. Met name een asbestverontreiniging houdt dat nog tegen.

2.7.5 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren programma 7	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
% Niet sporters Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder die niet minstens één keer per week aan sport doet. *Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen) GGD 2020*	2020	46,9%	46,9%		43,2%	46,9%
% Beweegt voldoende Het percentage van de bevolking van 19 jaar en ouder dat voldoet aan de Nederlandse Norm voor Gezondbewegen. Deze is voor de leeftijdsgroep 18 tot 55 jaar minimaal 5x per week een half uur matig intensieve activiteit zoals stevig wandelen of fietsen. *Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen) GGD 2020*	2020	54,0%	54,0%		67,4%	54,0%

Legenda:
Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.7.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-849.682	-1.032.732	-183.050
Lasten	7.234.583	7.137.554	-97.029
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**6.384.901**	**6.104.822**	**-280.079**
Mutaties in reserves	-471.034	-449.238	21.796
Gerealiseerd resultaat	**5.913.867**	**5.655.584**	**-258.283**

2.7.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Minder kosten onderwijshuisvesting	-24.178
Meer kosten vervoer schoolsporten	14.848
Minder kosten geprivatiseerde sportaccommodaties (rente)	-20.000
Minder kosten waarderingssubsidies	-15.960
Minder kosten stimuleringssubsidies	-22.487
Minder kosten cultuurnota	-22.620
Minder doorbelasting diverse domeinen	-12.694
Minder doorberekening van M8-kredieten t.g.v. de exploitatie	-108.605
Overige verschillen	-46.590
Totaal verschil	**-258.286**

Minder kosten stimuleringssubsidies (voordeel € 22.000)

Er is qua bedrag minder aan stimuleringssubsidies uitgekeerd dan begroot. Dit heeft 2 redenen. Ten eerste zijn er in 2022 activiteiten door verenigingen gehouden die in 2020 niet zijn doorgegaan als gevolg van corona. De subsidie was echter al wel in 2020 verstrekt. Ten tweede bestond begin 2022 nog onzekerheid omtrent corona, waardoor verenigingen terughoudend waren om (grootschalige) activiteiten te organiseren.

Minder kosten cultuur (voordeel € 21.000)

Van het begrote bedrag van € 56.000 is € 21.000 niet besteed. Er zijn minder aanvragen voor subsidie binnen gekomen. Het blijkt dat er in 2022 nog terughoudendheid was, in verband met corona, om activiteiten te organiseren waar (veel) mensen naar toe kunnen gaan. Inmiddels is er een stijging in het aantal aanvragen te zien.

Minder doorberekening eenmalige investeringen	
Integraal onderwijshuisvestingsplan naar 2023	-22.241
Uitvoering Roalter Sportakkoord	-71.174
Locatieonderzoek Hoogerheyne	26.810
Cultuurbeleidsplan 2022 t.g.v. 2022	-42.000
Totaal	**-108.605**

Verschillen in de reservemutaties	
Geen beschikking algemene bestemmingsreserve kunstvoorziening beeldende kunst naar 2023	10.000
Hogere beschikking door meer onderhoud Hoftheater 2022	-29.341
Lagere beschikking over onderhoudsreserve gemeentelijke gebouwen vanwege schadeuitkering zwembad de Tippe	44.254
Diversen	-3.117
Totaal	**21.796**

Programma 8

Openbare orde en veiligheid

Gemeente Raalte

Programma 8: Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder: Burgemeester M. Dadema
Programmacoördinator: Domeinmanager S. Hijlkema

2.8.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?

In 2022 werd inzet gevraagd bij de (crisisnood)opvang van vluchtelingen voor de oorlog in de Oekraïne en asielzoekers vanuit het overvolle aanmeldcentrum in Ter Apel.

Daarnaast zagen we landelijk, maar ook lokaal een toename van betogingen. Lokaal kregen we in 2022 te maken met marsen vanwege de coronamaatregelen, de situatie in de Oekraïne en geweld tegen vrouwen. Meerdaagse protestacties van woonwagenbewoners vanwege het lokale woonbeleid en agrariërs vanwege het (landelijke en provinciale) stikstofbeleid. De betogingen en de (juridische) nasleep hiervan gaf druk op de uitvoering van geplande werkzaamheden, waardoor werkzaamheden uitgesteld zijn. Ook gaf het druk op de capaciteit vanuit handhaving en de politiecapaciteit, waardoor ook lokaal keuzes gemaakt moesten worden in de planning van werkzaamheden.

In de politiecijfers valt de daling van horizontale fraude (online oplichting) en toename van de meer traditionelere vormen van inbraak/ diefstal op. Begin 2022 zijn de coronamaatregelen geleidelijk opgeheven. Opvallend was, dat er meer toezicht en handhaving nodig was in de aanpak van uitgaansoverlast. De overlast werd met name veroorzaakt door de jongere jeugd, die het uitgaan niet (meer) gewend bleek.

2.8.2 Doelstellingen 2022

1. Wij willen het veiligheidsgevoel van de inwoners van de gemeente Raalte minimaal op het huidige niveau (rapportcijfer 7.7) houden.

2. Als gemeenschap zijn we weerbaar tegen ondermijnende en digitale criminaliteit. We hebben inzicht in wat er op het gebied van ondermijning speelt in onze gemeente en zetten in op een integrale aanpak.

3. Onze inwoners krijgen de juiste hulp doordat we een soepele samenwerking tussen de zorg- en veiligheidsketen hebben.

4. We vinden het belangrijk dat de leefregels op het gebied van openbare orde en veiligheid in onze gemeente worden nageleefd.

5. Als gemeentelijke organisatie en inwoners willen we goed voorbereid blijven op rampen en crises. We willen hierin een gewaardeerd partner in regionaal verband zijn.

2.8.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1/ 1.5 Vanwege de druk op de capaciteit door corona zijn in 2021 niet alle werkzaamheden vanuit het Jaarplan afgerond of opgepakt. Daarom is besloten om geen Jaarplan 2022 op te stellen, maar het Jaarplan 2021 als uitgangspunt te nemen. Ook 2022 bleek door de oorlog in de Oekraïne en de boerenprotesten weer een bijzonder jaar. Het Jaarplan 2021 is inmiddels grotendeels uitgevoerd. op een aantal fysieke activiteiten (ontruimingsoefening en veiligheidsdag hulpdiensten) na. Wel is in samenwerking met politie en horecaondernemers, het convenant Veilig Uitgaan vastgesteld.

1.2 De reguliere samenwerking met politie is goed, zowel beleidsmatig als op uitvoeringsniveau. Wel merken we dat de capaciteit van politie onder druk staat door onder andere de inzet (ook vanuit het lokale team) bij de vele (landelijke) protesten en zij zich hierdoor meer focussen op hun kerntaken. Er is minder tijd voor preventieacties en aanwezigheid in de wijk. Daarnaast is het thema informatiedeling op persoonsniveau in toenemende mate onderwerp van gesprek tussen politie, openbaar ministerie en bevoegd gezag. Er zijn gesprekken gevoerd om ervoor te zorgen dat de toepassing van de privacywetgeving geen vertraging veroorzaakt in de (vroegtijdige) aanpak van onder andere openbare orde- en ondermijningscasuïstiek. Afgelopen jaar is onder andere bestuurlijk opgetreden tegen drugshandel en de aanwezigheid van (illegaal) vuurwerk. We geven hiermee het signaal af aan de dader dat ze in beeld zijn en dit soort zaken niet wordt getolereerd in de gemeente.

1.3 Via het Regionale Jaarplan Integrale Veiligheid zijn afspraken gemaakt tussen gemeenten, politie en het openbaar ministerie over een gezamenlijke aanpak van onder andere de thema's: zorg & veiligheid, Ondermijnende criminaliteit en digitale veiligheid. Door het verkrijgen van structurele versterkingsgelden zetten we in op een structurele functie van regionaal coördinator ondermijning. De lokale aanpak komt terug onder punt 1.7, 2.1 en 3.1.

1.4/ 5.1 Bestuurlijk wordt via de begrotingscyclus van de Veiligheidsregio IJsselland (VRIJ) gestuurd op de uitwerking van de beleidsagenda. Een uitgebreide verantwoording volgt via de paragraaf verbonden partijen. De Veiligheidsregio heeft toegezegd, de zienswijze die de gemeenteraad heeft ingediend (zowel inhoudelijk als op proces) op de nieuwe Beleidsagenda 2023-2026 (incl. Dekkingsplan en Crisisplan) mee te nemen bij de uitwerking. De trainingen en oefeningen voor functionarissen in de crisisorganisatie, waaronder ook de nieuwe wethouders, hebben volgens plan plaatsgevonden. In 2022 is nauwe samenwerking geweest met de Veiligheidsregio rondom het organiseren van (crisisnood)opvang voor vluchtelingen. Specifiek is langdurige opvang geregeld voor Oekraïners en Crisisnoodopvang in de sporthal van Heeten.

1.6 Er blijkt op dit moment onvoldoende draagvlak onder de ondernemers in Heino om te komen tot een Keurmerk Veilig Ondernemen. Het bedrijventerrein en winkelgebied Raalte heeft opnieuw het KVO-certificaat voor vier jaar ontvangen. Het ter vaststelling aanbieden van de Integrale Veiligheidsstrategie 2023-2026 is vanwege capaciteitsknelpunten uitgesteld naar het voorjaar van 2023.

1.7 De eindrapportage City Deal is opgeleverd door NHL Stenden Hogeschool. Het rapport geeft bestuurders een handelingskaders in de aanpak van cybercrime en specifiek online ordeverstoringen. In april is een (regionale) themaweek digitale veiligheid georganiseerd. Als onderdeel hiervan heeft een voorlichting gericht op ouderen plaatsgevonden in het centrum van Heino. Het Mobiel Media Lab van politie was aanwezig en tientallen ouderen hebben zich in de bus laten voorlichten over online fraude. Ook is in het kader van bewustwording, gecommuniceerd over succesvol afgeronde meldingen van oplichting. De landelijke eenheid van politie heeft besloten een ANPR-camera te plaatsen in de gemeente langs de N35. Uitvoering wordt verwacht in 2023. De gereserveerde gemeentelijke middelen zijn daardoor overbodig geworden en bij de zomernota 2022 reeds teruggevloeid naar de algemene middelen.

1.8 Buurtbemiddeling is ook in 2022 doorgezet. Buurtbemiddeling is gestart met het creëren van meer bekendheid, zodat het aantal verwijzingen verder stijgt en er minder escalatie plaatsvindt. Het doorverwijzen naar Buurtbemiddeling en het adequaat oppakken van meldingen blijft een punt van aandacht. Het aantal afgeronde zaken met een positief resultaat is 69%. Hiermee is de doelstelling van behaald. Met Buurtbemiddeling zijn gesprekken gevoerd en worden afspraken gemaakt over verbetering.

2.1 De werkzaamheden vanuit het project Veilig Buitengebied gericht op ondermijning, zijn vanwege de coronamaatregelen begin 2022 en capaciteitsknelpunten opnieuw geprioriteerd. Besloten is de fysieke voorlichting aan ondernemers en inwoners van het buitengebied in 2023 op te pakken. Daarnaast zijn we aangesloten bij de online campagne vanuit Meld Misdaad Anoniem gericht op Vastgoedeigenaren, om de signalen van criminele activiteiten te herkennen en de meldingsbereidheid te vergroten. Vanuit het oogpunt van ondermijning is een integrale controle uitgevoerd met verschillende (opsporings)instanties, met als thema bedrijfsverzamelgebouwen. Er zijn geen bijzonderheden geconstateerd. De integrale controle blijft onderdeel uitmaken van de aanpak van ondermijning.

3.1 In 2022 is regionaal, de bestuurlijke agenda Zorg & Veiligheid vastgesteld. Hierin zijn afspraken gemaakt met onder andere zorgpartners om de totale keten te versterken. Voor het concreet maken van de agenda en voor de uitvoering van het jaarplan is capaciteit en zijn middelen beschikbaar. Daarnaast zijn met de jaaragenda Zorg en Veiligheid, subsidiegelden verkregen vanuit ZonMW waarvoor een agendaregisseur Zorg en Veiligheid geworven is. Het aantal overlastmeldingen door verwarde personen is het afgelopen jaar gestegen. Ze worden echter veroorzaakt door een klein aantal personen, die we samen met de zorgpartners de juiste hulp proberen te bieden. We kunnen stellen dat de samenwerking bij (complexe) zorg- en veiligheidscasuïstiek regionaal, maar ook lokaal goed georganiseerd is.

4.1 Het VTH-Uitvoeringsbeleid geeft het kader weer voor de wijze waarop handhaving in Raalte wordt uitgevoerd. Het uitgangspunt is risicogestuurde handhaving, maar ook oog voor signalen uit de samenleving hebben. Financiële gevolgen uit het VTH-Uitvoeringsbeleid zijn in de kadernota 2023 opgenomen. Om de resultaten van de inspanningen te meten is een monitoringssysteem opgezet dat gaandeweg wordt bijgeslepen. We merken dat de randvoorwaarden en kaders steeds helderder worden en komen nu in de fase dat het individuele gedrag van medewerkers meer aandacht vraagt.

2.8.4 Verantwoording nieuw beleid 2022

Personele inzet toezicht en handhaving

De basisinzet op Toezicht & Handhaving is gecontinueerd met de tijdelijke inzet van de senior op dit taakveld voor 2022. Daarnaast is met behulp van een structurele rijksbijdrage een (deeltijd) coördinator aangetrokken voor de coördinatie van Meldingen woon- en leefomgeving en de inzet van de Boa's op dat gebied. De ambitie van de raad op VTH is vertaald in het nieuwe VTH-Uitvoeringsbeleid dat de basis vormt voor de jaarlijkse Uitvoeringsprogramma's. Per kwartaal wordt de voortgang daarvan bestuurlijk besproken.

2.8.5 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren programma 8	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners *Bron: CBS- Geregistreerd criminaliteit & diefstallen*	2021	0,5	0,7	0,5	0,4	0,8
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners *Bron: CBS- Geregistreerd criminaliteit & diefstallen*	2021	0,5	0,9	0,5	1,4	0,7
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners *Bron: CBS- Geregistreerd criminaliteit & diefstallen*	2021	1,7	1,5	1,7	1,9	1,7
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners *Bron: CBS- Geregistreerd criminaliteit & diefstallen*	2021	3,0	2,4	3,0	2,1	3,4
Verwijzingen Halt *Het aantal verwijzingen naar Halt, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12 t/m 17 jaar* *Bron: Bureau Halt*	2021	6	6	6	13	n.n.b.
Het aantal geregistreerde misdrijven *Bron: Gebiedsscan/ cijfers politie*	2020	790	790	752	700	785
Het rapportcijfer veiligheid in de eigen buurt / woonomgeving *Bron: Veiligheidsmonitor*	2016	7,7	-	-	-	-
Het aantal geregistreerde gevallen burengerucht *Bron: Gebiedsscan/ cijfers politie*	2020	75	75	113	60	109
Het percentage succesvol afgeronde buurtbemiddelingen *Bron: Rapportage buurtbemiddeling*	2020	76%	76%	64%	76%	69%
Het aantal overlastmeldingen *Bron: Gebiedsscan/cijfers politie*	2020	508	508	667	480	736
Score: de gemeente ondersteunt buurtinitiatieven op het gebied van leefbaarheid en veiligheid voldoende *Bron: Waar staat je gemeente*	2018	34%	-	-	35%	-
Score: de gemeente houdt voldoende toezicht op het naleven van regels *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	43%	43%	-	40%	-

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.8.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-468.259	-451.017	17.243
Lasten	3.580.621	3.423.931	-156.691
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**3.112.362**	**2.972.914**	**-139.448**
Mutaties in reserves	-79.919	-65.700	14.219
Gerealiseerd resultaat	**3.032.443**	**2.907.214**	**-125.229**

2.8.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Voordeel veiligheidsregio	-41.260
Minder kosten integrale veiligheid	-24.507
Minder doorberekening diverse eenheden	-26.886
Meer doorberekening van M8-kredieten t.l.v. de exploitatie	25.472
Overige verschillen	-58.048
Totaal verschil	**-125.229**

Voordeel veiligheidsregio (voordeel € 41.000)

Vanaf 2022 is het eigendom van de brandweerkazerne in Heeten overgedragen van de Veiligheidsregio naar de gemeente Raalte. De brandweerkazerne wordt sinds die tijd verhuurt aan de Veiligheidsregio, de huuropbrengst hiervoor was € 23.000 hoger dan geraamd (€ 221.000), waardoor een voordeel ontstaat in deze jaarrekening.

Daarnaast is in 2022 nog een deel van het voordeel van het jaarrekeningresultaat van 2020 uitgekeerd aan de gemeenten. Dit is gebeurd nadat de zomernota is opgesteld waardoor deze teruggave van € 18.000 niet was geraamd. De geraamde bijdrage aan de Veiligheidsregio bedroeg € 2.298.000.

Minder kosten integrale veiligheid (voordeel € 25.000)

In 2022 hebben we financieel gezien een voordeel op dit geraamde budget van € 136.000. Dit is te verklaren doordat:

- Door prioritering van werkzaamheden (door extra werkzaamheden in verband met corona en (nood)opvang van vluchtelingen) is de uitvoering van een aantal taken uitgesteld naar 2023. Een deel van de kosten voor Veilig Buitengebied worden gemaakt in 2023 om in te zetten voor bewustwordingsacties die vanwege corona niet door konden gaan

- In 2022 vanuit het I-uitvoeringsplan middelen waren geraamd om aan te sluiten bij gewenste ontwikkelingen op ICT-gebied. Echter wordt nu eerst onderzocht of aangesloten kan worden op een bestaand intern systeem.

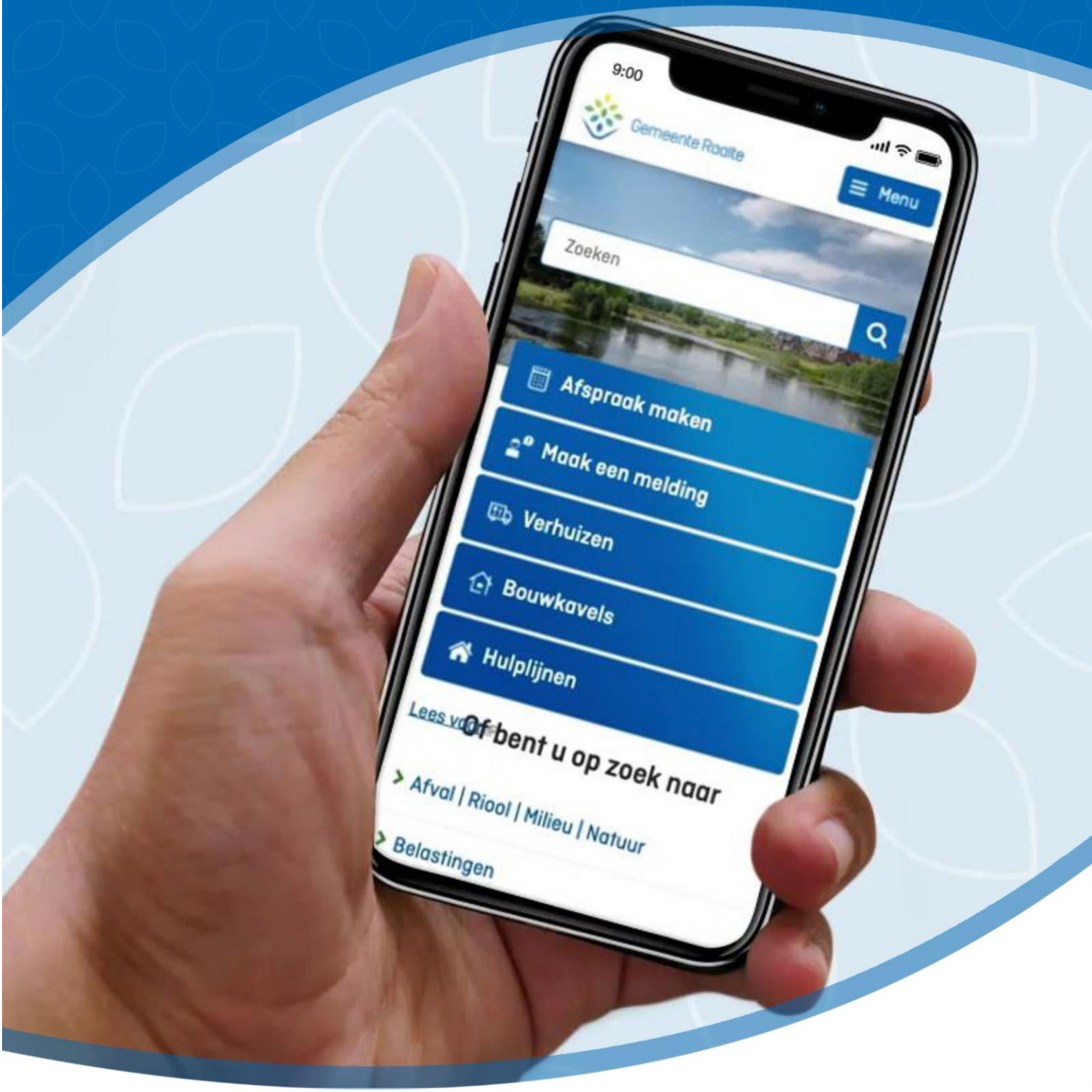
- De kosten voor het gebruik van het Informatiesysteem van Khonraad bevat een flexibele ruimte vanwege facturatie per casus.
- De waarderingssubsidie jaarwisseling is niet door alle Plaatselijke Belangen aangevraagd.

Meer doorberekening eenmalige investeringen	
Voorfinanciering renovatie brandweerkazernes	25.472
Totaal	**25.472**

Verschillen in de reservemutaties	
Lagere beschikking voor onderhoud brandweerkazerne naar 2023	4.319
Lagere beschikking voor uitvoeringsplannen i.v.m. doorschuiven naar 2023	9.900
Totaal	**14.219**

Programma 9

Bestuur en dienstverlening

Gemeente Raalte

Programma 9: Bestuur en dienstverlening

Portefeuillehouder: Burgemeester M. Dadema en wethouder B. Breunissen
Programmacoördinator: Domeinmanager T. Willems

2.9.1 Welke ontwikkelingen zijn er in 2022 geweest?

De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot een forse toestroom van vluchtelingen naar Nederland. Vluchtelingen uit Oekraïne vallen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) en hebben recht op fatsoenlijk onderdak, levensonderhoud en medische zorg.

Cluster Burgerzaken kreeg hierdoor meer (en complexere) inschrijvingen te verwerken dan gewoonlijk. Door de gehele ambtelijke organisatie is hard gewerkt aan de opvang van ontheemden uit Oekraïne.

Als gevolg van de energiecrisis merken we dat meer inwoners met vragen over energiebesparing of financieringsmogelijkheden aankloppen bij de gemeente. Het aantal contacten met het Klantportaal is toegenomen.

In 2022 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaats gevonden. De organisatie van de verkiezingen is goed verlopen. In juni 2022 is het nieuwe college van start gegaan.

2.9.2 Doelstellingen 2022

1. Wij zijn en blijven voor onze inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en mede-overheden een gewaardeerd partner.

2. De raad en het college hanteren een open bestuursstijl, zijn transparant in de besluitvorming en staan open voor initiatieven vanuit de bevolking. We hebben daarbij de ambitie elk participatieproces gestructureerd en kwalitatief hoogwaardig te organiseren. Dit moet leiden tot meer vertrouwen van onze inwoners in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd.

3. Inwoners, ondernemers, bedrijven en instellingen zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente, zowel over het aanbod van diensten als het contact met medewerkers.

4. We werken aan maatschappelijke opgaven op de schaal die passend is bij die opgave.

2.9.3 Wat hebben we ervoor gedaan en wat hebben we ermee bereikt?

1.1 In het landelijke benchmarkingsonderzoek 'Waar Staat Je Gemeente' zijn inwoners gevraagd naar maatschappelijke thema's als het woon- en leefklimaat, de relatie burger-gemeente, de gemeentelijke dienstverlening en het thema zorg en welzijn. De uitkomsten van dit onderzoek zijn meegenomen in de ontwikkeling van de programma's.
Daarnaast heeft in 2022 de voorbereiding plaatsgevonden op het benchmarkingsonderzoek 'Waar Staat Je Gemeente' welke uitgevoerd wordt in 2023.

1.2 In 2022 konden we weer actiever naar de inwoners toe (de coronabeperkingen gaven in vorige jaren hier geen ruimte voor). Hierdoor konden we actief doorgaan met luisteren naar de vraag achter de vraag, meedenken hoe het wél kan. Zo zijn er in 2022 een aantal mooie projecten tot stand gekomen.

Als gemeente hebben we meegedacht met de initiatiefnemers van bijvoorbeeld de wederopbouw van het dorpshuis in Liederholthuis, de renovatie van de stationsstraat en vernieuwing speeltuin in Raalte en de 'Italia in pantaloni' dorpsplein in Broekland. De ideeën uit het dorp waren leidend.

1.3 Het verder bouwen aan een communicatieve organisatie is een continu proces waarin participatie centraal staat en we ons blijven ontwikkelen.

1.4 In 2022 stond de samenwerking met de scholen in verband met corona op een laag pitje. In het voorjaar hebben geen debatten plaatsgevonden. Op 14 oktober 2022 vond het jaarlijkse 4 VWO-scholierendebat plaats in de Raadszaal. In oktober/november hebben 4 basisscholen deelgenomen aan het project Kindergemeenteraad met als afsluiting de Dag van de Kindergemeenteraad op 9 december 2022.

2.1 De organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen is goed verlopen. Er is lering getrokken uit voorgaande jaren, door deze verkiezingen te organiseren via een strakke projectmatige aanpak. Het verkiezingstraject is tijdig begonnen en doorlopen via centrale draaiboeken, onder leiding van een strakke centrale regie. Ook de betrokken medewerkers en vrijwilligers zijn goed voorbereid door het doorlopen van een onlinetraining. Het succes van het traject wordt bepaald door het bewaren van rust en overzicht, waardoor de organisatie niet voor verrassingen is komen te staan.
De ambtelijke organisatie heeft aan de nieuwe gemeenteraad een inwerkdocument aangeboden in de vorm van factsheets en een oplegger van de directie. Daarnaast is er tijdens een aantal rond de tafelbijeenkomsten een toelichting op inhoud geweest en is er een kennismakingsmiddag met de organisatie georganiseerd. De nieuwe wethouders zijn benoemd en het coalitieakkoord 'Versterken, verbinden en vernieuwen' is vastgesteld.
In 2022 is gestart met het opstellen van een raadstatuut en een verkenning op de raadsagenda.

2.2 In 2022 is vervolg gegeven aan het doel van de Wet elektronisch publiceren om inwoners voortaan online via een centraal platform te informeren. Dit doen we door bekendmakingen te publiceren in het elektronisch gemeenteblad en naast fysiek ook digitaal ter inzage te leggen. Dankzij het elektronisch publiceren kunnen inwoners bekendmakingen over hun buurt ontvangen via een e-mailservice op www.overheid.nl/berichten-over-uw-buurt.
Voor het openbaar maken van informatie zoals dat in de Wet open overheid en Archiefwet wordt voorgeschreven, is inhoudelijke samenwerking gezocht met Deventer en Olst-Wijhe (zie de openbaarheidsparagraaf onder de paragraaf Bedrijfsvoering).

2.3 Het ontwikkelen van een uitvoeringsprogramma vanuit de Roalter ambitie participatie heeft vertraging opgelopen omdat ambtenaren ingezet zijn om ontheemden uit Oekraïne op te vangen. In 2023 wordt alsnog de Roalter ambitie participatie en een uitvoeringsprogramma ontwikkeld.

2.4 We hebben het Digipanel onder andere voor verschillende uitvragen ingezet zoals Informatieboekje Eruit, afvalinzameling, het fietsplan, MOR; melding openbare ruimte en onderzoek naar Duurzaamheidskrant: GEWOON.

2.5 Door verschillende werkgroepen van 'Heeten Durft' zijn kansrijke ideeën (onder andere speelplek Johannalaan, digitaal dorpsplein) uitgewerkt. De door 'Heeten Durft' ingezette werkwijze en instrumenten voor het betrekken van inwoners worden ook ingezet voor het opstellen van een Dorps Ambitie Plan. Samen met de gemeente is gekeken waar de mogelijkheden liggen om te schuiven in de begroting.

3.1 We hebben de basis gelegd voor een digitale infrastructuur waarmee het mogelijk wordt tijd- en plaatsonafhankelijk te werken. Hierop kunnen we gericht doorontwikkelen zodat inwoners en ondernemers op termijn eenvoudig en op ieder moment digitaal zaken kunnen doen met de gemeente en via MijnRaalte de status van hun aanvraag kunnen inzien.
Daarnaast is ingezet op de verdere digitalisering van de dienstverlening. Zo zijn de eenmalige en waarderingssubsidies gedigitaliseerd, maar ook producten uit het sociaal domein zoals de individuele inkomenstoeslag levensonderhoud. We zijn van start gegaan met het experiment Digitaal Aanvragen Rijbewijs om het verlengen van een rijbewijs te vergemakkelijken. Bij nieuwe taken, zoals het verstrekken van de energietoeslag, zorgen we er voor dat dit meteen ook online aan te vragen is.

3.2 We volgen (landelijke) ontwikkelingen op het gebied van klantbehoefte en technologische vernieuwingen en vertalen dit naar de dienstverlening in Raalte. Zo is het aanvraagproces van een omgevingsvergunning in Raalte eenvoudiger geworden op basis van klantreizen die landelijk in het kader van de Omgevingswet zijn gemaakt. In Dimpact-verband volgen we de technologische ontwikkelingen en kijken we hoe we de technische mogelijkheden het beste kunnen inzetten, passend bij de situatie in Raalte.
We zijn op werkdagen overdag via livechat bereikbaar op alle pagina’s van de website. Het aantal vragen via de chatfunctie is 61% verhoogd ten opzichte van 2021. Aan de reacties die we krijgen is te zien dat livechat voldoet aan een behoefte van de inwoner. Hiermee is de chatfunctie uitgegroeid tot een aanvullend dienstverleningskanaal.

3.3 In 2021 is de klanttevredenheid gemeten van het telefonisch contact met de gemeente. Naar aanleiding hiervan is in 2022 een verbeteractie ingezet op het terugbellen van inwoners en ondernemers. Terugbelcontacten worden digitaal vastgelegd. Sindsdien zijn er minder retourtelefoontjes. Dit kunnen we vaststellen op basis van data uit vastlegging en telefooncentrale.

4.1 We namen actief deel in regionale en landelijke samenwerkingen om onze maatschappelijke opgaven te realiseren, zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten, Regio Zwolle, M50: netwerk voor middelgrote gemeenten en het Regionaal Serviceteam Jeugd (RSJ) IJsselland. Deze netwerken en verenigingen helpen ons met de realisatie van onze doelstellingen gebied van kennisdeling, inspiratie en belangenbehartiging. Actief deelnemen en resultaten boeken betekent dat je als gemeente komt halen en brengen. Dit is de reden dat Raalte in 2022 een actieve rol pakte in de regio Zwolle en actief is in de Pijler Sociaal van het M50-netwerk. We leren via deze weg over successen van vergelijkbare gemeenten en weten gezamenlijk belangen te behartigen richting het Rijk op zowel ruimtelijke, als sociale thema's.

2.9.4 Verantwoording nieuw beleid 2022
Niet van toepassing.

2.9.5 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren programma 9	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Demografische druk De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar *Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek*	2022	80,2%		79,1%	78,0%	80,2%
Percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	69%	69%		70%	n.n.b.
Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente doet wat ze zegt *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	43%	43%		45%	n.n.b.
Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente zich flexibel opstelt als dat nodig is *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	41%	41%		45%	n.n.b.
Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente voldoende luistert naar de mening van haar inwoners *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	45%	45%		50%	n.n.b.
Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente inwoners voldoende betrekt bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	49%	49%		50%	n.n.b.
Percentage inwoners dat vindt dat organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren. *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	51%	51%		55%	n.n.b.
Percentage inwoners dat vindt dat de medewerker hem/haar aangenaam verraste met de service die hij/zij verleende. *Bron: Waar staat je gemeente*	2020	44%	44%		45%	n.n.b.

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.9.6 Gerealiseerde baten en lasten

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-715.350	-1.716.315	-1.000.965
Lasten	3.747.994	3.453.359	-294.635
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**3.032.644**	**1.737.044**	**-1.295.600**
Mutaties in reserves	-10.250	-10.250	
Gerealiseerd resultaat	**3.022.394**	**1.726.794**	**-1.295.600**

2.9.7 Analyse verschillen

Verklaring verschil uitgaven en inkomsten

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving verklaring	Verschil
Minder kosten planning en control cyclus	-58.332
Meer kosten rechtsbescherming	48.650
Minder kosten verkiezingen	-28.721
Minder kosten raad	-25.086
Minder kosten griffie	-29.639
Vrijval deel voorziening pensioenen wethouders	-980.294
Meer kosten doorberekening diverse eenheden	-83.254
Minder doorberekening van M8-kredieten t.g.v. de exploitatie	-110.200
Overige verschillen	-28.724
Totaal verschil	**-1.295.600**

Minder accountantskosten (voordeel € 58.000)

Het afgelopen jaar zijn geen accountantscontroles gedaan in verband met corona. Hiermee was wel rekening gehouden voor een bedrag van € 10.250. Werkzaamheden die in 2023 worden gedaan voor de VIC's en jaarrekening 2022 zijn niet meegenomen in de werkelijke lasten van 2022, maar komen ten laste van 2023. Dit is een nieuwe werkwijze die we hanteren waardoor een eenmalig voordeel ontstaat in de rekening 2022. Het totale budget voor accountantskosten bedroeg € 141.000.

Meer kosten rechtsbescherming (nadeel € 49.000)

Het afgelopen jaar heeft de hoeveelheid ingediende bezwaren door WOZ-bureaus opnieuw een enorme vlucht genomen. Dit betekent ook een grote toename in de toegekende proceskostenvergoeding. Daarnaast hebben we afgelopen jaar op verschillende casussen externe advisering ingezet. Het gaat dan onder meer om de boerenprotesten, woonwagendemonstraties, de hockeyvelden en de padelbaan. Bovenstaande zaken zorgen voor een overschrijding van € 49.000 ten opzichte van een budget van € 54.000.

Minder kosten verkiezingen (voordeel € 29.000)

Bij de zomernota 2022 is het budget verkiezingen verhoogd met € 20.000. Daarnaast heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het (coronaproof verzorgen van het) centraal tellen.

Achteraf gezien was een gedeelte van deze middelen niet nodig voor de organisatie van verkiezingen. Het verschil tussen begroting (€ 125.000) en realisatie (€ 96.000) werd grotendeels veroorzaakt door minder materiaalkosten (stembescheiden) en minder frankerings-/kopieerkosten, aangezien de communicatie voornamelijk elektronisch plaatsvond.

Minder loonkosten gemeenteraad (voordeel € 25.000)
Door de verkiezingen in maart is er in de maanden april tot en met juni veel verloop geweest in de gemeenteraadsleden, hierdoor zijn de loonkosten die maanden lager geweest. Daarnaast zijn minder commissievergoedingen uitbetaald dan begroot waren. De totaal begrote loonkosten voor de gemeenteraad waren € 400.000 terwijl de realisatie € 375.000 bedroeg.

Minder kosten griffie (voordeel € 30.000)
De loonkosten van de griffie zijn lager uitgevallen dan begroot (€ 260.000) omdat de griffier met pensioen is gegaan en dit met tijdelijke, goedkopere oplossingen is opgevangen. Inmiddels is de functie van griffier voor de lange termijn ingevuld. Doordat het loonkosten betreffen wordt het resultaat hiervan gestort in de reserve Strategische PersoneelsPlanning (SPP) deze storting is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Vrijval voorziening pensioenen wethouders (voordeel € 980.000)
De vrijval uit de voorziening pensioenen wethouders wordt voor meer dan de helft veroorzaakt door het vervallen van een tweetal aanspraken, het restant is ontstaan door de verhoging van de rekenrente van 0,528% naar 2,472%. De totale voorziening had voor de mutatie een omvang van € 3,6 mln.

Minder doorberekening eenmalige investeringen	
Implementator nieuwe wetgeving naar 2023	-60.000
Implementatie extra diensten burgerzakenmodules naar 2023	-26.394
Onderzoek en aanbesteding telefooncentrale naar 2023	-23.806
Totaal	**-110.200**

Verschillen in de reservemutaties	
Binnen dit programma zijn geen verschillen in de reservemutaties.	
Totaal	**0**

Algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien

Gemeente Raalte

Algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien

Portefeuillehouder: Wethouder A. Kreule
Coördinator: Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

2.10.1 Verantwoording nieuw beleid 2022

Niet van toepassing.

2.10.2 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren algemene dekkingsmiddelen	Referentie jaar	Referentie cijfer	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Woonlasten éénpersoonshuishouden Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten. *Bron: COELO*	2022	815	716	725	n.b.	815
Woonlasten meerpersoonshuishouden Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten. *Bron: COELO*	2022	860	754	763	n.b.	860
WOZ-waarde woningen De gemiddelde WOZ waarde van woningen x € 1.000. *Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken*	2022	317	269	288	n.b.	317

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

2.10.3 Gerealiseerde baten en lasten programma algemene dekkingsmiddelen

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Baten	-78.913.712	-82.810.147	-3.896.435
Lasten	15.939.193	13.165.886	-2.773.307
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**-62.974.519**	**-69.644.261**	**-6.669.742**
Mutaties in reserves	-564.001	-988.463	-424.462
Gerealiseerd resultaat	**-63.538.520**	**-70.632.724**	**-7.094.204**

2.10.4 Overzicht algemene dekkingsmiddelen saldo baten en lasten

Bedragen in € - is voordeel

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2022	Begroting 2022 na wijziging	Begroting 2022 voor wijziging
1. Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	-8.928.967	-8.970.564	-8.970.564
2. Overhead	10.344.836	11.998.091	10.014.673
3. Vennootschapsbelasting	162.609	0	0
4. Algemene uitkeringen	-63.904.775	-60.900.652	-54.929.652
5. Dividend	-435.121	-297.450	-252.450
6. Saldo van de financieringsfunctie	1.499.613	1.478.392	1.440.186
7. Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.333.727	-81.339	-500.384
8. Onvoorzien	0	90.000	90.000
Totaal	**-62.595.532**	**-56.683.522**	**-53.108.191**

De in bovenstaande tabel gepresenteerde bedragen zijn de gesaldeerde baten en lasten, exclusief mutaties in reserves.

2.10.5 Lokale middelen

Bedragen in € - is voordeel

Lokale middelen die niet bestedingsgebonden zijn	Realisatie 2022	Begroting 2022 na wijziging	Begroting 2022 voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in 2022
1. Onroerendezaakbelasting	-8.791.717	-8.788.223	-8.788.223	0
2. Toeristenbelasting	-276.246	-285.000	-285.000	0
3. Forensenbelasting	-120.229	-138.283	-138.283	0
4. Precariorechten	-50.247	-41.000	-41.000	0
5. Reclamebelasting	-134.115	-135.000	-135.000	0
Totaal	**-9.372.554**	**-9.387.506**	**-9.387.506**	**0**

Bovenstaande tabel bevat enkel de baten van de betreffende belastingen.

2.10.6 Heffing vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2022 na wijziging	Begroting 2022 voor wijziging
Verschuldigde belasting over boekjaar	162.609	0	0
Verrekend recht verliescompensatie	0	0	0
Totaal	**162.609**	**0**	**0**

2.10.7 Algemene uitkering

In de onderstaande tabel is het resultaat van de rijksinkomsten via de algemene uitkering weergegeven. Er is na verwerking van de september- en decembercirculaire € 3.004.000 aan extra middelen door het rijk beschikbaar gesteld. Hiervan is € 2.649.000 beschikbaar gesteld voor het realiseren van een bepaald doel (taakmutatie). Na aftrek van stelposten is er een netto positief resultaat van € 355.000.

Resultaat algemene uitkering exclusief integratie-uitkering (IU) sociaal domein

Bedragen in € (afgerond op 1.000) - is voordeel

Omschrijving	Begroot na zomernota 2022	Rekening 2022	Resultaat
Algemene uitkering exclusief IU sociaal domein	-60.601.000	-63.317.000	-2.716.000
Ruimte onder plafond van BTW-compensatiefonds	-300.000	-588.000	-288.000
Brutoresultaat algemene uitkering	**-60.901.000**	**-63.905.000**	**-3.004.000**
Stelposten septembercirculaire 2022			
Eenmalige energietoeslag		1.007.000	
Invoeringskosten omgevingswet		454.000	
Uitvoeringskosten Wet Kwaliteitsborging bouw		74.000	
Maatschappelijke begeleiding statushouders		66.000	
Verhoogde inburgerings uitvoeringskosten		42.000	
Leerlingenvervoer Oekraïners		30.000	
Stelposten decembercirculaire 2022			
Eenmalige energietoeslag		744.000	
Meerkosten Oekraïne		57.000	
Extra ondersteuning bijzondere bijstand		52.000	
Meerkosten corona, Wmo en jeugd		40.000	
Leerlingenvervoer Oekraïners		38.000	
Versterking sociale basis		27.000	
Kansrijke start kinderen		18.000	
Totaal taakmutaties		**2.649.000**	
Nettoresultaat algemene uitkering			**-355.000**

In de volgende tabel wordt een toelichting gegeven op de totstandkoming van het resultaat van de algemene uitkering.

Toelichting algemene uitkering

Bedragen in € (afgerond op 1.000) - is voordeel

Resultaat veroorzaakt door:	Saldo	Toelichting
Ruimte onder plafond BTW-compensatiefonds	-288.000	In de begroting is € 300.000 geraamd, door het rijk is € 588.000 aan ruimte onder BCF-plafond teruggestort. Bij meicirculaire 2023 volgt de definitieve afrekening over 2022.
Corona-compensatie inkomstenderving 2021	-36.000	Compensatie voor inkomstenderving corona
Mutaties AU voorgaande jaren	-16.000	Bijstelling algemene uitkering voorgaande jaren
Overige	-15.000	
Totaal	**-355.000**	

Integratie-uitkering sociaal domein

Vanaf 2019 zijn de Wmo-taken vanaf 2015 en de jeugd (met uitzondering van deel voogdij/18+) overgeheveld van de integratie-uitkering Sociaal domein naar de algemene uitkering. De integratie-uitkering Sociaal domein bestaan nog uit de volgende onderdelen:

- Integratie-uitkering participatie (Sociale Werkvoorziening en nieuwe begeleiding)
- Integratie uitkering jeugd voogdij/ 18+.

Integratie-uitkering Sociaal domein

Bedragen in € (afgerond op 1.000) - is voordeel

Omschrijving	Begroting na zomernota 2022	Rekening 2022	Saldo
Jeugdhulp (voogdij 18+)	-1.808.000	-1.808.000	0
Participatie (SW/ re-integratie)	-4.290.000	-4.313.000	-23.000
Brutoresultaat IU Sociaal	**-6.098.000**	**-6.121.000**	**-23.000**
Stelposten september/decembercirculaire 2022			
Compensatie corona SW		23.000	
Nettoresultaat IU Sociaal			**0**

2.10.8 Dividend

Overzicht dividend

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2022 na wijziging	Begroting 2022 voor wijziging excl. nieuw beleid	Incidenteel gerealiseerd in 2022
Bank Nederlandse Gemeenten	-59.250	-30.450	-30.450	0
Vitens	0	0	0	0
Enexis	-42.944	-35.000	-35.000	0
Rova	-219.908	-187.000	-187.000	0
Wadinko	-113.018	-45.000	0	-113.018
Totaal	**-435.121**	**-297.450**	**-252.450**	**-113.018**

2.10.9 Saldo financieringsfunctie

Bedragen in € - is voordeel

Financieringsfunctie	Realisatie 2022	Begroting 2022 na wijziging	Begroting 2022 voor wijziging	Realisatie 2021
Betaalde en ontvangen rente	1.499.613	1.478.392	1.440.186	1.718.850

2.10.10 Onvoorzien

Onvoorzien structureel en eenmalig

Bedragen in €

Wijz. nr.	Onderwerp	Vastgesteld d.d.	Bedrag
Post onvoorzien / structureel			40.000
Geen claims in 2022			
Stand 31-12-2022			**40.000**
Post onvoorzien / eenmalige uitgaven			50.000
Geen claims in 2022			0
Stand 31-12-2022			**50.000**

Overzicht overhead

Gemeente Raalte

Overzicht overhead

Portefeuillehouder: Burgemeester M. Dadema
Coördinator: Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

2.11.1 Waar meten we ons succes aan af?

Indicatoren overzicht overhead	Referentie jaar	Referentie cijfer	2020 Werkelijk	2021 Werkelijk	2022 Begroting	2022 Werkelijk
Formatie Fte per 1.000 inwoners *Bron: kerngegevens rekening 2022 gemeente Raalte*	2021	5,69	5,73	5,83	5,76	6,11
Bezetting *) Fte per 1.000 inwoners *Bron: personeelsadministratie gemeente Raalte*	2021	6,05	6,05	5,83	5,76	6,11
Apparaatskosten Kosten per inwoner *Bron: begroting 2022/rekening 2022 gemeente Raalte*	2021	580	538	585	589	638
Externe inhuur Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen *Bron: Bijlage M Inzicht in Loonkosten / begroting 2022*	2021	13%	14%	17%	8%	18%
Overhead % van totale lasten *Bron: rekening 2022*	2021	8%	8%	8%	8%	8%

*) Bezetting jaarrekening 2022 op basis van (werkelijk) bezetting per 1 januari 2023.

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

De stijging in apparaatskosten per inwoner ten opzichte van vorig jaar komt met name door een aanzienlijke stijging in loonkosten en inhuur personeel. Deze stijgingen waren een stuk hoger dan de stijging van het inwoneraantal.

2.11.2 Overzicht overhead

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Afwijking 2022
Saldo van baten en lasten taakveld 004 (incl. res.)	**9.244.864**	**10.527.486**	**9.284.062**	**-1.243.424**
Specificatie baten en lasten (excl. reserves):				
Bedrijfsvoering *	3.235.368	3.943.893	3.804.226	-139.667
Bedrijfsvoeringsraad	0	3.550	4.070	520
Bestuursondersteuning	100.128	190.640	213.890	23.250
DOWR FA	324.707	324.707	322.567	-2.140
DOWR ICT **	3.685.757	3.767.553	3.607.050	-160.503
DOWR Inkoop	56.893	56.893	63.050	6.157
DOWR Personeels- en salarisadministratie	138.968	145.908	174.696	28.788
Eenmalige domeinbudgetten ***	152.547	1.140.962	342.464	-798.498
Facilitair ****	1.812.186	1.944.977	1.550.671	-394.306
Gebouwenbeheer	33.744	52.744	39.703	-13.041
Management *****	1.207.601	1.281.384	1.189.424	-91.960
Overige	108.121	132.206	148.795	16.589
Receptie en KCC	965.677	909.878	886.556	-23.322
Waarvan dekking:				
Bouwgrondexploitaties/ investeringsprojecten/ lokale heffingen	-1.807.024	-1.897.204	-2.002.325	-105.121
Totaal (excl. reserves)	**10.014.673**	**11.998.091**	**10.344.837**	**-1.653.254**
Reservemutaties	-769.809	-1.470.605	-1.273.171	197.434
Totaal (incl. reserves)	**9.244.864**	**10.527.486**	**9.071.667**	**-1.455.819**

Toelichting op de bovengenoemde posten:

** Bedrijfsvoering: Dit voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door meer uren die zijn doorbelast aan projecten.*

*** DOWR ICT: Dit betreft het positieve resultaat op dit perceel. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.3.5.6 DOWR .*

**** Eenmalige domeinbudgetten: Dit voordeel wordt voor de helft veroorzaakt door meer uren die zijn doorbelast aan projecten en de andere helft wordt overgebracht naar 2023.*

***** Facilitair: Dit betreft het positieve resultaat op dit perceel. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.3.5.6 DOWR.*

****** Management: Dit voordeel bestaat uit minder bestede salariskosten die weer gestort zijn in de SPP reserve.*

Hoofdstuk 3
Paragrafen

Gemeente Raalte

Lokale heffingen

Portefeuillehouder: Wethouder A. Kreule
Paragraafcoördinator: Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.1.1 Inleiding

Algemeen

In deze paragraaf is de uitvoering in 2022 van het beleid ten aanzien van de lokale heffingen weergegeven.

Indeling paragraaf

Eerst geven we informatie in algemene zin over de lokale heffingen en welke in de gemeente Raalte zijn geheven in 2022. Daarna geven we per lokale heffing de beleidsuitgangspunten aan, een nadere toelichting over de heffing en hoe de werkelijke inkomsten in 2022 zich verhouden tot de begroting 2022. Ook geven we informatie over het kwijtscheldingsbeleid.

Herziening beleid

In 2022 zijn er geen wijzigingen geweest in het beleid met betrekking tot lokale heffingen.

3.1.2 Beleidskader

Lokale heffingen in de gemeente Raalte

Onze gemeente kent de volgende heffingen:
·Belastingen
·Bestemmingsheffingen
·Rechten
·Leges

Algemeen beleid

Om dekking te geven aan het deel van de gemeentelijke uitgaven dat niet door de rijksuitkeringen en overige inkomsten kan worden afgedekt, dient de gemeente eigen inkomsten te verwerven. Deze eigen inkomsten kunnen worden verkregen uit gemeentelijke belastingen, heffingen, rechten en leges, oftewel lokale heffingen, voor algemene voorzieningen of concreet geleverde diensten. In de beleidsnota lokale heffingen zijn de kaders vastgelegd voor deze eigen inkomsten.

3.1.3 Belastingen

Bij de belastingen staat de budgettaire functie voorop. De meeste inkomsten uit belastingen worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Er hoeft geen relatie te zijn tussen de opbrengsten van deze belastingen en de dienstverlening vanuit de gemeente.

In 2022 heeft de gemeente Raalte de volgende gemeentelijke belastingen geheven:
·Onroerendezaakbelasting
·Toeristenbelasting
·Forensenbelasting
·Precariobelastingen
·Reclamebelasting

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelasting is een belasting die wordt geheven over de binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. Voor woningen wordt de OZB alleen opgelegd aan de eigenaren. Voor de niet-woningen, zoals winkels en bedrijven, wordt de OZB geheven van zowel de eigenaar als de gebruiker van de onroerende zaak. De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde.

Ook in 2022 zijn de aanslagen onroerendezaakbelasting gecombineerd met de WOZ-beschikkingen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

De totale OZB-opbrengst is in 2022 geraamd op € 8.788.223. Op basis van de vastgestelde tarieven is een totale OZB-opbrengst gerealiseerd van € 8.791.716. Dit bedrag is als volgt verdeeld:

Onroerendezaakbelasting

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2022 na wijzigingen	Realisatie 2022	Verschil in €	Verschil in %
OZB opbrengst eigenaren	-5.482.456	-5.478.213	4.243	0,08%
OZB opbrengst eigenaren niet woningen	-1.980.539	-2.006.775	-26.236	-1,32%
OZB opbrengst gebruikers	-1.325.228	-1.306.728	18.500	1,40%
Totaal	**-8.788.223**	**-8.791.716**	**-3.493**	**-0,04%**

Per saldo is over 2022 € 3.493 meer ontvangen dan begroot. De totale opbrengst heeft een (geringe positieve) afwijking van gemiddeld 0,04% ten opzichte van de raming.

Toeristenbelasting

Met de toeristenbelasting kan de gemeente haar inkomsten uit belastingen vergroten. Er is geen rechtstreekse koppeling tussen de opbrengst van de toeristenbelasting en de uitgaven in het kader van toeristisch beleid. Een verblijfsaanbieder is toeristenbelasting verschuldigd als er gelegenheid wordt geboden tot verblijf met overnachting tegen een vergoeding aan personen die niet staan ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP) van de gemeente.

Het tarief toeristenbelasting bedroeg voor 2022 € 0,95 per persoon per overnachting. Voor 2022 werd uitgegaan van een opbrengst van € 285.000 (uitgaande van 300.000 overnachtingen).

De toeristenbelasting wordt bij wege van aangifte opgelegd na afloop van het kalenderjaar. Zo gaat de heffing van 2022 over het toeristenjaar 2021. Met de toeristenbelasting in 2022 is een relatief klein negatief rekeningresultaat behaald van circa € 8.800.

Toeristenbelasting

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
Baten toeristenbelasting	-285.000	-276.246	8.754	3,07%

Er zijn uitschieters in het aantal overnachtingen, zowel positief als negatief. Zo heeft een aantal aanbieders minder overnachtingen gehad door opvang van vluchtelingen of het vertrek van arbeidsmigranten. Anderzijds zijn er aanbieders met meer overnachtingen geweest.

In 2022 is een controle uitgevoerd op de toeristenbelasting. Hierdoor krijgen we beter inzicht op waarom in sommige gevallen minder overnachtingen zijn.

Forensenbelasting

Personen die, zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben, meer dan negentig dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben voor zichzelf of voor hun gezin, betalen forensenbelasting. De forensenbelasting dient ertoe om mensen die relatief veel in een gemeente verblijven, maar geen ingezetene zijn van de gemeente, mee te laten betalen aan voorzieningen in die gemeente. De forensenbelasting wordt geheven op basis van een percentage van de WOZ-waarde. Daarmee volgt de belastingopbrengst de waardeontwikkeling van het onroerend goed.

De forensenbelasting is een algemene belasting en kan dus zonder bestedingsdoel geheven worden. Voor 2022 is de forensenbelasting bepaald op 0,60% van de heffingsmaatstaf, met een maximum van € 753 per woning.

Forensenbelasting

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
Baten forensenbelasting	-138.283	-120.229	18.054	13,06%

De forensenbelasting wordt opgelegd na afloop van het kalenderjaar. De opbrengst in het jaar 2022 (belastingjaar 2021) bedraagt € 120.229. Er is minder gerealiseerd dan begroot. Dit is grotendeels veroorzaakt door een afname van het aantal forensenobjecten.

Precariobelasting

Deze belastingen worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder of boven, voor openbaar gebruik bestemde, gemeentegrond. De gemeente Raalte kent precariotarieven voor terrassen, uitstallingen en overige voorwerpen. De gemeente is vrij in het vaststellen van de hoogte van de tarieven, onafhankelijk van eventuele kosten. Hierbij gelden wel de eisen van redelijkheid.

Onderstaande tarieven waren in 2022 van toepassing op de standplaatsen buiten de reguliere markt om. Voor de reguliere markt is een aparte verordening marktgelden.

- Terras per m2 € 2,23 per week
- Terras per m2 € 22,41 per seizoen
- Standplaats per m2 zonder stroom € 0,75 per dag
- Standplaats per m2 met stroom € 0,84 per dag

Precariobelasting

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
Baten precariobelasting	-41.000	-50.247	-9.247	-22,55%

Reclamebelasting

De gemeente Raalte heft reclamebelasting, via een gedifferentieerd tarief op basis van waardeklassen, gekoppeld aan de WOZ-waarde. De belasting is van toepassing op het centrumgebied van Raalte. De reclamebelasting wordt geheven van de gebruiker van de vestiging waarop, waaraan, waarin of waarbij één of meer reclameobjecten zijn aangebracht dan wel zijn geplaatst.

De gemeente gebruikt de opbrengst voor twee doelen:
1.Om het ondernemersfonds, onder aftrek van perceptiekosten, te financieren. Dit ondernemersfonds is bedoeld voor collectieve en publieksgerichte activiteiten voor het promoten en versterken van het ondernemersklimaat in het gebied waarin de reclamebelasting wordt opgelegd.
2.In verband met afschaffen betaald parkeren dragen de ondernemers gedurende 10 jaar € 75.000 per jaar bij in de kosten daarvan (ingangsdatum 2017).

Reclamebelasting

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
Baten reclamebelasting	-135.000	-134.115	885	0,66%

In 2022 is € 134.115 ontvangen aan reclamebelasting. Daarvan is € 75.000 bedoeld als bijdrage van de ondernemers in het afschaffen van betaald parkeren. Er resteert dan € 59.115, wat na aftrek van de perceptiekosten beschikbaar is voor subsidie aan het ondernemersfonds en voor vorming van een egalisatiereserve binnen het ROV. Dit om stabiliteit te waarborgen voor de uitvoering van het jaarprogramma gedurende de looptijd van tien jaar of om eerder de totale bijdrage van het afschaffen betaald parkeren te voldoen.
Door leegstand in het centrumgebied van Raalte blijft de opbrengst van de reclamebelasting ligt achter ten opzichte van de begroting.

3.1.4 Bestemmingsheffingen

Door het karakter van de bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeentelijke overheid te leveren tegenprestatie. Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie c.q. het overheidsproduct. De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief aan de burger. Algemeen beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn.
Hieronder vallen de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke plicht tot de inzameling van huishoudelijk afval. De afvalstoffenheffing wordt geheven voor verhaal van de kosten van het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn.
Door gescheiden in te zamelen wordt de verwerkingsmogelijkheid tot nieuwe grondstoffen vergroot. Dit past binnen de visie van een circulaire economie.

De volgende uitgangspunten zijn voor 2022 van toepassing geweest:
·Er zijn 2 basistarieven. De huishoudens van de hoogbouwlocaties en het buitengebied kunnen geen gft (groente- fruit- en tuinafval) gescheiden aanbieden. Per 1 januari 2018 is het aanbieden van gft tegen nultarief ingevoerd, waardoor deze huishoudens een lagere dienstverlening ontvangen. Hiervoor ontvangen ze een korting op het basistarief van circa € 10 per huishouden.
·Het basistarief is voor de hoogbouw en het buitengebied vastgesteld op € 109,68 en voor de huishoudens in de kernen op € 119,88.
·Een huishouden biedt gemiddeld 6 keer (€ 11,90 per lediging) per jaar de restafvalcontainer aan.
·Naast het tegen nultarief aanbieden van de gft-container is ook het aanbieden van de pmd-container (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankenkartons) tegen nultarief.

Bedragen in €

Volume container	Rest-fractie			Gft-fractie		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Containers						
240 liter	10,00	10,60	11,90	0,00	0,00	0,00
140 liter	6,05	6,50	7,25	0,00	0,00	0,00
Ondergrondse systeem						
40 liter huisvuilzak	1,50	1,80	2,45	0,00	0,00	0,00

Opbrengst 2022

Uitgangspunt voor de afvalstoffenheffing is dat er sprake is van 100% dekking van de kosten. Meer of minder opbrengsten en kosten worden verrekend met de voorziening en/of reserve afvalverwijdering.

Rekening houdend met het werkelijk aantal aanbiedingen is in 2022 in totaal € 2.987.410 ontvangen aan afvalstoffenheffing. Begroot is een bedrag van € 2.991.304. Per saldo is in 2022 € 3.894 minder ontvangen.

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil 2022	Verschil %
Basistarief afvalstoffenheffing	-1.843.763	-1.879.889	-36.126	1,96%
Restafval aanbiedingen	-1.147.541	-1.107.521	40.020	-3,49%
Totaal	**-2.991.304**	**-2.987.410**	**3.894**	**-0,13%**

Egalisatiereserve afvalverwijdering

De egalisatiereserve afvalverwijdering laat in 2022 het volgende verloop zien:

Bedragen in €	- is voordeel
Stand van reserve afvalverwijdering	
Stand per 1 januari 2022	-312.743
Mutaties in reserve	0
Stand per 31 december 2022	**-312.743**

Egalisatievoorziening afvalverwijdering

De egalisatievoorziening afvalverwijdering laat in 2022 het volgende verloop zien:

Bedragen in €	- is voordeel
Stand van voorziening afvalverwijdering	
Stand per 1 januari 2022	-181.196
Mutaties in voorziening	8.971
Stand per 31 december 2022	**-172.225**

Per saldo is op rekeningbasis € 8.971 onttrokken aan de voorziening afvalverwijdering (€ 100.000 is minimale buffer).
Er zijn geen mutaties in de reserve afvalverwijdering.

Omschrijving	Bedrag
Toevoeging vanuit de algemene bestemmingsreserve	-71.000
Verlagen inkomsten afvalstoffenheffing	71.000
Extra kosten DVO Rova 2022	258.000
Afrekening Rova 2021	7.600
Afrekening PMD 2018 tm 2020 via Rova	21.000
Lagere uitbetaling oud papier	-22.000
Geen kosten inzameling textiel	-36.000
Hogere opbrengst oud papier	-38.000
BTW	50.000
Minder kosten zwerfafval	-20.000
Hogere bijdrage Nedvang afvalfonds 2022	-24.000
Afrekening Nedvang Afvalfonds 2018 tm 2020	-57.000
Hogere opbrengst oud papier	-37.500
Lagere kosten kwijtschelding	-10.000
Voorziening afval (begroot maar niet daadwerkelijk uitgevoerd)	-90.000
Overige kosten / afronding	6.871
Totaal	**8.971**

De analyse gaat uit van verschil tussen de begrote bedragen 2021 en werkelijke bedragen 2022. De begrotingsbedragen 2022 zijn namelijk niet verwerkt in het financieel systeem. Dit heeft geen invloed op de werkelijke bedragen en de onttrekking aan de voorziening 2022.

Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Gemeenten mogen daarvoor een rioolheffing invoeren. In onze gemeente is de rioolheffing 100% kostendekkend. De huidige baten en lasten zijn gebaseerd op het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2021-2030. Het tarief voor de rioolheffing wat hierin opgenomen is bedroeg in 2022 € 241,08.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2022 na wijzigingen	Realisatie 2022	Verschil in €	Verschil in %
Rioolrecht op niet-woningen	-50.000	-58.464	-8.464	-16,93%
Rioolrecht op woningen	-3.776.422	-3.837.541	-61.119	-1,62%
Totaal	**-3.826.422**	**-3.896.005**	**-69.583**	**-1,82%**

In het GRP is ook gekeken naar de totaal te ontvangen rioolheffing. Achteraf is met te veel niet te innen aansluitingen rekening gehouden. Vanaf de begroting 2023 is reeds rekening gehouden met een hoger bedrag aan rioolrechten op niet-woningen.

Bedragen in € - is voordeel

Stand van voorziening riolering	Voorziening 753	Voorziening 754
Stand per 1 januari 2022	-2.079.177	0
Mutaties in voorziening	-720.501	-28.561
Stand per 31 december 2022	**-2.799.678**	**-28.561**

Toelichting:

Met ingang van 2022 is onze voorziening riolering gesplitst in twee voorzieningen conform artikel 44 BBV.

- Voorziening 753 (art 44 lid 2) is bedoeld voor middelen die van derden zijn verkregen welke specifiek besteed moeten worden. In dit geval gaat het dan om het resultaat op het product riolering, waarbij het gaat om kosten voor investeringen die in het verleden zijn gedaan, samenvattend vallen alle exploitatielasten hieronder.
- Voorziening 754 (art 44 lid 1d) is bedoeld voor vervangingsinvesteringen, waarbij de kosten in de toekomst liggen.

Omdat minder aan eenmalige kredieten is uitgegeven dan begroot zijn in beide voorzieningen de mutaties op de voorzieningen positief. Deze eenmalige kredieten worden in de jaren 2023 en 2024 alsnog uitgegeven. Door steeds meer planmatig te werken worden dergelijke voordelen in de toekomst steeds kleiner.

3.1.5 Rechten

De rechten die in onze gemeente worden geheven zijn de marktgelden en de lijkbezorgingsrechten. In principe hanteren we hier ook 100% kostendekkendheid.

In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk. Voor de begraafplaatsen geldt dat de inkomsten de uitgaven niet geheel dekken. Voor de marktgelden is ook incidenteel van de 100% kostendekkende situatie afgestapt.

Marktgelden
Marktgelden worden geheven van degene die een standplaats inneemt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is. Tussen Raalte dorp en buurtdorpen is er geen verschil. Het uitgangspunt voor de heffing van marktgelden is 100% kostendekkendheid. Het tarief is een bedrag per vierkante meter, per dag of een gedeelte daarvan inclusief een basisbedrag voor stroomkosten. Het marktgeld wordt verhoogd voor de diensten van de gemeentelijke marktcommissie, reclamedoeleinden en promotieactiviteiten.

We zien in het afgelopen jaar een terugloop in de bezetting van de markten. Het bezettingspercentage (verhouding; beschikbare m2 ten opzichte van bezette m2) is gedaald van 74% in 2018 naar 57% in 2022, waardoor dezelfde kosten over minder marktlieden verdeeld moeten worden.

In februari 2021 is het onderzoek naar de toekomst van de warenmarkten in de gemeente Raalte uitgevoerd door een adviesbureau. Dit onderzoek is aangeboden aan de gemeenteraad. Een oplossing die in dit onderzoek naar voren is gekomen is het verzelfstandigen van de weekmarkten.

Het college van burgemeester en wethouders heeft een gespecialiseerde stichting opdracht gegeven om in kaart te brengen hoe een eventuele verzelfstandiging eruit zou komen te zien. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de manier waarop de markt haar functie in de toekomst kan versterken. Er wordt een plan opgesteld (incl. exploitatieplan) voor de realisatie van de warenmarkt als onderneming.

Zo lang de verkenning loopt, wordt de 100% kostendekkendheid tijdelijk losgelaten en alleen de indexering toegepast.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
Marktgelden	-61.896	-52.294	9.602	15,51%

Lijkbezorgingsrechten/begraafplaatsen
Lijkbezorgingsrechten, ook wel grafrechten genoemd, worden geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en het gebruik van de diensten die door de gemeente worden verleend.

Het algemene beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. Dit is voor de begraafplaatsen over een lange termijn gemiddeld gezien niet mogelijk.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
Grafrechten	-187.940	-235.372	-47.432	-25,24%

De werkelijke opbrengst bedraagt € 235.372, hiermee is de opbrengt € 47.432 hoger dan begroot. Vanwege afwijkingen tussen de financiële administratie en de subadministratie werd een gedeelte van de ontvangsten met betrekking tot 2021 geboekt in 2022. In 2022 is voor het eerst gewerkt met 'nog te ontvangen bedragen' wegens oplegging in 2023 met betrekking tot 2022, waardoor er eenmalig dubbele ontvangsten zijn geboekt in 2022. Er is sprake van een overgangsjaar. Dit nog te ontvangen bedrag leidt tot een voordeel van € 19.000 in 2022. Het resterende voordeel is veroorzaakt door een hoger aantal verleningen, meer nieuwe graven en kortere perioden aan grafrechten dan waar in de prognose rekening mee was gehouden.

3.1.6 Leges

Uitgangspunt bij de leges is 100% kostendekkend. Uit sociaal maatschappelijke motieven wordt op onderdelen daarvan afgeweken. Echter bezien over de hele legesverordening is sprake van lagere opbrengsten dan kosten.

Leges algemene dienstverlening

De legesinkomsten onder titel 1 vallen € 14.977 hoger uit dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door hogere inkomsten aan reisdocumenten. Doordat de werkelijke afdracht aan rijksleges ook hoger is dan begroot, levert dit per saldo niets extra's op. Omdat in onderstaande tabel alleen op de inkomsten wordt ingegaan, is dat hier niet inzichtelijk. Tenslotte zijn minder leges voor rijbewijzen ontvangen, hiervoor zijn minder leges afgedragen, waardoor dit per saldo geen nadeel oplevert. Zie voor meer informatie paragraaf 2.9.7 (analyse verschillen - programma 9).

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
1. Burgerlijke stand	-105.241	-101.388	3.853	3,66%
2. Reisdocumenten	-186.699	-221.202	-34.503	-18,48%
3. Rijbewijzen	-178.113	-161.129	16.984	9,54%
4. Overige	-117.360	-118.671	-1.311	-1,12%
Totaal	**-587.413**	**-602.390**	**-14.977**	**-2,55%**

Leges fysiek

Leges bestemmingsplannen en omgevingsvergunning

In 2022 is er ten opzichte van de begroting (€ 900.000) € 97.000 meer aan bouwleges ontvangen. De hogere leges zijn veroorzaakt door de aangetrokken economie en hogere bouwkosten. Verder zijn er minder bestemmingsplannen voor particuliere initiatieven opgesteld dan geraamd. Een deel is te verklaren doordat voor grotere planontwikkelingen steeds vaker een specifiek krediet wordt aangemaakt voor alle kosten en inkomsten in dat project. Zie voor meer informatie paragraaf 2.1.7 (analyse verschillen - programma 1).

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
Bestemmingsplannen	-22.000	-3.920	18.080	82,18%
Omgevingsvergunningen	-900.000	-997.000	-97.000	-10,78%
Totaal	**-922.000**	**-1.000.920**	**-78.920**	**-8,56%**

Leges Europese dienstenrichtlijn
Met betrekking tot evenementen en leefmilieuverordening was oorspronkelijk € 41.500 geraamd. Bij de primitieve begroting 2022 is het budget structureel verlaagd naar € 35.000. Vanwege de coronapandemie is dit incidenteel verlaagd met € 22.500. De realisatie is lager dan begroot, dus dat levert een nadeel op van € 1.245.

De opbrengsten voor kinderopvang zijn bij de primitieve begroting 2021 structureel verhoogd met € 3.602. Er is een lagere realisatie dan begroot, dus dit levert een negatief resultaat op van € 1.632.

Bedragen in € - is voordeel

Recht	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
Evenementen en leefmilieuverordening	-12.500	-11.255	1.245	-9,96%
Kinderopvang	-6.662	-5.030	1.632	-24,50%
Totaal	**-19.162**	**-16.285**	**2.877**	**-15,01%**

3.1.7 Kwijtscheldingsbeleid
Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de rijksregelgeving. De kwijtschelding betreft vooral de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De genormeerde kosten van bestaan zijn door het Rijk bepaald op 90% van de bijstandsuitkering. Het staat de gemeente vrij dit percentage te verhogen tot 100%. De gemeente Raalte hanteert de norm van 100%. Een hoger percentage is niet toegestaan.

De volgende gemeentelijke heffingen komen voor een eventuele kwijtschelding in aanmerking:
·Afvalstoffenheffing;
·Rioolheffing.

Omdat de kosten van kwijtscheldingsbeleid een onderdeel zijn van de tariefberekening van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, wordt deze kostenstijging afgewikkeld binnen de beide tarieven en daarmee bij de jaarrekening verrekend met de desbetreffende egalisatievoorziening.

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022	Verschil in €	Verschil in %
Kwijtscheldingsbeleid	185.694	160.110	-25.584	-13,78%

Bij de begroting 2022 is voor uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid € 185.694 geraamd. Totaal is in 2022 € 160.110 verantwoord. Er is een verschil van € 25.584 ten opzichte van de begroting door een afname in het aantal toegewezen kwijtscheldingsverzoeken.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Portefeuillehouder: Wethouder A. Kreule
Paragraafcoördinator: Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.2.1 Inleiding

De gemeente loopt risico's op allerlei manieren en op allerlei terreinen. Risico's zijn niet altijd concreet te benoemen. Voor een deel van de risico's kan een gemeente zich verzekeren of een voorziening vormen; voor risico's waarbij dat niet kan hebben we weerstandscapaciteit nodig.
Van een gemeente wordt verwacht dat ze risico's in afdoende mate beheerst, dat zij dit bewaakt en dat zij er over rapporteert. Goed risicomanagement zorgt ervoor dat zowel de kans als de impact van de risico's lager worden, zodat mogelijke tegenvallers die ten laste komen van het weerstandsvermogen worden voorkomen en/of beperkt.

In deze paragraaf gaan we in op:
·De weerstandscapaciteit
·De risico's
·Ratio weerstandsvermogen
·Kengetallen

De weerstandscapaciteit

Dit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om de mate van weerbaarheid.

De risico's

Deze brengen we in beeld en deze worden indien mogelijk gekwantificeerd. Onder risico verstaan we de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een negatief gevolg voor een organisatie met zich mee kan brengen. Dat hoeft niet altijd alleen om financiële risico's te gaan. Het kan bijvoorbeeld ook imagoschade zijn. We hanteren de volgende methodiek:
·Inschatten van het risico bijvoorbeeld op basis van het financieel belang van de gemeente in een verbonden partij, uitval van systemen of projecten binnen de grondexploitatie.
·De waarschijnlijkheid bepalen dat het risico zich voordoet: laag (25%), midden (50%), hoog (75%).
·Het risico loslaten op de waarschijnlijkheid; dat geeft het risicobedrag.
·Aan de hand van het risicobedrag bepalen welke maatregelen de gemeente moet nemen om de risico's zoveel mogelijk te kunnen beheersen.

Ratio weerstandsvermogen

Door de weerstandscapaciteit te relateren aan de risico's bepalen we daarmee deze ratio.

Kengetallen

Door het opnemen van vijf kengetallen wordt het inzicht in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid verhoogd en daarmee in onze (meerjarige) financiële positie. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in zijn beoordeling van de financiële positie moet betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven.

We hanteren de kengetallen als een signaleringskader; ze ondersteunen bij het vormen van een oordeel over de financiële wendbaarheid en weerbaarheid.

3.2.2 Beleidskader

De gemeente Raalte wil zo min mogelijk risico lopen en -mits financieel verantwoord- zoveel mogelijk risico's afdekken. Enerzijds willen we daarbij niet te veel beslag leggen op financiële middelen, anderzijds moet er wel een zekere mate van weerstandsvermogen zijn. Uitgaande hiervan hanteren we het volgende beleid:

- We streven een ratio na van tenminste voldoende. Dit vereist een ratio weerstandsvermogen dat gelijk of hoger is dan 1. Met deze ratio kunnen we weliswaar net alle risico's afdekken, maar we achten dit voldoende omdat de risico's zich nooit gelijktijdig en in hun maximale omvang voordoen.
- Indien de ratio onder de 1 uitkomt, dan wordt het weerstandsvermogen aangepast naar het wenselijk geachte niveau. Hiertoe bestaan twee mogelijkheden:
    - Het aanpassen van de beschikbare weerstandscapaciteit (bijvoorbeeld verhogen reserve weerstandsvermogen);
    - Het aanpassen van de benodigde weerstandscapaciteit (via het treffen van meer beheersingsmaatregelen).
- Indien de ratio weerstandsvermogen uitstekend is, dus boven de 2,0, komt het college met het voorstel of het geoorloofd is de reserve af te romen en zo ja, tot welke hoogte.
- Indien de ratio tussen 1,4 en 2 zit, gaan we, na een analyse van de toekomstige verwachtingen, bezien of we de hoogte van het weerstandsvermogen in stand houden of kunnen afromen. Hierbij nemen we de (meerjarige) financiële positie van de gemeente in beschouwing.

3.2.3 Weerstandscapaciteit

Bij bepaling van de weerstandscapaciteit benoemen we de volgende elementen waarmee we tegenvallers op kunnen vangen.

1. Reserve weerstandsvermogen

De stand van de reserve weerstandsvermogen bedraagt per 31 december 2022 € 5.904.373 mln. In het dekkingsplan 2020-2023 is opgenomen de reserve weerstandsvermogen deels af te romen en in te zetten als (eenmalig) dekkingsmiddel. Het gaat hierbij om een bedrag van € 2,24 mln. ofwel jaarlijks € 560.000 in de periode 2020-2023. Daarmee ligt er per 31-12-2022 nog een claim op deze reserve van € 560.000. Bij de begroting 2022 is een gekoppelde reserve aangemaakt voor de Schoonhetenseweg ter grootte van 3,155 mln. Dit bedrag is reeds in mindering gebracht op de 'reserve weerstandsvermogen'.

2. Algemene reserve bouwgrondexploitatie

Binnen de grondexploitatie kennen we de reserve grondexploitatie algemeen als buffer om tegenvallers op te vangen. De stand van deze reserve is per 31 december 2022 € 6.549.132. In de Nota Grondbeleid is voor deze reserve een ondergrens van € 1 mln. en een bovengrens van € 5 mln. bepaald. Op basis hiervan is de reserve afgeroomd tot € 5 mln. en ruim € 1,5 mln. gestort in de algemene bestemmingsreserve. Zie verder de paragraaf grondbeleid.

3. Onvoorzien

Voor het opvangen van niet uitstelbare, onvoorzienbare en onontkoombare tegenvallers doen we gedurende het jaar een beroep op de post onvoorzien structureel en onvoorzien eenmalig. Voor zowel onvoorzien structureel als voor onvoorzien eenmalig is daarvoor een bedrag opgenomen van € 50.000 in totaal dus € 100.000. Aan het eind van 2022 is hiervan € 90.000 over.

4. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de financiële ruimte die de gemeente nog kan benutten door verhoging van de onroerendezaakbelasting (OZB), voordat een beroep gedaan kan worden op aanvullende middelen uit het gemeentefonds in het kader van artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet (FVW). Voor toelating tot artikel 12 Fvw moeten gemeenten onder andere voldoen aan het redelijke peil van het zogenoemde belastingpakket.
De werkelijke OZB-opbrengst 2022 is € 8,8 mln. De berekening van de maximale OZB-opbrengst geeft een bedrag van € 11,1 mln. De onbenutte belastingcapaciteit komt daarmee uit op € 2,3 mln. (was in 2021 € 2,5 mln.).

5. Stille reserves

Niet zichtbare reserves, de zogenaamde stille reserves zijn er, omdat niet alle eigendommen van de gemeente op een werkelijke waarde zijn gewaardeerd in de administratie. Omdat de omvang van de stille reserves sterk wordt bepaald door marktontwikkeling, worden deze niet meegerekend voor de beschikbare weerstandscapaciteit. Daarom is de omvang van de stille reserves bepaald op € 0. De weerstandscapaciteit zetten we af tegen de risico's om zodoende te bepalen of ons weerstandsvermogen toereikend is.

3.2.4 Inventarisatie risico's

De gemeente Raalte heeft als uitgangspunt dat geprobeerd wordt risico's zoveel mogelijk af te dekken. Dit kan door het aangaan van een verzekering of door het vormen van een voorziening. In de praktijk blijkt dat niet alle risico's af te dekken zijn.
Hieronder hebben we de belangrijkste risico's op een rij gezet, een zo actueel mogelijk risicobedrag aangegeven en vervolgens de beheersingsmaatregelen vermeld om de risico's zo veel mogelijk te beperken.

Ontwikkeling sociaal domein

Gelet op de stand van de reserve Sociaal domein zijn de risico's binnen het sociaal domein op dit moment voldoende afgedekt en hoeft hiervoor geen risicobedrag ten laste van het weerstandsvermogen opgenomen te worden. In de paragraaf Sociaal domein wordt een verdere toelichting op de resultaten gegeven.

Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden

De risico's binnen verbonden partijen en de overige samenwerkingsverbanden zijn uitgebreid ingeschat. Voor toelichting hiervan verwijzen wij naar de paragraaf 3.3.6. 'Verbonden partijen'. We schatten de risico's in op structureel € 173.745 en eenmalig op € 436.789. In benoemde paragraaf zijn per verbonden partij de beheersingsmaatregelen benoemd.

Gegarandeerde geldleningen

Woningbouw

Voor wat de woningbouw betreft, houdt het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) toezicht op de garantstellingen. Als de woningcorporatie niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, vangt de WSW dit op. Daarna heeft het rijk nog een rol, de gemeente kan pas in derde instantie worden aangesproken. Daarom houden we een risicobedrag van € 0 aan.
Het gaat hierbij om een achtervang van bruto € 127 mln. aan leningen. Om meer zekerheid te creëren, is het WSW een relatie gaan leggen tussen de WOZ-waarde en de verstrekte geldleningen en garanties die worden uitgedrukt in een % van de waarde.

Sport en overige instellingen

Bij garantstelling voor (sport)verenigingen en instellingen is de gemeente in alle gevallen volledig aansprakelijk.

Het saldo van bovengenoemde geldleningen, waar de gemeente aansprakelijk voor is, is oorspronkelijk € 0,9 mln. De restant hoofdsom is in 2022 € 227.000 waarvoor we 100% aansprakelijk zijn.
Aangezien er al aanzienlijk is afgelost op deze leningen en er concrete zekerheid (hypotheek) aan ten grondslag ligt, is het risicobedrag op 25% gesteld (€ 56.750). We gaan daarbij uit van een risico met de kans van 25% wat een eenmalig risico betekent van € 14.188 en structureel € 1.419. Bij het niet na kunnen komen van hun financiële verplichtingen en het op moeten heffen van de (sport)vereniging/instelling zal de maatschappelijke impact vele malen groter zijn, maar dat is lastig financieel uit te drukken.
Voor de overige instellingen en organisaties is het oorspronkelijke bedrag van de garantstelling € 2,0 mln. De restant hoofdsom per 31-12-22 is € 1.190.700 waarvoor we 100% aansprakelijk zijn. Aangezien ook hier harde zekerheid (hypotheek) aan ten grondslag ligt is het risicobedrag op 25% gesteld (€ 297.675). We gaan daarbij uit van een risico met de kans van 25%; derhalve een eenmalig risico van €74.419 en een structureel risico van € 7.442.
Totaal komt het risico van de garantstellingen voor sport en overige instellingen uit op eenmalig € 88.607 en structureel € 8.861.

Grondexploitatie

In de jaarrekening 2022 is het risico binnen de grondexploitatie berekend op € 811.000. Dit is inclusief het risico herontwikkeling Franciscushof. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid. Daarin staan de meest risicovolle projecten beschreven.

Fiscale positie van de gemeente

Per 1 januari 2019 is de btw-vrijstelling voor het gelegenheid geven van sport van kracht geworden. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Aan gemeenten gelieerde sportbedrijven leiden nadeel door de verruiming van de sportvrijstelling in de Wet omzetbelasting. Gemeenten krijgen de mogelijkheid dit btw-nadeel te compenseren via de Specifieke uitkering sport (SPUK). Deze regeling heeft een subsidieplafond dat inmiddels is overschreden door het grote aantal aanvragen. Hierdoor wordt een korting op de aangevraagde subsidie toegepast. De aanvraag over 2022 is € 343.814. Inmiddels hebben we een beschikking ontvangen van € 253.139. Daarom is een risico van € 100.000 reëel.

Wegenonderhoud

Het uitgevoerde onderhoud heeft tot doel het in het IVOR vastgestelde onderhoudsniveau te waarborgen. Dit wordt gedaan door (lokaal) correctief onderhoud uit te voeren (op basis van inspectie). Kleinere schades worden vanuit de exploitatie bekostigd. De grotere vervangingen worden in het MIP opgenomen. Preventief onderhoud aan de verhardingen wordt nauwelijks uitgevoerd. Deze zijn eveneens niet structureel opgenomen in het MIP.

Door een verouderend wegenbestand, neemt het risico op afwijkingen in de weginrichting en daarmee verwijtbare aansprakelijkheid toe. Daarnaast is de verwachting dat de kosten voor correctief onderhoud gaan toenemen. Structurele financiering voor preventief grootschalig onderhoud is nog niet geregeld. Als risico houden we p.m. aan.

Renterisico's

Net als in 2020 en 2021 is het ook in 2022 is het niet noodzakelijk geweest om langlopende financiering aan te trekken. Dit komt door de hoge Oekraïne uitkering van het rijk en de hoge inkomsten uit de grondverkopen en de achterblijvende investeringen. Dit jaar is zelfs een lening afgelost zonder dat herfinanciering noodzakelijk was.

Er is dus sprake van uitgestelde financiering. Als de geplande investeringen gerealiseerd worden, komt het moment nader bij dat we weer lange financiering moeten aantrekken.

De lange financiering tot 20 jaar is het laatste halfjaar fors duurder geworden en de leningen van 25 jaar en langer zijn relatief voordelig gebleven. De rente op de korte termijn en de midden lange termijn zijn dichter bij elkaar komen te liggen. Hierdoor is het risico van een hogere rente bij (her)financiering van de leningenportefeuille op dit moment beperkt aanwezig. Het financieringsbeleid is erop gericht om met zo min mogelijk risico zo maximaal mogelijk gebruik te maken van de huidige lage rente.

Door de gewijzigde BBV-regels is er sprake van een minimale rentebuffer in de vorm van een stelpost waarmee renteschommelingen kunnen worden opgevangen. Risico derhalve op € 0 gezet.

Continuïteit ICT-systemen

De verwevenheid van ons werk met de digitale middelen die ons faciliteren, is groot. De continuïteit van onze ICT-systemen is daarom een belangrijk aandachtspunt voor de Raalter organisatie. De beschikbaarheid van ICT-systemen voor Raalte is de afgelopen jaren structureel hoog gebleken. Daarmee is het risico op uitval van systemen weliswaar nog steeds aanwezig, maar de kans daarop sterk gereduceerd.

Een risico dat steeds relevanter is geworden de afgelopen jaren, is inbreuk door onbevoegden op onze informatiesystemen en op de gegevens van onze inwoners en ondernemers. Informatieveiligheid heeft daarom topprioriteit in DOWR-verband. We houden ons aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) waardoor risico's rondom informatieveiligheid in beeld zijn en adequate maatregelen worden getroffen, als dit nodig is.

De ontwikkelingen op digitaal gebied gaan snel waardoor het risico op verouderde systemen zich voordoet. Om systemen actueel en up to date te houden, vindt gedegen beheer van de bestaande systemen plaats door de DOWR-i werkorganisatie. Daarnaast spelen de DOWR-gemeenten in op actuele digitale ontwikkelingen door deze een plek te geven in de i-uitvoeringsplannen en te implementeren in de organisaties.

De medewerkers van onze organisatie maken steeds meer en intensiever gebruik van onze digitale systemen. Daardoor is de afhankelijkheid van deze systemen groot. Bovendien ligt het risico rondom informatieveiligheid niet alleen bij systemen maar ook bij de medewerkers. Daarnaast moet rekening gehouden worden met mogelijke claims, doordat we niet tijdig reageren op zaken. Dit alles maakt dat de impact van uitval van de systemen groter is geworden, waardoor een risicobedrag van € 600.000 realistisch is. Uitgaande van een lage waarschijnlijkheid van 25% is dat een risico van € 150.000.

Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening
We willen onze organisatie laten meebewegen met de ontwikkelingen binnen de samenleving en adequaat equiperen op de veranderende opgave die op ons afkomen. In ons organisatie ontwikkelplan 'Ons Raalte' geven we dit vorm en inhoud. Daarbij versterken we het continue leren en verbeteren als uitgangspunt voor onze organisatie, omdat dat nodig is om te blijven aansluiten bij onze inwoners en de wereld daaromheen.

De krapte op de arbeidsmarkt is nog steeds nadrukkelijk aanwezig. Dit maakt dat we actiever in moeten zetten op werving en selectie van nieuwe instroom. Gelet op de spanning op de arbeidsmarkt lopen we risico op onvoldoende capaciteit en kwalitatieve instroom van nieuw personeel. Ook zal dit invloed hebben op het bestaande personeel met onder andere het verhogen van werkdruk. Als we medewerkers tijdelijk moeten inhuren, is er geen opbouw en borging van eigen kennis. Bestaande medewerkers moeten blijven leren en helaas moeten we soms vervroegd afscheid nemen van medewerkers. We hebben in 2015 voor het opvangen van deze personele knelpunten en het stimuleren van de organisatieontwikkeling een reserve SPP gevormd.

We treffen verschillende maatregelen om de risico's zo laag mogelijk te houden, zie verder de paragraaf bedrijfsvoering.

Het risico is bij de jaarrekening 2021 verhoogd van laag naar midden (50%). Dit is nog steeds actueel. Aangezien het risicobedrag wordt ingeschat op 10% van ons loonsomkader (€ 2,2 mln. in 2022) betekent dit een risico van € 1,1 mln.

Vanuit onze strategische personeelsplanning maken we onze gewenste personeelsontwikkeling inzichtelijk. Dit maakt dat we zowel kwantitatief alsook kwalitatief de behoefte voor de komende jaren in beeld brengen.

Glasvezel buitengebied

In 2019 is de aanleg van het glasvezelnetwerk afgerond. Het risico op mogelijke vervolgschade aan wegen, bermen en bomen blijft onverminderd. De kans op toekomstige schade aan de gemeentelijke infrastructuur ten gevolge van de uitvoering blijft hoog. Gevolgen hiervan kunnen zich in de komende jaren openbaren.

De aanwezigheid van het glasvezelnetwerk heeft tot gevolg dat graafwerkzaamheden een groter risico vormen om schade te veroorzaken. De belangrijkste reden hiervoor is de beperkte diepteligging van het glasvezelnetwerk. Afgelopen jaren zijn al een aantal schades aan het glasvezelnetwerk ontstaan door werkzaamheden die normaal gesproken geen risico's met zich meebrengen. Hierbij moet gedacht worden aan het maaien van sloten of handmatig graven. Vooralsnog wordt geadviseerd om het bestaande risicobedrag ter grootte van €105.000 x 75% = € 78.750 te handhaven. Bij het aanleggen van het glasvezelnetwerk is aangegeven dat verzakkingen rondom de aanleg hiervan zo'n 5 jaar lang kunnen plaatsvinden, zodoende wordt vanaf de begroting 2024 begonnen met de afbouw van het waarschijnlijkheidspercentage.

BTW-compensatiefonds

Via het BTW-compensatiefonds (BCF) worden gemeenten door het rijk gecompenseerd voor een deel van de door hen betaalde omzetbelasting (btw). In het BCF is hiervoor een macrobedrag (plafond BCF) begroot. Gemeenten dienen declaraties in om btw terug te vorderen via het BCF.

Het verschil tussen het plafond BCF en het totaal aan ingediende declaraties door gemeenten wordt de ruimte onder het plafond BCF genoemd. Elk jaar ontvangen gemeenten de ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds terug in de algemene uitkering van het gemeentefonds.

In de begroting 2022 heeft de gemeente Raalte een structurele stelpost van € 300.000 opgenomen voor de te verwachten ontvangsten voor wat betreft de ruimte onder het plafond BCF. Dit is gebaseerd op ongeveer de helft van de realisatie 2021 waar de ruimte onder het BCF-plafonds landelijk € 335,5 mln. was. Vertaald naar Raalte is dit € 620.550. Bij de septembercirculaire 2022 is de ruimte onder het plafond BCF voor 2021 door de fondsbeheerder geraamd op € 320 mln. voor alle gemeenten. Voor Raalte is dit een terugontvangst van € 588.000. Bij de meicirculaire 2023 wordt de definitieve ruimte onder het plafond BCF voor 2022 vastgesteld. Gebaseerd op de prognose bij de septembercirculaire 2022 schatten we het risico van de opgenomen stelpost als laag in. We gaan uit van een lage waarschijnlijkheid van 25% van € 300.000 is € 75.000.

Resumé

Risico onderwerp met toelichting

Bedragen in €

Omschrijving	Structureel	Eenmalig
A. Ontwikkeling sociaal domein		
Onderdeel Wmo		
Onderdeel Jeugdzorg		
Onderdeel Participatie		
B. Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden		
De risico's binnen de verbonden partijen en de overige samenwerkingsverbanden zijn ingeschat. Voor toelichting verwijzen wij naar de paragraaf verbonden partijen.	173.745	436.789
C. Gegarandeerde geldleningen		
Woningbouw		
Eventueel buiten de WSW gegarandeerde geldleningen voor woningbouw afgesloten.		0
Mariaoord		
Garantstelling (sport)verenigingen en instellingen.	8.861	88.607
Bij het niet na kunnen komen van hun financiële verplichten en het op moeten heffen van de (sport)vereniging/instelling zal de impact vele malen groter zijn, maar dat is lastig financieel uit te drukken.		
D. Grondexploitatie		
Zie paragraaf grondbeleid		811.000
E. Fiscale positie van de gemeente		
Btw		100.000
F. Wegenonderhoud		
Zie ook de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen		p.m.
G. Renterisico's		
We gaan ervan uit dat de stelpost in de begroting van € 230.000 voldoende is om renterisico's af te dekken.		0
H. Continuïteit ICT-systemen		
Financieel risico t.a.v. niet beschikbaarheid van systemen en mogelijke claims als gevolg van vertraging.		150.000
I. Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening		
Op basis van onze huidige salariskosten en rekening houdend met frictiekosten en scholingskosten, uitgaande van een lage waarschijnlijkheid, nemen we een risicobedrag op.		1.100.000
J. Glasvezel buitengebied		
Kans op toekomstige schade aan de gemeentelijke infrastructuur.		78.750
K. Btw-compensatiefonds		
Risico op vermindering van compensatie via Algemene uitkering.		75.000
Totaal	**182.606**	**2.840.146**

3.2.5 Beleid en kengetal risico's

In onderstaande tabel berekenen we de ratio weerstandsvermogen voor Raalte.

Bedragen in €

Omschrijving	Bedrag
Beschikbare weerstandscapaciteit:	
Onbenutte belastingcapaciteit	2.300.000
Algemene reserve grondexploitatie	5.000.000
Reserve weerstandsvermogen	5.904.373
af: claim kadernota 2020-2023	-560.000
Onvoorzien	90.000
Totaal	**12.734.373**
Benodigde weerstandscapaciteit:	
Risico's conform tabel	3.022.752
Verhouding beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit	**4,2**

Om de ratio te classificeren maken we gebruik van de volgende waarderingstabel, zoals opgenomen in de beleidsnota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Toelichting weerstandsratio

Bij de begroting 2020 is afgesproken, dat het verantwoord was om de reserve weerstandsvermogen (stand per 1-1-2020) met € 2,24 mln. af te romen in de periode 2020-2023. Dit om in deze periode dekkingsmiddelen vrij te spelen voor (eenmalig) nieuw beleid. Dit is dus € 0,56 mln. per jaar, waardoor er eind 2022 nog een claim kadernota 2020-2023 resteert van € 0,56 mln. Bij de begroting 2022 is besloten om een gekoppelde reserve aan te maken ter grootte van € 3,155 mln. voor de Schoonhetenseweg. Deze gekoppelde reserve is reeds in mindering gebracht op bovenstaand weerstandsvermogen.

Dit alles resulteert in een weerstandsratio van 4,2. Dit is iets hoger dan bij de jaarrekening 2021 (4,0), maar ligt wel in het verlengde van elkaar. Het relatief kleine verschil wordt met name verklaard door het feit dat de risico's iets zijn afgenomen. Hiervan is de afname van het risico grondexploitatie (daalt van € 1,4 mln. naar € 811.000 de belangrijkste. De hoogte van het totale risicobedrag is een momentopname en kan door de jaren heen 'logischerwijs' fluctueren.

Bovenstaande resulteert in een bijzonder goede weerstandsratio. Deze is de afgelopen jaren met name toegenomen door een vermindering van de ingeschatte risico's. Dit blijven, zoals hierboven reeds aangegeven, momentopnames. Dit wordt versterkt door de huidige turbulente en onzekere tijd. Hier komt bij dat nog niet duidelijk is wat voor effect de verandering in opzet van de algemene uitkering vanuit het Rijk vanaf 2026 voor onze gemeentefinanciën heeft. Hierdoor is het beschikken over een goede weerstandsratio niet alleen prettig, maar ook noodzakelijk. De ontwikkelingen op het gebied van de algemene uitkering, alsook de risico's, zullen uiteraard nauwlettend gevolgd worden, maar gezien de onzekerheid hieromtrent is het afromen van de reserve op dit moment (nog) niet aan de orde.

Classificatie risico's en gevolgen

Tenslotte worden in de volgende tabel de beschreven risico's geclassificeerd naar kans en financieel gevolg. Er zijn drie categorieën waarschijnlijkheid (kans) benoemd met betrekking tot het zich voordoen van een risicovolle gebeurtenis: laag (25% kans), gemiddeld (50%) en hoog (75%). Daarnaast is het financiële gevolg van de risicovolle gebeurtenis geschat. Ook dit is in drie categorieën onderverdeeld: laag (tot € 100.000), midden (€ 100.000-€ 300.000) en hoog (> € 300.000). Deze grenzen sluiten aan bij hetgeen andere gemeenten ook gebruiken.

In deze tabel zijn de meest risicovolle onderwerpen met een groot financieel gevolg rechtsboven gesitueerd (rood). Van rechtsboven naar linksonder (groen) neemt voor de verschillende onderwerpen zowel de kans als het financieel gevolg van het risico steeds verder af.

Deze weergave is een momentopname. In de loop van de tijd kunnen de onderwerpen verschuiven naar een andere categorie. Deze manier van presenteren maakt monitoring in de tijd eenvoudiger.

Financieel gevolg	Kans: Laag	Kans: Gemiddeld	Kans: Hoog
Hoog		Overige grondexploitaties Verbonden partijen Personeel	Grondexploitaties: Zegge VII en Franciscushof
Midden	ICT-systemen	Fiscale positie gemeente	
Laag	Garantstelling (sport)vereniging en instellingen Woningbouwleningen BTW-compensatiefonds		Glasvezel

Zoals hierboven aangegeven zijn de risico's ten opzichte van de jaarrekening 2021 (€ 3,2 mln.) afgenomen tot ruim € 3 mln. Belangrijkste redenen hiervan zijn de afgenomen risico's op de grondexploitatie. Verder is het risico op de 'Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening' in bedrag toegenomen. Dit heeft puur te maken met de stijgende loonsom binnen de gemeente.

3.2.6 Ratio's en financiën

De BBV schrijft vijf kengetallen voor. Het doel van deze kengetallen is het inzicht verhogen in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid. Financiële wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel de begroting en bedrijfsvoering is om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. Financiële weerbaarheid is het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's.

Financiële wendbaarheid	Financiële weerbaarheid
Netto schuldquote (BBV)	Solvabiliteit (BBV)
Belastingcapaciteit (BBV)	Grondexploitatie (BBV)
	Structurele exploitatieruimte (BBV)

Deze kengetallen kennen geen normering maar zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Omdat de kengetallen geen harde normering kennen, heeft de gemeente Raalte op basis van landelijke gegevens een eigen maatstaf ontwikkeld en gebruiken we deze als een signaleringskader.
Hieronder volgen de vijf kengetallen met een korte uitleg, de hoogte van de kengetallen in meerjarenperspectief en welke conclusie je daaraan kunt verbinden. Daarna volgt een resumé met een visuele weergave en een eindconclusie.

3.2.6.1 Netto schuldquote

1. Netto schuldquote:

Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Dit kengetal draagt bij aan de financiële wendbaarheid van de gemeente. Bij een stijging van de inkomsten is het mogelijk om schulden af te lossen. Dit verhoogt de wendbaarheid van de gemeente. Hoe meer eigen middelen er beschikbaar zijn, hoe lager het percentage van de netto schuldquote is.
Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote ook exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

Netto schuldquote

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Netto schuldquote	58%	86%	38%
Netto schuldquote *	52%	79%	33%

*) Gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote is in 2022 behoorlijk gedaald. Dit heeft een positief effect op de financiële wendbaarheid. Belangrijkste oorzaak is gelegen in het feit dat de totale baten, met name de Algemene Uitkering van het Rijk, substantieel zijn toegenomen. Dit resulteerde in een batig saldo in 2022. In het verlengde hiervan speelt de aflossing van langlopende leningen ook een rol.

3.2.6.2 Solvabiliteit

Het kengetal solvabiliteit is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Er wordt gekeken in welke mate de gemeente in staat is haar financiële verplichtingen na te komen. Met deze ratio kan de financiële weerbaarheid gemeten worden.

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te gunstiger voor de weerbaarheid. Hoe meer eigen vermogen een gemeente heeft, hoe beter de gemeente in staat is om financiële klappen en bestaande risico's op te vangen. Een ratio boven de 50% wordt als zeer positief beoordeeld en een ratio van lager dan 20% wordt als negatief beoordeeld.

Solvabiliteit

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Solvabiliteit	44%	35%	49%

De solvabiliteitsratio heeft zich afgelopen jaar positief ontwikkeld. Het eigen vermogen is behoorlijk toegenomen. Dit heeft meerdere redenen. Enerzijds vormt het batig saldo hier een rol in en anderzijds zijn er enkele uitgavenposten doorgeschoven naar 2023.

3.2.6.3 Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten.
Gemeenten sluiten vaak leningen af voor het kopen van grond om een nieuw woningbouwproject te starten. Dit zorgt voor een schuld bij de gemeente. Het is de bedoeling dat bij uitvoering van het bouwproject de kosten weer terugverdiend worden. Bij het berekenen van het kengetal grondexploitatie wordt er een schatting gemaakt van de baten van de bouwprojecten. Hoe lager de ratio, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid. Een ratio lager dan 20% wordt als positief beoordeeld en een ratio hoger dan 35% wordt als negatief beoordeeld.

Grondexploitatie

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Grondexploitatie	16%	15%	10%

De grondexploitatie laat een positieve ontwikkeling zien. Een ratio < 20% wordt immers als positief beoordeeld. Hoewel er enkele grondaankopen zijn gedaan is per saldo onze grondpositie door verkopen iets gedaald. Dit heeft naast de ratio grondexploitatie ook een positief effect op de solvabiliteitsratio.

3.2.6.4 Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft inzicht in welke mate de structurele lasten van de gemeente gedekt zijn door structurele baten. Het is van belang om als gemeente te weten welke structurele ruimte er aanwezig is om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte valt hiermee onder de financiële weerbaarheid.
Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat de gemeente structurele lasten kan afdekken door structurele baten. Bij een ratio van 0 is de (meerjaren)begroting structureel sluitend.

Structurele exploitatieruimte

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Structurele exploitatieruimte	1,00%	0,92%	1,98%

De structurele exploitatieruimte is in vergelijking met de jaarrekening 2021 iets toegenomen. Belangrijkste reden van deze stijging is gelegen in het feit dat de structurele lasten lager waren dan begroot. Aangezien het structurele lasten zijn, is het logischerwijs de verwachting dat de komende jaren deze lasten wel gerealiseerd zullen worden. Het lastenvoordeel in 2022 kan dan ook gezien worden als een 'eenmalig' voordeel. Voor de komende jaren verwachten we dan ook een verkrapping van deze ruimte.

3.2.6.5 Belastingcapaciteit

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. Het kengetal belastingcapaciteit heeft invloed op de financiële wendbaarheid.

Het gaat hierbij niet om de onbenutte belastingcapaciteit, zoals aangegeven onder het hoofdstuk 'Inventarisatie weerstandscapaciteit' binnen deze paragraaf; dat is de theoretische financiële ruimte. Deze berekening van belastingcapaciteit geeft meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie, dan dat de theoretische onbenutte belastingcapaciteit dat doet.

De belastingcapaciteit wordt hier berekend door de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente Raalte af te zetten tegen het gemiddelde van alle gemeenten in Nederland.

De ozb zijn voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomsten. Naast de ozb wordt ook gekeken naar de rioolheffing en afvalstoffenheffing, omdat deze heffingen niet kostendekkend hoeven te zijn en dus ruimte kunnen geven voor nieuw beleid. In Raalte zijn beide heffingen al 100% kostendekkend.

Belastingcapaciteit

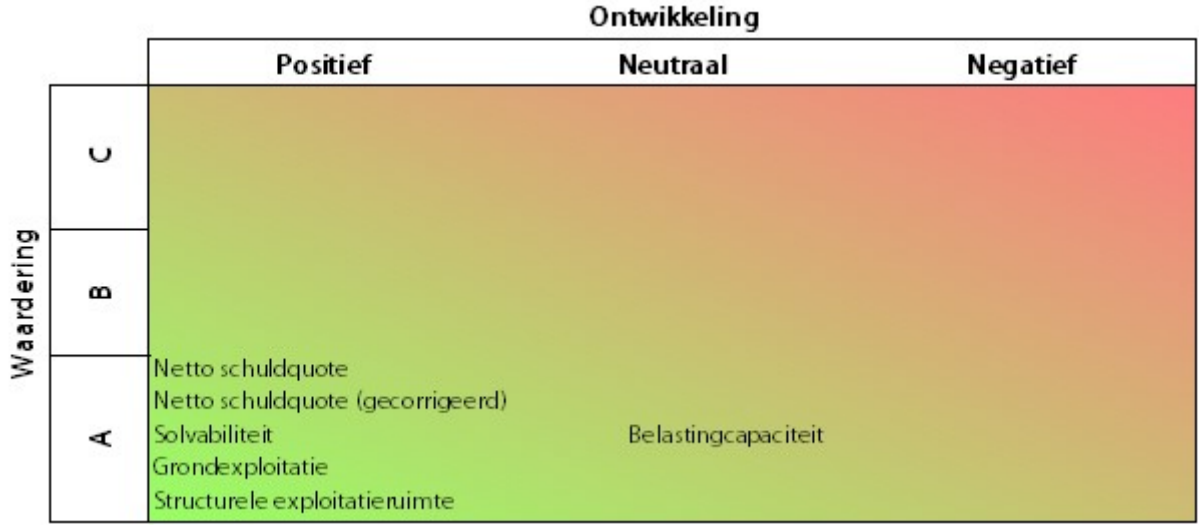
Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Belastingcapaciteit	94%	94%	95%

Op basis van de uitgangspunten van het COELO bedragen voor Raalte in 2022 de gemiddelde woonlasten (gemiddeld betaalde ozb, rioolheffing, afvalstoffenheffing) voor een meerpersoonshuishouden € 860. Het gemiddelde van alle gemeenten bedraagt volgens COELO in 2022 € 904. De woonlasten liggen daarmee in Raalte € 44 onder het landelijk gemiddelde (in 2021 was dit verschil € 48). Uitgedrukt in een % is de belastingcapaciteit voor 2022 95%. Concreet betekent dit dat in 2022 in de gemeente Raalte de gemiddelde woonlasten voor de inwoners iets meer gestegen zijn dan de gemiddelde woonlasten in heel Nederland, maar nog steeds onder het landelijk gemiddelde liggen.

3.2.6.6 Classificatie en conclusie kengetallen

Classificatie kengetallen

In onderstaande tabel zijn de vijf kengetallen geclassificeerd. Links (verticaal) wordt de waardering van het kengetal weergegeven, waarbij A gunstig betekent, B is neutraal en C is ongunstig. Boven (horizontaal) geeft het verloop van het kengetal weer. Zo is te zien of het kengetal zich al dan niet goed ontwikkelt in meerjarenperspectief.

Conclusie

Bijna alle financiële kengetallen hebben zich in 2022 in positieve zin ontwikkeld. Alleen de belastingcapaciteit is fractioneel afgenomen, maar ten opzichte van het landelijk gemiddelde scoren we hier nog steeds goed op.

Alle andere kengetallen geven een goede ontwikkeling te zien en bevinden zich nadrukkelijk aan de goede kant van de tabel. De solvabiliteit is door de toename van het eigen vermogen behoorlijk toegenomen en ook de netto schuldquote heeft mede hierdoor (en door verlaging van langlopende leningen) een positieve impuls gekregen.

De afhankelijkheid van de grondexploitatie wordt ook steeds minder, wat een goede zaak is. Tenslotte is de structurele exploitatieruimte toegenomen. Dit laatste is echter een momentopname. Het is namelijk de verwachting dat deze de komende jaren wat onder druk zal komen te staan door een verhoging van de structurele lasten gecombineerd met de onzekerheid van de Algemene Uitkeringen vanuit het Rijk vanaf 2026.

Onderhoud kapitaalgoederen

Portefeuillehouder: Wethouders B. Nijboer en B. Breunissen
Paragraafcoördinator: Domeinmanager R. van Harten

3.3.1 Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft inzicht in het onderhoud van onze gemeentelijke kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn investeringen die een gemeente doet en die daarna regelmatig onderhoud vergen. De gemeente Raalte heeft circa 530 ha. aan openbare voorzieningen in eigendom en beheer (wegen, groen, bermen, riolering enz.). Daarnaast kennen wij 23 gemeentelijke gebouwen. Het betreft de gebouwen die de gemeente zelf onderhoudt. Onderwijsgebouwen vallen hier niet onder, aangezien de onderwijsbesturen deze zelf onderhouden.

Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang om deze goederen in stand te houden voor aspecten als bereikbaarheid, toegankelijkheid, leefbaarheid en veiligheid. Uw raad heeft vastgesteld wat het onderhouds- en kwaliteitsniveau moet zijn; dit leest u verderop in de paragraaf.

Op basis van de nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte' wordt jaarlijks in het meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte aangegeven welke investeringen worden gedaan in de openbare ruimte (vervangingen en beleidsopgaven).

Voor tien kapitaalgoederen zijn assetsheets opgesteld (bijvoorbeeld voor wegen, riolering, groen en openbare verlichting). Dit is een samenvattende, beknopte weergave van de vertaling van de gemeentelijke ambities en ontwikkelingen naar uit te voeren beheeractiviteiten voor dagelijks- en groot onderhoud. Met deze assetsheets leggen wij een basis voor het opstellen en actualiseren van de beheerplannen.

Per onderdeel binnen deze paragraaf wordt inzicht gegeven in het beleidskader, de uitvoering, relevante ontwikkelingen, financiën en de risico’s.

3.3.2 Integraal

In 2014 heeft uw raad de integrale visie op de openbare ruimte vastgesteld. Deze visie vormt het kader voor het ontwikkelen van beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud en projecten. In de visie zetten wij het gebruik en de gebruiker centraal.

Met het vaststellen van de nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte' is de integrale aanpak op inhoud en proces nog eens bekrachtigd, waarbij ook doelen vanuit andere programma’s kunnen worden meegekoppeld (denk aan duurzaamheid, gezondheid, economie, klimaatadaptatie en de verkeersagenda). Steeds belangrijker wordt de verbinding met de sociale opgaven. Daarnaast vindt inbreng plaats, vaak mede in het spoor van de bestuurlijke vernieuwing, waarbij gebruik wordt gemaakt van de lokale kennis en de aanwezige energie van onze inwoners en ondernemers. Kansen en initiatieven van derden willen wij daarbij zoveel mogelijk benutten.

Met het samenbrengen van opgaven werken wij toe tot het maken van prognoses voor de investeringen die moeten worden gedaan voor een toekomstbestendige openbare ruimte in bestaande dorpen en wijken. Hierbij streven wij naar structurele financiering van deze grote opgave.
Naast het technische beheer zetten wij de komende jaren in op het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen.

Door meerdere factoren merken we dat prijzen voor materialen en onderdelen sterk stijgen. Ook is het door de krapte op de arbeidsmarkt steeds lastiger om goed (ingehuurd) personeel aan te trekken. De gemeentelijke ambitie en landelijke opgaven (bijvoorbeeld op gebied van participatie en klimaat) zijn hierdoor steeds lastiger te realiseren en komen soms moeilijk van de grond.

3.3.3 Beleidskader

De Omgevingsvisie 'Horizon gemeente Raalte 2040' ligt ten grondslag aan het beleid dat wij voeren binnen programma 2; Integraal beheer openbare ruimte.

In procesmatig opzicht werken we volgens de nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte'. Voor de vervangingsopgave ligt het accent op het borgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. Dat doen wij op basis van risicosturing. Daarnaast investeren wij in integrale projecten in de openbare ruimte, zodat we deze toekomstbestendig kunnen maken en ook duurzaam in stand kunnen houden. Beleidsopgaven als klimaatadaptatie, levensloopbestendigheid, duurzaamheid, circulariteit en biodiversiteit worden hierin zoveel mogelijk meegenomen. In 2022 zijn deze opgaven onder andere doorvertaald in het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen.

Wij hanteren de kwaliteitsniveaus van de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR), deze zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze kwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op de landelijke CROW-normen.

Kwaliteitsniveaus Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) op basis van CROW-normen

Deelgebied	Zeer laag D/R-	Laag C/R-	Basis B/R	Hoog A/R+	Zeer hoog A+/R++
Dorpen		X			
Buurten en wijken		X			
Centrumgebieden			X		
Bedrijventerreinen		X			
Entrees en toegangswegen			X		
Begraafplaatsen			X		
Buitengebied		X			

De kwaliteisniveaus zoals hierboven benoemd zorgen voor de volgende technische kwaliteit en beeldniveau: A+: Nagenoeg ongeschonden. A: Mooi en comfortabel. B: Functioneel. C: Onrustig beeld. D: Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkheid en sociale onveiligheid.

Voor het planmatig uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden aan de kapitaalgoederen is het van belang dat hier een goed beleids- en beheerplan aan ten grondslag ligt. Daarnaast proberen wij dit zoveel mogelijk te baseren op actueel beleid en de juiste gegevens. Daarom zijn ook de looptijden van de beleids- en beheerplannen inzichtelijk gemaakt. Zie hiervoor onderstaande tabel.

Beleids- en beheerplan

Beleidsplan	Betreft periode*	Beheerplan	Betreft periode*
Integrale visie openbare ruimte (IVOR)	2014-2020	Wegen	2013-2017
Kadernotitie civieltechnische kunstwerken	2013	Civieltechnische kunstwerken	2015-2021
Licht in de openbare ruimte	2016	Openbare verlichting	2003-2009
Groenstructuurkaarten	2010	Openbaar groen	2022-2026
Groen samen doen!	2017		
Kadernotitie bomen	2017	Bomen	2021-2029
		Speelterreinen	2007
Begraafplaatsen	2009-2023	Begraafplaatsen	2009-2023
		Sportvelden	2015-2021
		Beheerplan Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	2021-2030
Kadernotitie gebouwen	2013	Meerjarenonderhoudspro-gramma gebouwen (MJOP)	2019-2022

*) De looptijd van een aantal plannen is inmiddels verstreken. Hieruit vloeien geen consequenties voort. De 'oude' plannen zijn nog toepasbaar en worden (waar nodig) binnen afzienbare tijd geactualiseerd. Bij een aantal plannen is geen concrete looptijd genoemd, hier is alleen het jaar van vaststelling benoemd.

Zoals in bovenstaande tabel te zien is, zijn van een aantal beheerplannen de looptijden verstreken. Dit heeft onze aandacht, daarom zijn in samenwerking met een externe partij assetsheets opgesteld. Hierover heeft u in het begin van de paragraaf meer kunnen lezen. Als vervolg hierop worden de beheerplannen geactualiseerd. In het afgelopen jaar hebben we ook niet stil gestaan. Zo is in 2022 het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen vastgesteld en ligt het beheerplan voor de buitensportaccommodaties klaar om vastgesteld te worden. In de begroting 2022 stonden ook een aantal beheerplannen op de planning welke nog niet zijn geactualiseerd. Hier zal in 2023 een vervolg aan gegeven worden.

3.3.4 Financiën

In onderstaande tabellen zijn begrote en gerealiseerde onderhoudskosten, kapitaallasten en investeringen weergegeven. In programma 2 is, waar nodig, de verantwoording over de verschillende beleidsterreinen beschreven.

Exploitatiekosten en investeringen kapitaalgoederen

Bedragen in €

Vakgebied	Onderhoudskosten		Kapitaallasten		Investeringen	
	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2022
Wegen	1.924.131	2.006.843	185.299	244.572	512.635	165.176
Civieltechnische kunstwerken	142.883	100.033	59.757	57.182	663.185	684.464
Openbare verlichting	121.027	57.092	123.613	123.671	142.372	117.678
Riolering en water	544.389	446.846	1.089.741	1.080.559	662.690	601.646
Groen	1.317.362	1.327.587	95.058	95.157	80.000	81.143
Speeltoestellen	33.268	37.031	74.992	71.237	145.928	99.960
Begraafplaatsen	131.799	145.698	3.548	3.548	10.000	29.994
Gebouwen	741.248	662.305	3.191.400	3.184.817	724.572	637.331
Totaal	**4.956.107**	**4.783.435**	**4.823.407**	**4.860.743**	**2.941.382**	**2.417.391**

3.3.5 Wegen, civieltechnische kunstwerken en openbare verlichting

Uitvoering

Wegen straten en pleinen

Het grondgebied van de gemeente Raalte beslaat circa 172 km^2. Het verhardingsareaal dat in beheer bij de gemeente is bedraagt 3.056.130 m^2. Het grootste deel van dit areaal bestaat uit elementenverhardingen (1.608.887 m^2) gevolgd door asfaltverharding (1.245.972 m^2), betonverharding (42.351 m^2) en half- of onverharde wegen en paden (158.920 m^2). Periodiek wordt het verhardingsareaal geïnspecteerd op schadebeelden waarna deze worden verwerkt in het beheersysteem. Op de wegen waarvan het beheersysteem aangeeft dat er onderhoud nodig is, wordt een toets uitgevoerd; de zogenaamde 'maatregeltoets'. Op deze wijze wordt de omvang van de onderhoudsbehoefte voor de eerste vijf planjaren inzichtelijk gemaakt. De prioritering van uitkomsten van de maatregeltoets wordt enerzijds bepaald door criteria in de kadernota (en daarmee richtlijnen/regels qua veiligheid), anderzijds wordt conform de 'Integrale Visie op de Openbare Ruimte' ook nadrukkelijk rekening gehouden met behoeften en opgaven. Dit resulteert in een groslijst voor onderhoud wegen.

Civieltechnische kunstwerken

In de gemeente Raalte hebben we 54 bruggen, variërend van beton, staal en hout, in beheer. Daarnaast zorgen we dat de ruim 90 stuks grotere duikerbruggen en ruim 400 stuks duikers in goede staat blijven om de waterafvoer te borgen, het verkeer doorgang kan vinden en percelen toegankelijke zijn. In het afgelopen jaar zijn conform planning twee duikerbruggen vervangen en voorbereidingen getroffen voor de vervanging van duikerbruggen in 2023 gestart.

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting dat de gemeente Raalte in beheer heeft bedraagt circa 8.300 openbare verlichtingsbronnen en vertegenwoordigd een vervangingsareaal van circa € 7.5 mln. Gemeente Raalte is (als eigenaar van de openbare verlichting) verantwoordelijk voor de bedrijfszekerheid van de installatie. Dit betreft het vervangen van verouderde materialen en oplossen van storingen. Wij zijn (op het gebied van openbare verlichting) deels een uitvoeringsorganisatie en deels een regiegemeente. Aanleg en renovatie wordt projectmatig aanbesteed. Het veiligstellen en vervangen van (aanrijd-)schade is op basis van een raamovereenkomst uitbesteed. We lossen zelf de lampstoringen op.
Het aandeel led bedraagt per 25-1-2023 circa 51% (bron LMS). Voor de komende periode 2023-2026 is in de meerjareninvesteringsprogramma budget voorzien voor een verdere vervanging van armaturen (voor led).

Relevante ontwikkelingen

Wegen, straten en pleinen

Het onderhoud aan de asfalt- en klinkerwegen wordt uitgevoerd aan de hand van de twee raamovereenkomsten, onderhoud asfaltwegen en onderhoud elementenverhardingen.
In 2023 worden de werkzaamheden aan verhardingen ingepland aan de hand van de inspecties uit 2021 en gewenst kwaliteitsniveau (B/C). In 2023 wordt ook een nieuwe inspectie van verhardingen uitgevoerd. De resultaten van de inspectie vormen de basis van de planning 2024.
Daarnaast wordt er gewerkt aan een nieuw beheerplan wegen.

Bermonderhoud

Om de wegen op de vastgestelde onderhoudskwaliteit te houden, is goed beheer van de bermen onontbeerlijk. De bermen langs de gemeentelijke wegen in het buitengebied hebben meerdere functies. De belangrijkste functie is de verkeerskundige, waarbij de berm dienst doet als veilige uitwijkmogelijkheid. Daarnaast heeft de berm een belangrijke belevingswaarde, waarbij de bewustwording groeit om bermen zodanig in te richten en beheren dat deze een wezenlijke bijdrage geven aan het verhogen van de biodiversiteit in ons grondgebied.
Er wordt hiervoor een beheerplan Bermen en Sloten opgesteld.

Kunstwerken

Een groot deel van het onderhoud aan de kunstwerken wordt toestandsafhankelijk uitgevoerd. Hiervoor worden inspecties uitgevoerd. In 2023 is een nieuwe inspectieronde gepland. In het bijzonder zal daarbij aandacht zijn voor constructieve veiligheid.

Openbare verlichting

Ook in het afgelopen jaar hebben we weer een stap gezet om de openbare verlichtingsinstallatie verder te verduurzamen. De beheertaken en het vervangen van armaturen naar led-armaturen zijn gecombineerd en door onze eigen dienst uitgevoerd. In het afgelopen jaren is het percentage led-armaturen verhoogd van 23% in 2016 naar 51% eind 2022.
Er is grote onzekerheid over de energieprijzen. Naar verwachting blijven de energieprijzen ook voor 2024 en 2025 ver boven het historisch gemiddelde niveau liggen. Dit vraagt wellicht om een andere beheerwijze dan eerder gedacht (beheerplan OVL). Er wordt momenteel bekeken hoe het beheer hier het beste op kan worden afgestemd.

Risico's

Wegen, straten en pleinen

De raad heeft in 2014 voor een groot deel van de openbare ruimte een laag onderhoudsniveau vastgesteld. Dit heeft als gevolg dat er een grotere kans is op (lokale) gebreken aan verhardingen en een toename van schade waarvoor de gemeente aansprakelijkheid wordt gesteld.

Bermonderhoud

De verkeersintensiteit op de wegen in het buitengebied is de laatste decennia toegenomen. Hierdoor worden onze wegen (en bermen) meer en zwaarder belast dan ten tijde van de aanleg. Door de toename van het verkeer dat door de berm rijdt ontstaan er ook meer schades aan de berm met een verhoging van het aantal aansprakelijkheidsstellingen richting de gemeente, als gevolg van schade rijden door automobilisten.

Kunstwerken

De verkeersintensiteit op de wegen in het buitengebied is de laatste decennia toegenomen. Hierdoor worden veel kunstwerken meer en zwaarder belast dan ten tijde van de aanleg. Schade en/of verkorte levensduur van kunstwerken is daarvan een mogelijk gevolg.

Openbare verlichting

Er is grote onzekerheid over de energieprijzen. Naar verwachting blijven de energieprijzen ook voor 2024 en 2025 ver boven het historisch gemiddelde niveau liggen.

3.3.6 Riolering, water

Uitvoering

In het GRP 2021-2030 zijn de thema's waterrobuust, omgevingsbewust, participatief, datagedreven en doelmatig benoemd. De uitvoering op deze thema's is hieronder beschreven.

Waterrobuust

De projecten Gerrit Norpplein, Zwolseweg-Dorpsstraat en Tennet Tracé zijn in voorbereiding genomen. Voor de uitvoering van project Grote Markt / De Plas is een extra afkoppelopgave opgenomen. Vorsterhof-Karreweide is opgevoerd op het MIP 23-26.

Omgevingsbewust

Er is een domeinoverstijgend samenwerkingstraject gestart. Daarin is de integrale voorbereiding van projecten aangescherpt. De klimaatsubsidie is in werking getreden, met daarin subsidie voor afkoppelen en ontharden. In Rivus zijn de uitvoeringsprogramma’s voor klimaat en water vastgesteld. We nemen deel aan regiegroep, de platforms water en klimaat en aan werkgroepen. Voor het stimuleren van extra afkoppelen in gemeentelijke projecten is via Rivus een aanvraag gedaan voor impulsgeld van het Rijk (in totaal €282.929).

Participatief

We hebben meegewerkt aan vergroenen van schoolpleinen en speelplekken.

Datagedreven
Water en riolering is als thema opgenomen in quick-scan methode voor bepalen van opgaven op buurtniveau.

Doelmatig
We hebben een werkwijze opgesteld voor het planmatig uitvoeren van onderzoek in de initiatieffase van projecten.
Het optimaliseren van de drukriolering is in uitvoering. Fase 2a is afgerond, fase 2b is aanbesteed. Grote gemalen Laag Zuthem, Liederholthuis, Franciscushof, Twickel zijn gerenoveerd. De renovatie van de gemalen De Zegge en Het Raan zijn aanbesteed. We hebben onderzoek gedaan naar mogelijke varianten voor het onderhoud van de drukriolering (wat doen we zelf en wat besteden we uit?) Op basis daarvan is gekozen om de kleinere gemalen die nu door WDOD worden onderhouden, weer zelf in onderhoud te nemen.
We hebben risicogestuurd beheer voor reinigen en inspecteren van vrijverval riool ontwikkeld en doorgevoerd in het meerjaren onderhoudscontract dat in 2022 is aanbesteed (periode 2023-2026).
We hebben de werkwijze voor nieuwe aansluitingen geoptimaliseerd.

Relevante ontwikkelingen
Op Rijks- en provinciaal niveau is het principe 'bodem en water sturend' uitgewerkt. De provincie heeft per gebiedstype richtinggevende uitspraken opgesteld, die worden ingebracht in het proces om begin 2024 een omgevingsvisie op te stellen.

De kostenstijgingen zorgen voor kostenoverschrijding op met name de renovatie voor de drukriolering. Die kan op korte termijn worden opgevangen vanuit de voorziening riolering, maar dat zal (bij gelijkblijvend beleid) op middellange termijn leiden tot vroegtijdige uitputting van de voorziening.

Risico's
De opgaven in de openbare ruimte worden in toenemende mate domein- en zelfs organisatieoverstijgend. Dat speelt van kleine ingrepen, bijvoorbeeld reconstructie van speelplaatsen waar afkoppelen een rol speelt, tot grote integrale projecten. Er is (veel) tijd en aandacht besteed aan het optimaliseren van interne processen om dat soort complexe opgaven efficiënt op te kunnen pakken.

3.3.7 Groen, speeltoestellen en begraafplaatsen

Uitvoering
Openbaar groen
De gemeente Raalte onderhoudt en beheert 166 ha openbaar groen en ruim 60.000 bomen. Het onderhoud en beheer van openbaar groen is vastgelegd in het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen (2022). Met dit beheerplan spelen we in op actuele thema's en ontwikkelingen die aan de hand van zes thema's veilig, biodiversiteit, klimaatbestendig, gezond, leefbaar en duurzaam (beheer) zijn uitgewerkt waarbij toekomstbestendigheid en participatie integraal zijn meegenomen. Hierbij ligt de focus op de maatschappelijke meerwaarde die het groen kan bieden. De uitvoering op deze thema's wordt in 2023 verder uitgerold.
Vanuit het groenbeleid 'Groen, samen doen!' (2017) roepen we inwoners op om mee te denken. Om (inwoners)initiatieven beter te faciliteren, is een stappenplan ontwikkeld.

Daarnaast worden de activiteiten die de groene organisaties, verenigd in de werkgroep Groene Agenda, en de gemeente Raalte ondernemen, jaarlijks opgenomen in de 'Groene agenda'.
Het onderhoud en beheer van bomen is vastgelegd in het beheerplan bomen dat begin 2021 is vastgesteld.

Speelvoorzieningen

In het beheerplan speelplaatsen is het onderhoud en beheer van 155 speelplaatsen geregeld. Vervanging van speeltoestellen en herinrichting/renovatie van speelplaatsen is samen met inwoners opgepakt. Het afgelopen jaar zijn een aantal grotere speellocaties aan de Gieteling, de Weidelaan en aan de Johannalaan gerenoveerd. De speeltoestellen zijn afgelopen jaar weer geïnspecteerd op het gebied van veiligheid.

Begraafplaatsen

De gemeente Raalte beheert en onderhoudt vier begraafplaatsen. Het onderhoud is vastgelegd in het beheerplan begraafplaatsen (2009). Het onderhoud is conform de afgesproken beeldkwaliteit uitgevoerd. In september 2022 is een nieuwe begraafplaatsbeheerder aangesteld die verantwoordelijk is voor de contacten richting de nabestaanden, de zaken rondom begraafzaken organiseert en het onderhoud op de begraafplaatsen verzorgt.

Relevante ontwikkelingen

Openbaar groen en speelvoorzieningen

Door ontwikkelingen zoals klimaatverandering, vergrijzende samenleving, maar ook participatie liggen er uitdagende opgaven voor de openbare ruimte. Dit vraagt om een andere visie en aanpak van het groen- en speelbeheerbeleid van de openbare ruimte. In 2022 is in het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen een slag gemaakt naar effectgestuurd, gebiedsgericht en integraal groenbeheer. Eind 2022 zijn de eerste overleggen gevoerd om input op te halen voor de nota speelbeleid Beleven, Bewegen Spelen en Ontmoeten en het speelbeheerplan. Hierbij zal, net als bij het groen, naar de maatschappelijke meerwaarde van speel- en ontmoetingsplaatsen worden gekeken.
Eind 2022 is voor het boomonderhoud een raamovereenkomst voor de komende 4 jaar (2+2) afgesloten. We zien hier een behoorlijke kostenstijging voor het boomonderhoud. Dit heeft tot gevolg dat er onvoldoende budget beschikbaar is om de gehele snoeiachterstand op het bomenonderhoud in 2023 weg te werken.

Risico's

Openbaar groen en speelvoorzieningen

De integrale vervangingen en opgaven (onder andere klimaatverandering, afname biodiversiteit, leefbaarheid, gezondheid en circulariteit) in de openbare ruimte worden in toenemende mate domein- en zelfs organisatieoverstijgend. Dat speelt van kleine ingrepen, bijvoorbeeld reconstructie van speelplaatsen en openbaar groen waar afkoppelen een rol speelt, tot grote integrale projecten.
Ook aan het begin van 2022 hebben de coronamaatregelen gevolgen gehad voor participatie van inwoners bij het planproces rondom herinrichting van speelplaatsen. Dit geeft vertraging in de planning en uitvoering van renovatiewerkzaamheden van groen en speelplaatsen. Door gestegen kosten is er in 2023/2024 onvoldoende budget beschikbaar om het achterstallig onderhoud op bomen geheel weg te werken.

3.3.8 Gebouwen

Uitvoering

Het meerjarenonderhoudsplan (oftewel MJOP) was in 2022 voor alle gebouwen in gemeentelijk bezit de leidraad voor het uitvoeren van gebouwgebonden onderhoud. De onderhoudswerkzaamheden zijn voor alle gebouwen binnen het budget en conform MJOP uitgevoerd met uitzondering van het gemeentehuis en de beide brandweerkazernes in Raalte en Heino. Voor deze gebouwen zijn er renovatieplannen en is er daarom alleen het hoogstnoodzakelijke (veiligheid & wet- & regelgeving) aan onderhoud uitgevoerd.

Gezien de problemen in de bouw- en onderhoudssector hebben we een start gemaakt om het eigen technische dienst meer in te zetten waardoor de stijging van de externe onderhoudskosten (materiaal en uurlonen) worden gedrukt alsook de planning beter haalbaar is.

Relevante ontwikkelingen

Voor het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen Raalte (verder VGGR) is in 2021 een start gemaakt. In 2022 zijn 8 van de 10 geoormerkte gebouwen (fase 1 VGGR) klaar, maar staan er nog wel een paar niet kritische opleverpunten open. In verband met renovatieplannen voor de brandweerkazernes in Raalte en Heino, zijn beide gebouwen uit het VGGR-project gehaald. Het verduurzamen van deze gebouwen zal meegenomen worden in het VGGR-vervolgtraject of separaat binnen een projectmatige aanpak van de renovatie.

Uiterlijk begin februari 2023 is alles definitief opgeleverd en starten we na projectevaluatie met de voorbereiding van het VGGR-vervolgtraject. De doelstelling is namelijk om alle gebouwen in gemeentelijk bezit voor 2026 te verduurzamen. Verdere realisatie is afhankelijk van technologische ontwikkelingen en beschikbaarheid van financiële middelen.

Risico's

Door corona, strengere regelgeving en de oorlog tussen Rusland en Oekraïne hebben wij in 2022 te maken gehad met enorme kostenstijgingen en flinke vertragingen in uitvoering van onderhoud- en/of (ver)bouwwerkzaamheden. De verwachting is dat dit in de komende jaren niet zal veranderen.

Over de lange termijn is het budget voor het onderhoud aan onze gebouwen niet geheel toereikend. Er is dan voor de tussentijd voor meerdere jaren nog een financiële buffer aanwezig in de reserve gebouwenonderhoud. In de afgelopen jaren is deze reserve gegroeid door het onderhoud aan onze gebouwen kosteneffectief uit te voeren waardoor er minder is uitgegeven dan wat er jaarlijks aan budget beschikbaar is gesteld. Door de huidige kostenstijgingen zal voor nu en in de toekomst naar verwachting de groei van de benodigde buffer vertragen of zelfs krimpen.

Financiering

Portefeuillehouder: Wethouder A. Kreule
Paragraafcoördinator: Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.4.1 Inleiding

De paragraaf financiering is een verplicht onderdeel van de rekening. Deze verplichting hangt samen met de invoering van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden). Deze wet beoogt een solide financiering bij openbare lichamen. Doel hierbij is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van de gemeente en het handhaven van een uitstekende kredietwaardigheid.
De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte termijn financiering en regels voor lange termijn financiering. Het onderscheid is gelegd bij een termijn van 1 jaar waarbij een maximum norm wordt voorgeschreven voor de vlottende (korte) schuld: de zogenaamde kasgeldlimiet. Daarnaast wordt met het stellen van een norm voor renterisico's bewerkstelligd dat tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille wordt gekomen dat tegenvallers als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering in voldoende mate worden beperkt.

Treasurystatuut

De financieringsparagraaf vormt, in samenhang met het in artikel 212 van de Gemeentewet voorgeschreven treasurystatuut en de overeenkomstig vastgestelde verordeningen, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen, verantwoorden van en toezicht houden op de financieringsfunctie. Het treasurystatuut is eind 2012 geactualiseerd en vastgesteld. Naar verwachting wordt dit in 2023 opnieuw geactualiseerd.
Hierin staan de doelstellingen, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de administratieve organisatie rond het beheer van liquiditeiten van de gemeente op lange en korte termijn.
Daarnaast zijn kredietwaardigheidsnormen voor tegenpartijen bij uitzettingen voor een periode van 1 jaar en langer opgenomen. De bepalingen in het treasurystatuut waarborgen een risicomijdend financieringsprofiel.

Financieringsbeleid

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. De gemeente moet soms geld lenen om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen. Ook moeten investeringen gefinancierd worden. In korte tijd worden uitgaven gedaan, die over een veel langere periode worden afgeschreven.
Uitgangspunt voor het financieringsbeleid is om de rentekosten van de financiering zo laag mogelijk te houden, de renteopbrengsten zo hoog mogelijk te doen zijn en daarbij zo weinig mogelijk risico's te lopen.
De gemeente baseert zich daarbij op de uitgangspunten van het treasurystatuut en de algemene verwachtingen van de financiële sector.

Totaalfinanciering

In de gemeente Raalte wordt het principe van totaalfinanciering toegepast. Dit houdt in dat niet voor iedere investering een afzonderlijke lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd vanuit het totale eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaalde investering (actief) en de rentelasten voor een afgesloten lening c.q. vergoeding voor het eigen vermogen.
De rentelasten op de boekwaarden van de investeringen worden daarom toegerekend op basis van een vooraf gecalculeerd rentepercentage. Dit noemen we het renteomslagpercentage. Dit percentage mag maximaal 0,5% naar boven worden afgerond.

Aan taakvelden toegerekende rente

Bedragen in €

Rub.	Omschrijving		Bedrag
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.597.548
b.	De externe rentebaten		-32.493
	Totaal door te rekenen externe rente		**1.565.055**
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (1,1%)	-136.591	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld: Grondbedrijf)	-214.200	
	Totale rente grondbeleid		**-350.791**
	Saldo door te rekenen externe rente		**1.214.264**
d1.	Rente over eigen vermogen		1.285.963
d2.	Rente over voorziening verwachte verliezen grondexploitatie (gewaardeerd op contante waarde)		60.601
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		**2.560.828**
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		-2.560.828
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**0**

3.4.2 Ontwikkelingen

Renteontwikkelingen en leningenportefeuille

De rente op de geld- en kapitaalmarkt is de laatste jaren laag geweest. Na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne heeft de ECB de rente in een aantal stappen verhoogd om op deze manier de inflatie onder controle te krijgen. In 2022 heeft de gemeente geen leningen aangetrokken, ondanks een reguliere aflossing van lening van ruim € 7 mln. Door de grondverkopen en (nog) niet gerealiseerde investeringen heeft de gemeente nog voldoende liquiditeiten beschikbaar. Door de wijziging in de rentestructuur ontvangt de gemeente nu weer rente over dit tegoed.

Overzicht leningenportefeuille

Bedragen in € 1.000.000

Omschrijving		Bedrag
Stand leningenportefeuille per 31-12-2021		67,8
Rentelast	1,6	
Aangetrokken leningen in 2022		0,0
Aflossingen in 2022		7,1
Stand leningenportefeuille per 31-12-2022		**60,7**

3.4.3 Risico's

Renterisicobeheer

Zoals al aangegeven is het financieringsbeleid erop gericht, om met zo min mogelijk risico zo maximaal mogelijk gebruik te maken van de huidige lage rente. Om die reden wordt voor de afdekking van het financieringstekort gebruik gemaakt van kortlopende leningen (kasgeldleningen en leverancierskrediet). Voor 2022 was een financieringstekort geraamd van € 23,5 mln. Ter dekking van het financieringstekort is rekening gehouden met de aantrekking van langlopende leningen van € 15 mln. Het werkelijke financieringstekort en het daarmee samenhangende liquiditeitstekort pakt veel lager uit dan geraamd als gevolg van uitgestelde investeringen, grondverkopen. Hierdoor zijn in 2022 geen langlopende leningen aangetrokken.

Renterisico

Bedragen in € 1.000

Rub.	Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil	Analyse
Omvang kasgeldlimiet:					
1.	**Toegestane kasgeldlimiet**				
a.	In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%		
b.	In een bedrag	8.461	8.461		
2.	**Omvang vlottende korte schuld**	**0**	**0**	**0**	**0**
a.	Opgenomen gelden korter dan 1 jaar				
b.	Schuld in rekening-courant				
c.	Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar				
d.	Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld				
3.	**Vlottende middelen**	**10.373**	**18.347**	**-7.974**	**0**
a.	Contanten in kas	7	5		
b.	Tegoeden in rekening-courant	2.295	2		
c.	Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	8.071	18.340		
4.	**Toets kasgeldlimiet**				
a.	Totaal netto-vlottende schuld (2-3)	-10.373	-18.347	**7.974**	
b.	Toegestane kasgeldlimiet	8.461	8.461		
c.	**Ruimte (+) c.q. overschrijving (-)**	**18.834**	**26.808**	**-7.974**	**1)**
Basisgegevens renterisiconorm:					
5	Renteherzieningen op leningen o/g				
6	Betaalde aflossingen	7.077	7.077		
7	**Renterisico (5+6)**	**7.077**	**7.077**	**0**	**0**
8a	Begrotingtotaal jaar T	99.540	99.540		
8b	Het bij Min. regeling vastgestelde %	20%	20%		
	Regeling				
9	**Renterisiconorm (8a*8b/100)**	**19.908**	**19.908**		
Toets renterisiconorm:					
10	**Ruimte (+) c.q. overschrijving (-) (11-7)**	**12.831**	**12.831**	**0**	**0**

Renteresultaat

Voor 2022 werd een voorcalculatorische renteomslagpercentage vastgesteld van 2,0%. Als gevolg van het gevoerde financieringsbeleid, de grondverkopen, de nog niet gerealiseerde investeringen en de rentevergoeding op ons banktegoed, is er minder geld uitgegeven aan financieringslasten. In de zomernota is reeds een voorschot op dit rentevoordeel van € 235.000 genomen. Het werkelijke resultaat is hoger. Dit komt doordat het eigen vermogen is toegenomen, waardoor externe rente bespaard wordt. Als gevolg van de BBV-wijzigingen is het niet meer toegestaan dat het werkelijke omslagpercentage meer dan 0,5% afwijkt ten opzichte van het begrote percentage. Deze afwijking blijkt 0,17% te zijn en blijft daarmee ruim binnen de normen.

3.4.4 Financieringsbehoefte

Kasgeldlimiet- en behoefte

In het kader van verantwoord treasurybeleid wordt een kasgeldlimiet gehanteerd om te voorkomen dat gemeenten een te groot risico nemen met het aantrekken van te grote sommen kort geld. Immers kort geld houdt een groot risico van renteschommelingen in. De kasgeldlimiet is bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage. De basis voor 2022 is 8,5% van € 99,5 mln. is € 8,5 mln.

Het kwartaalgemiddelde van de werkelijk aangetrokken kasgeldleningen dient in beginsel onder de limiet van enig jaar te blijven. De toezichthouder staat toe maximaal voor een periode van twee kwartalen de kasgeldlimiet te overschrijden. In 2022 is geen sprake geweest van een overschrijding.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijke norm die betrekking heeft op de vaste schuld van de gemeente. Vaste schuld ontstaat wanneer leningen worden afgesloten met een rente-typische looptijd van 1 jaar of langer. De renterisiconorm is ingesteld om de herfinanciering van af te lossen leningen zo goed mogelijk in de tijd te spreiden. Daarmee wordt voorkomen dat renteschommelingen op de kapitaalmarkt grote invloed hebben op de totale rentelast van de gemeente. De norm geeft dus het bedrag aan waarover de gemeente zich per begrotingsjaar maximaal mag blootstellen aan renterisico.

De norm voor gemeenten is vastgesteld op 20%. De gemeente Raalte heeft per 1 januari 2022 een begrotingstotaal van € 99,5 mln. Het maximale bedrag voor herfinanciering is dan € 19,9 mln.

Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Burgemeester M. Dadema
Paragraafcoördinator: Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.5.1 Inleiding

Binnen de programmabegroting geeft de paragraaf bedrijfsvoering inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

De afgelopen jaren heeft ons geleerd dat wendbaarheid en in staat zijn om met verschillende crises om te gaan de realiteit is geworden. Daar waar we begin 2022 langzaam afscheid hebben genomen van corona, werden we vanaf februari geconfronteerd met de directe gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Op veel plekken heeft dit extra inzet gevraagd. Gecombineerd met het blijven realiseren van het beste resultaat voor onze samenleving levert dit een enorme druk op de organisatie op.

3.5.2 Organisatie

We hebben blijvend aandacht voor de doorontwikkeling van onze organisatie en medewerkers. De ontwikkeling die we hebben ingezet richting resultaatgerichte, zelf organiserende en lerende clusters is een continu proces.

De clusters hebben trainingen gevolgd in het bewuster plannen en prioriteren van de werkzaamheden en het inzichtelijk maken ervan. Daarbij is concrete support aangeboden op planmatig werken, procesoptimalisatie en het effectief samenwerken in de clusters. Over de hele breedte van de organisatie zien we dat er mooie stappen gemaakt worden.

In samenhang met de doorontwikkeling van de organisatie is het afgelopen jaar ook ingezet op het vergroten van effectief leiderschap. Vanuit dit leiderschap monitoren en sturen we op de balans tussen ambitie en draagkracht van de organisatie. Werkdruk en werkbeleving hebben hierbij ook onze uitdrukkelijke aandacht.

Hiernaast vragen de grote inhoudelijk opgaven waar wij voor staan een andere, domeinoverstijgende, aanpak. Er is een start gemaakt met ‘opgave gericht werken’ binnen de organisatie. In de verstedelijkingsopgave - waar met deze werkwijze is gestart- zijn mooie stappen gezet in het toepassen van deze manier van denken, werken en organiseren. Hierbij wordt steeds meer zichtbaar dat de vraag op implementatie capaciteit toeneemt.

Als organisatie willen we een goede en aantrekkelijke werkgever zijn. We hebben ingezet op ons werkgeversmerk en onze positie op de arbeidsmarkt. Met als prachtig resultaat het personeelsfestival van oktober. Dat trok 300 bezoekers, vervolgens 300 sollicitanten, 230 mensen die op hoogte willen blijven van nieuwe vacatures en 14 van de 17 vacatures ingevuld. Om deze nieuwe medewerkers goed te laten 'landen' in onze organisatie wordt het onboarding programma ingezet.

Naast inzet op het aantrekken van nieuwe medewerkers is er ook aandacht voor het huidig menselijk kapitaal van onze organisatie. Behouden en ontwikkelen van medewerkers en het stimuleren van doorstroommogelijkheden staat centraal. Met gericht leeraanbod tijdens de Zomer- en Winterschool is een bijdrage geleverd aan een positief leerklimaat.

Per 1 januari 2023 is de regeling Generatiepact van rechtswege geëindigd. Door middel van de inzet van diverse HR-instrumenten, zoals Het Gesprek, opleidingen, loopbaanadvies, coaching, verlofsparen, houden we aandacht voor duurzame inzetbaarheid. Strategische personeelsplanning heeft hierbij onze continue aandacht en is daarmee ingebed in het reguliere HR-beleid.

3.5.3 Loonsomkader en egalisatiereserve SPP

Als raad stuurt u op de loonsom. Het resultaat op de loonsom 2022 is bij de jaarrekening becijferd op € 368.700 voordelig (Dit is 1,66 % van de loonsom). Hiervan is € 190.000 toegevoegd aan de voorziening arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. Er resteert dan een saldo van € 178.700 wat toegevoegd kan worden aan de reserve SPP. Hiermee komt het saldo reserve SPP uit op € 1.078.700. Dit is boven het door uw raad vastgestelde plafond van € 800.000. Tegelijkertijd is er een noodzakelijke doorontwikkeling bij domein publiek nodig in 2023/2024. Voor deze doorontwikkeling wordt voorgesteld het surplus op de loonsom 2022 van domein publiek van € 147.200 hiervoor beschikbaar te houden. Het saldo van de reserve SPP komt hiermee per 31 december 2022 uit op € 947.200. Daarom wordt voorgesteld het plafond van de reserve SPP eenmalig te verhogen naar € 950.000. Het restant boven dit eenmalige plafond (€ 131.465) vloeit terug naar de algemene middelen.

De reserve SPP is in 2022 met name ingezet voor:
·Het uitvoeren van de generatiepact regeling;
·Het eigen maken van opgave gericht werken;
·Benodigde capaciteit (onder andere extra inzet in verband met verkiezingen);
·Aflossing van eerder beschikbaar gestelde middelen.

De reserve is destijds gevoed met door uw raad beschikbaar gestelde voorfinancieringen van € 500.000 en € 450.000. De laatste terugbetaling van € 50.000 hiervoor heeft in 2022 plaatsgevonden. Daarmee zijn de voorfinancieringen nu volledig afgelost. In bijlage K wordt nader inzicht gegeven in de ontwikkeling van de loonkosten en de egalisatiereserve SPP.

Voorziening arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Aan het eind van het kalenderjaar worden nog niet genoten verlofuren overgeheveld naar het nieuwe jaar. Tot en met 2019 gaf dit, afgezien van beperkte schommelingen tussen de jaren, een redelijk stabiel beeld. Vanaf 2020 is een verlofstuwmeer ontstaan. Het gaat hierbij organisatiebreed om een surplus van 10.116 uren ten opzichte van de reguliere verlofsaldi over de jaren heen.

De belangrijkste oorzaken voor het ontstaan van dit verlofstuwmeer zijn in twee hoofdcategorieën samen te vatten te weten:
1. veel ambtelijke inzet nodig geweest voor corona en Oekraïne gerelateerde vraagstukken
2. het hoge ambitieniveau dat de gemeente Raalte nastreeft in relatie tot de beschikbare capaciteit.

De gemeentelijke boekhoudvoorschriften (BBV) geven aan dat bij een overmatig verlof/spaarsaldo een voorziening voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen moet worden gevormd. In 2021 is deze voorziening gevormd tot een bedrag van € 450.000 (surplus 9.000 uur). In 2022 is hier een bedrag van € 56.000 aan toegevoegd (surplus 1.116 uur).
Daarnaast is in 2022 vanuit de CAO de mogelijkheid ontstaan om verlofuren te sparen. Voor deze uren moet vanuit het BBV ook een voorziening beschikbaar zijn. Het saldo verlofsparen per ultimo 2022 bedraagt 3.085 uur welke een waarde vertegenwoordigt van € 134.000.
Alles tezamen betekent dit dat de voorziening arbeidskosten gerelateerde verplichtingen bij de jaarrekening 2022 is verhoogd van € 450.000 naar € 640.000.

3.5.4 't Nieuwe Roalter werken

In januari is de integrale business case voor de huisvesting, toekomstgericht werken en klimaat & duurzaamheid gemeentehuis door de raad vastgesteld. Bij de zomernota zijn aanvullende financiële middelen beschikbaar gesteld om de werkplekken goed in te richten voor het gebruik van laptops als werkstation. Ook zijn bij de zomernota naar aanleiding van een marktverkenning aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de faciliteiten voor hybride vergaderen, streaming en opname in de raadzaal.

Na het raadsbesluit in januari is de projectorganisatie verder ingericht om de plannen nader uit te werken. Voor deze planuitwerking is informatie opgehaald bij de gebruikers (de medewerkers), bij de gebouwbeheerder (domein Beheer) en bij de DOWR-I en DOWR-FZ organisatie. Voor het te verhuren deel zijn gesprekken gevoerd met de beoogde toekomstige huurders om eisen en wensen in beeld te krijgen.

Aan de hand van alle beschikbare informatie, eisen en wensen zijn plannen uitgewerkt voor de verduurzaming en verbetering binnenklimaat van het gemeentehuis en plannen voor de inrichting van de gemeentelijke werkomgeving en het huurdersdeel. Op basis van de concept ontwerpen (voorlopige ontwerpen) zijn de kostenramingen eind 2022 geactualiseerd om te kijken of de plannen nog steeds passen binnen de opgestelde business case. Dit blijkt niet het geval te zijn: er is een flinke extra financiële inspanning nodig om de beoogde/gewenste plannen te realiseren.

Gezien het financiële beeld zal in 2023 nadere bestuurlijke besluitvorming nodig zijn over het vervolg van de huisvesting. Daartoe worden scenario’s opgesteld op basis waarvan een weloverwogen besluit genomen kan worden.

Vanuit de business case 'Toekomstgericht werken' vervallen de huidige computers (thin clients) en gaan de medewerkers een laptop gebruiken als werkstation. Deze laptops zijn al eerder uitgeleverd aan de medewerkers. Ten behoeve van deze overgang worden de werkplekken voorzien van een ander type monitor. Hiermee is eind 2022 gestart en dit zal in 2023 verder uitgerold worden. Dit systeem wordt te zijner tijd meegenomen in de nieuwe inrichting van de werkomgeving.

3.5.5 DOWR

Over 2022 is een positief resultaat behaald van € 212.000. Dit bedrag is voor ongeveer de helft veroorzaakt door minder uitgaven aan facilitaire gebruiks- en verbruikskosten. Hierbij valt te denken aan minder koffie en thee en lagere printkosten. Verder bestaat het voordeel uit lagere ICT-kosten voor softwareapplicaties, telefonie en het netwerk.

Het voordeel wordt gestort in de egalisatiereserve DOWR. Het saldo per 31-12-2022 is € 383.650. Met de storting van dit voordeel komt de stand van de reserve op € 595.650.

Voorgesteld wordt om het plafond van de reserve eenmalig op te hogen naar € 600.000. De komende jaren staan namelijk verschillende noodzakelijke vervangingen van grote ICT-systemen gepland. Onder meer het financieel systeem en het zaaksysteem worden in 2023 en 2024 vervangen. Met het vaststellen van de programmabegroting 2022-2024 heeft de raad besloten dit in ieder geval voor € 245.000 te dekken uit de reserve DOWR. Daarnaast is besloten de kosten voor 't nieuwe Roalter werken voor € 75.000 te dekken uit de reserve DOWR (raadsbesluit januari 2022). De genoemde projecten zijn nog in de voorbereidende fase. Met aftrek van deze claims blijft het saldo van de reserve ruim onder het vastgestelde plafond.

Momenteel wordt gewerkt aan een voorstel voor het verbeteren van de lange termijn financieringssystematiek van ICT-uitvoeringsplannen en de daarmee samenhangende dekking van deze plannen in combinatie met deze reserve.

Kosten DOWR

Bedragen in €

Omschrijving	Begr. 2020	Rek. 2020	Begr. 2021	Rek. 2021	Begr. 2022	Rek. 2022
FA	310.983	309.590	315.395	312.251	324.707	322.253
Facilitaire Zaken	906.831	798.960	921.855	790.621	945.263	779.346
Belastingen	535.935	511.092	513.408	492.984	533.255	565.755
Inkoop	54.337	54.214	55.303	55.867	56.893	56.719
PSA aandeel Raalte	167.322	157.801	180.045	168.521	184.220	185.004
ICT I	3.083.327	3.006.697	3.239.727	3.120.053	3.305.864	3.228.728
Totaal	**5.058.735**	**4.838.354**	**5.225.733**	**4.940.297**	**5.350.202**	**5.137.805**

3.5.6 Digitale transitie

In 2022 is het programma digitale transitie voortgezet en zijn verdere stappen gezet in digitalisering en de wijze hoe de organisatie daarop kan anticiperen. De I-Visie is geactualiseerd en vastgesteld en geeft ons de komende jaren als DOWR-gemeenten houvast in onze strategie voor informatievoorziening en ICT. We hebben de kansen van datatoepassing in onze gemeentelijke opgaven en onze dienstverlening concreet gemaakt in onze 'Dataverhalen'. En deze gedeeld met bestuurders, gemeenteraden en samenwerkingspartners.

In Dimpactverband hebben we in samenwerking met andere deelnemende gemeenten stappen gezet in het ontwikkelen van dienstverleningsplatform Podium D; een platform dat is gebaseerd op de principes van Common Ground en waarmee we onze digitale dienstverlening naar onze inwoners en ondernemers sterker kunnen maken. Deze principes moeten er onder meer toe leiden dat we minder afhankelijk worden van softwareleveranciers, wij beter bij onze eigen gegevens kunnen en we gegevens van en over onze inwoners slechts één keer hoeven op te vragen en vaker kunnen (her)gebruiken.

3.5.7 Bescherming persoonsgegevens en informatieveiligheid

Bescherming van persoonsgegevens is een belangrijke taak. Deze bescherming verdient aandacht in al onze werkprocessen. Hiervoor is een bewustwordingscampagne uitgevoerd door middel van nanolearning (een driewekelijkse ultrakorte onlinetraining privacy en informatieveiligheid) voor alle medewerkers. Ook is extra aandacht in de organisatie gegeven aan het correct anonimiseren van openbare stukken.

In 2022 is gebleken dat de beschikbare capaciteit in het privacyteam onvoldoende is om de noodzakelijke privacyrisico-analyses uit te voeren en het verwerkingenregister actueel te houden. Daarmee is enigszins een achterstand opgelopen. In 2023 is aanvullende capaciteit en middelen beschikbaar gesteld om hier een inhaalslag in te maken.

Naast bescherming van persoonsgegevens heeft informatieveiligheid hoge prioriteit. In 2022 is gebleken dat risico's rondom informatieveiligheid steeds groter worden. Dit vraagt continue aandacht in de vorm van zowel technische maatregelen als bewustzijn bij de medewerkers, management en bestuur. Dit is ook reden dat de rekenkamercommissie haar onderzoek dit jaar heeft gericht op digitale weerbaarheid van de Raalter organisatie. De resultaten daarvan komen begin 2023.

Onze werkprocessen en dienstverlening worden steeds digitaler, maar daarmee ook kwetsbaarder voor aanvallen van buitenaf. Gezamenlijk met onze DOWR-partners houden we in de gaten, hoe wij onze informatie en die van onze inwoners en ondernemers beschermen en voeren we adequate maatregelen uit. Uit de benchmark ICT 2021, die in 2022 is uitgevoerd, is gebleken dat de gemeente Raalte haar ICT-werkprocessen samen met de DOWR-partners goed op orde heeft en qua kostenniveau onder het landelijk gemiddelde zit.

3.5.8 Interbestuurlijk toezicht

In het kader van het interbestuurlijk toezicht bepaalt de provincie jaarlijks het toezichtregime per gemeente. Het totaalbeeld is opgebouwd uit zes domeinen waarbij de provincie toezichthouder is (zie tabel).

Totaalbeeld Raalte 2022: Groen					
Financiën	Wabo	Wro	Informatie- en archiefbeheer	Huisvesting statushouders	Erfgoed
groen	groen	groen	groen	groen	groen

Het totaalbeeld 2022 met alle daar onderliggende domeinen kleurt groen. Dit betekent dat de gemeente op al deze domeinen haar wettelijke taken goed op orde heeft.

3.5.9 Transformatie Planning- en controlcyclus

Ook in 2022 is weer een vervolgstap gezet in de verdere digitalisering van de P&C cyclus. In het 4e kwartaal 2022 is de begroting 2023 als eerste document in de P&C cyclus omgezet naar een webpublicatie. Met een webpublicatie zijn/worden ook de P&C documenten digitaal toegankelijker en gebruikersvriendelijker. De nu voorliggende jaarrekening 2022 is het tweede document dat is omgezet naar een webpublicatie.

3.5.10 Rechtmatigheidsverklaring college

Op dit moment verstrekken externe accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening van gemeenten. Vanuit een nieuwe wetswijziging is het college van burgemeester en wethouders vanaf 2023 zelf verantwoordelijk voor het afleggen van de rechtmatigheidsverklaring in de jaarrekening. De raad is hierover begin 2023, via de rekeningcommissie, nader over geïnformeerd.

Het jaar 2022 is gebruikt om ons goed voor te bereiden op de aanstaande wijzigingen en intern 'proef te draaien' om vast te stellen in hoeverre het college voorbereid is op het afleggen van een rechtmatigheidsverantwoording.

3.5.11 Fraude en continuïteit

Fraude

Met betrekking tot het onderwerp fraude is het huidige beleid gericht op het vroegtijdig signaleren en voorkomen van fraude. Het afgelopen jaar zijn er geen signalen geweest die wijzen op een vorm van fraude in onze organisatie.

Het is van belang dat het onderwerp frauderisico periodiek (jaarlijks) op de agenda staat en onderwerp van gesprek is bij directie/management, college en rekeningcommissie. Door middel van het opstellen van een frauderisicoanalyse wordt inzicht gegeven in de onderkende risico's, preventie- en beheersmaatregelen.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de frauderisicoanalyse gemeente Raalte 2022.
Samenvattend kan uit de frauderisicoanalyse geconcludeerd worden dat er in 2022 zowel op de harde als op de zachte aspecten binnen de gemeente Raalte aandacht is geweest voor frauderisico en dat dit risico zich hiermee op een aanvaardbaar niveau bevindt.

Continuïteit

Voor gemeenten geldt in het algemeen dat vanwege de vrijwel onbegrensde leencapaciteit bij de BNG (en daardoor altijd aanwezige liquiditeit) per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteit van een gemeente.

Voor de gemeente Raalte kan worden gesteld dat alle financiële kengetallen gunstig zijn in 2022 en zich ten opzichte van 2021 bijna allemaal positief hebben ontwikkeld. De ontwikkeling van de kengetallen naar de toekomst geven ook een positief beeld vanuit de (meerjaren)begroting)2023-2026. Door de onzekerheid vanaf 2026 is het momenteel lastig in te schatten hoe het financieel plaatje er op lange termijn uit gaat zien.

Vanuit het interbestuurlijk toezicht over 2022 kleuren alle onderliggende domeinen groen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 3.5.8 interbestuurlijk toezicht.

Openbaarheid

Portefeuillehouder: Burgemeester M. Dadema
Paragraafcoördinator: Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.6.1 Inleiding

Het vertrouwen in de landelijke, maar ook lokale overheid heeft onze aandacht. Transparant zijn over ons handelen, om het vertrouwen van inwoners in de overheid te behouden en verbeteren, doen we onder andere door informatie beter vindbaar en toegankelijk te maken. Hierbij is zowel aandacht voor het openbaar maken uit eigen beweging als voor het verstrekken van informatie op verzoek. Actieve openbaarmaking vindt gefaseerd per informatie-categorie plaats, waarbij het Rijk de doorlooptijd schat op 5 jaar. Voor de implementatie is in 2022 samen met de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe een kwartiermaker Wet open overheid aangesteld. Per gemeente is er een coördinator voor het geleiden van Woo-verzoeken (voorheen Wob) en het sturen op juiste en tijdige afhandeling, waarmee we voorzien in het recht van burgers op informatie van de overheid.

3.6.2 Openbaarheid en transparantie

Actieve openbaarmaking

Onderstaande schema bevat de stand van zaken voor de 11 informatiecategorieën die de Woo verplicht voorschrijft om openbaar te maken uit eigen beweging. Per informatiecategorie staat benoemd om welk artikel uit de Woo het gaat en een beschrijving van de documenten. Daarna volgt per categorie de inventarisatie van wat er al openbaar wordt gemaakt door de gemeente Raalte en waar de informatie voor inwoners te raadplegen is. De laatste kolom bevat de voorgenomen planning van het Rijk voor 2023 volgens de concretiseringsbrief van BZK aan de Tweede Kamer (8-7-2022).

Informatie-categorie	Art. 3.3 lid - deel	Wat	Openbaar Lokale site (1)	Openbaar Landelijk (2)	Planning Openbaar Landelijk (3)
1 Wet- en regel-geving	1.a	Wetten, verordeningen, besluiten, beleidsregels en andere algemeen verbindende voorschriften	Ja	Ja	p.m.
	1.b	Overige besluiten van algemene strekking	Ja	Ja	p.m.
	1.c	Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, met inbegrip van de adviesaanvraag	Nee	Nee	p.m.
2 Organisatie-gegevens	1.d	Inzicht in zijn organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen	Ja	Ja	p.m.
	1.e	*De bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend*	*Ja*	*Nee*	*Plan 2023*
3 Raadsstukken	2.a	Bij gemeenteraden ter behandeling ingekomen stukken, tenzij deze gaan over individuele gevallen	Ja	Ja	p.m.
	2.c	*Vergaderstukken en verslagen van gemeenteraden en hun commissies, tenzij geheimhouding geldt*	*Ja*	*Ja*	*Plan 2023*

Informatie-categorie	Art. 3.3 lid - deel	Wat	Openbaar Lokale site (1)	Openbaar Landelijk (2)	Planning Openbaar Landelijk (3)
4 Bestuursstukken	2.d	Agenda's en besluitenlijsten van vergaderingen van colleges van burgemeester en wethouders, tenzij geheimhouding geldt	Ja	Nee	p.m.
5 Adviezen van adviescolleges	2.e	Adviezen:	Nee, tenzij onderdeel van raads- en-of bestuurs-stukken	Nee, tenzij onderdeel van raadsstukken	p.m.
		1o - over de ontwerpen, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, van adviescolleges of – commissies alsmede van andere externe partijen indien die om advies zijn verzocht;			
		2o - over andere onderwerpen van adviescolleges of –commissies, alsmede de op dat advies betrekking hebbende adviesaanvraag, uitgezonderd adviezen die betrekking hebben op individuele gevallen;			
6 Convenanten	*2.f*	*Convenanten, overeenkomsten, verbintenissen en soortelijke afspraken van een bestuursorgaan met andere partij*	*Nee*	*Nee*	*Plan 2023*
7 Jaarplannen en -verslagen	2.g	Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen inzake de voorgenomen uitvoering van de taak of de verantwoording van die uitvoering	Ja	Ja	p.m.
8 Woo-verzoeken	*2.i*	*De inhoud van de schriftelijke verzoeken op grond van artikel 4.1, van de schriftelijke beslissingen op die verzoeken en de daarbij verstrekte informatie*	*Ja, deels*	*Nee*	*Plan 2023*
9 Onderzoeken	2.j	Op verzoek van een bestuursorgaan ambtelijk of extern opgestelde onderzoeksrapporten die geen onderdeel vormen van de uitvoering van de taak van dat bestuursorgaan, die voornamelijk uit feitelijk materiaal bestaan en die betrekking hebben op:	Nee, tenzij onderdeel van raads- en-of bestuurs-stukken en rekenkamer	Nee, tenzij onderdeel van raadsstukken	p.m.
		1o - De wijze van functioneren van de eigen organisatie;			
		2o - De voorbereiding of de evaluatie van beleid, inclusief de uitvoering, naleving en handhaving;			
10 Beschikkingen	2.k	Beschikkingen, volgens de Algemene wet bestuursrecht:	Nee	Nee	p.m.
		- Schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan			
		- Die een publiekrechtelijke rechtshandeling inhouden			
		- Voor een specifiek geval gelden (geen algemene strekking zoals beleidsregels)			
		Met uitzondering van 21 beschikkingen volgens artikel 3.3, tweede lid, onderdeel k van de Woo			
	2.h	Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking	Nee	Nee	p.m.
11 Klachten	2.l	Schriftelijke oordelen in klachtprocedures als bedoeld in titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht	Nee	Nee	p.m.

1. Openbaar Lokale site
Via de website van de gemeente, raalte.bestuurlijkeinformatie.nl en raalte.notubiz.nl.

2. Openbaar Landelijk
Overheid.nl en officielebekendmakingen.nl - de landelijke websites waar informatie van alle overheden wordt gepubliceerd - en Openraadsinformatie ORI voor raadsstukken.
N.B. Het centrale platform open overheidsinformatie PLOOI is niet gelukt. Per 23-12-2022 is het stopgezet via brief van de minister van BZK aan de Tweede Kamer. Daarvoor in de plaats komt vooralsnog een verwijsindex met een zoekfunctie, zodat bestuursorganen, in casu de gemeente, de documenten op het eigen platform volgens de duurzaamheidseisen en toegankelijkheidseisen kan plaatsen.

3. Planning Openbaar Landelijk
Voorzien voor 2023 maar nog niet definitief.
N.B. De artikelen uit de Woo over actieve openbaarmaking treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Dit wil zeggen dat informatiecategorieën fasegewijs in werking kunnen treden op het tijdstip dat de betrokken bestuursorganen aan hun verplichtingen kunnen voldoen. De voorlopige planning komt uit het Meerjarenplan Woo (VNG 22 april 2022, brief BZK aan Tweede Kamer 8 juli 2022).

Verbonden partijen

Portefeuillehouder: Wethouder A. Kreule
Paragraafcoördinator: Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.7.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Elke gemeente heeft in haar dagelijkse praktijk voor de uitvoering van een deel van haar beleid te maken met verbonden partijen. Zo heeft Raalte zich in het verleden om verschillende redenen verbonden aan bijvoorbeeld gemeenschappelijke regelingen en stichtingen, maar ook voor de toekomst zoeken we de samenwerking op.
In deze paragraaf is inzicht gegeven in de verschillende belangen van de gemeente in verbonden partijen. Bij een bestuurlijk belang heeft de gemeente een zetel in het bestuur van een rechtspersoon of stemrecht. Bij een financieel belang is de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijt in geval van faillissement van de verbonden partij en/of kunnen financiële problemen bij de verbonden partij verhaald worden op de gemeente.
Voorbeelden van een financieel belang zijn een jaarlijkse bijdrage, een afgesloten lening, een garantstelling en aandelenbezit. Doordat van verschillende kanten steeds meer oog is voor deze vormen van samenwerking, is de afgelopen jaren de informatievoorziening verbeterd.

Indeling paragraaf

De indeling van deze paragraaf is voorgeschreven in het BBV. De verbonden partijen dienen te worden gesplitst in:
1.Gemeenschappelijke regelingen
2.Stichtingen/verenigingen
3.Coöperaties/vennootschappen
4.Overige

De te benoemen onderdelen per verbonden partij zijn voorgeschreven in het BBV. Per verbonden partij is onder andere in beeld gebracht wat het financieel belang van de gemeente is: de jaarlijkse dividendopbrengst, de gemeentelijke bijdrage of de te behalen bezuinigingstaakstelling en een inschatting van het mogelijke risico. Vervolgens is een inschatting gemaakt van de waarschijnlijkheid dat het risico zich voordoet: laag (25%), gemiddeld (50%) of hoog (75%). Dit mogelijke risico in verhouding tot de waarschijnlijkheid, leidt tot het risicobedrag per verbonden partij. De totale risicobedragen zijn vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
De BBV schrijft sinds 2017 voor dat de betrokkenheid van verbonden partijen bij de realisatie van de doelstellingen binnen een programma moet worden opgenomen in het betreffende programma.
Dat betekent dat het ‘openbaar belang’ en de ‘bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen’, nu opgenomen is in het betreffende programma, en niet meer in de formats per verbonden partij.

3.7.2 Beleidskaders

De huidige beleidskaders waarop deze paragraaf is gebaseerd, zijn afkomstig uit de nota verbonden partijen. In de beleidsnota is onderkend dat het deelnemen aan een verbonden partij een middel is om gemeentelijke doelen te bereiken en taken uit te voeren.

Aan verbonden partijen zitten voor- en nadelen. Voordelen zoals benoemd in de beleidsnota zijn kostenbesparing, vermindering van de kwetsbaarheid en verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering. Het aangaan van de samenwerking met een verbonden partij brengt echter ook een aantal belangrijke risico's met zich mee. Er is vaak veel gemeentelijk geld mee gemoeid. Daarnaast is de invloed en controle op de uitvoering van de activiteiten minder direct en moet die worden gedeeld met andere partijen (gemeenten). Dit leidt tot onder andere bestuurlijke en financiële risico's.

Het vastgestelde beleidskader in deze is: verbonden partijen worden slechts ingezet als de balans tussen de voor- en nadelen substantieel gunstiger uitvalt dan bij andere mogelijke instrumenten, zoals zelf doen of uitbesteden.

Om een goede afweging te kunnen maken wanneer tot samenwerking over wordt gegaan en welke vorm daar het beste bij past, is een stappenplan beschikbaar.

Op grond van de nota verbonden partijen heeft de gemeenteraad het college de opdracht gegeven te besluiten tot het wel of niet indienen van zienswijzen rondom verbonden partijen. Het collegebesluit wordt hierbij ter kennisname aan de raad aangeboden. De zienswijze wordt voorzien van een memo voor de gemeenteraad. Deze memo bevat een beleidssamenvatting ten aanzien van het voorliggende document en extra beleidsinformatie ter onderbouwing van de zienswijze. Ook organiseert een aantal verbonden partijen jaarlijks drie regionale bijeenkomsten voor gemeenteraden binnen de omgeving IJsselland. Dit om gemeenteraden meer inzicht in de begrotingsprocessen te geven, achtergrondinformatie te bieden en vragen te beantwoorden. Daarmee wordt de raad meer betrokken bij de inhoud en komt zijn rol beter tot zijn recht.

3.7.3 Verbonden partijen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland Zwolle			
Programma	**4. Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp**			
Bestuurlijk belang	Het gaat om een Gemeenschappelijke Regeling (GR) en het betreft een bedrijfsvoeringsorganisatie. Het algemeen bestuur bestaat uit elf leden, vanuit elke deelnemende gemeente één lid. Het bestuur besluit bij volstrekte meerderheid van stemmen. Het dagelijks bestuur bestaat uit dezelfde personen.			
Financieel belang	De begrote apparaatskosten zijn € 97.052 en deze zijn uitbetaald aan het Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland.			
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2021**	**Rek. 2022**	**Begr. 2023**
	Eigen vermogen	0	0	0
	Vreemd vermogen	2.064.733	558.898	0
	Fin. resultaat	0	0	0
Ontwikkelingen	In 2022 heeft de aanbesteding van de specialistische jeugdhulp plaatsgevonden, nadat deze in 2021 was stopgezet na bezwaren van aanbieders op de tarieven en voorwaarden. Per 1 januari 2023 zijn de nieuwe overeenkomsten ingegaan. De gemeente Hardenberg heeft niet meegedaan aan het onderdeel ambulante ondersteuning van de aanbesteding, zij hebben ervoor gekozen dit zelf aan te besteden. Met een aantal systeemaanbieders is er een Transformatieconvenant afgesloten om gezamenlijk te werken aan de transformatie op ambulantiseren en kleinschalig gezinsgericht wonen. In 'de dagen van de samenwerking' hebben gemeenten en het RSJ gezamenlijk gesproken over de samenwerking en hoe deze aangepast moet worden op de huidige ontwikkelingen in de specialistische jeugdhulp. Hieraan wordt een vervolg gegeven in 2023.			
Risico's verbonden partij	In het totaal aan apparaatskosten voor de uitvoeringsorganisatie 2022 is gerapporteerd dat de werkelijke apparaatskosten naar verwachting binnen begroting blijven. De werkelijke afrekening 2022 volgt na vaststelling van de jaarrekening 2022 van het RSJ.			
Risico's gemeente	We schatten het risico op extra uitgaven van de uitvoeringsorganisatie op 10% van de exploitatie. Gebaseerd op ons gemeentelijk aandeel zou dat voor 2022 € 9.705 zijn. Bij een lage waarschijnlijkheid dat de GR uit elkaar valt, bedraagt het risicobedrag gezien de korte looptijd en gerelateerd aan ons gemeentelijk aandeel van € 2.426 eenmalig (25% van € 9.705). De risico's voor de gemeenten op ons uitvoeringsbudget jeugdzorg worden benoemd bij de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing en paragraaf Sociaal domein in combinatie met overige decentralisaties in het sociaal domein.			
Beheersmaatregelen gemeente	Er is geregeld overleg op ambtelijk- management- en bestuurlijk niveau. Daarnaast is er sprake van inhoudelijke monitoring. Daarover zijn afspraken gemaakt in de dienstverleningsovereenkomst. De gemeente Raalte werkt lokaal aan de transformatie van de jeugdhulp door het faciliteren van een sterk CJG die voorliggende ondersteuning biedt en casusregie uitvoert.			

Verbonden partij	GGD IJsselland Zwolle			
Programma	**4. Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp**			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit elf leden, vanuit elke deelnemende gemeente één lid. Iedere gemeente heeft 1 stem.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage 2022 aan GGD is begroot op € 1.316.000. De werkelijke bijdrage 2022 is € 1.362.000. De hogere bijdrage is een gevolg van de extra taken als gevolg van gezondheidszorg Oekraïners en een uitbreiding van het rijksvaccinatieprogramma. We hebben hier ook extra rijksmiddelen voor ontvangen.			
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2021**	**Rek. 2022**	**Begr. 2023**
	Eigen vermogen	2.546.000	0	2.500.000
	Vreemd vermogen	18.302.000	0	7.374.000
	Fin. resultaat	V 368.000	0	0
Ontwikkelingen	Het jaar 2022 stond voor de GGD in het teken van de Coronacrisis en de opvang en zorg aan ontheemden uit Oekraïne. De GGD is actief in het beheersen en bestrijden van COVID-19 in de regio, door het uitvoeren van bron-en contactonderzoek, het afnemen van Coronatesten en het uitvoeren van de vaccinnaties. Vanuit het team Infectieziektebestrijding heeft de GGD een rol in het opvangen van ontheemden uit Oekraïne. Daarnaast maken ontheemden uit Oekraïne ook gebruik van de diensten die Jeugdgezondheidszorg biedt. Vanwege de verspreiding van het Monkeypoxvirus heeft de GGD in 2022 de opdracht gekregen om deze uitbraak te bestrijden.			
Risico's verbonden partij	De GGD brengt jaarlijks de weerstandscapaciteit afgezet tegen de risico's die de organisatie loopt in beeld. Op basis van de begroting 2022 is de beschikbare weerstandscapaciteit € 635.000 en risicoprofiel € 555.000, waarbij het weerstandsvermogen als voldoende is aangemerkt.			
Risico's gemeente	We schatten het gemeentelijke risico laag in, vanwege het actief gevoerde risicobeleid bij de GGD. Het gemeentelijke risico is € 34.050 op basis van 10% van de gemeentelijke bijdrage over 2022 van € 1.362.000 met een lagere waarschijnlijkheid van 25%.			
Beheersmaatregelen gemeente	De beoordeling van de (jaar) stukken is geborgd in de organisatie.			

Verbonden partij	Veiligheidsregio IJsselland Zwolle					
Programma	**8. Openbare orde en veiligheid**					
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit de burgemeesters van elf deelnemende gemeenten. Elk lid van het AB heeft één stem.					
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage voor de gemeente Raalte was in 2022 begroot op 2.464.862 euro. Het positieve resultaat van 166.860 euro uit 2021 is terugbetaald in 2022. Dit is verwerkt in de zomernota 2022. Hierdoor is de begroting verlaagd naar 2.298.002 euro. Tevens is er nog een restant vanuit de jaarrekening 2020 terugbetaald, welke in 2021 niet benut is. Hierdoor is er meer terugbetaald aan de gemeenten dan in eerste instantie was voorzien. De totale bijdrage aan de Veiligheidsregio bedroeg hierdoor € 2.279.401. Dit resulteert in een klein voordeel van € 18.601 bij de jaarrekening, wat veroorzaakt wordt door het restant uit de jaarrekening 2020.					
Financiële informatie verbonden partij			**Rek. 2021**		**Rek. 2022**	**Begr. 2023**
	Eigen vermogen		8.957.762		5.378.505	5.109.991
	Vreemd vermogen		34.691.806		27.499.631	33.790.000
	Fin. resultaat	V	3.070.558	N	-3.475	0
Ontwikkelingen	Financieel: Overeenkomstig besluiten van het algemeen bestuur is in de gemeentelijke bijdrage van 2022 al een incidentele korting van € 516.000 verwerkt. Daarnaast zijn de jaarrekeningresultaten uit 2020 en 2021 terugbetaald, de gemeentelijke bijdrage kwam hiermee op € 2.279.401. Het verwacht resultaat over 2022 wordt op basis van de eerste acht maanden geprognosticeerd op een positief saldo van € 376.400. Volgens de vastgestelde verdeelsleutel betekent dit voor de gemeente Raalte een teruggave van € 25.031. Bij vaststelling van de Jaarrekening 2022 wordt het saldo definitief vastgesteld. Landelijk is € 84 mln. beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van het vakgebied crisisbeheersing. Elke Veiligheidsregio krijgt een substantiële bijdrage. Hoe dit verdeeld wordt is op dit moment nog niet bekend. In 2021 is besloten om de financiële verdeelsleutel aan te passen naar een nieuwe verdeelsleutel van 50% historie en 50% gemeentefonds met ingang van 2023. Beleid: in 2022 is gewerkt vanuit de Strategische Beleidsagenda 2019-2023. Qua risico's ligt het accent onder andere op digitale verstoring, klimaatverandering, maatschappelijke onrust en terrorisme. De Veiligheidsregio heeft in 2022 een rol gespeeld in de organisatie van de opvang van vluchtelingen en asielzoekers. Bestuurlijk wordt via de begrotingscyclus gestuurd op de uitwerking van de beleidsagenda. In 2022 is de nieuwe Beleidsagenda 2023-2026 vastgesteld.					

Risico's verbonden partij	Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. De risico's met de meeste invloed op de weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek en transitie meldkamer. Op basis van alle risico's moet het weerstandsvermogen met een zekerheidspercentage van 85%, € 1,18 mln. bedragen. Het weerstandsvermogen is bij de begroting 2021 (meest actuele situatie) ingeschat € 1 mln. Dit betekent dat de Veiligheidsregio bij een dergelijk weerstandscapaciteit naar verwachting eenmaal in de zes à zeven jaar niet in staat zal zijn zonder aanvullende financiering een positief eigen vermogen te houden.
Risico's gemeente	Gelet op de beschreven risico's binnen de Veiligheidsregio en de mogelijke financiële gevolgen van de verdeelmethodiek handhaven we het risico op 10% van de bijdrage van € 2.464.862 in 2022. Dat is een bedrag van € 246.486, met een gemiddelde waarschijnlijkheid van 50% resulteert in een risicobedrag van € 123.243. We handhaven het percentage van 50%, aangezien we de weerstandscapaciteit met € 1 mln. gelijk is gebleven.
Beheersmaatregelen gemeente	We vinden een goede verstandhouding en nauwe contacten tussen de Veiligheidsregio en gemeente van groot belang. Daarom is er contact op verschillende niveaus via ambtelijk (financieel/inhoudelijk) overleg en bestuurlijk overleg. Beiden onderschrijven het belang van versterking van de lokale verbinding. We hebben de beoordeling van de (jaar)stukken daarmee geborgd in de organisatie.

Verbonden partij	Omgevingsdienst IJsselland Zwolle (Provincie Overijssel en elf Overijsselse gemeenten binnen IJsselland)			
Programma	**1. Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving**			
Bestuurlijk belang	Het uitvoeren van de taken vergunning, toezicht en handhaving op het gebied van milieu. De portefeuillehouder belast met de fysieke leefomgeving heeft namens de gemeente zitting in het Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	De gemeente draagt bij aan de gemeenschappelijke regeling. Dit zijn zowel de loonkosten voor het primaire proces, maar ook de kosten voor de overhead. De lasten voor de gemeente Raalte zijn voor 2022 € 986.458.			
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2021**	**Rek. 2022**	**Begr. 2023**
	Eigen vermogen	316.000	0	316.000
	Vreemd vermogen	3.075.649	0	3.374.885
	Fin. resultaat	0	0	0
Ontwikkelingen	In 2022 is op basis van het programma 'Samen Toekomstbestendig' gewerkt aan een nieuwe opzet voor de begroting 2023. Vanaf 2023 wordt de individuele bijdrage gebaseerd op het aantal uren dat per deelnemer naar verwachting zal worden afgenomen. Voor de gemeente Raalte is hierin de extra ureninzet opgenomen die wij jaarlijks afnemen.			
Risico's verbonden partij	Het weerstandsvermogen is op het gewenste niveau (€ 316.000). De Omgevingsdienst heeft geen budget onvoorzien in de begroting opgenomen waardoor bij tegenvallers een beroep gedaan moet worden op de algemene reserve.			
Risico's gemeente	Het risico kan worden vastgesteld op 10% met een gemiddelde waarschijnlijkheid van 25% dat het risico zich voor doet. Omgerekend betekent dit een bedrag van € 986.458 x 10% x 25% = € 24.661			
Beheersmaatregelen gemeente	De beoordeling van de jaarstukken is geborgd in de organisatie en er is overleg met de wethouder.			

2. Verenigingen, stichtingen en overige

Verbonden partij	Vereniging Dimpact Enschede					
Programma	**Algemene dekkingsmiddelen**					
Bestuurlijk belang	Stemrecht op basis van het lidmaatschap, gebaseerd op het aantal inwoners in de gemeente. Jaarlijks is er een algemene ledenvergadering.					
Financieel belang	De algemene contributie bedraagt € 6.000 per gemeente.					
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2021**		**Begr. 2022**		**Begr. 2023**
	Eigen vermogen	2.335.079		1.840.394		1.339.109
	Vreemd vermogen	3.218.590		0		0
	Fin. resultaat	V	15.000	V	9.898	N 135.618
Ontwikkelingen	De vereniging Dimpact ondersteunt gemeenten bij de best mogelijke koppeling tussen (digitale) dienstverlening en optimale bedrijfsvoering. Dimpact levert (ICT)diensten aan het samenwerkingsverband DOWR-I. De kosten voor verplichte afname van het basispakket beheer en ondersteuning, hosting, nieuwe ontwikkelingen e.d. vallen binnen het onderdeel DOWR. In 2020 is het 'Strategiedocument 2020-2025 Dimpact' door de Dimpactleden vastgesteld. In dit document is de strategie verwoord van Dimpact voor de komende jaren waarin zowel aandacht is voor continuïteit als voor vernieuwing en innovatie. Het gaat daarbij om continuïteit en vernieuwing in bestaande applicaties en om innovativiteit in nieuwe digitale mogelijkheden.					
Risico's verbonden partij	Bij de afweging wel of geen lid te worden van deze vereniging zijn verschillende risico's onderkend zoals discontinuïteit en onvoldoende kwaliteit, maar daar staan verschillende beheersingsmaatregelen tegenover. Dimpact is financieel gezond. Door de groei van het aantal producten en leden (gemeenten) zal de bedrijfsvoeringsreserve de komende jaren groeien. Daarnaast dient er een buffer in de algemene reserves te worden gecreëerd waarmee toekomstige aanbestedingen kunnen worden gefinancierd.					
Risico's gemeente	Mogelijk risico schatten we in op 10% van het lidmaatschap van Dimpact (€ 6.000), is € 600. We gaan uit van een waarschijnlijkheid van 25%. Dit resulteert in een risico van € 150.					
Beheersmaatregelen gemeente	Deelname aan overleggen met andere Dimpact-leden op strategisch, tactisch en operationeel niveau en volgens de verbinding met de gemeente Raalte en DOWR-I.					

3. Coöperaties of vennootschappen

Verbonden partij	Rova NV Zwolle			
Programma	**5. Duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie**			
Bestuurlijk belang	De gemeente Raalte is aandeelhouder met een belang van 6,3%.			
Financieel belang	Raalte bezit 534 aandelen A tegen nominaal € 113,45. Totaal is € 53.886 op de balans vermeld. Daarover ontvangen we jaarlijks dividend. Het begrote bedrag aan dividend is jaarlijks € 187.000. Het werkelijke dividend bedroeg in 2022 € 219.908. Het eenmalig voordeel bedraagt in 2022 € 32.908.			
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2020**	**Rek. 2021**	**Begr. 2022**
	Eigen vermogen	35.100.000	37.420.000	38.966.000
	Vreemd vermogen	44.700.000	47.010.000	53.382.000
	Fin. resultaat	V 5.100.000	V 5.133.634	V 4.198.000
Ontwikkelingen	We zitten in de transitie van een lineaire naar een circulaire economie. In 2050 zijn we circulair, waarbij we de komende periode gaan werken aan het verminderen van restafval. Restafval is niet geschikt voor hergebruik, draagt niet bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen en wordt een steeds duurdere afvalfractie. In de 2e helft van 2022 zijn we gestart met gesprekken met Rova over het inzetten op schonere grondstofstromen. We zitten in de transitie van een lineaire naar een circulaire economie. In 2050 zijn we circulair, waarbij we de komende periode gaan werken aan het verminderen van restafval. Restafval is niet geschikt voor hergebruik, draagt niet bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen en wordt een steeds duurdere afvalfractie. In de 2e helft van 2022 zijn we gestart met gesprekken met Rova over het inzetten op schonere grondstofstromen.			
Risico's verbonden partij	Rova loopt financiële risico's, ondernemersrisico's en juridische risico's. Voor de beheersing van de risico's treft Rova verschillende maatregelen: monitoring van de budgetten, periodieke plannen opstellen, controles uitvoeren, waar mogelijk een verzekering afsluiten, een voorziening treffen en pas in het laatste stadium aanpassing van de tarieven.			
Risico's gemeente	Jaarlijkse renteopbrengst achtergestelde lening € 74.603. We schatten de kans laag in dat Rova de geldlening gaat aflossen. Er zijn daar geen signalen voor. De kapitaallasten van de lening bedragen € 18.651. De renteopbrengst minus de kapitaallasten is € 55.952. Een lage risicokans hierbij van 25% is dan € 13.988. Dienstverleningsovereenkomst (DVO): we schatten de kans dat de overeenkomst stijgt met meer dan gemiddeld laag in. 10% van de overeenkomst (€ 2.528.025) met een kans van 25% is afgerond € 63.200. Aangezien de dienstverleningsovereenkomst in de afvalstoffenheffing verwerkt wordt, is het voor de gemeente geen direct risico. We hebben geregeld ambtelijk en bestuurlijk overleg. We hebben de beoordeling van de (jaar)stukken en kwartaaloverzichten belegd in de organisatie. We hebben oog voor de lastendruk van de burger. We benoemen hier als risico 10% daling van de dividendopbrengst, is € 18.700. Gezien voorgaande jaren hanteren we een lage waarschijnlijkheid van 25%, het risico komt daarmee op € 4.675 structureel.			
Beheersmaatregelen gemeente	Jaarlijks bestuurlijk overleg. Daarnaast is er ook tweemaal per jaar portefeuillehouders overleg en ambtelijk overleg over de ontwikkelingen.			

Verbonden partij	Vitens NV Zwolle			
Programma	**6. Economie**			
Bestuurlijk belang	De gemeente Raalte is aandeelhouder met een belang van 0,72%. Via het aandeelhouderschap hebben we stemrecht. De wethouder financiën vertegenwoordigt Raalte in de aandeelhoudersvergadering.			
Financieel belang	Raalte heeft een aandelenbezit van 41.696 stuks. Dit betreft een balanswaarde van € 10.210. Normaal gaan we uit van een jaarlijkse dividendopbrengst van € 100.000, maar er waren al signalen dat Vitens minder dividend zou uitkeren. Over 2020 is in 2021 helemaal geen dividend uitgekeerd (zie ontwikkelingen hieronder). Ook in 2022 is geen dividend ontvangen en op basis van het huidige dividendbeleid is het ook de verwachting dat er geen dividend wordt uitgekeerd. Hier is in de meerjarenraming (tot en met 2026) rekening gehouden.			
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2021**	**Rek. 2022**	**Begr. 2023**
	Eigen vermogen	559.200.000	0	0
	Vreemd vermogen	1.340.100.000	0	0
	Fin. resultaat	V 19.400.000	V 27.100.000	V 32.100.000
Ontwikkelingen	Belangrijkste ambitie van Vitens voor de komende jaren is het voorzien van haar klanten in betrouwbaar drinkwater en het continueren van een financieel gezond bedrijf op lange termijn. Om dit te realiseren staat Vitens voor een grote investeringsopgave (investeringsbehoefte stijgt van € 245 mln. in 2023 naar € 425 in 2027). Door de lage WACC wordt de investeringsruimte obv het eigen vermogen beperkt (wordt komende jaren beter is de verwachting). Andere knelpunten in het realiseren van de investeringen ligt op het terrein van de vergunningsverlening (PFAS) en het kunnen beschikken over de benodigde uitvoeringscapaciteit en materialen. Het resultaat van Vitens stijgt in 2023 naar verwachting tot € 32,1 mln. (2022 was dit € 27,1 mln.). Naast hogere inkomsten (tariefsverhoging) wordt Vitens geconfronteerd met substantieel hogere kosten door stijging energielasten, hogere lonen en hogere rentelasten. Doordat de investeringen hoofdzakelijk met vreemd vermogen gefinancierd moeten worden duikt de solvabiliteit vanaf 2025 onder de 30%. De tarieven voor drinkwater zullen de komende jaren fors stijgen. Dit om de (toekomstige) investeringen te kunnen blijven financieren. Voor 2023 wordt een tariefsverhoging van maar liefst 16,4% voor particulieren voorgesteld en voor zakelijke klanten van 22%.			
Risico's verbonden partij	In het jaarverslag 2021 heeft Vitens meerdere 'topbedrijfsrisico's' geïdentificeerd en beschreven, namelijk: Maakbaarheid van de infrastructuur, Cybersecurity, Fraude, Financierbaarheid, drukte in de ondergrond, adaptief vermogen en beschikbaarheid productiecapaciteit en bronnen. Op al deze bedrijfsrisico's heeft Vitens beheersingsmaatregelen genomen, welke geborgd zijn in de organisatie.			

Risico's gemeente	Door de ontwikkelingen binnen Vitens wordt het risicoprofiel anders. We gingen jaarlijks uit van een dividendopbrengst van ongeveer € 77.000 in de afgelopen jaren, maar over 2020 en 2021 is geen dividend ontvangen en ook voor de komende jaren is door bovenstaande ontwikkelingen de dividendverwachting bijgesteld naar € 0. Aangezien het risicobedrag altijd gerelateerd is aan de dividendopbrengsten is voor de jaarrekening 2022 geen risicobedrag opgenomen.
Beheersmaatregelen gemeente	We hebben de beoordeling van de (jaar)stukken geborgd in de organisatie, wat zich uit door advisering aan de wethouder.

Verbonden partij	Wadinko NV Zwolle			
Programma	**6. Economie**			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder met een belang van 3,77%. De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in Wadinko via het stemrecht in de AVA.			
Financieel belang	Raalte heeft een aandelenbezit van 90 stuks tegen € 100 nominaal per stuk (balanswaarde dus € 9.000). In 2021 (over 2020) is er door Wadinko geen dividend uitgekeerd. De oorzaak is gelegen in de coronacrisis. Enkele partijen waarin geparticipeerd is hebben coronasteun (NOW) aangevraagd, waardoor het niet mogelijk was om dividend uit te keren. Ook over 2021 wordt er in 2022 geen dividend uitgekeerd om dezelfde reden. Aangezien Wadinko een hoog netto resultaat over 2022 behaald wordt in 2023 interim dividend uitgekeerd. Tezamen met het reguliere dividend wordt er over 2022 in 2023 een totaal dividend aan Raalte overgemaakt van € 96.065.			
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2021**	**Rek. 2022**	**Begr. 2023**
	Eigen vermogen	74.000.000	0	0
	Vreemd vermogen	6.900.000	0	0
	Fin. resultaat	V 8.651.000	0	0
Ontwikkelingen	Wadinko heeft al met al de coronacrisis goed doorstaan. In 2020 een 'klein' verlies van € 3,4 mln., maar daarna ging het snel weer de goede kant op. In 2021 werd weer een winst behaald van ruim € 8,5 mln. en ook in 2022 is het de verwachting dat deze lijn zich doortrekt. Grootste uitdaging voor de korte termijn is het gebrek aan belangrijke grondstoffen, de sterk opgelopen levertijden en de sterke prijsstijging. Ook de schaarste aan gekwalificeerd en ervaren personeel neemt toe. Vanuit Wadinko zal het accent de komende periode meer komen te liggen op innovatie en creativiteit en wellicht minder op groei voor de eerstkomende periode. Toch voorziet Wadinko dat 2022 een ruim positief resultaat zal opleveren gezien enige verwachte verkopen van participaties in de portefeuille.			
Risico's verbonden partij	Bij het beschikbaar stellen van risicokapitaal behoort het bewust aangaan van ondernemingsrisico's. Dit is ook nauw verbonden met de opdracht, doelstellingen en activiteiten van Wadinko. Bij de participaties van Wadinko zijn de directies van de participaties primair verantwoordelijk voor een adequate beheersing van risico's op strategisch, operationeel en financieel gebied. Wadinko houdt daar toezicht op, onder andere middels periodieke rapportages van de participaties.			

Risico's gemeente	Wadinko is een winstgevend bedrijf en kent in de basis een gezonde financiële positie. Het neemt bewust ondernemersrisico's door het beschikbaar stellen van risicokapitaal, maar dit risicokapitaal is inmiddels over zoveel verschillende bedrijven verspreid dat het concentratierisico voor een groot deel ondervangen is. De coronapandemie heeft uiteraard zijn impact op de risico's, maar de onderliggende waarden geven vooralsnog aan dat Wadinko een financieel stabiele organisatie is. Qua risico wordt normaal gesproken altijd uitgegaan van een percentage van de (begrote) dividenduitkering. Hoewel er in 2021 en 2022 in verband met de coronacrisis geen dividend is uitgekeerd, is dit vanaf 2023 wel weer het geval. Over 2022 wordt in 2023 namelijk extra dividend uitgekeerd. Als risico geldt 10% daling van de 'normale' dividendopbrengst (€ 45.000), zijnde € 4.500. Door het feit dat Wadinko goed door de coronacrisis is gekomen en de vooruitzichten goed zijn is de waarschijnlijkheid verlaagd naar laag, namelijk 25%. Dit in verband met de goede financiële positie van Wadinko. Daarmee komt het risico op € 1.125. Dit is een structureel risico.
Beheersmaatregelen gemeente	De beoordeling van de (jaar)stukken is geborgd in de organisatie.

Verbonden partij	Sportbedrijf Raalte					
Programma	**7. Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed**					
Bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder met een belang van 100%.					
Financieel belang	Het sportbedrijf ontvangt een jaarlijkse bijdrage van de gemeente voor de exploitatie van de sportaccommodaties. Voor voor 2022 was dit ongeveer € 1,6 mln. Dit is inclusief de huurprijsvergoeding (€ 530.000) die gelijk is aan de huursom.					
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2021**		**Rek. 2022**		**Begr. 2023**
	Eigen vermogen	453.000		0		0
	Vreemd vermogen	2.646.000		0		0
	Fin. resultaat	V	79.171	0	N	128.022
Ontwikkelingen	Het Sportbedrijf Raalte (SBR) heeft, net als in 2020 en 2021, ook in 2022 nog te maken gehad met corona. Door de SPUK IJZ regeling is het jaarresultaat in 2021 zelfs nog in de plus uitgekomen (ruim € 79.000), maar 2022 komt weer net in de min uit (ruim € 31.000, de prognose hiervan was € 116.000 negatief). Ook hiervoor geldt dat de SPUK IJZ uitkering het resultaat zodanig beïnvloedt, dat deze jaarresultaten niet vanuit een 'normale' exploitatie gerealiseerd worden. Omzet technisch loopt het allemaal behoorlijk voorspoedig, maar de kosten worden mede door de hoge inflatie wel nadrukkelijk hoger. En aangezien niet alle tarieven kostendekkend zijn (maatschappelijke tarieven), wordt in 2023 weer een negatief resultaat verwacht. Wel zal in 2023 nadrukkelijk naar de jaren 2024 en verder gekeken worden. De financiële prognoses vanuit het 'synarchis-rapport' lopen tot en met 2023, dus hier zal een actualisatie in moeten plaatsvinden.					
Risico's verbonden partij	In 2022 zal er een beperkt verlies geleden worden. Richting toekomst is het zaak om de financiële onderbouwing met name vanuit de maatschappelijke opdracht vorm te geven. Dit zal in 2023 zijn vorm moeten krijgen					
Risico's gemeente	Los van corona was het, op basis van het Synarchis-rapport, de verwachting dat het Sportbedrijf Raalte een sluitende exploitatie zou kunnen realiseren. Dit is voor 2022 niet gelukt, maar de reeds genoemde compensatieregelingen geven een behoorlijke verlichting. Voor 2022 werd weer een 'normaal' jaar verwacht, maar het begin van dit jaar stond weer in het teken van corona. Voor de risicobepaling wordt aansluiting gezocht bij de exploitatiebijdrage 2023. Dit is begroot op ongeveer € 1.600.000. Het risico wordt ingeschat op 10% (€ 160.000), waarbij we door de bovenstaande onzekerheid de kans in 2022 verhoogd hebben van laag naar gemiddeld, dus 50%. Dit vertalen we in een risicobedrag dat uitkomt op € 80.000.					
Beheersmaatregelen gemeente	Borging in de organisatie van beoordeling (jaar)stukken. Dit vertaalt zich in veelvuldig ambtelijk en bestuurlijk overleg, waaronder de AvA. Daarnaast blijft de raad het (sport)beleid, zoals het maatschappelijk tarievenbeleid en de financiële kaders bepalen.					

Verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten NV Den Haag			
Programma	**Algemene dekkingsmiddelen**			
Bestuurlijk belang	Raalte is aandeelhouder met een belang van 0,0465%.			
Financieel belang	Raalte heeft een aandelenbezit van 25.987 stuks tegen € 2,50 nominaal (balans 31-12-2020 € 64.968). Door de coronacrisis liep de BNG het risico om meer dan voorheen voorzieningen te treffen om vorderingen af te boeken, maar in de praktijk blijkt dit tot nog toe mee te vallen. Over 2021 bedraagt de dividenduitkering € 59.250, deze is in 2022 uitgekeerd. Voor 2022 was een dividend begroot van € 30.450. Dit is ook voor 2023 het begrote bedrag.			
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2021**	**Rek. 2022**	**Begr. 2023**
	Eigen vermogen	5.062.000.000	0	0
	Vreemd vermogen	143.995.000.000	0	0
	Fin. resultaat	V 236.000.000	0	0
Ontwikkelingen	Het eerste halfjaar van 2022 was turbulent. De impact van de Russische inval in Oekraïne en de nasleep van de COVID-19-pandemie hadden aanzienlijke economische gevolgen, die ook onze klanten raakten. Vanwege de hoge inflatie heeft de ECB haar monetaire beleid verkrapt en is sprake van substantieel hogere rentes. BNG Bank heeft ook in deze periode getoond een betrouwbare en duurzame partner te zijn van haar klanten in het publieke domein. Financieel staat BNG Bank er gezond voor. Ze hebben over het eerste halfjaar van 2022 een renteresultaat gerealiseerd van € 220 mln. en boekten over deze periode een nettowinst van € 206 mln. De voornaamste redenen voor de hogere nettowinst (eerste halfjaar 2021: € 187 mln.) is een daling van de kredietvoorzieningen en een hoger resultaat financiële transacties.			
Risico's verbonden partij	Na een wat onzekere periode tijdens de coronacrisis, zijn de resultaten goed en vertonen een stijgende lijn. Uitzettingen vinden met name plaats in overheidssfeer, waar de risico's beperkt zijn.			
Risico's gemeente	Voor de risicobepaling gaan we uit van een koppeling aan (het verwachte) dividend. Hierbij sluiten we aan bij de normale dividendverwachting (€ 30.450). Dit betekent een risico van 10% van de dividendopbrengst, zijnde € 3.045. De verwachte ontwikkelingen van het resultaat van de bank zijn mede door de coronacrisis enigszins onzeker geworden, maar de jaarcijfers over 2021 en de halfjaarcijfers 2022 geven weer een duidelijke verbetering. Daarom handhaven we de gemiddelde waarschijnlijkheid op 50% en komt het risico afgerond uit op € 1.523.			
Beheersmaatregelen gemeente	De beoordeling van de (jaar)stukken is geborgd in de organisatie, wat zich uit door advisering aan de wethouder.			

Verbonden partij	Enexis Holding 's Hertogenbosch			
Programma	**6. Economie**			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder met een belang van 0,0432%. De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in Enexis Holding via het stemrecht op de aandelen die zij bezit. De wethouder van financiën vertegenwoordigt Raalte in de AVA.			
Financieel belang	Raalte bezit 64.662 aandelen en deze staan voor € 4.536 op de balans. In 2021 hebben we een dividend geraamd van € 45.000 en is € 32.504 over 2020 ontvangen terwijl in 2020 over 2019 nog € 45.321 is ontvangen. Voor de komende jaren gaan we uit van een dividendopbrengst van € 35.000. Dit sluit aan bij de dividendopbrengst die we in 2022 hebben ontvangen, namelijk €36.500.			
Financiële informatie verbonden partij		**Rek. 2021**	**Rek. 2022**	**Begr. 2023**
	Eigen vermogen	4.241.000.000	0	0
	Vreemd vermogen	5.154.000.000	0	0
	Fin. resultaat	V 199.000.000	0	0
Ontwikkelingen	Gelet op informatie van Enexis zal ons aandelenpakket ongeveer € 1,9 mln. waard zijn. Het college hecht meer waarde aan een jaarlijks rendement dan aan eenmalige middelen en heeft daarom niet het voornemen de aandelen te verkopen. De nettowinst is in 2020 behoorlijk gedaald. Redenen hiervoor zijn de stijging van de inkoopkosten TenneT en een toename van de latente belastingverplichtingen van € 42 mln. vanwege het terugdraaien van een aangekondigde tariefverlaging van de vennootschapsbelasting per 2021. In 2021 is de nettowinst weer behoorlijk gestegen, namelijk naar € 199 mln. Financieel een prima ontwikkeling, maar is ook nodig om de uitdagingen met de noodzakelijke investeringen te kunnen realiseren. De rol van Enexis is bepalend voor tijdige realisatie van de energietransitie, Om deze transitie te realiseren moet Enexis van een centraal gestuurd, fossiel energiesysteem naar een meer decentraal, duurzaam energiesysteem en op duurzame energiebronnen. Dit vraagt forse aanpassingen in energienetwerk en -dienstverlening. Bovengenoemde doelstellingen en strategieën van Enexis zijn hierop gericht. Dit gaat logischerwijs gepaard met een forse investeringsdruk.			
Risico's verbonden partij	Enexis onderkent risico's op vele gebieden, zoals schaarste personeel, ongeautoriseerd gebruik van data en/of systemen, omvangrijke en langdurige onderbrekingen van de energievoorziening ten gevolge van natuurrampen, externe oorzaken of falende bedrijfsmiddelen/assets door onder andere natuurrampen, zoals overstromingen. Enexis actualiseert twee keer per jaar de risicoanalyse en in het verlengde daarvan worden beheersmaatregelen genomen (gecontinueerd).			
Risico's gemeente	Risico voor de gemeente zit in de afwaardering van de boekwaarde van de aandelen. Dit risico is zeer gering, gezien het feit dat Enexis een cruciale speler is in de energiemarkt en onder toezicht staat van de energiekamer. Conclusie: laag risico. Op basis hiervan stellen we het risico op € 3.500 (10% van de verwachte dividendopbrengst) met een lage waarschijnlijkheid van 25%. Daarmee komt het risico uit op € 875 structureel.			
Beheersmaatregelen gemeente	We hebben de beoordeling van de (jaar)stukken geborgd in de organisatie.			

3.7.3.1 Onderdelen Enexis

CSV Amsterdam BV

CSV Amsterdam BV	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Eigen vermogen	392.593	312.379	210.079
waarvan reserves	292.593	212.379	110.079
Vreemd vermogen	27.162	22.664	13.351
waarvan voorzieningen	0	0	0
Resultaat na belasting	-100.000	-42.665	-102.300
Agio/dividend (incl. 15% belasting)	0	0	0

Doelstelling

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. ('CSV'). De statuten zijn gewijzigd, zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:
a. Namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
b. Namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland);
c. Het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening naar aanleiding van de verkoop van Attero is gestort.

Beleidsvoornemens

CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhoudersommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.
In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.

Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Financiële risico's

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap. Derhalve wordt geen risicobedrag opgenomen.

Publiek belang Elektriciteitsproductie BV

Publiek belang Elektriciteitsproductie BV	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Eigen vermogen	1.569.395	1.532.074	1.480.014
waarvan reserves	72.573	35.252	-16.808
Vreemd vermogen	19.533	6.925	9.914
waarvan voorzieningen	0	0	0
Resultaat na belasting	-70.000	-37.321	-52.060
Agio/dividend (incl. 15% belasting)	0	0	0

Doelstelling
Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), onder andere eigenaar van de kerncentrale in Borssele.
Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ('PBE').

In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen.
In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid.
Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met onder andere Verkoop Vennootschap B.V.

Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend met betrekking tot verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Beleidsvoornemens
Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.
Het doel is dat de vennootschap in 2023 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Financiële risico's
Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.

3.7.4 Samenvatting

Per verbonden partij is een inschatting gemaakt van de mogelijke risico's en de kans dat het zich voordoet. Door beheersingsmaatregelen worden risico's zoveel mogelijk beperkt. Als zich substantiële tegenvallers voordoen, kan een beroep worden gedaan op het weerstandsvermogen. Het geactualiseerde beeld is:

Totaaloverzicht risico's per verbonden partij

Organisatie	Bedrag (in €)	Risico (in %)	Risico eenmalig	Risicobedrag structureel
Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland	9.705	25%	2.426	
Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland	136.200	25%	0	34.050
Veiligheidsregio IJsselland	246.486	50%	0	123.243
Omgevingsdienst IJsselland	98.646	25%	0	24.661
Vereniging Dimpact	600	25%	0	150
Rova NV	327.452	25%	0	81.863
Vitens NV	0		0	0
Wadinko NV	4.500	25%	0	1.125
Sportbedrijf BV	160.000	50%	0	80.000
Bank Nederlandse Gemeenten	3.045	50%	0	1.523
Enexis Holding NV	3.500	25%	0	875
Totaal	**990.134**		**2.426**	**347.490**

Uit bovenstaande tabel blijkt, dat in de meeste gevallen de risico's een structureel effect hebben op de exploitatie, waarbij een deel van de extra uitgaven slechts deels te beïnvloeden is.
De structurele risico's zijn met ongeveer € 50.000 toegenomen ten opzichte van de begroting 2022. Een klein verschil derhalve. De meeste risico's bij de verbonden partijen zijn gelijk gebleven, belangrijkste wijziging betreft het Sportbedrijf Raalte. Hier is het risico iets toegenomen (ruim € 40.000).
Als de structurele risico's in werkelijkheid leiden tot de getoonde nadelen en als een deel daarvan (50%) structureel binnen 4 jaar geleidelijk is op te lossen, dan zullen ten koste van het weerstandsvermogen de volgende bedragen opgenomen worden voor de verbonden partijen:

Risicobedragen in relatie tot het weerstandsvermogen

Bedragen in €

Jaar	Eenmalig	Afbouw structureel (50%) in 4 jaar omgezet naar eenmalig risico	Structureel
2021	2.426	173.745	173.745
2022	0	130.309	0
2023	0	86.873	0
2024	0	43.436	0
Subtotaal	**2.426**	**434.363**	**173.745**
Eenmalig	0	2.426	0
Totaal	**2.426**	**436.789**	**173.745**

Een totaaloverzicht van alle risico's is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Grondbeleid

Portefeuillehouder: Wethouder A. Kreule
Paragraafcoördinator: Directeur A. Nijman

3.8.1 Inleiding

In de paragraaf grondbeleid komt elk jaar aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. De toelichting van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt de volgende onderdelen verplicht (art. 16):

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Samenvatting

Het boekjaar 2022 wordt afgesloten met een voordelig bedrijfsresultaat van € 1,7 mln. Dit bedrag komt ten gunste van de algemene reserve grondexploitatie. Omdat door deze storting het plafond van € 5 mln. van deze reserve wordt overschreden, komt, conform de Nota Grondbeleid, het surplus (€ 1,5 mln.) ten gunste van de algemene bestemmingsreserve. In het vervolg van deze paragraaf grondbeleid wordt een en ander nader toegelicht.

3.8.2 Grondbeleid

In november 2020 is de Omgevingsvisie door uw raad vastgesteld. Hierin zijn de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vastgelegd. Als uitwerkingsprogramma van de Omgevingsvisie is het programma Wonen opgesteld waarin de ambitie is opgenomen dat jong en oud, arm en rijk, een passende woning kunnen vinden in een toekomstbestendige woonomgeving, waarbij ruimte wordt gegeven aan eigenzinnig (samen)wonen voor onze huidige en nieuwe inwoners.

Om hier uitvoering aan te geven:

- Wordt de bouwopgave versneld en verhoogd om het woningtekort het hoofd te kunnen bieden;
- Wordt blijvend ingezet op de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en wordt een tandje bijgezet voor het levensloopbestendig maken van deze woningvoorraad en de woonomgeving;
- Is de starterslening weer ingevoerd en worden aanvullende instrumenten ter verbetering van de positie van de starter op de woningmarkt onderzocht.

De beleidsmatige kaders over de wijze waarop de gemeente Raalte opereert op de grondmarkt en welke instrumenten daarvoor ingezet worden, zijn opgenomen in de Nota Grondbeleid.

In de Nota Grondbeleid zijn de volgende doelstellingen van het grondbeleid geformuleerd:

- Het bevorderen van een maatschappelijk gewenst ruimtegebruik en
- Het voeren van regie op gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.

Dit alles tegen een zo gunstig mogelijk financieel resultaat door (afspraken over) grondposities.
Het grondbeleid is facilitair aan het realiseren van de ruimtelijke, economische en sociale doelen.
Gebleken is, dat marktontwikkelingen onvoorspelbaar zijn en de rol van de gemeente verandert in de participatieve samenleving. De huidige maatschappij vraagt om maatwerk en pragmatisch handelen. Om hierop in te kunnen spelen is bv. in de geactualiseerde nota grondbeleid gekozen voor situationeel grondbeleid. Hierbij wordt per opgave/initiatief bepaald welke mate van sturing nodig is, welk type grondbeleid passend is en welke risico's er zijn.

3.8.3 Doelstellingen

Het grondbeleid staat ten dienste van het realiseren van onze doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en economische ontwikkeling. Grondbeleid is nodig om te zorgen voor voldoende aanbod van gronden voor woningen, bedrijven, groen en andere publieke/maatschappelijke voorzieningen en is daarmee ondersteunend aan beleidsdoelstellingen vanuit andere begrotingsprogramma's. Per opgave/initiatief wordt bepaald welke mate van sturing nodig is, welk type grondbeleid passend is en welke risico's acceptabel om de doelstelling te realiseren.

Ontwikkelingen woningmarkt

Het beeld van de koopwoningmarkt is aan het veranderen. Van krapte is nog steeds sprake, maar de tijd van hoge prijsstijgingen lijkt voorbij. De oorlog in Oekraïne, de stijgende energieprijzen, de oplopende hypotheekrente en de algemene economische ontwikkelingen zorgen voor onrust. Te merken valt dat de vraag afneemt, overbiedingen komen steeds minder voor en woningen staan langer te koop.

De verkoop van kavels en nieuwbouwwoningen verloopt nog gestaag. Ook in de huurwoningmarkt zien we dat de druk hoog blijft. Een gestage stroom van nieuwbouw en uitgiftes blijft gewenst om aan de vraag te kunnen voldoen. Op grond hiervan is in 2022 het bestemmingsplan Franciscushof Zuid vastgesteld.

Woningbouwprogrammering

Op 25 maart 2021 tekenden de gemeenten in West-Overijssel en de provincie nieuwe woonafspraken in de vorm van de woonagenda.
In de nieuwe afspraken heeft er een grote verschuiving plaatsgevonden ten opzichte van de huidige afspraken. Van sturen op aantallen en beperkingen van de nieuwbouw gaan we nu naar sturen op kwaliteiten en het aanjagen van (meer) nieuwbouw en het oplossen van woningschaarste.
De woonagenda onderscheidt een aantal woonmilieus: stads wonen, centraal wonen en ontspannen wonen. Elk woonmilieu heeft eigen kwaliteiten. Uitgangspunt is niet alle woningbouw naar de steden Deventer en Zwolle maar ook woningbouw ter versterking van de goed bereikbare kernen met voorzieningen, zoals Raalte-dorp en Heino (centraal wonen) of ter versterking van de vitaliteit in de kleine kernen (ontspannen wonen).

Met het regionale woningbouwprogramma wordt ruim baan gegeven aan de lokale behoefte én extra ingezet op het toevoegen van meer woningen in de grote kernen rondom mobiliteitsknooppunten (in ons geval Raalte en Heino). Dit vooral middels inbreiding, maar uitbreiding kan ook als dat nodig is.
De uitgangspunten van de woonagenda sluiten goed aan bij het, in mei 2021 door uw raad vastgestelde, programma Wonen. Daarin hebben we onder andere vastgesteld dat, om het woningtekort het hoofd te bieden en onze ambitie waar te maken, we onze bouwopgave versnellen en verhogen. Voor de planningsperiode van 2020-2030 gaan we uit van het realiseren van 1500-2000 woningen. We benutten deze groei om gericht woningtypen toe te voegen welke nu nog missen in zowel de koop als de huur om zodoende de diversiteit en aantrekkelijkheid van de woningvoorraad te vergroten.
Daarnaast draagt Raalte actief bij aan de opgaven van de Verstedelijkingsstrategie regio Zwolle. Met name door in te zetten op de uit te werken opgaven verdichting rondom OV-knooppunten in middelgrote kernen en versterking van de leefbaarheid in kleine kernen.

Bedrijventerreinen programmering
In 2021 heeft het regionaal overleg bedrijventerreinenprogrammering West-Overijssel het strategisch plan van de gemeente Raalte vastgesteld. Uitbreiding van de terreinen Blankenfoort in Heino (3,5 ha. netto) en de Telgen in Heeten (3 ha. netto) worden hiermee mogelijk gemaakt.
In 2022 is onder leiding van de provincie Overijssel gestart met een herziening van de programmeringsafspraken. Hiervoor wordt een nieuw vraag- en prognoseonderzoek uitgevoerd.
De interesse voor een bedrijfskavel blijft. In 2022 is ruim 6,5 ha. bedrijventerrein verkocht op de Zegge VII. Het nieuwe bedrijventerrein in Heino is bouwrijp en gereed voor verkoop. Diverse lokale ondernemers hebben reeds een optie genomen op een bedrijfskavel.

3.8.4 Overige onderwerpen
Omgevingswet
De Omgevingswet is wederom uitgesteld. Naar alle waarschijnlijkheid zal deze nu per 1 januari 2024 in werking treden. Doel van deze wet is onder andere het bestaande omgevingsrecht te vereenvoudigen door dit op te nemen in één integrale Omgevingswet. Het instrumentarium voor het grondbeleid zal door deze nieuwe wet veranderen. Een voorbeeld hiervan is de Aanvullingswet grondeigendom.
Met de Aanvullingswet worden de regels rondom grondverwerving in de Omgevingswet geïntegreerd en waar mogelijk geüniformeerd, zodat deze beter op elkaar zijn afgestemd en het gebruik daarvan inzichtelijker wordt.
Deze wet bevat regels over het ingrijpen door de overheid in het eigendom van de grond en over kostenverhaal, als de overheid kosten maakt bij de ontwikkeling van een initiatief van burgers of bedrijven. In de Aanvullingswet wordt een deel van de bestaande instrumenten voor grondbeleid samengebracht, vereenvoudigd, geharmoniseerd en geïntegreerd in het stelsel van het omgevingsrecht. Het gaat om de instrumenten die ingrijpen in het eigendomsrecht van de grond: voorkeursrecht, onteigening, herverkaveling en kavelruil in landelijk gebied.
Verder wordt via de Aanvullingswet een aantal wijzigingen aangebracht in de bestaande regeling voor het kostenverhaal bij gebiedsontwikkeling. Deze regeling is al in de Omgevingswet opgenomen. Het doel van de wijzigingen is om het kostenverhaal te vereenvoudigen, te verbeteren en flexibeler te maken.

3.8.5 Financiële positie

Algemeen

Het saldo van de lasten (grondaankopen, kosten bouwrijp maken, rente etc.), baten (grondverkopen, subsidies etc.) en mutaties in reserves en voorzieningen (onder andere winstnemingen) wordt bijgeschreven op de boekwaarden van de gronden. In totaal is de (bruto) boekwaarde onderhanden werk per 1-1-2023 berekend op 14,8 mln. (1-1-2022: € 19,1 mln.).
Van de totale boekwaarde nemen de Zegge VII (€ 3,6 mln.) en het complex Franciscushof (€ 5,5 mln.) het grootste deel voor hun rekening. De overige complexen (in exploitatie genomen) kennen een gezamenlijke boekwaarde van € 5,7 mln. Bij de exploitaties die een negatief eindresultaat kennen is het te verwachten tekort afgedekt door de Voorziening te verwachten verliezen. Deze voorziening kent per 31-12-2022 een stand van € 2,7 mln. Hiermee rekening houdende is de netto boekwaarde € 12,1 mln. (zie ook onderdeel Onderhanden werk).

Aan- en verkoop

In 2022 zijn de gronden (57.346 m^2) voor het nieuwe bedrijventerrein in Heino aangekocht. In totaal is 8,3 ha. (2021: 4,8 ha.) bouwgrond verkocht (13.975 m^2 voor woningbouw, 69.236 m^2 bedrijventerrein en 110 m^2 restgronden).
Dit vertaalde zich in een totale grondopbrengst in 2022 van € 10,8 mln. (2021: 9,3 mln.).

Verkoop kavels

Onderstaand overzicht geeft de raming en werkelijke verkoop van bouwkavels in 2022 ten opzichte van de begroting 2022 weer.

Kavelafzet onderhanden werk woningbouw

Bedragen in €

Naam complex	GREX 2022 JR 2021	Raming 2022 bedrag	Verkocht 2022	Werkelijk 2022 bedrag
Onderhanden werk woningbouw				
17- Franciscushof Zuid	24	0	0	0
50- Salland II fase 3	4	4	4	451.770
65- Timmermanshuis	1	1	2	347.250
66- Luttenbergerweg Luttenberg	16	16	20	1.318.010
67- Molenwijk Heino	36	0	0	0
68- Marissink Nw. Heeten	11	11	16	1.055.460
78- De Veldegge Heeten	6	1	1	103.740
79- 't Broeck Broekland	3	5	0	0
85- De Kleine Hagen Laag Zuthem fase 2	5	0	0	0
87- Lierderholthuis fase 2	6	7	1	63.600
Totaal	**112**	**45**	**44**	**3.339.830**

Kavelafzet onderhanden werk kantoren en bedrijventerrein

Bedragen in €

Naam complex	GREX 2022 JR 2021	Raming 2022 bedrag	Verkocht 2022	Werkelijk 2022 bedrag
Onderhanden werk kantoren:				
46- Sallandse Poort kantoren	0	0	0	0
Totaal kantoren	**0**	**0**	**0**	**0**
Onderhanden werk bedrijventerrein (in ha.):				
72- De Zegge VI / ontwikkeling derden	0	0	0,2	113.200
77- De Zegge VII	1,3	4	6,5	7.048.330
90- Bedrijventerrein Heino	0,9	0	0,2	253.000
Totaal bedrijventerrein (ha)	**2,2**	**4,4**	**6,9**	**7.414.530**

Resultaat rekening van baten en lasten 2022 grondexploitatie

In 2022 is binnen de grondexploitatie € 5,4 mln. uitgegeven en € 10,8 mln. ontvangen.
Als volgt verdeeld:

Overzicht baten en lasten

Bedragen in €

Uitgaven	Bedrag	Inkomsten	Bedrag
Interne kosten	1.352.134	Ontvangen rente	18.947
Personeel van derden	151.017	Huur / pacht e.d.	853
Grondverwerving	919.709	Overige bijdragen	18.862
Bouw- en woonrijp maken	2.261.764	Grondverkopen	10.768.111
Overige kosten diensten derden	150.607	Schadevergoeding	0
Belastingen / verzekeringen	65.899		
Externe adviezen	167.224		
Rente	365.769		
Totaal	**5.434.123**	**Totaal**	**10.806.773**

Door doorberekening van deze bedragen in de betreffende grondexploitaties sluit 2022 met een **positief bedrijfsresultaat** van **€ 1,7** mln. (2021: € 3,5 mln.).

Het bedrijfsresultaat is als volgt opgebouwd:

Opbouw bedrijfsresultaat

Bedragen in € + is voordeel

Omschrijving	Bedrag
Tussentijdse winstneming	1.256.893
Rente belegde reserve/voorziening	60.602
Mutaties voorziening verwachte verliezen	357.646
Totaal	**1.675.141**

Winstneming diverse complexen

Conform de BBV-voorschriften is in 2022 de tussentijdse winstneming berekend en genomen volgens de percentage of completion methode. Hierbij wordt de winstname bepaald naar rato van voortgang van de grondexploitatie.

In 2022 is in totaal een tussentijdse winst genomen van € 1,25 mln. Deze winstneming vinden we terug binnen de volgende complexen:

Tussentijdse winstneming complexen

Bedragen in €

Nr.	Complex	Definitieve winstneming
47	Salland II fase 2	71.914
50	Salland II fase 3	732.398
66	Molenwijk Heino	0
67	Luttenbergerweg	141.831
68	Marissink	181.758
71	De Zegge VI	13.860
74	Borgwijk Luttenberg	25.577
78	Veldegge Heeten	127.180
79	't Broeck Broekland	-101.145
85	Kleine Hagen fase 2	-6.420
87	Liederholthuis fase 2	48.328
90	Blankenfoort Heino	21.613
	Totaal	**1.256.893**

Mutaties voorziening verwachte verliezen

De voorziening verwachte verliezen is na de actualisatie van de grondexploitaties aangepast. De verliesgevende complexen zijn Franciscushof, Sallandse Poort, Timmermanshuis Nieuw Heeten, de Zegge VII en de Kleine Hagen Laag Zuthem fase 1.

Na (concept) actualisatie van de GREXen 2023 zijn de volgende mutaties doorgevoerd:

Voorziening te verwachten verliezen

Bedragen in €

Negatieve exploitatieresultaat	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022	Mutatie t.o.v. jaarrek. 2021
17 Franciscushof	0	957.567	-957.567
46 Sallandse Poort	562.848	580.572	-17.724
65 Timmermanshuis Nw. Heeten	0	15.042	-15.042
77 de Zegge VII	2.353.888	986.839	1.367.049
84 Kl. Hagen Laag Zuthem fase 1	113.341	132.411	-19.070
Totaal neg. GREX	**3.030.077**	**2.672.431**	**357.646**

De onttrekking uit de voorziening verwachte verliezen bedraagt € 357.646 en komt ten gunste van de algemene reserve grondexploitatie.

Toelichting

17- Franciscushof

Door de herontwikkeling van de zuidrand is het bestemmingsplan Franciscushof herzien. Door onder andere hoge kosten voor geluidsvoorzieningen valt het exploitatieresultaat negatief uit. Conform de BBV-voorschriften is hiervoor een voorziening getroffen gelijk aan het nadelig saldo op contante waarde.
Ten opzichte de grondexploitatie opgenomen in het bestemmingsplan valt het nadelig exploitatieresultaat lager uit.

77- De Zegge VII

In 2022 is op de Zegge VII ruimt 6,5 ha. bedrijventerrein verkocht. In de begroting 2022 was nog uitgegaan van een verkoop van 1,3 ha. Door deze extra verkoop is de looptijd met 2 jaar verkort. Dit heeft een voordelig effect op de rentekosten.
In de raming van de kosten was rekening gehouden met een mogelijke uitbreiding van de infra met een 3-tal extra wegen (ontsluitingen). De verkoop in 2022 heeft tot gevolg gehad dat deze wegen niet meer ingepast hoeven te worden. De extra kosten hiervoor zijn uit de grondexploitatie gehaald.
Per saldo heeft een en ander geleid tot een verlaging van het totale exploitatietekort met ruim € 1,3 mln. De voorziening is met eenzelfde bedrag verlaagd ten gunste van de algemene reserve grondexploitatie.

3.8.6 Uitgaven/inkomsten

Boekwaarde 2022

De bruto boekwaarde onderhanden werk is op 31 december 2022 berekend op € 14,8 mln. Voor een vijftal complexen waarvan het exploitatieresultaat negatief is, is een voorziening getroffen. Rekening houdend met deze voorziening van in totaal € 2,7 mln. bedraagt de netto boekwaarde per 31-12-2022 € 12,1 mln.
Van bruto boekwaarde nemen Franciscushof en Zegge VII in totaal ruim € 9,1 mln. (61,5 %) voor hun rekening.

De boekwaarde is als volgt opgebouwd:

Onderhanden werk (grondexploitatie)
Bedragen in €

Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Mutatie 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Voorziening verwachte verliezen	Netto boekwaarde 31-12-2022
17	Franciscushof	5.242.281	265.689	5.507.970	957.567	4.550.403
46	Sallandse Poort	505.064	16.790	521.854	580.572	-58.718
47	Salland II fase 2	-103.781	103.781	0		0
50	Salland II fase 3	-953.281	611.143	-342.138		-342.138
64	Tiimmermanshuis Nw. Heeten	233.695	-295.472	-61.777	15.042	-76.819
66	Molenwijk Heino	2.368.868	220.719	2.589.587		2.589.587
67	Luttenbergerweg Luttenberg	1.186.300	-837.186	349.114		349.114
68	Marissink Nw.Heeten	554.254	-685.077	-130.823		-130.823
71	De Zegge VI	98.004	-98.004	0		0
74	Borgwijk Luttenberg	-29.404	29.404	0		0
77	De Zegge VII	10.312.712	-6.747.849	3.564.863	986.839	2.578.024
78	Veldegge Heeten	-254.240	183.026	-71.214		-71.214
79	't Broeck Broekland	-48.054	-30.396	-78.450		-78.450
84	Kleine Hagen fase 1	-757	1.180	423	132.411	-131.988
85	Kleine Hagen fase 2	-188.557	65.032	-123.525		-123.525
87	Lierderholthuis fase 2	-130.082	33.931	-96.151		-96.151
90	Blankenfoort III Heino	377.504	2.746.086	3.123.590		3.123.590
Totaal		**19.170.526**	**-4.417.205**	**14.753.321**	**2.672.431**	**12.080.890**

Ten opzichte van de jaarrekening 2021is de bruto boekwaarde onderhanden werk bruto met ruim € 4,4 mln. afgenomen. Door de winstname van € 1,25 mln. bedraagt de netto vermindering van de boekwaarde € 3,15 mln.

Materiële vaste activa / nog niet in exploitatie genomen en overige gronden
De volgende locaties/percelen worden op basis van de BBV-voorschriften verantwoord onder de materiële vaste activa binnen de algemene dienst.

Overzicht MVA verantwoording binnen algemene dienst

Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	m2	Per m2
71	De Zegge VI, restgronden	42.585	8.517	5
79	't Broeck, restgronden	62.500	12.500	5
	Franciscushof Zuid tbv verbreding N35	656.720	32.836	20
99	Overige terreinen			
	Gronden 150 m zone Raan	100.426	50.000	2
	Grond Wechelerweg	99.800	19.960	5
	Ruilverkaveling Raarhoek-Veldhoek	26.691	21.245	1
	Overhoek rondweg Heeten	71.150	14.230	5
	Omgeving Drostenkamp / Tijenraan	295.431	59.674	5
	Grond hoek rotonde Veldeggerweg	139.135	27.827	5
	Restgronden Sallandse Poort - N35	236.525	47.305	5
	Totaal	**1.730.963**	**294.094**	

Mogelijk toekomstige bouwgrond in exploitatie

Locaties die in aanmerking komen voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen zijn:

Toekomstige grond in exploitatie

Bedragen in €

Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	m2
294	Voorm. obs Gouden Emmer	60.688	2.995
	Luttenbergerweg fase 2	318.729	8.830
	Woningbouw Mariënheem nw.	50.707	
278	De Veldegge Heeten, restgronden	445.773	51.641
	De Veldegge Heeten, zonnepark		44.590
285	Laag Zuthem, fase 3	22.338	4.255
287	Lierderholthuis, fase 3	41.433	7.915
201	Locatie Brink 2 Raalte	181.178	3.721
	Subtotaal	**1.120.846**	**123.947**

Prognose verwachte resultaten van de complexen in exploitatie

Rekening houdend met de ultimo 2022 vermoedelijk nog te besteden en nog te ontvangen bedragen worden de verwachte positieve exploitatie-uitkomsten van de in uitvoering zijnde complexen becijferd op netto € 3,7 mln. (startwaarde 1-1-2023). Op eindwaarde is het nettoresultaat eveneens berekend op € 4,0 mln.

Voor de negatieve exploitaties is een voorziening getroffen van in totaal € 2,7 mln.

Onderhanden werken en prognose

Bedragen in € - is nadeel

Nr.	Omschrijving	Boekw. 1-1-2023	Prognose Lasten	Prognose baten	Nominaal	Rente + kosten- /opbr. stijg.	Expl. resultaat (EW)	Expl. resultaat (CW)
17	Franciscushof	5.507.970	11.102.407	16.616.690	6.313	1.106.257	-1.099.944	-957.567
	Af: voorziening						*1.099.944*	*957.567*
46	Sallandse Poort	521.854	89.536	22.500	-588.890	15.136	-604.026	-580.572
	Af: voorziening						*604.026*	*580.572*
50	Salland II fase 3	-342.138	130.815	0	211.323	-3.688	215.011	210.795
64	Timmermanshuis	-61.777	76.625	0	-14.848	801	-15.649	-15.042
	Af: voorziening						*15.649*	*15.042*
66	Molenwijk Heino	2.589.587	3.163.733	7.063.935	1.310.615	202.483	1.108.132	1.003.671
67	Luttenbergerweg Luttenberg	349.114	677.314	1.308.625	282.197	16.446	265.751	250.422
68	Marissink Nw.Heeten	-130.823	641.397	1.011.545	500.971	18.218	482.753	445.990
77	de Zegge VII	3.564.863	2.361.827	5.014.735	-911.955	156.232	-1.068.187	-986.839
	Af: voorziening						1.068.187	986.839
78	Veldegge Heeten	-71.214	60.017	0	11.197	-794	11.991	11.758
79	't Broeck Broekland	-78.450	630.477	1.070.345	518.318	3.293	515.025	485.321
84	Kl. Hagen Laag Zuthem, fase 1	423	132.426	0	-132.849	4.911	-137.760	-132.411
	Af: voorziening						*137.760*	*132.411*
85	Kl. Hagen Laag Zuthem, fase 2	-123.525	211.284	608.845	521.086	-5.852	526.938	496.545
87	Lierderholthuis fase 2	-96.151	313.943	685.160	467.368	-4.026	471.394	444.205
90	Blankenfoort III Heino	3.123.590	496.583	4.075.285	455.112	56.209	398.903	375.896
	Totaal	**14.753.321**	**20.088.384**	**37.477.665**	**2.635.960**	**1.565.626**	**3.995.900**	**3.724.603**

3.8.7 Reserves en risico's

De reservepositie

De grondexploitatie kent een reservepositie van in totaal € 10,8 mln.
Deze is als volgt opgebouwd:

Reservepositie bouwgrondexploitatie

Bedragen in €

Overzicht reserves bouwgrondexploitatie	31-12-2022
Algemene reserve grondexploitatie	6.548.981
Reserve bovenwijkse voorzieningen	1.428.526
Reserve claims grondexploitatie	150.000
Subtotaal	8.127.507
Voorzieningen (contante waarde)	2.672.431
Totaal belegde reserves en voorzieningen	**10.799.938**

Algemene reserve grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie kent per 31-12-2022 een stand van € 6,5 mln.
In de Nota Grondbeleid is voor de algemene reserve grondexploitatie een ondergrens van € 1 mln. en een bovengrens van € 5 mln. bepaald. Op basis hiervan is er derhalve sprake van een surplus van € 1,5 mln. die conform de Nota Grondbeleid gestort wordt in de algemene bestemmingsreserve.
Op basis van onder andere de geactualiseerde grondexploitaties ziet het verwachte (meerjaren) verloop van de algemene reserve grondexploitatie er als volgt uit:

Algemene reserve grondexploitatie

Bedragen in €

Alg res grondexploitatie	2022	2023	2024	2025
Stand per 1-1	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Stortingen	1.767.140	1.860.539	1.219.242	928.035
Onttrekkingen	-218.159	-317.420	-317.420	-317.420
Afroming reserve	1.548.981	1.543.119	901.822	610.615
Stand per 31-12	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**

Door gewijzigde regelgeving kan in een eerder stadium tussentijds winst worden genomen. Dit heeft een positief effect op de stand van de algemene reserve grondexploitatie. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de beoogde winstname voor de jaren 2023 t/m 2025 gebaseerd is op verwachte kosten en (grond) opbrengsten. Mochten deze afwijken dan heeft dit gevolgen voor de winstname en daaropvolgend de afroming van de algemene reserve grondexploitaties.

De algemene reserve grondexploitatie maakt onderdeel uit van het totale weerstandsvermogen van de gemeente. Zie ook de paragraaf Weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserve kennen we de bestemmingsreserves.
De reserve bovenwijkse voorzieningen heeft op 31-12-2022 een stand van € 1,4 mln. Deze reserve wordt ingezet wanneer er sprake is van een bovenwijkse voorziening. In de Nota Bovenwijkse Voorzieningen is aangegeven wat hieronder valt.

In 2022 zijn de volgende mutaties binnen de reserve bovenwijkse voorzieningen doorgevoerd:

Mutaties reserves Bovenwijkse voorzieningen
Bedragen in €

Reserve bovenwijkse voorzieningen		
Stand per 01-01-2022		1.258.284
Rente 1,84%		23.152
		1.281.436
Beschikkingen 2022		
- Knooppunt Raalte	-594	
- Primitieve begroting	-2.317	
Totaal beschikkingen 2022		-2.911
Stortingen 2022		
- T.l.v. algemene reserve grondexploitatie	150.000	
Totaal stortingen 2022		150.000
Stand per 31-12-2022		**1.428.525**

Door de gewijzigde BBV-voorschriften is voeding van de reserve bovenwijkse voorzieningen vanuit de complexen niet meer toegestaan. Omdat dit een voordelig effect heeft op de GREX van de betreffende complexen, wordt jaarlijks vanuit de algemene reserve grondexploitatie een storting van € 150.000 gedaan in de reserve bovenwijkse voorzieningen.

De claims die op de algemene reserve grondexploitatie rusten zijn ondergebracht in de reserve claims Grondexploitatie. Aan deze claims ligt een bestuurlijk besluit ten grondslag. Per 31-12-2022 is er € 150.000 beschikbaar voor de te verwachten toekomstige uitgaven. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Claims reserve grondexploitatie
Bedragen in €

Reserve claims grondexploitatie	31-12-2022
Bijdrage vanuit Veldegge fase 1	150.000
Totaal aan te verwachten claims	**150.000**

Betreft een in het verleden ontvangen rijksbijdrage die nog ingezet kan worden binnen het complex de Veldegge.

Voorziening verwachte verliezen
Naast de algemene reserve grondexploitatie is er een voorziening voor verwachte verliezen. Deze voorziening heeft als doel de te verwachten verliezen binnen de grondexploitatie af te dekken.
De voorziening heeft een stand per 31-12-2022 van € 2,7 mln. en is gelijk aan het totaal van de negatieve exploitatieresultaten van de in exploitatie zijnde complexen.

Voorziening verwachte verliezen

Bedragen in €

Specificatie voorzieningen	31-12-2022
Franciscushof	957.567
Sallandse Poort	580.572
Timmermanshuis Nw Heeten	15.042
De Zegge VII	986.839
Kleine Hagen Laag Zuthem fase 1	132.411
Totaal	**2.672.431**

Risico's

Binnen de huidige woningmarkt is de vraag naar woningen en bouwkavels groot. Gezien dit en de huidige exploitatieresultaten is er sprake van een zeer beperkt risico voor de meeste complexen. De complexen met een negatief exploitatieresultaat en/of een hoge boekwaarde lopen het grootste risico. Een verslechtering van het negatieve exploitatieresultaat heeft bijvoorbeeld direct gevolg voor de algemene reserve grondexploitatie, door een extra uitname ten gunste van de voorziening verwachte verliezen.

Vennootschapsbelasting

Overheidsondernemingen (gemeenten, provincies en waterschappen) zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

De resultaatverwachtingen zijn ten opzichte van de inschattingen die zijn gemaakt ten behoeve van de fiscale openingsbalans per 1-1-2016, gestegen. Dit kan leiden tot een hogere fiscale winst voor de vennootschapsbelasting in de komende jaren dan voorzien was.

Risicovolle projecten

Franciscushof

Het risico voor de ontwikkeling van het complex Franciscushof ligt volledig bij de gemeente. Op 31-12-2022 is er echter nog een boekwaarde van € 5,5 mln.

Wanneer de parameters (rente, kostenstijging e.d.) of het afzettempo veranderen heeft dit grote negatieve gevolgen voor de exploitatie.

De Zegge VII

Het bedrijventerrein de Zegge VII kent per 1-1-2023 nog een uitgeefbare oppervlakte van 10,9 ha. De grondexploitatie laat een negatief resultaat zien op contante waarde van bijna € 1 mln., waarvoor conform de voorschriften een voorziening getroffen is.

Omdat de (bruto) boekwaarde per 31-12-2022 € 3,6 mln. bedraagt, heeft het niet realiseren van de geraamde verkoop in de GREX negatieve gevolgen voor de exploitatie. Dit betekent dan een hoger exploitatietekort, waardoor een extra beroep gedaan moet worden op de algemene reserve grondexploitatie door storting in de voorziening verwachte verliezen.

Risicobedrag

In de jaarrekening 2022 is het risico binnen de grondexploitatie berekend op € 811.000.
Bij de berekening van het risicobedrag is gekeken naar het financieel effect op het exploitatieresultaat bij:
-verhoging van het rentepercentage met 1%
-verhoging van de kostenstijging met 1%
-verlaging van de opbrengsten met 5%
-verlenging van de looptijd met 2 jaar.

Indien de aanpassing niet opgevangen kan worden binnen de exploitatie van het complex, wordt het meegenomen in het risicobedrag. Met name bij de verliesgevende complexen Sallandse Poort, de Zegge VII en Franciscushof is hiervan sprake. Een verandering in de parameters heeft een hoger nadelig exploitatieresultaat tot gevolg. Daarnaast is er binnen de complexen Franciscushof en de Zegge VII sprake van een risico door een hoge boekwaarde.
Het totaal berekende risicobedrag van afgerond € 811.000 is als volgt opgebouwd:

Bedragen in €

Resumé	Bedrag
Woningbouw	631.850
Kantoren	16.800
Bedrijventerrein	162.250
Totaal	**810.900**
Afgerond	**811.000**

De algemene reserve grondexploitatie kent een stand, na afroming, van € 5 mln. Het berekende risicobedrag is derhalve volledig afgedekt. Dit bedrag maakt onderdeel uit van het totale risico van de gemeente Raalte. Zie hiervoor de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.

Sociaal domein

Portefeuillehouder: Wethouder G. Toeter
Paragraafcoördinator: Domeinmanager T. Schrör

3.9.1 Inleiding

Vanaf 2015 zijn de taken vanuit de voormalige AWBZ-taken, de uitvoering van de Jeugdwet en de Participatiewet/WSW gedecentraliseerd.
De beleidsonderdelen van de drie gedecentraliseerde overheidstaken in het sociaal domein zijn opgenomen in de programma's 3 Onderwijs, werk en inkomen en 4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp.
In deze paragraaf gaan wij met name in op de financiële stand van zaken. De taken binnen het sociaal domein worden budgetneutraal uitgevoerd en de resultaten worden toegevoegd danwel onttrokken aan de reserve sociaal domein. U treft eerst een 'overall' stand van zaken 2022 aan van het sociaal domein 'breed'. Aansluitend zoomen we nader in op de Wmo, Jeugdzorg en Participatie.

De opbouw van deze paragraaf ziet er als volgt uit:
·Stand van zaken Sociaal Domein breed
·Stand van zaken Wmo
·Stand van zaken Jeugd
·Stand van zaken Participatie
·Ontwikkeling reserve Sociaal Domein
·Resumé

3.9.2 Beleidskader

In onderstaande tabel zijn de gerealiseerde inkomsten en uitgaven over 2022 voor de uitvoering van de gedecentraliseerde taken (AWBZ, Jeugdzorg, Participatiewet) weergegeven. Op de Wmo-taken vanaf 2015 is er een voordelig saldo van € 1.209.000. Op de jeugd is er een tekort van € 606.000 en op de participatie middelen (WSW en re-integratie) een tekort van € 88.000. Per saldo is er een voordelig resultaat van € 515.000 op de gedecentraliseerde taken in het sociaal domein.

Middelen sociaal domein taken vanaf 2015

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Inkomsten 2022	Uitgaven 2022	Saldo
Wmo	6.095.000	4.886.000	-1.209.000
Jeugd	11.752.000	12.358.000	606.000
Participatie	4.739.000	4.827.000	88.000
Totaal	**22.586.000**	**22.071.000**	**-515.000**

Verder is op de overige taken Wmo (Individuele hulpmiddelen, huishoudelijke hulp, vervoer) een voordelig resultaat van € 267.000. Op de overige middelen Participatie (Bijstand, Bijzondere bijstand en schulddienstverlening) is een nadelig resultaat van € 147.000 behaald. In het vervolg van deze paragraaf wordt nader op de resultaten ingegaan.

3.9.3 Wmo

Binnen de Wmo worden de taken vanaf 2015 en de overige Wmo-taken onderscheiden. De Wmo-taken vanaf 2015 zijn de overgehevelde taken vanuit de voormalige AWBZ, waaronder Wmo-begeleiding en dagbesteding. De overige Wmo-taken bestaan uit de individuele hulpvoorzieningen, de huishoudelijke hulp en de Wmo-vervoersvoorzieningen. In de onderstaande tabel zijn de resultaten van de Wmo weergegeven.

Analyse resultaat Wmo

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Bedrag
Resultaat 'Wmo-taken vanaf 2015' (naar reserve Sociaal)	-1.209.000
Resultaat 'Wmo taken maatwerk overig' (naar reserve Sociaal)	-267.000
Totaal resultaat Wmo	**-1.476.000**

Budgetneutraliteit is bij de gedecentraliseerde taken vanaf 2015 het uitgangspunt. Echter, net als in voorgaande jaren zijn de werkelijke uitgaven 2022 van de Wmo-taken vanaf 2015 aanzienlijk lager dan de middelen die we van het Rijk ontvangen. In onderstaande tabel is weergegeven dat bij de zomernota een positief saldo van € 911.000 is geprognosticeerd. Er is daadwerkelijk een positief saldo van € 1.209.000 gerealiseerd. Het saldo wordt toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein. De kosten van Wmo begeleiding zijn € 279.000 lager dan bij de zomernota ingeschat. Dit wordt veroorzaakt door een afname van het aantal actieve cliënten en voorzieningen bij de Wmo begeleiding.

Wmo-taken vanaf 2015

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting zomernota 2022	Realisatie 2022	Saldo
Middelen Wmo	6.076.000	6.095.000	-19.000
Totaal inkomsten Wmo 'nieuwe taken'	**6.076.000**	**6.095.000**	**-19.000**
Formatie en algemene kosten	723.000	723.000	0
Algemene voorzieningen	776.000	776.000	0
Individuele voorzieningen	3.666.000	3.387.000	-279.000
Totaal uitgaven Wmo 'nieuwe taken'	**5.165.000**	**4.886.000**	**-279.000**
Resultaat	**-911.000**	**-1.209.000**	**-298.000**

In onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven met betrekking tot de overige Wmo maatwerkvoorzieningen. Per saldo is er een voordelig resultaat van € 267.000. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve Sociaal domein. Het resultaat wordt met name veroorzaakt doordat de kosten van Wmo-vervoer lager zijn dan de middelen die beschikbaar zijn. Na de coronacrisis is er minder gebruik gemaakt van het Wmo servicevervoer.

Overzicht wmo maatwerkvoorzieningen overig

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting 2022	Realisatie 2022	Saldo
Wmo-hulpvoorzieningen (rolstoel, vervoer en woonvoorzieningen	1.107.000	1.076.000	-31.000
Huishoudelijke Hulp (ZIN en PGB) en thuisbegeleiding	3.024.000	2.949.000	-75.000
Wmo-vervoer	709.000	540.000	-169.000
Eerstelijnsvoorziening Wmo	50.000	58.000	8.000
Totaal	**4.890.000**	**4.623.000**	**-267.000**

3.9.4 Jeugd

Vanaf 2015 zijn de taken van de Jeugdhulp gedecentraliseerd naar de gemeenten. In onderstaande tabel zijn de resultaten over 2022 weergegeven.

Inkomsten en uitgaven Jeugdhulp

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting zomernota 2022	Realisatie 2022	Saldo
Middelen jeugd	11.747.000	11.752.000	-5.000
Totaal inkomsten Jeugdhulp	**11.747.000**	**11.752.000**	**-5.000**
Formatie en algemene kosten	1.069.000	1.069.000	0
1e lijns jeugdhulpkosten	918.000	901.000	-17.000
Specialistische jeugdhulpkosten (2e lijn)	9.275.000	10.388.000	1.113.000
Totaal kosten Jeugdhulp	**11.262.000**	**12.358.000**	**1.096.000**
Resultaat	**-485.000**	**606.000**	**1.091.000**

Budgetneutraliteit is het uitgangspunt. Echter, net als in voorgaande jaren, zijn de middelen Jeugd niet toereikend gebleken om de jeugdhulp in Raalte uit te voeren. Dit ondanks de extra middelen die het rijk in 2022 beschikbaar heeft gesteld. Het tekort over 2022 is € 606.000. Dit bedrag wordt onttrokken aan de reserve Sociaal Domein. De specialistische jeugdkosten vallen aanzienlijk hoger uit dan ingeschat. Een belangrijke oorzaak is de invoering van het woonplaatsbeginsel waarbij we dure specialistische jeugdkosten (€ 0,6 mln.) die eerst onder een andere gemeente viel, met terugwerkende kracht voor onze rekening hebben gekregen. Verder zijn de kosten van ambulante jeugdhulp, jeugdhulpverblijf en jeugdhulpcrisis in de loop van 2022 gestegen.

3.9.5 Participatie

In onderstaande tabel zijn de participatie middelen verantwoord. Sinds de uitvoering van de Participatiewet ontvangt de gemeente Raalte rijksmiddelen voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en de re-integratie naar werk. Bij de zomernota is een tekort van € 278.000 op de Sociale Werkvoorziening (SW) gemeld. Het werkelijke tekort SW bedraagt € 158.000. Per saldo een lagere onttrekking van € 120.000 aan de reserve sociaal domein. Dit wordt veroorzaakt doordat over 2021 € 60.000 van Stichting Werk Raalte (SWR) is terugontvangen na definitieve vaststelling van de jaarrekening. Daarnaast zijn de werkelijke personeelskosten 2022 van SWR lager dan geprognosticeerd. Aan de inkomstenkant is € 23.000 van het rijk ontvangen ter compensatie van exploitatieverliezen SW door corona.

Op de re-integratie wordt € 70.000 aan de reserve sociaal toegevoegd. De begeleiding naar werk wordt voor een belangrijk deel door de gemeente zelf (via consulenten werk) uitgevoerd en trajecten door derden worden tegen scherpe tarieven uitgevoerd.

Inkomsten en uitgaven Participatie (Re-integratie en WSW)

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Zomernota 2022	Realisatie 2022	Saldo
Reguliere rijksmiddelen SW	4.056.000	4.056.000	0
Corona compensatie SW	0	23.000	-23.000
Aanvullende beschikbaar gesteld Raad SW	200.000	200.000	0
Re-integratiemiddelen	460.000	460.000	0
Totaal inkomsten Participatie	**4.716.000**	**4.739.000**	**-23.000**
Uitgaven wet Sociaal Werkvoorziening	4.534.000	4.437.000	-97.000
Re-integratie uitgaven	405.000	390.000	-15.000
Totaal kosten Participatie	**4.939.000**	**4.827.000**	**-112.000**
Resultaat SW	**278.000**	**158.000**	**-120.000**
Resultaat re-integratie	**-55.000**	**-70.000**	**-15.000**
Resultaat	**223.000**	**88.000**	**-135.000**

In de onderstaande tabel zijn de resultaten voor het bijstandsdeel en schulddienstverlening weergegeven. Vanwege de lage landelijke werkloosheid ontvangen we een lagere Buig uitkering van het rijk ten opzichte van voorgaande jaren. Het aantal uitkeringen en daarmee de kosten zijn in Raalte in 2022 iets toegenomen. Dit maakt dat op het bijstandsdeel € 355.000 aan de reserve sociaal wordt onttrokken. Op schuldhulpverlening en minima wordt € 208.000 aan de reserve sociaal domein toegevoegd. Op schuldhulpverlening is € 155.000 overgehouden. De kosten aan de gemeentelijke kredietbank (GBK) dalen ten opzichte van voorgaande jaren. Dit komt mede doordat een deel van de uitvoering van de schuldhulpverlening vanaf 2020 door de gemeente zelf wordt uitgevoerd. Daarnaast is er bij het minimabudget subsidie over 2021 van Stichting Leergeld terugontvangen.

Overzicht overige Participatiemiddelen

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting zomernota 2022	Realisatie 2022	Saldo
Resultaat bijstand	270.000	355.000	85.000
Resultaat bijzondere bijstand inclusief minima en schuldhulpverlening	-105.000	-208.000	-103.000
Totaal	**165.000**	**147.000**	**-18.000**

3.9.6 Reserve Sociaal domein

In onderstaande tabel zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve Sociaal domein weergegeven. Per 1 januari 2022 was de stand van de reserve € 6 mln. Per 31 december 2022 is de stand na alle stortingen en onttrekkingen aan de reserve toegenomen naar € 7,33 mln. Een belangrijke reden voor de stijging zijn de vrijval van regiomiddelen beschermd wonen. Tegenover deze vrijval staat een claim tot eenzelfde bedrag. Er staan voor 2023 en verder nog € 2,09 mln. aan claims ten laste van de reserve sociaal domein. Na aftrek van deze claims is er een saldo van € 5,24 mln. om de risico's binnen het sociaal domein op te vangen.

Reserve Sociaal domein

Bedragen in €

Omschrijving	Storting	Onttrekking	Stand
Stand per 1-1-2022			**5.997.000**
Resultaat Wmo-taken vanaf 2015	1.209.000		
Resultaat Wmo taken 2007	267.000		
Resultaat Jeugd		606.000	
Resultaat bijstandverlening (PW)		355.000	
Resultaat bijzonder bijstand	208.000		
Resultaat WSW		158.000	
Resultaat re-integratie	70.000		
Totaal	**1.754.000**	**1.119.000**	
Subtotaal			**6.632.000**
Overige toevoegingen onttrekkingen 2022			
Vrijval regiomiddelen beschermd wonen	1.257.000		
Middelen project jeugd/onderwijs	36.000		
Transformatiebudget		258.000	
Extra middelen CJG		200.000	
Tijdelijke uitbreiding formatie de Kern		135.000	
Overige	2.000		
Totaal	**1.295.000**	**593.000**	
Stand per 31-12-2022			**7.334.000**
Restant claims 2023 en verder			
Transformatiebudget sociaal domein (inclusief regiomiddelen beschermd wonen)		1.436.000	
CJG 2022-2023 (kadernota 2022)		200.000	
Tijdelijke uitbreiding de Kern 2023		163.000	
ICT-uitvoeringsplannen sociaal		190.000	
Huisvesting bibliotheek		100.000	
Huisvesting sociale partners gemeentehuis		PM	
Totaal claims		**2.089.000**	
Stand reserve na aftrek claims			**5.245.000**

3.9.7 Ontwikkelingen

We zien een aantal ontwikkelingen en risico's binnen het sociaal domein, die de komende jaren invloed kunnen hebben op het resultaat van het sociaal domein, namelijk:

- De volumestijging binnen de Wmo en Jeugd door enerzijds vergrijzing en anderzijds een toename van complexiteit van hulpvragen.
- De stijging van tarieven in het nieuwe inkoopmodel jeugd dat per 1 januari 2023 is ingevoerd.
- De afname van rijksmiddelen jeugd vanwege door het rijk ingeboekte besparingen gekoppeld aan de hervormingsagenda jeugd.
- De teruglopende rijksbudgetten voor de Sociale Werkvoorziening en de verwachte tekorten op de sociale werkvoorziening voor de komende jaren.

3.9.8 Resumé

Op de in 2015 door het Rijk overgehevelde taken in het Sociaal domein naar de gemeente hebben we in 2022 een positief resultaat van € 515.000. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het overschot op de Wmo-taken vanaf 2015 hoger is dan het tekort op de jeugd. Daarnaast is er een positief resultaat van € 267.000 op de overige Wmo-maatwerkvoorzieningen en een nadelig resultaat van € 147.000 op overige middelen participatie (bijstandsdeel). De resultaten zijn toegevoegd dan wel onttrokken aan de reserve Sociaal domein.

De stand van de reserve Sociaal domein per 31-12-2022 is € 7,33 mln. Echter op de reserve Sociaal domein rusten per 1-1-2023 nog claims van € 2,09 mln. (op basis van eerder genomen besluiten). Hiermee rekening houdend komt het saldo van de reserve Sociaal domein op circa € 5,24 mln., hetgeen onder het bij de begroting 2022 vastgestelde plafond van € 6,5 mln. ligt. Met de reserve is er een buffer om de financiële risico's binnen het sociaal domein op te vangen.

Corona

Portefeuillehouder: Wethouders G. Toeter en A. Kreule
Paragraafcoördinator: Directeur A. Nijman

3.10.1 Inleiding

De coronapandemie is in 2022 beheersbaar geworden doordat de bevolking grotendeels gevaccineerd is en de meeste mensen niet meer ernstig ziek worden als gevolg van het virus. In januari 2022 is er nog sprake geweest van een lockdown, maar in de rest van het jaar is de samenleving volledig open geweest.

In het najaar van 2020 heeft de gemeenteraad het Koersdocument Coronacrisis vastgesteld. Het koersdocument heeft richting gegeven hoe we zijn omgaan met sociale, maatschappelijke, economische en financiële gevolgen van de coronacrisis. De toelichting van de inhoudelijke/beleidsmatige gevolgen van de coronacrisis zijn verantwoord in de verschillende programma's. In deze paragraaf gaan we in op de financiële stand van zaken 2022 rond de gevolgen van de coronacrisis.

3.10.2 Financiële stand van zaken

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de rijkscompensaties per pijler en het beroep dat hierop is gedaan in 2022. Er is conform het raadsvoorstel inzake het Koersdocument Coronacrisis gekeken of meerkosten/inkomstenderving die een gevolg zijn van de coronacrisis binnen de reguliere middelen op te vangen zijn. Zo niet, dan is er een beroep gedaan op de rijkscompensatie. In totaal is er in 2022 inclusief resterende middelen uit voorgaande jaren € 1,39 mln. aan middelen beschikbaar. Hiervan is in 2022 € 0,72 mln. besteed. Hierbij is de lijn aangehouden om de rijksmiddelen daar in te zetten, waarvoor de middelen bestemd zijn. Per saldo is er nog € 0,67 mln. aan coronamiddelen beschikbaar. Er is € 59.000 aan claims voor het jaar 2023.

Overzicht verantwoording 2022 Rijkscompensaties Corona (via gemeentefonds)

Bedragen in €

Corona-gerelateerde Compensatie vanuit Rijk	Rijks-compensatie Raalte 2022 + restant 2021	Bestedingen 2022	Saldo 2022	Claims 2023	Toelichting
Steunpakket Sociaal en mentaal welzijn	268.000	146.000	122.000	59.000	Compensatie ter ondersteuning van kwetsbare groepen. In 2022 onder andere ingezet voor GGZ-clientondersteuning, terugdringen wachtlijsten en versterking CJG.
Sociaaleconomisch steunpakket	264.000	65.000	199.000		Compensatie voor re-integratie, bijzondere bijstand en schulddienstverlening. In 2022 is actieplan werk hieruit bekostigd.
Tonk	245.000	-	245.000		Tonk-regeling per 1 oktober 2021 beëindigd.
Cultuur	217.000	188.000	29.000		Landelijke compensatie ter ondersteuning lokale cultuurinstellingen.
Schrappen opschalingkorting	208.000	218.000	-10.000		Betreft corona-gerelateerde uitvoeringskosten.
Meerkosten Wmo- en jeugdzorgaanbieders	66.000	87.000	-21.000		Bij decembercirculaire rijksbijdrage 2022 € 40.000 ontvangen en € 26.000 restant uit voorgaande jaren. De werkelijke meerkosten zorgaanbieders over 2022 zijn € 87.000.
Kinderopvang	47.000	-	47.000		Overgebleven middelen voor noodhuisvesting tijdens lockdowns.
Toezicht en handhaving	19.000	-	19.000		Overgebleven middelen voor extra toezicht en handhaving coronamaatregelen.
Buurt- en dorpshuizen	15.000	15.000	-		Compensatie voor exploitatieverlies dorpshuizen.
Overige	8.000	-	8.000		
Compensatie inkomstenderving 2021	36.000	-	36.000		
Totaal	**1.393.000**	**719.000**	**674.000**	**59.000**	

Het coronavirus heeft niet meer een dusdanige impact op de samenleving, dat er nog sprake is van een crisissituatie. De bevolking is grotendeels gevaccineerd en het is niet de verwachting dat er nog lockdowns zullen komen. Daarom wordt voorgesteld om € 615.000 terug te laten vloeien naar de algemene middelen en € 59.000 over te hevelen naar 2023 vanwege een nog resterende claim Centrum Jeugd en Gezin gericht op het versterken van sociale en mentale weerbaarheid van jongeren.

Daarnaast is in de onderstaande tabel is de gemeentelijke stelpost Corona weergegeven en het beroep dat hierop is gedaan in 2022. In totaal is er per 31 december 2022 nog € 379.000 beschikbaar. Voorgesteld wordt om deze middelen terug te laten vloeien naar de algemene middelen.

In totaal is € 994.000 (615k +379k) niet besteed, waarvan het grootste gedeelte al in het rekeningsaldo 2021 opgenomen is, deze middelen zijn in 2022 opnieuw beschikbaar zijn gesteld ten laste van de algemene bestemmingsreserve, maar niet ingezet en maken daarom geen deel uit van het rekeningsaldo 2022. Per saldo is € 87.000 (coronamiddelen in 2022 door het rijk beschikbaar gesteld) toe te rekenen aan het rekeningresultaat 2022.

Overzicht verantwoording 2022 gemeentelijke stelpost Corona

Bedragen in €

Omschrijving	Bedrag
Gemeentelijke stelpost Corona 2022	890.000
Vrijval bij zomernota naar algemene bestemmingsreserve	-500.000
Totaal stelposten	**390.000**
Omschrijving bestedingen	
Bijdrage winkeliersverenigingen	11.000
Totaal bestedingen	**11.000**
Saldo jaarrekening 2022	**379.000**

3.10.3 Resumé

Vanwege de coronacrisis heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld ter compensatie van extra kosten en inkomstenderving bij gemeenten. Over 2022 is deze rijkscompensatie ook voldoende gebleken om de gevolgen van corona op te vangen. Het coronavirus heeft niet meer een dusdanige impact op de samenleving, dat er nog sprake is van een crisissituatie. De bevolking is grotendeels gevaccineerd en het is niet de verwachting dat er nog lockdown zullen komen. Daarom wordt voorgesteld om de resterende middelen van in totaal € 994.000 niet over te hevelen naar 2023.

Oekraïne

Portefeuillehouder: Burgemeester M. Dadema en wethouder G. Toeter
Paragraafcoördinator: Domeinmanager S. Hijlkema

3.11.1 Inleiding

Door de oorlog in Oekraïne zijn volgens de Europese Commissie in 2022 circa 4,8 miljoen vluchtelingen de grens overgegaan, waarvan er 85.210 in Nederland verblijven.

Vluchtelingen uit Oekraïne vallen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) en hebben recht op fatsoenlijk onderdak, levensonderhoud en medische zorg. Kinderen hebben daarnaast recht op onderwijs. Door de plotselinge en zeer hoge instroom van vluchtelingen uit Oekraïne en de al grote druk op het COA heeft het kabinet op 1 april 2022 het staatsnoodrecht geactiveerd. Onder het staatsnoodrecht kregen burgemeesters de wettelijke taak om zorg te dragen voor de opvang en verzorging van vluchtelingen uit Oekraïne.

Vanwege de omvang en impact van deze humanitaire crisis heeft het kabinet besloten om met ingang van 9 maart 2022 de nationale crisisstructuur te activeren, specifiek voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Binnen deze structuur wordt nauw samengewerkt met de veiligheidsregio's, gemeenten en andere crisispartners. De opvang van vluchtelingen in de gemeente Raalte wordt in samenwerking met de 11 gemeenten binnen Veiligheidsregio IJsselland opgepakt.

In de gemeente Raalte worden vluchtelingen opgevangen in particuliere en gemeentelijke opvanglocaties. In de particuliere opvanglocatie verblijven de vluchtelingen veelal bij mensen in huis. Gemeente Raalte heeft in 2022 drie gemeentelijke opvanglocaties ter beschikking gesteld, te weten: De Statenhorst in Heino, tiny houses in Ramele en bungalows op vakantiepark Sallandshoeve in Nieuw Heeten. Bij aanvang van de oorlog zijn vluchtelingen opgevangen in Summercamp Olst-Wijhe waarbij de gemeente Raalte ondersteuning heeft geboden.

Met inspanningen van vele vrijwilligers en (crisis)partners hebben we in 2022 275 Oekraïense vluchtelingen onderdak geboden. Van Nederlandse les, kleding, speelgoed tot het ter beschikking stellen van driewielers voor mensen met een beperking - het aanbod van inwoners was genereus.

De werkzaamheden om de opvang te realiseren, hebben impact gehad op de gehele ambtelijke organisatie. Bij burgerzaken hebben meer (en complexere) registraties plaatsgevonden, bij het klantportaal zijn vele (hulp)vragen binnengekomen, communicatie heeft per direct een website geopend voor mensen die hulp nodig hebben en hulp aanbieden. Vanuit het sociaal domein zijn er bankpassen geregeld voor de vluchtelingen om leefgeld te ontvangen, onderwijs en zorg is georganiseerd en in veel gevallen zijn volwassen vluchtelingen aan werk geholpen. Daarnaast is een projectorganisatie opgezet om opvanglocaties te organiseren en omwonenden te informeren.

3.11.2 Financiële stand van zaken

We ontvangen van het rijk een compensatie voor de kosten van gemeentelijke opvangplekken Oekraïne. Voor de periode 1 maart tot 15 oktober was de normvergoeding € 100 per dag per gerealiseerde opvangplek. Vanaf 15 oktober t/m 31 december is de normvergoeding bijgesteld naar € 83 per dag per gerealiseerde opvangplek.

De verlaging van de normvergoeding is doorgevoerd op basis van landelijk onderzoek naar de werkelijke kosten die gemeenten kwijt zijn aan de opvanglocaties. In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de middelen die we in 2022 van het rijk hebben ontvangen en de kosten die zijn gemaakt voor de gemeentelijke opvanglocaties Oekraïne.

Bedragen in €	- is voordeel
Omschrijving	**Bedrag**
Compensatie rijk Opvang Oekraïners	
Statenhorst (97 plekken)	2.626.000
Sallandshoeve (91 plekken)	1.001.000
Ramele Tiny houses (16 plekken)	369.000
Leefgeld en uitvoeringskosten particuliere opvang	305.000
Totaal middelen rijk	**4.301.000**
Kosten opvang Oekraïners	
Huisvesting/dagvergoeding Statenhorst	894.000
Huisvestingskosten Sallandhoeve	146.000
Beveiliging statenhorst	440.000
Interne en externe uitvoeringskosten	768.000
Tolkkosten	50.000
Vervoerskosten	34.000
Dagbesteding	26.000
Inventaris	19.000
Overige kosten	29.000
Terug te vorderen BTW	-43.000
Leefgeld gemeentelijke en particuliere opvang	379.000
Totaal kosten	**2.742.000**
Saldo	**1.559.000**

In totaal ontvangen we circa € 4,3 mln. aan middelen van het rijk aan vergoeding voor kosten gemeentelijke en particuliere opvang en verstrekking van leefgeld. We hebben € 2,74 mln. uitgegeven. Dit betekent dat er een positief saldo is € 1,56 mln. Het positieve saldo is nog wel onder voorbehoud van de definitieve afrekening van het rijk.

Er zijn een aantal redenen voor het saldo:
·De normvergoeding van € 100 per dag per gerealiseerde opvangplek over de periode 1 maart tot 15 oktober is op basis van landelijk onderzoek bijgesteld naar € 83 per dag vanaf 15 oktober. We hebben over de periode 1 maart tot 15 oktober een hoger normbedrag ontvangen.
·Niet alle gerealiseerde opvangplekken zijn altijd werkelijk bezet geweest door Oekraïners.
·De externe locatiebeheerkosten zijn tot 1 september om niet door de provincie Overijssel verstrekt.
·Doordat veel werkzaamheden door eigen medewerkers en niet door externen uitgevoerd zijn, zijn de uitvoeringskosten beheersbaar gebleven.
·De locatie Raalte Tiny houses is om niet beschikbaar gesteld.

Instellen nieuw reserve

Voorgesteld wordt om een nieuwe reserve opvang Vluchtelingen en statushouders in te stellen en het positieve saldo Oekraïne van € 1,56 mln. te storten in deze nieuwe reserve. Dit omdat er een grote opgave ligt om vluchtelingen en statushouders de komende periode op te vangen, van onderwijs en zorg te voorzien en eventueel in te laten burgeren. Dit ligt in lijn met wat de meeste regiogemeenten doen met het positief resultaat Oekraïne 2022. Daarnaast vraagt dit de komende periode om een grote ambtelijke inspanning. Ook blijft het de vraag hoe het rijk de komende periode gemeenten blijft compenseren voor de gemeentelijke opvanglocaties Oekraïne. In bijlage I is de reserve Opvang Vluchtelingen en statushouders verder toegelicht.

3.11.3 Resumé

Vanaf maart 2022 zijn Oekraïners gehuisvest via gemeentelijke en particuliere opvangplekken. Vanuit het rijk zijn we via een normvergoeding gecompenseerd voor de opvangkosten. In totaal is er € 4,3 mln. door het rijk ontvangen en € 2,74 mln. uitgegeven. Voorgesteld wordt om het overgebleven saldo van € 1,56 mln. als onderdeel van het rekeningsaldo 2022 te storten in de nieuw te vormen reserve Opvang vluchtelingen en statushouders.

Hoofdstuk 4
Jaarrekening

Gemeente Raalte

4.1 Overzicht van baten en lasten met toelichting

4.1.1 Overzicht van baten en lasten

Bedragen in €	Begroting cf programmabegroting			Begroting na wijziging			Realisatie		
Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	-10.284.467	11.739.376	1.454.909	-10.080.732	13.652.252	3.571.520	-8.438.183	11.032.219	2.594.035
2	-4.491.614	15.777.730	11.286.116	-4.806.595	15.478.544	10.671.949	-4.737.161	15.334.390	10.597.229
3	-7.017.971	16.786.587	9.768.616	-11.553.102	22.939.383	11.386.281	-11.509.403	21.719.152	10.209.749
4	-368.805	25.397.206	25.028.401	-1.847.759	27.536.441	25.688.682	-1.888.361	26.797.482	24.909.121
5	-3.347.154	3.315.846	-31.308	-3.617.545	3.251.163	-366.382	-3.661.022	3.241.085	-419.937
6	-138.891	1.414.749	1.275.858	-200.455	1.371.971	1.171.516	-182.815	974.882	792.067
7	-611.091	6.606.562	5.995.471	-849.682	7.234.583	6.384.901	-1.032.732	7.137.554	6.104.822
8	-225.255	3.426.714	3.201.459	-468.259	3.580.621	3.112.362	-451.017	3.423.931	2.972.914
9	-572.448	3.202.413	2.629.965	-715.350	3.747.994	3.032.644	-1.716.315	3.453.359	1.737.044
OVZ	-5.977.901	-763.288	-6.741.189	-6.127.555	-163.442	-6.290.997	-6.318.983	-729.746	-7.048.729
Totaal programma's	**-33.035.597**	**86.903.896**	**53.868.298**	**-40.267.034**	**98.629.511**	**58.362.476**	**-39.935.992**	**92.384.307**	**52.448.315**
Algemene dekkingsmiddelen									
1. Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	-9.387.506	416.942	-8.970.564	-9.387.506	416.942	-8.970.564	-9.372.554	443.587	-8.928.967
2. Overhead	-686.416	10.701.089	10.014.673	-1.031.533	13.029.624	11.998.091	-1.257.763	11.602.599	10.344.836
3. Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	162.609	162.609
4. Algemene uitkeringen	-54.929.652	0	-54.929.652	-60.900.652	0	-60.900.652	-63.904.775	0	-63.904.775
5. Dividend	-252.450	0	-252.450	-297.450	0	-297.450	-435.121	0	-435.121
6. Saldo van de financieringsfunctie	-142.852	1.583.038	1.440.186	-142.852	1.621.244	1.478.392	-107.096	1.606.709	1.499.613
7. Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.034.384	534.000	-500.384	-1.026.164	944.825	-81.339	-1.413.855	80.128	-1.333.727
8. Onvoorzien	0	90.000	90.000	0	90.000	90.000	0	0	0
Totaal alg. dekkingsmid.	**-66.433.260**	**13.325.069**	**-53.108.191**	**-72.786.157**	**16.102.635**	**-56.683.522**	**-76.491.164**	**13.895.632**	**-62.595.532**
Gerealiseerd totaal saldo	**-99.468.857**	**100.228.964**	**760.107**	**-113.053.191**	**114.732.145**	**1.678.954**	**-116.427.156**	**106.279.939**	**-10.147.217**

Mutaties aan reserves	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	-226.884	2.500.332	2.273.448	-1.301.672	1.892.759	591.087	-1.769.916	2.913.294	1.143.378
2	-5.139.233	4.108.940	-1.030.293	-1.546.143	1.033.918	-512.225	-1.189.850	1.228.206	38.356
3	-498.673	97.209	-401.464	-1.238.594	295.501	-943.093	-852.867	362.776	-490.091
4	416.716	855.447	1.272.163	-620.799	1.426.008	805.209	-1.261.369	2.783.022	1.521.653
5	-200.789	100.000	-100.789	-331.215	100.000	-231.215	-297.696	100.000	-197.696
6	-212.255	0	-212.255	-263.513	0	-263.513	-173.544	2.475	-171.069
7	-1.972.308	1.849.609	-122.699	-605.131	134.097	-471.034	-583.335	134.097	-449.238
8	-46.768	0	-46.768	-79.919	0	-79.919	-65.700	0	-65.700
9	3.811	0	3.811	-10.250	0	-10.250	-10.250	0	-10.250
OVZ	-1.443.038	825.845	-617.193	-3.531.696	876.213	-2.655.483	-2.243.396	1.254.933	-988.463
Totaal mutaties reserves	**-9.319.421**	**10.337.382**	**1.017.961**	**-9.528.932**	**5.758.496**	**-3.770.436**	**-8.447.923**	**8.778.803**	**330.880**
Gerealiseerd resultaat	**-108.788.278**	**110.566.346**	**1.778.068**	**-122.582.123**	**120.490.641**	**-2.091.482**	**-124.875.079**	**115.058.741**	**-9.816.338**
Resultaat 2022	-1.778.068		-1.778.068	2.091.482		2.091.482		9.816.338	9.816.338
Totaal	**-110.566.346**	**110.566.346**		**-120.490.641**	**120.490.641**		**-124.875.079**	**124.875.079**	

4.1.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

4.1.2.1 Overzicht van baten en lasten in vogelvlucht

Resultaat jaarrekening 2022 ten opzichte van begrotingsresultaat na zomernota			
Bedragen in €			- is voordeel
Omschrijving	V/N		Bedrag
Begrotingsresultaat 2022 primitief	**N**		**1.778.068**
Resultaat zomernota 2022	V		-3.869.550
Begrotingsresultaat na zomernota 2022	**V**		**-2.091.482**
Resultaat jaarrekening 2022	V	-9.816.338	
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2023 vanuit de 'algemene uitkering'(zie bijlage H1)	N	2.146.180	
Opnieuw beschikbaar te stellen middelen in 2023 in verband met 'overlopende posten' van 2022 naar 2023 (zie bijlage H1)	N	972.082	
'Netto' rekeningsaldo 2022	V		-6.698.076
Resultaat jaarrekening 2022 ten opzichte van begrotingsresultaat na zomernota	**V**		**-4.606.594**

Bovenstaand overzicht laat zien dat het resultaat van de jaarrekening ruim € 9,81 mln. positief bedraagt, dat wil zeggen het verschil tussen baten en lasten. Van dit resultaat wordt voorgesteld € 3,12 mln. over te hevelen naar 2023 (inclusief € 2,14 mln. Algemene uitkering), omdat de betreffende activiteiten niet (volledig) zijn afgerond in 2022 of worden doorgeschoven naar 2023. Het 'netto' rekeningsaldo komt hiermee op € 6,69 mln. voordelig. Dit is € 4,60 mln. positiever ten opzichte van het begrotingsresultaat dat na de zomernota 2022 werd verwacht.

Overzicht van baten en lasten in vogelvlucht

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Progr.	Specificatie	Bedrag
Inkomsten:			
Meer inkomsten begraafplaatsen	2	-50.000	
Hogere dividenduitkering	Ovz.dek.	-100.000	
Coronamiddelen Rijk	Ovz.dek.	-90.000	
Hogere uitkering Oekraïne	Ovz.dek.	-1.560.000	
Hogere algemene uitkering	Ovz.dek.	-355.000	
Totaal inkomsten			**-2.155.000**
Uitgaven:			
Riolering btw-nadeel	2	100.000	
Minder uitgaven kwijtscheldingsbeleid	3	-30.000	
Minder uitgaven zorg- en hulpverlening, CJG en volksgezondheid	4	-180.000	
Huisvuilinzameling btw-voordeel	5	-50.000	
Minder uitgaven openluchtrecreatie	6	-20.000	
Minder uitgaven stimuleringssubsidies	7	-20.000	
Minder uitgaven veiligheidsregio	8	-40.000	
Minder uitgaven handhaving en integrale veiligheid	8	-40.000	
Minder uitgaven accountantsdiensten	9	-60.000	
Meer uitgaven rechtsbescherming	9	50.000	
Vrijval voorziening pensioenen wethouders	9	-980.000	
Renteresultaat	Ovz.dek.	-300.000	
Stelposten algemene dekkingsmiddelen	Ovz.dek.	-215.000	
Meer doorbelaste uren buiten exploitatie	Ovz.dek.	-560.000	
Resultaat loonsom boven plafond SPP	Ovz.dek.	-130.000	
Restant stelpost onvoorzien	Ovz.dek.	-90.000	
Vennootschapsbelasting	Ovz.dek.	160.000	
Diverse verschillen		-46.594	
Totaal uitgaven			**-2.451.594**
Saldo			**-4.606.594**

Meer inkomsten begraafplaatsen (voordeel € 50.000)

In 2022 is voor het eerst gewerkt met 'nog te ontvangen bedragen' wegens oplegging in 2023 met betrekking tot 2022, waardoor er eenmalig dubbele ontvangsten zijn geboekt in 2022 van € 19.000. Het resterende voordeel is veroorzaakt door een hoger aantal verleningen, meer nieuwe graven en kortere perioden aan grafrechten dan waar in de prognose rekening mee was gehouden.

Hogere dividenduitkering (voordeel € 100.000)
Het grootste deel van dit voordeel wordt veroorzaakt door een veel hoger dividend van Wadinko, doordat Wadinko in de coronajaren geen dividend mocht uitkeren omdat ze NOW-subsidie ontvingen.

Coronamiddelen rijk (voordeel € 90.000)
Er zijn door het rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor gemeentelijke schuldenbeleid en bijzondere bijstand. De uitgaven voor schuldhulpverlening en bijzondere bijstand zijn echter bekostigd vanuit de reguliere beschikbare budgetten. Hiermee is er een positief resultaat ontstaan van € 90.000.

Hogere uitkering Oekraïne (voordeel € 1.560.000)
In totaal ontvangen we circa € 4,3 mln. aan middelen van het rijk aan vergoeding voor kosten gemeentelijke en particuliere opvang en verstrekking van leefgeld. We hebben € 2,74 mln. uitgegeven. Dit betekent dat er een positief saldo is € 1,56 mln. Het positieve saldo is nog wel onder voorbehoud van de definitieve afrekening van het rijk. Er zijn een aantal redenen voor het positieve saldo, de belangrijkste zijn: Tijdelijke hogere normvergoeding van het rijk per gerealiseerde opvangplek, lagere werkelijke bezetting van opvangplekken, om niet verstrekken van tiny houses, relatief lage uitvoeringskosten door inzet eigen medewerkers en om niet verstrekken van externe locatiebeheerders.

Hogere algemene uitkering (voordeel € 355.000)
Er is in 2022 meer ruimte ontstaan onder het plafond BTW-compensatiefonds dan begroot. Dit komt doordat er minder is geïnvesteerd door gemeenten en daarmee minder aan compensabele btw wordt uitgekeerd aan gemeenten. Hierdoor wordt naar verwachting een bedrag van € 290.000 meer teruggestort in de algemene uitkering dan is begroot. Bij de meicirculaire 2023 volgt de definitieve afrekening BTW-compensatiefonds over 2022. Verder zijn er positieve bijstellingen van circa € 65.000 geweest op diverse maatstaven en op de uitkeringsfactor die ten grondslag liggen aan de hoogte van de algemene uitkering.

Riolering btw-nadeel (nadeel € 100.000)
Jaarlijks wordt begroot dat € 200.000 aan btw over de investeringen aan de voorziening riolering wordt toegerekend. Doordat in 2022 minder uit is gegeven aan grote projecten zoals de Zwolsestraat-Dorpsstraat in Heino en de vervanging van de drukriolering is ook minder btw ten laste van de voorziening gebracht, wat een negatief resultaat van € 100.000 voor het rekeningresultaat oplevert.

Minder uitgaven kwijtscheldingsbeleid (voordeel € 30.000)
Het aantal toegewezen aanslagen kwijtscheldingen is gedaald van 461 in 2021 naar 396 in 2022.

Minder uitgaven zorg- en hulpverlening, CJG en Volksgezondheid (voordeel € 180.000)
Op basis van de subsidievaststelling over 2021 is er in 2022 ruim € 73.000 teruggevorderd van de gesubsidieerde instellingen de Kern, Vluchtelingenwerk (zorg- en hulpverlening) en Geboortezorg Salland (CJG). Verder zijn voor CJG in 2022 minder algemene - en ICT-uitgaven gedaan dan begroot. Er is in 2022 geen bijdrage meer gevraagd voor de activiteiten in het kader van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). Deze is in 2022 volledig door centrumgemeente Deventer gesubsidieerd. Daarnaast is er geen subsidie verstrekt om de collectieve preventie GGZ uit te voeren, omdat de doelgroep onvoldoende werd bereikt door de gesubsidieerde organisatie.

Huisvuilinzameling btw-voordeel (voordeel € 50.000)
De kosten voor de afvalverwijdering worden inclusief btw berekend. De werkelijke kosten zijn hoger dan begroot. Dit geeft een extra last van € 50.000 voor de afvalverwijdering en een voordeel voor de algemene dienst.

Minder uitgaven openlucht recreatie (voordeel € 20.000)
Voordeel is ontstaan doordat na corona een aantal toeristisch/recreatieve activiteiten en projecten, waar we een financiële bijdrage aan zouden leveren, in 2022 (nog) niet zijn opgestart of in aangepaste vorm zijn doorgegaan.

Minder uitgaven stimuleringssubsidies (voordeel € 20.000)
Er is qua bedrag minder aan stimuleringssubsidies uitgekeerd dan begroot. Dit heeft 2 redenen. Ten eerste zijn er in 2022 activiteiten door verenigingen gehouden die in 2020 niet zijn doorgegaan als gevolg van corona. De subsidie was echter al wel in 2020 verstrekt. Ten tweede bestond begin 2022 nog onzekerheid omtrent corona, waardoor verenigingen terughoudend waren om (grootschalige) activiteiten te organiseren.

Minder uitgaven veiligheidsregio (voordeel € 40.000)
Vanaf 2022 is het eigendom van de brandweerkazerne in Heeten overgedragen van de Veiligheidsregio naar de gemeente Raalte. De brandweerkazerne wordt sinds die tijd verhuurt aan de Veiligheidsregio, de huuropbrengst hiervoor was hoger dan geraamd, waardoor een voordeel ontstaat in deze jaarrekening. Daarnaast is in 2022 nog een deel van het voordeel van het jaarrekeningresultaat 202 uitgekeerd aan de gemeenten.

Minder uitgaven handhaving en integrale veiligheid (voordeel € 40.000)
In 2022 hebben we financieel gezien een voordeel. Dit is te verklaren door het uitstellen van o.a. inzet voor Veilig buitengebied en een aantal andere taken (i.v.m. corona en opvang vluchtelingen); minder uitgaven voor i-uitvoeringsplan i.v.m. mogelijk gebruik van een bestaand systeem en minder aanvragen waarderingssubsidies.

Minder uitgaven accountantsdiensten (voordeel € 60.000)
Het afgelopen jaar zijn geen accountantscontroles gedaan in verband met corona. Hiermee was wel rekening gehouden voor een bedrag van € 10.250. Werkzaamheden die in 2023 worden gedaan voor de VIC's en jaarrekening 2022 zijn niet meegenomen in de werkelijke lasten van 2022, maar komen ten laste van 2023. Dit is een nieuwe werkwijze die we hanteren waardoor een eenmalig voordeel ontstaat in de rekening 2022.

Meer uitgaven rechtsbescherming (nadeel € 50.000)
Het afgelopen jaar heeft de hoeveelheid ingediende bezwaren door WOZ bureaus opnieuw een enorme vlucht genomen. Dit betekent ook een grote toename in de toegekende proceskosten vergoeding. Daarnaast hebben we afgelopen jaar op verschillende casussen externe advisering ingezet. Het gaat dan onder meer om de boerenprotesten, woonwagen demonstraties, de hockeyvelden en de padelbaan.

Vrijval voorziening pensioenen wethouders (voordeel € 980.000)
De vrijval uit de voorziening pensioenen wethouders wordt voor meer dan de helft veroorzaakt door het vervallen van een tweetal aanspraken, het restant is ontstaan door de verhoging van de rekenrente van 0,528% naar 2,472%.

Renteresultaat (voordeel € 300.000)
Doordat we minder externe financieringsmiddelen hebben aangetrokken als gevolg van uitgestelde investeringen, grondverkopen en hogere voorschotten rijksuitkeringen dan geraamd is per saldo een positief renteresultaat ontstaan van € 300.000.

Stelpost algemene dekkingsmiddelen (voordeel € 215.000)
De beschikbare stelpost van prijsstijgingen 2022 (inclusief middelen voor verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen) is niet volledig besteed. Van de stelpost van € 578.000 is € 412.000 besteed. Per saldo een voordelig saldo van € 166.000. Daarnaast zijn een aantal posten die vanuit de algemene uitkering beschikbaar zijn gesteld niet besteed. Het betreft een stelpost van in totaal € 49.000 voor onder andere de invoering van de donorwet, de invoering van de wet GGZ en uitvoering breed offensief. De kosten zijn binnen reguliere budgetten bekostigd. Hierdoor is een positief saldo van € 215.000 ontstaan.

Meer doorbelaste uren buiten exploitatie (voordeel € 560.000)
Doordat meer interne uren doorbelast konden worden naar grondexploitatie, investeringsprojecten en de opvang van Oekraïners is er een voordeel voor de organisatie ontstaan.

Resultaat loonsom boven plafond SPP (voordeel € 130.000)
Het resultaat op de loonsom in 2022 is € 368.700. Hiervan is € 190.000 toegevoegd aan de voorziening arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. Er resteert dan een saldo van € 178.700 wat toegevoegd kan worden aan de reserve SPP. Hiermee komt het saldo reserve SPP uit op € 1.078.700. Dit is boven het door uw raad vastgestelde plafond van € 800.000. Tegelijkertijd is er een noodzakelijke doorontwikkeling bij domein publiek nodig in 2023/2024. Voor deze doorontwikkeling wordt voorgesteld het surplus op de loonsom 2022 van domein publiek van € 147.200 hiervoor beschikbaar te houden. Daarom wordt voorgesteld het plafond van de reserve SPP eenmalig te verhogen naar € 950.000. Het restant boven dit eenmalige plafond is een voordelig resultaat van afgerond € 130.000 dat terugvloeit naar de algemene middelen.

Restant stelpost onvoorzien (voordeel € 90.000)
Bij de begroting wordt jaarlijks een bedrag onvoorzien eenmalig € 50.000 en onvoorzien structureel € 50.000 opgenomen. De begrote post onvoorzien structureel is in 2022 af geraamd met € 10.000. In 2022 zijn de budgetten onvoorzien, zowel structureel als incidenteel niet aangesproken. Per saldo resteert hierop een voordeel van € 90.000.

Vennootschapsbelasting (nadeel € 160.000)
Bij het afsluiten van de jaarrekening was het nog niet mogelijk de vennootschapsbelasting te berekenen. Derhalve is een schatting gemaakt op basis van het resultaat van het grondbedrijf (€ 1,7 mln.) en het geldende tarief. Hiernaast is ook rekening gehouden met een te verwachten VPB-voordeel over 2021.

Recapitulatiestaat

Bedragen in €

Prog	Omschrijving programma	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
1	Ruimt. ontwikkeling, woon-& werkomgeving	3.571.520	2.594.035	977.485
2	Integraal beheer openbare ruimte	10.671.949	10.597.229	74.720
3	Onderwijs, werk en inkomen	11.386.281	10.209.749	1.176.532
4	Maatschappelijke onderst. en jeugdhulp	25.688.682	24.909.121	779.561
5	Duurzaamh., klimaatadap. en energietrans	-366.382	-419.937	53.555
6	Economie	1.171.516	792.067	379.449
7	Sport, cult. & maatschappelijk vastgoed	6.384.901	6.104.822	280.079
8	Openbare orde en veiligheid	3.112.362	2.972.914	139.448
9	Bestuur en dienstverlening	3.032.644	1.737.044	1.295.600
	Algemene dekkingsmiddelen	-62.974.519	-69.644.259	6.669.740
	Mutaties in reserves	-3.770.436	330.880	-4.101.316
	Saldo begroting en jaarrekening	**-2.091.482**	**-9.816.337**	**7.724.855**
	Begrotings-/rekeningsresultaat 2022	2.091.482	9.816.338	7.724.856
	Totaal (afrondingsverschil)			

4.1.2.2 Wet normering topinkomens

Bedragen in €

Functiegegevens	K.M. Cornelissen Gemeente-secretaris	A.J. Nijman secretaris	M. Esterik Gemeente-secretaris	J.B. Zijlstra Griffier	C. Knipping Griffier	T.G. Klein Wolterink Griffier
Gegevens 2022						
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01–30/04	01/05 -30/06	01/07–31/12	N.v.t.	01/01–31/8	01/09–31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0		1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	Nee	ja	ja
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	45.239	15.644	56.274	5.535	55.788	24.199
Beloningen betaalbaar op termijn	6.753	3.171	10.582	0	9.869	4.340
Subtotaal	**51.992**	**18.815**	**66.856**	**5.535**	**65.658**	**28.539**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**70.422**	**35.507**	**108.296**	**0**	**143.211**	**71.605**
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	**51.992**	**18.815**	**66.856**	**5.535**	**65.658**	**28.539**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	zie toelichting	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021	K.M. Cornelissen Gemeente-secretaris			J.B. Zijlstra Griffier		
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01–31/12			01/01–31/12		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0			1,0		
Dienstbetrekking?	ja			ja		
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	104.482			95.353		
Beloningen betaalbaar op termijn	20.948			18.322		
Subtotaal	**125.430**			**113.675**		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**209.000**			**209.000**		

Griffier dhr. J.B. Zijlstra was in 2022 niet meer in dienst, waardoor het individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum 2022 nul is. De nabetaling in 2022 heeft betrekking op 2021 en mag voor de toetsing aan het toepasselijk bezoldigingsmaximum toegerekend worden aan 2021. De bezoldiging 2021 gezamenlijk met de nabetaling in 2022 over 2021 is lager dan het individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum van 2021, hierdoor is er geen sprake van een onverschuldigde betaling.

4.2 Balans met toelichting

4.2.1 Balans

Activa

Bedragen * € 1.000

Omschrijving		31-12-2022		31-12-2021
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		**396**		**408**
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	396		408	
Materiële vaste activa		**112.136**		**112.182**
Investeringen met een economisch nut	83.501		85.359	
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	18.117		18.240	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	9.636		8.341	
Gronden uitgegeven in erfpacht	882		242	
Financiële vaste activa		**5.993**		**6.034**
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	299		299	
Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties	730		807	
- deelnemingen	1.148		1.216	
Overige langlopende leningen u/g	3.816		3.712	
Totaal vaste activa		**118.525**		**118.624**
Vlottende activa				
Voorraden		**12.081**		**16.141**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	12.081		16.141	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		**18.340**		**12.444**
Vorderingen op openbare lichamen	1.056		90	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	15.426		10.563	
Overige vorderingen	1.858		1.791	
Liquide middelen		**7**		**10**
Kassaldi	5		7	
Banksaldi	2		3	

Omschrijving	31-12-2022	31-12-2021
Overlopende activa	**13.259**	**10.052**
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	3.363	627
- Overige Nederlandse overheidslichamen	760	1.257
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	9.136	8.168
Totaal vlottende activa	**43.687**	**38.647**
Totaal - generaal	**162.212**	**157.271**

Passiva

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	31-12-2022		31-12-2021	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**80.037**		**69.889**
Algemene reserve	27.094		30.256	
Bestemmingsreserves	43.127		37.220	
Gerealiseerd resultaat	9.816		2.413	
Voorzieningen		**6.397**		**6.367**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.397		4.107	
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	3.000		2.260	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		**60.736**		**67.813**
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	5.000		5.000	
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	40.730		47.807	
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de wet financiering decentrale overheden	5.000		5.000	
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	10.000		10.000	
Door derden belegde gelden	-		-	
Waarborgsommen	6		6	
Totaal vaste passiva		**147.170**		**144.069**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar		**3.808**		**3.767**
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-		-	
Overige kasgeldleningen	-		-	
Banksaldi	2		3	
Overige schulden	3.806		3.764	

Omschrijving		31-12-2022		31-12-2021
Overlopende passiva		**11.234**		**9.435**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.185		6.500	
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:				
- Europese overheidslichamen	-		-	
- Het Rijk	3.043		1.664	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	948		1.070	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	58		201	
Totaal vlottende passiva		**15.042**		**13.202**
Totaal - generaal		**162.212**		**157.271**

Gewaarborgde geldleningen	126.913	131.467
Garantstellingen	1.418	1.418

4.2.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 21-12-2017 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Voor gemeenten geldt dat vanwege de vrijwel onbegrensde leencapaciteit bij de BNG (en daardoor altijd aanwezige liquiditeit) per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsveronderstelling. Voor Gemeente Raalte is er geen reden om te concluderen dat de continuïteit in het gedrang komt door de maatschappelijke en economische situatie. De jaarrekening is derhalve opgesteld in de veronderstelling van continuïteit.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV het volgende. Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo 2015 een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid, volledigheid van en het naleven van het voorwaardencriterium bij de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeente bij de verantwoording van deze eigen bijdragen steunt op de informatie van het CAK en niet zelfstandig geheel sluitend de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de eigen bijdragen hoeft te controleren.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten, zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Vaste activa

1. Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV).

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

2. Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd. Materiële vaste activa worden geactiveerd bij een aanschafwaarde groter dan € 10.000 en een minimale gebruiksduur van 5 jaar. Uitzondering zijn Gronden en terreinen, deze worden altijd geactiveerd.

Afschrijvingen

Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. De afschrijvingsmethode is algemeen lineair en voor bedrijfsgebouwen annuïtair. De afschrijving van een activum start op de eerste dag van het jaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt of verworven wordt.

Investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Bij de waardering is waar nodig rekening gehouden met een (verwachte) duurzame waardevermindering.
Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen
Termijn in jaren

Investeringen	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	10-40
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	5-80
Vervoermiddelen	7-15
Machines,apparaten en installaties	7-25
Overige materiële vaste activa	10

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2020 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

In erfpacht uitgegeven gronden
Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

3. Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn, tenzij hierna anders is vermeld, opgenomen tegen nominale waarde verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

1. Voorraden

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengsten wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende jaar.
Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen.Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op nominale/contante waarde. De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2022: 2%).

2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

3. Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

1. Eigen vermogen

Reserves zijn vermogensbestanddelen die zijn aan te merken als eigen vermogen en die bedrijfseconomisch gezien vrij te besteden zijn. Het in bedrijfseconomische zin vrij besteedbaar zijn van de reserve wil zeggen dat tot het moment van daadwerkelijke aanwending er altijd voor gekozen kan worden om op basis van een politieke heroverweging de reserve op te heffen en in te zetten voor een ander doel.

De reserves kunnen onverdeeld worden in:

Algemene reserves

Dit zijn reserves met een algemeen karakter en daardoor vrij aanwendbaar, oftewel er is een vrij grote beleidsruimte. De rente wordt niet toegevoegd aan de reserves, maar wordt als rentebate opgenomen in de exploitatie. Uitzondering hierop is de rente van het weerstandsdeel van de algemene bestemmingsreserve en de rente van het weerstandsdeel van de bouwgrondexploitatie.

De algemene reserves worden veelal gevormd uit de exploitatiesaldi en ontvangsten met een incidenteel karakter.

Bestemmingsreserves

Deze reserves zijn ingesteld voor de realisering van vooraf bepaalde doelen. De beleidsruimte van deze reserves is beperkt, omdat er al sprake is van een bestemming (geoormerkt). Slechts bij heroverweging van beleid kan de bestemming van de reserve gewijzigd worden c.q. kan bepaald worden dat de reserve een algemeen karakter krijgt (algemene reserve).

2. Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

3. Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de overlopende passiva zijn in een overzicht opgenomen de van overheidslichamen (vooruit) ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente geborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

4.2.3 Toelichting op de balans

4.2.3.1 Vaste activa

In 2019 is de nota Activa en afschrijvingsbeleid vastgesteld. De afschrijvingen in de hierna volgende verloopstaten vaste activa zijn conform deze nota.

4.2.3.1.1 Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	396	408
Totaal	396	408

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Bijdragen aan activa aan derden	408	9	-	21	-	-	396
Totaal	408	9	-	21	-	-	396

Dit betreffen investeringen in eigendommen van derden. Hierbij gaat het onder andere om boerderij Strunk, MFA's, verkabeling hoogspanningslijnen en kleedkamers van sportverenigingen.
Het grootste deel van de afschrijving betreft het Horsthuis in Broekland.

4.2.3.1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	
Investeringen met een economisch nut	83.501	85.359	1)
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	18.117	18.240	2)
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	9.636	8.341	3)
Gronden uitgegeven in erfpacht	882	242	
Totaal	**112.136**	**112.182**	

1) De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onverdeeld:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	9.391	9.184
Bedrijfsgebouwen	62.126	63.964
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	637	592
Vervoermiddelen	1.181	1.102
Machines, apparaten en installaties	5.498	5.979
Overige materiële vaste activa	4.668	4.538
Totaal	**83.501**	**85.359**

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dienen, met ingang van 2019, gronden bestemd voor gemeentelijke gebiedsontwikkeling afzonderlijk te worden gepresenteerd.

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Herrubricering	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	9.184	-	237	30	-	-	-	9.391
Bedrijfsgebouwen	63.964	-40	107	-	1.905	-	-	62.126
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	592	-	62	-	17	-	-	637
Vervoermiddelen	1.102	-	234	-	155	-	-	1.181
Machines, apparaten en installaties	5.979	-	80	-	561	-	-	5.498
Overige materiële vaste activa	4.538	40	723	8	554	71	-	4.668
Totaal	**85.359**	**-**	**1.443**	**38**	**3.192**	**71**	**-**	**83.501**

Het bedrag voor gronden en terreinen is inclusief € 885 aan gronden bestemd voor gebiedsontwikkeling.

De herrubricering betreft de inrichting van groep 4 van de Linderte.
Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Plan locatie De Brink 2	-	119	-
Verbouw gemeentehuis	2.070	93	93
Iveco 34 Daily	55	68	68
Vervanging Iveco 35	63	73	63
Binnenklimaat gemeentehuis	1.700	80	300
Verbouw gemeentehuis (inrichting)	383	58	-
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	1.105	52	293
Verduurzaming diverse accommodaties	-	504	-
Speeltoestellen 2021	108	108	108
Totaal	**5.484**	**1.155**	**925**

De verduurzaming gemeentelijke gebouwen en diverse accommodaties wordt vanwege een andere fiscale behandeling gesplitst geboekt. De uitgaven moeten samen worden beoordeeld.

2) De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	34	34
Bedrijfsgebouwen	8	9
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	17.553	17.659
Vervoermiddelen	4	4
Machines, apparaten en installaties	10	12
Overige materiële vaste activa	508	522
Totaal	**18.117**	**18.240**

Het onderstaande overzicht geeft weer het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	34	-	-	-	-	-	34
Bedrijfsgebouwen	9	-	-	1	-	-	8
Grond-,weg- en waterbouwkundige werken	17.659	634	11	729	-	-	17.553
Vervoermiddelen	4	-	-	-	-	-	4
Machines, apparaten en installaties	12	-	-	2	-	-	10
Overige materiële vaste activa	522	-	-	14	-	-	508
Totaal	**18.240**	**634**	**11**	**746**	-	-	**18.117**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Drukriolering 2022	1.085	379	379
Afkoppelen 2 HWA-Zwolseweg en Dorpsstr. Heino	325	78	123
Vrijverval riolering 2022	100	100	100
Totaal	**1.510**	**557**	**602**

3) De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	9.235	7.958
Overige materiële vaste activa	401	383
Totaal	**9.636**	**8.341**

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2022
Maatschappelijk nut vóór 2017							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.438	-	-	177	-	-	2.261
Overige materiële vaste activa	35	-	-	4	-	-	31
Subtotaal	*2.473*	-	-	*181*	-	-	*2.292*
Maatschappelijk nut vanaf 2017							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.520	2.121	7	230	430	-	6.974
Overige materiële vaste activa	348	41	-	19	-	-	370
Subtotaal	*5.868*	*2.162*	*7*	*249*	*430*	-	*7.344*
Totaal	**8.341**	**2.162**	**7**	**430**	**430**	-	**9.636**

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.
Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Verbeteren Schoonhetenseweg	3.139	93	109
Verv. constructie Speelmansweg	94	94	94
Uitvoerings- en plankosten Grote Markt en De Plas	1.966	568	731
Duikerbruggen Pruimersallee en Hogebroeksweg	383	209	412
Vervanging duikerbruggen	484	475	475
Verkeersagenda en meldingen 2022	152	265	265
Verkeersmaatregelen bij onderhoud 2022	166	112	112
Parkeerplaatsen stations Raalte en Heino	407	77	135
Totaal	**6.791**	**1.893**	**2.333**

Toelichting overschrijding:
* Duikerbruggen Pruimersallee en Hogebroeksweg: De overschrijding wordt veroorzaakt doordat de aanbesteding van het werk duurder uitviel dan bij het opstellen van de raming voorzien was.
* Verkeersagenda en meldingen 2022: de overschrijding bestaat uit hogere uitvoeringskosten dan ingeschat. Deze overschrijding is ten laste verkeersmaatregelen en onderhoud gebracht.
* Verkeersmaatregelen bij onderhoud 2022: enkele verkeersmaatregelen zijn doorgeschoven naar 2023.
* Parkeerplaatsen stations Raalte en Heino: De onderschrijding wordt veroorzaakt doordat uiteindelijk minder parkeerplaatsen zijn aangelegd dan begroot.

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de in erfpacht uitgegeven gronden:
Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Herrubricering	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden uitgegeven in erfpacht	242	0	657	17	0	0	0	882
Totaal	**242**	**0**	**657**	**17**	**0**	**0**	**0**	**882**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Gronden voor verbreding N35	0	657	657
Totaal	-	**657**	**657**

Het betreft hier gronden die via de herrubricering in de GREX beschikbaar gehouden worden voor de verbreding van de N35.

4.2.3.1.3 Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa wordt hieronder bruto weer gegeven, hierop wordt de getroffen voorziening nog in mindering gebracht.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	699	699
Leningen aan:	-	-
- woningbouwcorporaties	730	807
- deelnemingen	1.495	1.563
Overige langlopende leningen u/g	3.816	3.712
Totaal	**6.740**	**6.781**

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:
Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Stand voorziening 31-12-2021	Balanswaarde 31-12-2021	Her-rubricering	Inves-teringen	Des-inves-teringen	Afschrijvingen/ Aflossingen / Afwaarderen	Boekwaarde 31-12-2022	Stand voorziening 31-12-2022	Balanswaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan:										
- deelnemingen 1)	699	400	299	-	-	-	-	699	400	299
Leningen aan:	807	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- woningbouwcorporaties	1.563	-	807	-	-	-	77	730	-	730
- deelnemingen 2)	3.712	347	1.216	-75	7	-	-	1.495	347	1.148
Overige langlopende leningen u/g	-	-	3.712	75	29	-	-	3.816	-	3.816
Totaal	**6.781**	**747**	**6.034**	**-**	**36**	**-**	**77**	**6.740**	**747**	**5.993**

1) Specificatie kapitaalverstrekkingen deelnemingen

Bedragen in €

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Stand voorziening	Balanswaarde 31-12-2021	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen/ Aflossingen / Afwaarderen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2022	Stand voorziening	Balanswaarde 31-12-2022
- Aandelen BNG (25.987 stuks)	64.968	-	64.968	-	-	-	-	64.968	-	64.968
- Aandelen NV ROVA	53.886	-	53.886	-	-	-	-	53.886	-	53.886
- Aandelen NV ROVA 2009	6.694	-	6.694	-	-	-	-	6.694	-	6.694
- Aandelen Enexis	4.536	-	4.536	-	-	-	-	4.536	-	4.536
- Vordering op Enexis B.V.	9	-	9	-	-	-	-	9	-	9
- Verkoop Vennootschap B.V.	9	-	9	-	-	-	-	9	-	9
- Publiek belang Elektriciteitsprod BV	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1
- CBL Vennootschap B.V.	9	-	9	-	-	-	-	9	-	9
- Claim Staat Vennootschap B.V.	9	-	9	-	-	-	-	9	-	9
- Aandelen Vitens (vm. WMO)	10.210	-	10.210	-	-	-	-	10.210	-	10.210
- Deeln. in aandelenkap. verzelfst. Wezo	-0	-	-0	-	-	-	-	-0	-	-0
- Deeln. in aandelenkap. verzelfst. Sportbedrijf	550.000	400.000	150.000	-	-	-	-	550.000	400.000	150.000
- Aandelen Wadinko	9.000	-	9.000	-	-	-	-	9.000	-	9.000
Totaal	**699.329**	**400.000**	**299.329**	-	-	-	-	**699.329**	**400.000**	**299.329**

2) Specificatie langlopende leningen aan deelnemingen

Bedragen in €

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Stand voorziening	Balanswaarde 31-12-2021	Her-rubricering	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrijvingen/ aflossingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2022	Stand voorziening	Balanswaarde 31-12-2022
-Achtergestelde lening NV ROVA	932.534	-	932.534	-	-	-	-	-	932.534	-	932.534
-Achtergestelde lening Enexis energietransitie	215.998	-	215.998	-	-	-	-	-	215.998	-	215.998
-Achtergestelde lening Vitens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Bijzonder Achtergestelde lening Larcom	347.198	347.198	-	-	-	-	-	-	347.198	347.198	-
-Verstrekte lening via het Energiefonds	67.500	-	67.500	-74.739	7.239	-	-	-	-	-	-
Totaal	**1.563.230**	**347.198**	**1.216.032**	**-74.739**	**7.239**	**0**	**0**	**0**	**1.495.730**	**347.198**	**1.148.532**

B&W heeft in 2020 besloten om deel te nemen in energiefonds Raalte om via deze weg projecten op het gebied van energiebesparing en duurzame energie mogelijk te maken. De uitbetaling betreft financiering van zonnepanelen.

4.2.3.2 Vlottende activa

4.2.3.2.1 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplist naar de volgende categorieën:

Bedragen in €

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
Onderhanden werk: waaronder bouwgronden in exploitatie	14.753	19.171
Totaal	**14.753**	**19.171**
Afgedekt door voorziening verwacht verlies		
Onderhanden werk: waaronder bouwgronden in exploitatie	-2.672	-3.030
Totaal verliesvoorziening	**-2.672**	**-3.030**
Totaal	**12.081**	**16.141**

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2022 het volgende overzicht worden weergegeven:
Bedragen in €

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Stand voorz. 31-12-2021	Balanswaarde 31-12-2021	Herrubricering	Investeringen	Des-investeringen	Mutatie voorz verlieslatend complex	Winstuitname	Boekwaarde 31-12-2022	Stand voorz. 31-12-2022	Balanswaarde 31-12-2022	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat (nominale waarde)	Geraamd eindresultaat (contante waarde)
17 Franciscushof Nieuw	5.242	-	5.242	-657	922	-	958	-	5.508	957	4.551	12.209	16.617	-1.100	-958
46 Sallandse Poort	505	564	-59	-	17	-	18	-	522	582	-60	105	23	-604	-581
47 Salland II fase 2	-104	-	-104	-	32	-	-	72	-0	-	-0	-	-	-	-
50 Salland II fase 3	-953	-	-953	-	333	454	-	732	-342	-	-342	127	-	215	211
65 Timmermanshuis	234	-	234	-	51	347	15	-	-62	15	-77	77	-	-16	-15
66 Molenwijk Heino	2.369	-	2.369	-	221	-	-	-	2.590	-	2.590	3.366	7.064	1.108	1.004
67 Luttenbergerweg	1.186	-	1.186	-	343	1.322	-	142	349	-	349	694	1.309	266	250
68 Marissink	554	-	554	-	188	1.055	-	182	-131	-	-131	660	1.012	483	446
71 De Zegge VI fase 1	98	-	98	-	1	113	-	14	0	-	0	-	-	-0	-
74 Borgwijk Luttenberg	-29	-	-29	-	4	-	-	26	0	-	0	-	-	-	-
77 De Zegge VII	10.312	2.352	7.960	-	308	7.055	-1.367	-	3.564	985	2.579	2.518	5.015	-1.068	-987
78 Uitbr Heeten Veldegge	-255	-	-255	-	160	104	-	127	-72	-	-72	59	-	12	12
79 Uitbr Broekland 't Broeck	-48	-	-48	-	70	-	-	-101	-79	-	-79	634	1.070	515	485
84 Woningbouwlocatie Laag Zuthem fase 1	-1	113	-114	-	1	-	19	-	-	132	-132	137	-	-138	-132
85 Woningbouwlocatie Laag Zuthem fase 2	-187	-	-187	-	71	-	-	-6	-122	-	-122	205	609	527	497

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Stand voorz. 31-12-2021	Balanswaarde 31-12-2021	Herrubricering	Investeringen	Des-investeringen	Mutatie voorz verlieslatend complex	Winstuitname	Boekwaarde 31-12-2022	Stand voorz. 31-12-2022	Balanswaarde 31-12-2022	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat (nominale waarde)	Geraamd eindresultaat (contante waarde)
87 Uitbreiding Lierderholthuis fase 2	-130	-	-130	-	50	64	-	48	-96	-	-96	310	685	471	444
88 Uitbreiding Lierderholthuis fase 1	-	1	-1	-	-	-	-	-	-	1	-1	-	-	-	-
90 Bedrijventerrein Heino	378	-	378	-	2.983	259	-	22	3.124	-	3.124	553	4.075	399	379
93 Plan vm Hartkampschool	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	**19.171**	**3.030**	**16.141**	**-657**	**5.754**	**10.773**	**-357**	**1.257**	**14.753**	**2.672**	**12.081**	**21.654**	**37.478**	**1.070**	**1.055**

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het programma/het jaarverslag en de paragraaf grondbeleid.
Het totale verwachte resultaat op eindwaarde is berekend op ruim € 1,0 mln. Het totaal van de nog te maken kosten bedraagt € 21,7 mln. en het totaal van de nog te verwachten opbrengsten bedraagt € 37,5 mln.
De herziening van de Grexen wordt ter besluitvorming in de Zomernota in het 3e kwartaal 2023 voorgelegd aan de raad.
Er is rekening gehouden met een kostenstijging van 4 % voor 2023 e.v. op GWW (grond-, weg en waterbouw) en van 6% op de plankosten voor 2023. Voor de jaren 2024 en 2025 is dit percentage 4%.
Gezien de onzekere marktsituatie is geen opbrengstenstijging voor woningbouw en bedrijventerreinen doorgevoerd.
De disconteringsvoet voor 2022 e.v. is 2%.
De herrubricering betreft de correctie van de boekwaarde van complex Franciscushof als gevolg van de mogelijke verbreding van de N35.

4.2.3.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen in €

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2022	Balanswaarde 31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	1.056	-	1.056	90
Verstrekte kasgeldleningen	-	-	-	-
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	15.426	-	15.426	10.563
Overige vorderingen	2.271	413	1.858	1.791
Totaal	**18.753**	**413**	**18.340**	**12.444**

Drempelbedrag Schatkistbankieren (SKB)

Onderstaande tabel geeft het gemiddelde kwartaalsaldo van de liquide middelen ten opzichte van het drempelbedrag weer.

Bedragen in €

Omschrijving	1e kwartaal 2022	2e kwartaal 2022	3e kwartaal 2022	4e kwartaal 2022
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	11	26	19	5
Drempelbedrag	1.000	1.000	1.000	1.000
Gemiddeld saldo buiten 's Rijks schatkist	-	-	-	-
Ruimten binnen limiet (+), overschrijding (-)	**989**	**974**	**981**	**995**

4.2.3.2.3 Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
Kassaldi	5	7
Banksaldi	2	3
Totaal	**7**	**10**

Met de BNG is een kredietovereenkomst afgesloten voor een totaalbedrag van € 2 mln. en een intra-daglimiet van € 10 mln.

4.2.3.2.4 Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Bedragen in €

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	3.363	627
- Overige Nederlandse overheidslichamen	760	1.257
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	9.136	8.168
Totaal	**13.259**	**10.052**

De in de balans opgenomen van het Rijk nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2022
Rijksdienst voor ondernemend Nederland; Leader	177	83	129	131
Ministerie Binnenlandse Zaken; Gemeentefonds algemene uitkering	440	-	440	-
Ministerie Sport en cultuur SPUK sport 2020	10	88	10	88
Ministerie Spuk gemeentelijke opvang Oekraïners	-	1.859	-	1.859
Ministerie afrekening leefgeld particulieren opvang Oekraïners	-	201	-	201
Ministerie Binnenlandse Zaken; Afrek. Algemene Uitkering dec.circ. 2022	-	968	-	968
Ministerie Buitenlandse zaken: COA crisis opvang	-	12	-	12
Ministerie afrekening uitv kosten particulieren opvang Oekraïners	-	104	-	104
Totaal	**627**	**3.316**	**579**	**3.363**

De in de balans opgenomen van overige Nederlandse overheden nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2022
Prov Overijssel; lokaal op maat 50%	-	20	-	20
Prov Overijssel; Verkeersveiligheid 2020 - 2021	142	-	142	-
Prov Overijssel; Kavelruil projecten	878	-	216	662
Prov Overijssel; Laag Zuthem voorbereiding	11	-	11	-
Prov Overijssel; Kavelruil N35	43	-	43	-
Prov Overijssel; stadsarrangement Raalte 2019-2021	47	28	-	75
Prov Overijssel; 2e crisisarrangement	-	3	-	3
Gemeente Zwolle RSJ subsidie	16	-	16	-
DOWR, afrekening DOWR-samenwerking	120	279	399	-
Totaal	**1.257**	**330**	**827**	**760**

4.2.3.3 Vaste passiva

4.2.3.3.1 Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserves	27.094	30.256
Bestemmingsreserves	43.127	37.220
Gerealiseerd resultaat	9.816	2.413
Totaal	**80.037**	**69.889**

Het verloop in 2022 wordt in het hierna opgenomen overzicht per reserve weergegeven:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021 voor resultaatbestemming	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2021 na resultaatbestemming	Rentetoerekening 2022	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Vermindering ivm afschrijving op activa	Onderlinge overheveling	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserves:									
Algemene bestemmingsreserve	20.522	2.128	22.650	-	20	1.909	-	-167	20.594
Reserve weerstandsvermogen	9.446	-	9.446	173	-	560	-	-3.155	5.904
Egalisatiereserve DOWR	288	285	573	-	212	189	-	-	596
Bestemmingsreserves:									
Pago-onderzoek	46	-	46	-	11	5	-	-	52
Strategische personeelsplanning	660	-	660	-	708	421	-	-	947
Opleidingen personeel	129	-	129	-	-	6	-	-	123
Gekoppelde reserve huisvesting	4.546	-	4.546	-	-	-	440	-	4.106
Gekoppelde reserve gemeentewerf	417	-	417	-	-	-	85	-	332
Herhuisvesting ambt apparaat 2009	360	-	360	-	-	-	40	-	320
Gekop. reserve binnenklimaat gem. huis	108	-	108	-	6	-	-	-	114
Gekop. reserve verbouw gem.huis 2022	-	-	-	-	-	-	-	411	411
Uitvoering GVVP	4	-	4	-	-	4	-	-	-
Jaarbudget res wegen bui beb kom	522	-	522	-	-	135	-	-	387
Gekopp reserve Laag Zuthem	185	-	185	-	-	-	11	-	174

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021 voor resultaatbestemming	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2021 na resultaatbestemming	Rentetoerekening 2022	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Vermindering ivm afschrijving op activa	Onderlinge overheveling	Boekwaarde 31-12-2022
Gekopp reserve randweg Zegge VII	710	-	710	-	10	-	40	-	680
Gekoppelde reserve Almelosestraat	150	-	150	-	-	-	-	-	150
Gekopp.res Benkinckstr.-Westdorplaan	75	-	75	-	-	-	-	-	75
Gekopp.res. Herinrichten Kanaal OZ	60	-	60	-	-	-	2	-	58
Gekopp.res. Schoonhetenseweg	-	-	-	-	-	-	-	3.155	3.155
Gekoppelde reserve parkeerkelder	674	-	674	-	-	5	67	-	602
Gekoppelde reserve infrastructuur RGS	33	-	33	-	-	-	2	-	31
Res econ. beleid, startende ondernemers	42	-	42	-	-	-	-	-	42
Onderh onderwijsgebouwen algem.	175	-	175	-	48	5	-	-	218
Gekoppelde reserve nieuwb CCS	2.278	-	2.278	-	-	-	88	-	2.190
Gekoppelde reserve nieuwb Horizon	359	-	359	-	8	-	15	-	352
Gekopp.res.renovatie St. Jozefschool	-	-	-	-	-	-	-	1.716	1.716
Sportstimulering	141	-	141	-	-	46	-	-	95
Renovatie sportvelden	500	-	500	-	118	-	-	-	618
gekoppelde reserve kpl. Nieuw Tijenraan	1.460	-	1.460	-	11	-	26	-	1.445
Reserve gekopp. res afschr. kunstgr SMHC	284	-	284	-	-	-	32	-	252
Kracht van Salland	218	-	218	-	215	148	-	-	285
Beheer Integrale Openbare Ruimte	684	-	684	-	90	41	-	-	733
burgerparticipatie in de openbare ruimte	54	-	54	-	-	-	-	-	54

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021 voor resultaatbestemming	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2021 na resultaatbestemming	Rentetoerekening 2022	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Vermindering ivm afschrijving op activa	Onderlinge overheveling	Boekwaarde 31-12-2022
Gekoppelde reserve Hoftheater	554	-	554	-	-	-	18	-	536
Gekopp.res.Verbouw Strunk 2021	571	-	571	-	-	-	-	-	571
Inwonersinitiatieven	64	-	64	-	-	-	-	-	64
in reserve sociale infrastructuur	5	-	5	-	-	5	-	-	-
Egal reserve sociaal domein	5.998	-	5.998	-	3.148	1.810	-	-	7.336
Egalisatie afvalverwijdering	312	-	312	-	1	-	-	-	313
Klimaatbeleid	389	-	389	-	100	115	-	-	374
Gekopp.res. Begr.plaats Pleegste	-	-	-	-	65	-	-	-	65
Bovenwijkse voorzieningen (GB)	1.259	-	1.259	23	-	3	-	150	1.429
Grondexploitatie algemeen(GB)	5.000	-	5.000	92	2.698	1.091	-	-1.699	5.000
Spoorse doorsnijding Raalte Noord	4.363	-	4.363	-	-	1	-	-	4.362
Claims bouwgrondexploitatie (GB)	150	-	150	-	-	-	-	-	150
res stedelijke vernieuwing	580	-	580	-	-	22	-	-	558
Reserve ICT	104	-	104	-	-	-	-	-	104
Infrastructuur	10	-	10	-	-	10	-	-	-
Res onderh gem gebouwen	2.594	-	2.594	-	758	896	-	-411	2.045
Egal reserve onderhoud geb Tijenraan	392	-	392	-	265	156	-	-	501
afrondingsverschil	1	-	1	-	-1	-2	-	-	2
Totaal	**67.476**	**2.413**	**69.889**	**288**	**8.491**	**7.581**	**866**	**0**	**70.221**

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021 voor resultaatbestemming	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2021 na resultaatbestemming	Rentetoerekening 2022	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Vermindering ivm afschrijving op activa	Onderlinge overheveling	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserves	30.256	2.413	32.669	173	232	2.658	0	-3.322	27.094
Bestemmingsreserves	37.220	0	37.220	115	8.259	4.923	866	3.322	43.127

Resultaat rekening 2022

Het resultaat 2022 na bestemming via reserves bedraagt € 9.816.338 voordelig. Door dit resultaat aan te passen met de over te hevelen budgetten en de nog te verwerken mutaties ontstaat een voordelig nettoresultaat van € 6.698.076. In het jaarverslag wordt in het 'Financieel verslag' een samenvattend overzicht en analyse weergegeven van het rekeningresultaat 2022.

De Algemene reserve dient als weerstandsvermogen voor onverwachte tegenvallers, exclusief grondexploitatie (waarvoor een afzonderlijke algemene reserve aanwezig is).

De Algemene reserve grondexploitatie dient als weerstandsvermogen voor het opvangen van onverwachte uitvoeringsrisico's inzake exploitatie. Dit weerstandsvermogen bedraagt ultimo 2022 € 5 mln. (ultimo 2021 € 5 mln.) of 41,4% (ultimo 2021 31,0%) van de boekwaarde van de voorraden grond.

Toelichting reserves

Weerstandsvermogen

Buffer voor niet te kwantificeren risico's. Reserve om beter weerstand te monitoren.

Egalisatiereserve DOWR

Deze reserve is gevormd om de voor- en nadelen en incidentele uitgaven van de DOWR-samenwerking af te wikkelen. Het plafond is bepaald op € 500.000.

Pago onderzoek

Gemiddeld vindt eenmaal per 4 jaar een Pago onderzoek in het kader van de Arbo plaats.

Strategisch personeelsbeleid

Deze reserve dient voor frictiekosten personeel en personele knelpunten, die voortvloeien uit de veranderingen voor het personeel zoals de decentralisaties en bezuinigingen. Via Strategische Personeelsplanning (SPP) bereiden we de organisatie voor op duurzame inzetbaarheid en de noodzakelijke flexibiliteit.

Opleidingen personeel

Reserve om overblijvende opleidingsbudget in enig jaar te reserveren voor een volgend jaar.

Gekoppelde reserve huisvesting

De verkoopopbrengst van het belastingkantoor Raalte en het gemeentehuis Heino is gebruikt om de kapitaallasten van het gemeentehuis te reduceren.

Gekoppelde reserve gemeentewerf

De verkoopopbrengst van de gemeentewerf Heino is gebruikt om de kapitaallasten van de gemeentewerf Raalte te reduceren.

Herhuisvesting ambtelijk apparaat

De reserve is gevormd om de aanpassing na nieuwbouw van huisvesting van het ambtelijk apparaat op te kunnen vangen.

Gekoppelde reserve binnenklimaat gemeentehuis

De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten voor aanpassing binnenklimaat gemeentehuis op te kunnen vangen.

Gekoppelde reserve verbouw gemeentehuis 2022

De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten voor aanpassing van het gemeentehuis op te kunnen vangen.

Uitvoering GVVP
Realiseren van GVVP-projecten, zoals genoemd in het door uw raad vastgestelde uitvoeringsprogramma, of verkeersveiligheidsprojecten in de lijn van het GVVP-beleid.
Deze reserve is in 2022 opgeheven.

Jaarbudget wegen
Om schommelingen in de onderhoudskosten op te vangen is deze reserve gevormd (besluit raad december 2005). Hierbij is uitgegaan van 1 jaarbudget, zoals genoemd in het beheerplan.

Gekoppelde reserve Laag Zuthem
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering in de leefbaarheid en verkeersveiligheid in Laag Zuthem af te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve randweg Zegge VII
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering van € 990.800 in de aanleg van de randweg af te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve Almelosestraat
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering reconstructie Almelosestraat te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve Bentinckstraat-Westdorplaan
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering reconstructie Bentinckstraat-Westdorplaan te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve Herinrichten Kanaaldijk OZ
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering herinrichten Kanaaldijk OZ te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve Schoonhetenseweg
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering aan de Schoonhetenseweg te kunnen dekken.

Gekoppelde reserve infrastructuur RGS
De reserve is gevormd om de afschrijvingskosten van de investeringen, die we overgedragen hebben gekregen van Recreatie Gemeenschap Salland te dekken. De bijdrage van RGS is gestort in de reserve.

Gekoppelde reserve parkeerkelder

Per 1-4-2017 is het betaald parkeren afgeschaft. Het is BBV technisch niet mogelijk om de boekwaarde van de parkeerkelder af te boeken. Om toch het beoogde effect in de exploitatie te bereiken, is deze reserve gevormd om de kapitaallasten van de kelder te dekken.

Economisch beleid
De reserve ten goede laten komen aan en te bestemmen voor werkgelegenheid/economie, voor uitwerking van het economisch werkatelier. Daarbij is doelgroep 'startende ondernemers' vervallen.

Onderhoud onderwijsgebouwen algemeen
Reserve ter dekking van onderhoudskosten volgens de onderhoudsplanning.

Gekoppelde reserve nieuwbouw Carmel
De reserve is gevormd om de kosten van de nieuwbouw unielocatie Carmel af te kunnen dekken. De middelen die als dekking uit een reserve werden gehaald, zijn in deze gekoppelde reserve gestort. In het kader van de BBV mag dit niet meer in één keer worden afgeschreven van een economisch actief. Deze reserve wordt afgeboekt in het aantal jaren dat het actief nog loopt via een jaarlijkse annuïteit.

Gekoppelde reserve nieuwbouw Horizon
De reserve is gevormd om de kosten van de nieuwbouw Horizon af te kunnen dekken. De verkoopopbrengsten van gronden voormalige Mavo zijn in deze gekoppelde reserve gestort. In het kader van de BBV mag dit niet meer in één keer worden afgeschreven van een economisch actief. Deze reserve wordt afgeboekt in het aantal jaren dat het actief nog loopt via een jaarlijkse annuïteit.

Gekoppelde reserve renovatie St. Jozefschool
De reserve is gevormd om de afschrijvingslasten voor de renovatie van de St. Jozefschool af te dekken.

Sportstimulering
Deze reserve is gevormd om een fonds te hebben als werkbudget van de sportconsulenten, waarbij de gelden worden gebruikt voor sportstimuleringsprojecten en als cofinanciering bij aansluiting bij provinciale- en/of rijksregelingen. Tevens op verzoek van de Raad (uitvoeren motie).

Renovatie sportvelden
Omzetting van een voorziening naar reserve voor renovatie van sportvelden, omdat onderhoudsplan niet aansluit op de stand van de voorziening.

Gekoppelde reserve Nieuw Tijenraan
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering in het omgevingsgebied van het nieuwe Tijenraan af te dekken.

Gekoppelde reserve kunstgrasvelden
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investeringen aanleg kunstgrasvelden af te dekken.

Kracht van Salland
Reserve voor uitvoering van projecten kracht van Salland, gebaseerd op een uitvoeringsplan tot en met 2022.

Beheer integrale Openbare ruimte
De reserve wordt aangewend voor incidentele kosten in de openbare ruimte. Hiermee beogen we de juiste kwaliteit op de juiste plek met de inzet van de juiste middelen te realiseren. Voeding vindt plaats door saldo van programma 2 toe te voegen.

Burgerparticipatie in de openbare ruimte
Reserve voor initiatieven van derden, afgesplitst van reserve 520. Voor projecten in het kader van 'meedoen in de openbare ruimte'. Oorspronkelijk bedoeld voor circa 15 projecten (schatting € 5.000 per project).

Gekoppelde reserve Hoftheater
De reserve is gevormd om de kosten van de ver-/nieuwbouw Hoftheater deels af te kunnen dekken. De middelen die als dekking uit een reserve werden gehaald, zijn in deze gekoppelde reserve gestort. In het kader van de BBV mag dit niet meer in één keer worden afgeschreven van een economisch actief. Deze reserve wordt afgeboekt in het aantal jaren dat het actief nog loopt.

Gekoppelde reserve Verbouw Strunk 2021
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investering van de verbouw van boerderij Strunk af te dekken.

Inwonersinitiatieven
Het ondersteunen van nieuwe initiatieven van de bevolking die erop gericht zijn de gemeente economisch en/of sociaal vitaler te maken.

Sociale infrastructuur
Het doen van investeringen in multifunctionele accommodaties in de kernen, waarbij de MFA's in Lierderholthuis en Nieuw Heeten als pilot dienen.
Deze reserve is in 2022 opgeheven.

Egalisatiereserve sociaal domein
Deze reserve is het resultaat van de samenvoeging van de reserve Participatie en Zorg. Deze reserve heeft tot doel de egalisatie van alle onder de Participatiewet, Jeugdwet en Wet Maatschappelijke ondersteuning vallende inkomsten en uitgaven. Hieronder kunnen worden gerekend: alle bijstandsuitkeringsmiddelen, sociale kredietverlening, sociale werkvoorzieningen, participatiemiddelen, alle jeugdmiddelen, Wmo-voorziening vanaf 2015, Wmo-maatwerkvoorziening voor 2015 (huishoudelijke hulp, individuele gehandicaptenvoorziening, vervoersvoorzieningen, eigen bijdragen). Uitgangspunt is om de taken in het sociaal domein budgetneutraal uit te voeren. De reserve Sociaal domein is bedoeld om risico's in het sociaal domein op te vangen.

Egalisatie afvalverwijdering
Deze reserve is opgebouwd uit de dividendopbrengst van de aandelen ROVA boven de € 250.000 dan waarmee is gerekend bij de jaarlijkse bepaling van het basistarief. Deze middelen zijn nu een algemeen dekkingsmiddel. De middelen worden eventueel aangewend voor projecten in de sfeer van de afvalverwijdering (onder andere voor het uitzetten van kunststofcontainers).

Klimaatbeleid
Deze reserve is gevormd om klimaatprojecten te ontwikkelen naar aanleiding van amendement van de raad. De reserve is volledig bestemd voor al toegekende cofinanciering van duurzame leader projecten.

Gekoppelde reserve Begraafplaats Pleegste
De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten van de investeringen op begraafplaats Pleegste af te dekken.

Bovenwijkse voorzieningen
De reserve is bestemd voor opvangen van kosten in verband met bovenwijkse (planoverschrijdende) voorzieningen (bijvoorbeeld bruggen, tunnels, ontsluitingswegen).

Grondexploitatie algemeen
Opvangen van tekorten binnen de grondexploitatie en onderdeel van het weerstandsvermogen.

Spoorse doorsnijding Raalte Noord
De reserve dient als dekking voor de kosten van de spoorse doorsnijding Raalte Noord.

Claims bouwgrondexploitatie
Met ingang van 2009 zijn de claims die op de algemene reserve grondexploitatie rusten, overgegaan naar deze reserve. Aan deze claims ligt een bestuurlijk besluit ten grondslag.

Stedelijke vernieuwingen
Het ondersteunen van herstructurering van woongebieden en het verminderen van de stagnatie in de woningbouw.

ICT-samenwerking
Een eenmalige storting bestaande uit het ICT-overschot bij de jaarrekeningen 2011 en 2012 inzake de niet bestede gereserveerde middelen en wordt ingezet voor digitalisering.

Infrastructuur
De reserve is bestemd voor het doen van investeringen om het gebied van aanpassingen infrastructuur. Deze reserve is in 2022 opgeheven.

Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen
Deze reserve is het resultaat van de samenvoeging van de onderhoudsreserves gemeentelijke-, welzijns- en sportgebouwen. De reserve is bedoeld voor een planmatig onderhoud volgens het beheersplan van gemeentelijke gebouwen voor de periode van 30 jaar.

Egalisatiereserve onderhoud gebouwen Tijenraan
De reserve is gevormd om de kosten voor onderhoud van het gebouw Tijenraan op te kunnen vangen. De storting aan de reserve is jaarlijks het saldo van het beschikbare budget minus de geboekte lasten voor onderhoud. De reserve heeft een egaliserend karakter.

4.2.3.3.2 Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaan uit de volgende posten:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.397	4.107
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	3.000	2.260
Totaal	**6.397**	**6.367**

Het verloop van de voorzieningen in 2022 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:					
Wachtgelden wethouders	-	266	-	72	194
Pensioenen wethouders	3.600	-	1.052	42	2.506
Sociaal plan personeel	5	-	-	-	5
SVN-lening TC-Heino	52	-	-	-	52
Verplichting personeel (verlof)	450	190	-	-	640
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**4.107**	**456**	**1.052**	**114**	**3.397**
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is:					
Vervanging riolering	2.079	720	-	-	2.799
Sparen toek.vervangingsinvestering riolering	-	40	-	11	29
Afvalverwijdering	181	-	-	9	172
Totaal van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	**2.260**	**760**	-	**20**	**3.000**
Totaal voorzieningen	**6.367**	**1.216**	**1.052**	**134**	**6.397**

In de kolom 'Vrijval' zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn gevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Toelichting voorzieningen

Wachtgelden wethouders

Deze voorziening is gevormd om de wachtgelden van voormalige wethouders op te kunnen vangen.

Pensioenen wethouders

De voorziening is gevormd om (toekomstige) pensioenverplichtingen te kunnen betalen.

Sociaal plan personeel

De voorziening is gevormd om de toekomstige uitgaven te kunnen betalen die voortvloeien uit het sociaal plan ten behoeve van de overgang van het gemeentelijke personeel naar het sportbedrijf per 1-1-2018.

SVN-lening TC-Heino

In 2018 is namens de gemeente door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN) een onderhandse lening verstrekt van € 52.000 aan de tennisvereniging Heino. Gezien de problemen die in 2019 in het kader van de nieuwbouw van de kantine zijn ontstaan, is in 2019 een voorziening voor hetzelfde bedrag gevormd.

Verplichting personeel (verlof)

De gemeentelijke boekhoudvoorschriften (BBV) geven aan dat bij een overmatig verlof/spaarsaldo een voorziening voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen moet worden gevormd. In 2020 en 2021 is een verlofstuwmeer ontstaan door hogere inzet door corona gerelateerde vraagstukken en hoge ambitieniveau in relatie tot de beschikbare capaciteit. Met ingang van 2022 is het mogelijk om vanuit de CAO deel te nemen aan het verlofsparen. Het saldo van de opgebouwde uren is ook opgenomen in deze voorziening.

Voorziening vervanging riolering

De voorziening is gevormd om schommelingen in de kosten van vervanging/renovatie van riolering op te vangen; het moet gezien worden als een tariefsegalisatievoorziening.

Sparen toekomstige vervangingsinvesteringen riolering

Deze voorziening is bij de begroting 2022 ingesteld. De vermeerderingen en verminderingen bestaan uit dat deel van de vervangingsinvesteringen die direct ten laste van het rioleringsresultaat moeten komen en daardoor niet geactiveerd worden.

Afvalverwijdering
De voorziening is gevormd om schommelingen in de uitgaven voor de afvalverwijdering op te vangen en wordt betrokken bij de tariefberekening afvalstoffenheffing.

4.2.3.3.3 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van langer dan 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:
Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Onderhandse leningen van:	-	-
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	5.000	5.000
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	40.730	47.807
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de wet financiering decentrale overheden	5.000	5.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	10.000	10.000
Totaal	**60.730**	**67.807**
- door derden belegde gelden (Stichting Beheer Goederen)	-	-
- waarborgsommen	6	6
Totaal	**60.736**	**67.813**

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2022:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2021	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2022
Onderhandse leningen				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	5.000	-	-	5.000
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	47.807	-	7.077	40.730
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de wet financiering decentrale overheden	5.000	-	-	5.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	10.000	-	-	10.000
Door derden belegde gelden	-	-	-	-
Waarborgsommen	6	-	-	6
Totaal	**67.813**	**-**	**7.077**	**60.736**

De totale rentelast voor het boekjaar 2022 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan 1 jaar bedraagt € 1.601.442.

4.2.3.4 Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	3.808	3.767
Overlopende passiva	11.234	9.435
Totaal	**15.042**	**13.202**

4.2.3.4.1 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd van korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	2	3
Overige schulden	3.806	3.764
Totaal	**3.808**	**3.767**

4.2.3.4.2 Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.185	6.500
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:	-	-
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	3.043	1.664
- Overige Nederlandse overheidslichamen	948	1.070
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	58	201
Totaal	**11.234**	**9.435**

De ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren ontvangen van het Rijk, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2021	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2022
Min. van OCW, Onderwijsachterstandenbeleid	152	-	29	123
Specifieke Uitkering Sport (SPUK) min. VWS	49	847	847	49
Specifieke uitkering verkeersagenda	49	-	-	49
RRE-subsidie rijk energieloket	1	-	1	-
Gedupeerden toeslagenproblematiek 2020	1	-	-	1
Voorlopige saldo Tozo 2020	1.150	-	933	217
Min. van VWS Roalter sportaccoord	57	-	12	45
Specifieke uitkering Onderwijsmiddelen	167	302	-	469
SPUK Rijk Preventie-akkoord	20	-	20	-
WEB middelen Volwasseneducatie	18	-	18	-
Verkeersagenda 2023 Min. I & W	-	335	-	335
SPUK huisvesting aand.groepen	-	700	-	700
SPUK naleving controle coronatoeg. 2022	-	37	-	37
Taalschool Oekraïne	-	50	-	50
Aanpak energie-armoede	-	722	-	722
SPUK wet inburgering en onderwijsroute	-	246	-	246
Totaal	**1.664**	**3.239**	**1.860**	**3.043**

De ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2021	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2022
Subs. proces en project bedrijvent Spoorz. Oost	10	-	-	10
Herstr. bedr. terrein Spoorzone Oost	250	-	-	250
Energieloket 2016	7	-	7	-
Kavelruil Laag-Zuthem	71	-	71	-
Project veilig buitengebied	4	-	-	4
2e crisis stadsarrangement	9	8	-	17
Intensivering energietoezicht OD	-	24	-	24
Onderzoek warenmarkt	134	-	134	-
Energie advies aan Huis	6	-	6	-
Inkoop energiemaatregelen OlstWijhe en Raalte	10	-	6	4
Bijdrage provinciale verkabeling	550	-	-	550
Bijdrage provincie regiodeal agrofoodcluster	-	21	-	21
Kavelruil Laag-Zuthem	-	37	-	37
Bijdrage provincie Visie Kracht van Salland	-	9	-	9
Bijdrage provincie onderzoek best.landgoed Old Heino	-	3	-	3
Regio Zwolle cluster vrijetijdseconomie	19	-	-	19
Totaal	**1.070**	**102**	**224**	**948**

4.2.3.4.3 Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Woningstichting Salland Wonen	bouw/renovatie	141.376	125.904	130.914
Vechtdal Wonen	bouw/renovatie	39.016	422	216
Habion	bouw/renovatie	44.770	287	103
Woonzorg Nederland	bouw/renovatie	248	300	234
Totaal		**225.410**	**126.913**	**131.467**

De gemeente Raalte staat voor een groot aantal leningen garant. Deze garantstellingen bestaan voor het grootste deel uit garantstellingen voor leningen van Salland Wonen.
Het toezicht op deze garantstellingen is ondergebracht bij het WSW. De gemeente heeft via een raadsbesluit vooraf toestemming gegeven aan het WSW om leningen te garanderen. Hierdoor komt er geen afzonderlijk raadsbesluit bij nieuwe garanties meer.

De WSW-garantstelling bestaat uit drie niveaus:
1. Het eigen vermogen van Salland Wonen.
2. Het vermogen van het WSW.
3.Achtervang door rijk en gemeenten ieder voor 50%. Deze achtervang bestaat uit het verstrekken van de renteloze leningen door het rijk en gemeenten.

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantstellingen:
Bedragen * € 1.000

Omschrijving		Garantiebedrag 31-12-2022	Garantiebedrag 31-12-2021
St. Sporthal Heeten	nieuwbouw	137	148
Rohda Raalte	bouw kleedkamer	23	28
TV Heino	Bouw Tenniskantine	13	16
Stichting Dorpshuis Liederholthuis	bouw MFA	300	180
Stichting Hoftheater	vernieuwbouw	23	40
Stichting De Colckhof	3 restauratiehypotheken	3	5
Stichting Voedselbank	nieuwbouw	314	325
Stichting Sportbelangen Luttenberg	bouw sporthal	-	20
Stichting het Horsthuis Broekland	nieuwbouw	54	65
Stichting Brede School Hoogerheyne	bouw brede school	416	448
Museum de Laarman	renovatie	135	143
Totaal		**1.418**	**1.418**

4.2.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen noemenswaardige gebeurtenissen na balansdatum.

Hoofdstuk 5
Bijlagen

Gemeente Raalte

Bijlage A. Kerngegevens

Onderdeel		Werkelijk per 31-12-2021	Werkelijk per 31-12-2022
A. Sociale structuur			
Aantal inwoners totaal		38.138	38.499
	Van 0 t/m 3 jaar	1.493	1.472
	Van 4 t/m 16 jaar	5.271	5.314
	Van 17 t/m 64 jaar	22.587	22.624
	Van 65 jaar en ouder	8.787	9.089
Uitkeringsgerechtigden bijstand:			
	PW	367	378
	IOAW	17	14
	IOAZ	1	2
	BBZ	6	1
B. Fysieke structuur			
Ha oppervlakte gemeente		17.229	17.229
Aantal woningen totaal		16.170	16.399
Aantal woningen gericht op:			
	Raalte-dorp	8.726	8.846
	Heino	3.007	3.016
	Heeten	1.568	1.630
	Luttenberg	900	909
	Mariënheem	599	602
	Broekland	475	483
	Nieuw Heeten	469	474
	Laag Zuthem	251	255
	Lierderholthuis	175	184
Ha. openbaar groen (excl. sportvelden)		177,1	183,4
C. Personele gegevens			
Aantal personeelsleden		279	299
Aantal fte's		222,28	235,16
D. Financiële structuur		**Totaal per 31-12-2022**	**Bedrag per inwoner**
Rekeningsomzet		115.058.741	2.989
Opbrengst belastingen		9.372.554	243
Algemene uitkering		63.905.000	1.660
Boekwaarde vanuit Staat C per 31-12		134.026.235	3.481
Vaste schuld Staat E		60.729.770	1.577
	waarvan voor woningbouw	729.770	19
Eigen financieringsmiddelen Staat D			
	Reserves	70.220.178	1.824
	Voorzieningen	10.230.175	266

Bijlage B. Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten

Bedragen in €

Incidentele baten	Realisatie 2022	Raming 2022 na wijziging	Verschil realisatie -/- raming
1. Kavelruil Laag Zuthem uitvoering	-22.279	-20.105	-2.174
1. Kavelruil N35	-44.491	0	-44.491
1. Realisatiefase Boetelerveld	-8.878	0	-8.878
1. Onderz bestemming Landgoed Old Heino	0	-3.000	3.000
1. Leader projecten	-6.250	0	-6.250
1. Leader projecten	-5.000	0	-5.000
1. Functionering en beheerskst Lag Leader	23	0	23
1. LAG Salland functionerinskst 2021-2024	-83.424	-109.092	25.668
1. Visie kracht van Salland	-20.621	-30.000	9.379
1. Hoogspanningsstation Westdorplaan	-19.668	-35.000	15.332
1. Project de Telgen 3 Heeten	-29.634	0	-29.634
1. Intensivering energietoezicht OD	0	-12.141	12.141
1. Meer opbrengst omgevingsvergunningen	-976.213	-900.000	-76.213
2. Meer baten begraafplaatsen	-235.372	-187.940	-47.432
2. Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	-572	0	-572
2. Groot onderhoud sportaccommodaties	-46.860	-57.079	10.219
2. Rioolaansluitingen div adressen	-40.248	0	-40.248
2. SPUK sanering varkenshouderij	-50.000	-50.000	0
3. Crisisopvang Heeten	-298.203	-275.100	-23.103
3. Kosten Oekraïne	-3.996.369	-3.981.033	-15.336
3. Leefgeld Particuliere opvang Oekraïne	-305.545	-313.620	8.075
3. SPUK Nationaal onderwijsplan 2022	-24.608	-348.298	323.690
3. Besch voorz. Oninbare vorderingen soza	-311.564	0	-311.564
4. Transformatiebudget sociaal domein	-1.293.645	-1.293.645	0
5. Energieloket 2016	-7.322	-7.322	0
5. RRE-subsidie Rijk Energieloket activiteiten	-804	0	-804
5. Raalte duurzaam 2050 uitvoering	0	-10.000	10.000
5. Aanpak energiearmoede	-12.157	-100.000	87.843
5. Lokaal op Maat	-20.000	-20.001	1
5. Energieadvies aan huis via energieloket	-5.850	-5.850	0
5. Inkoopactie energiemaatregelen R en OW	-5.667	0	-5.667
6. Stadsarrangement Raalte 2019-2021	-27.829	-27.829	0
6. Regiodeal agrofoodcluster	-94.500	-115.000	20.500
6. 2e crisis stadsarrangement	-5.942	-12.375	6.433
6. Startersloket Raalte	-8.000	-8.000	0
6. Jeugd aan zet gemeente Raalte	0	-10.000	10.000
7. Rijksbijdrage SPUK	-196.595	0	-196.595

Incidentele baten	Realisatie 2022	Raming 2022 na wijziging	Verschil realisatie -/- raming
7. Taalschool CCS Oekraïne	0	-50.197	50.197
7. SPUK IJZ tbv sportbedrijf	-129.837	0	-129.837
7. Corona lagere baten handhaving	-22.500	-22.500	0
7. Bijdr controle coronatoegangsbewijs	-79.000	-79.000	0
7. SPUK naleving contr coronatoeg 2022	-108.123	-144.864	36.741
7. Project Veilig buitengebied	0	-3.636	3.636
9. Deels vrijval voorziening pensioenen wethouders	-1.051.961	0	-1.051.961
9. Extra leges publiek ZN	-77.481	-95.000	17.519
9. Extra leges huwelijken ZN	-17.603	-25.000	7.397
ALG. Dividend Wadinko	-113.018	-45.000	-68.018
ALG. Dividend Vitens vervallen	100.000	100.000	0
ALG. Hogere dividend BNG	-59.250	-30.450	-28.800
ALG. Hogere algemene uitkering mei cc ZN	-4.659.000	-4.659.000	0
ALG. Terugdraaien NTO via alg uitk ZN	2.462.000	2.462.000	0
ALG. Algemene uitkering sept/dec cc	-2.659.000	0	-2.659.000
ALG. Alg uitkering energiearmoede	-810.430	0	-810.430
ALG. Ontvangen rente SVN	-29.840	0	-29.840
ALG. Grondverkopen 2022	-88.396	-8.000	-80.396
Gerealiseerd totaal van baten	**-15.547.526**	**-10.533.077**	**-5.014.449**
Resultaat na bestemming:			
4. Transformatiebudget sociaal domein	-1.293.645	-1.293.645	0
ALG. Uitname SPP t/m 2023	-50.022	-50.022	
ALG. Inzet weerstandsvermogen 2020-2023	-560.000	-560.000	0
ALG. Claim op reserve SPP			0
Gerealiseerd resultaat	**-13.643.859**	**-8.629.410**	**-5.014.449**

Overzicht incidentele lasten

Bedragen in €

Incidentele lasten	Realisatie 2022	Raming 2022 na wijziging	Verschil realisatie -/- raming
1. Voorber kr verkeersoplossing Raalte Noor	594	5.000	-4.406
1. N35 't Fiester Mariënheem	4.752	0	4.752
1. Agenda verkeersveiligheid	3.828	3.624	204
1. N35 Kruispunt Bos	48.243	48.243	0
1. Implementatie Omgevingswet	42.745	42.745	0
1. Onderzoek bestemming Landgoed Old Heino	0	18.000	-18.000
1. Kavelruil Laag Zuthem uitvoering	22.279	20.105	2.174
1. Kavelruil N35	34.528	0	34.528
1. Realisatiefase Boetelerveld	8.878	0	8.878
1. Implementatie Digitaal Stelsel OGV	42.000	50.000	-8.000
1. Verstedelijkingsopgave programma 1	20.014	85.000	-64.986
1. Implementatie omgevingswet externe dienst	51.196	100.000	-48.804
1. Leader projecten	14.495	6.000	8.495
1. Implementatie Omgevingswet	153.902	207.255	-53.353
1. Functionering en beheerskst LAG Leader	9.065	8.094	971
1. Leader projecten	80.357	115.823	-35.466
1. Hartverwarmende Weide	982	3.587	-2.605
1. LAG Salland functionerinskst 2021-2024	83.424	116.365	-32.941
1. Visie Kracht van Salland	20.621	30.000	-9.379
1. KVS: SKS en Salland Zoemt	67.124	67.124	0
1. Verstedelijkingsstrategie regio Zwolle	4.495	10.450	-5.955
1. Visie op dorpsrand Heino - N35	26.481	74.947	-48.466
1. Verkabeling hoogspanningsmast	10.490	20.000	-9.510
1. Hoogspanningsstation Westdorplaan	19.668	35.000	-15.332
1. Project de Telgen 3 Heeten	29.634	0	29.634
1. Intensivering energietoezicht OD	0	12.141	-12.141
1. Frictie- en ontwikkelbudget OD	0	84.000	-84.000
1. Begeleidingskosten bouwvergunningen	259.918	450.341	-190.423
1. Digitalisering bouwdossiers	59.436	100.000	-40.564
1. I-uitvoeringsplan fysiek	39.241	50.000	-10.759
1. Invoering Woningwet	3.169	5.217	-2.048
1. Woningmarktonderzoek	13.540	25.000	-11.460
1. Beleid woonwagens / onderzoek locaties	0	13.370	-13.370
1. ICT-kopp omgevingsvergunning-zaaksystee	0	24.000	-24.000
2. Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	372.186	500.313	-128.127
2. Afstoten gem gebouwen nav notitie	6.000	5.977	23

Incidentele lasten	Realisatie 2022	Raming 2022 na wijziging	Verschil realisatie -/- raming
2. Onderzoek wegbeheer	0	10.000	-10.000
2. Vervangingsstrategie Openbare ruimte	24.643	25.000	-357
2. Aanbest informatievoorz openbare ruimte	0	10.000	-10.000
2. Verlichtingsplan Raalte Centrum	25.317	10.000	15.317
2. Korenbloem Heino	1.425	20.000	-18.575
2. Renovatie Gerrit Norpplein	8.486	10.186	-1.701
2. Ecologisch berm- en slootbeheerplan	0	20.000	-20.000
2. Digitaal handboek openbare ruimte	0	25.000	-25.000
2. N35 Kruispunt Bos	70.704	70.000	704
2. Groot onderhoud parkeergarage	44.709	76.470	-31.762
2. Groot onderhoud sportaccommodaties	351.421	547.317	-195.896
2. Herinr sportpark Ramele	0	23.585	-23.585
2. Snoeiachterstand bomen	265.598	213.668	51.930
2. Stormschade bomen	53.212	50.000	3.212
2. Opstellen groenbeheerplan	5.484	2.034	3.450
2. Gedragscode Flora en Fauna	0	16.138	-16.138
2. Beheerplan spelen 2022	0	20.000	-20.000
2. Planvorming integrale projecten MIP	19.741	75.000	-55.259
2. Voorbereiding Langkamp	39.382	80.000	-40.618
2. Meekoppelen en stimuleren 2022	38.594	25.000	13.594
2. Klimaatadaptieve schoolpleinen	24.385	25.000	-615
2. Rioolaansluitingen div adressen	53.642	0	53.642
2. ontwikkelen beleid klimaatadaptie	5.840	15.363	-9.523
2. SPUK Sanering varkenshouderij	50.509	50.000	509
3. Crisisopvang Heeten	298.203	275.100	23.103
3. Kosten Oekraïne	2.363.138	3.981.033	-1.617.895
3. Leefgeld Gemeentelijke Opvang Oekraïne	177.706	0	177.706
3. Leefgeld Particuliere Opvang Oekraïne	201.386	313.620	-112.234
3. Energietoeslag eenmalig	1.850.430	1.040.000	810.430
3. Actieplan Werk	60.253	72.000	-11.748
3. SPUK Nationaal onderwijsplan 2022	24.608	348.298	-323.690
4. Transformatiebudget sociaal domein	257.718	1.693.645	-1.435.927
4. Koploperprojectondersteuning	19.455	70.000	-50.545
4. Maatregelen corona	3.696	1.699	1.997
5. Sanering asbestdaken en stortkosten	28.365	20.000	8.365
5. Warmtetransitie	8.976	3.046	5.930
5. Energieloket 2016	8.581	37.277	-28.696
5. RRE subsidie Rijk Energieloket	47	0	47

Incidentele lasten	Realisatie 2022	Raming 2022 na wijziging	Verschil realisatie -/- raming
5. Rlte duurzaam 2050 uitvoering	60.204	83.410	-23.206
5. Aanpak energiearmoede	12.157	100.000	-87.843
5. Lokaal op Maat	48.138	45.239	2.899
5. Energieadvies aan huis via energieloket	21.090	14.850	6.240
5. Inkoopactie energiemaatregelen R en OW	5.667	0	5.667
6. uitvoeren centrumvisie Heino	99.917	100.000	-83
6. Gem bijdrage herontwikkeling spoorzone	14.922	15.852	-930
6. Stadsarrangement Raalte 2019-2021	26.452	27.829	-1.377
6. Opstellen plan van aanpak circ economie	2.500	2.500	0
6. promotie en marketing	11.353	52.001	-40.648
6. Human Capital Agenda	142	51.881	-51.739
6. Regiodeal agrofoodcluster	94.500	115.000	-20.500
6. 2e crisis stadsarrangement	5.942	12.375	-6.434
6. Startersloket Raalte	8.000	8.000	0
6. Jeugd aan zet gemeente Raalte	0	10.000	-10.000
6. Contactpersoon buitengebied	-2.475	0	-2.475
6. Actualiseren evenementenbeleid	450	14.020	-13.570
6. Ondersteuning evenementen	40.710	60.000	-19.290
6. Aanpak centrum Heino	0	20.000	-20.000
6. Uitvoeren beleidsplan recreatie en toeri	15.000	50.000	-35.000
7. Integraal onderwijshuisvestingsplan	2.759	25.000	-22.241
7. Taalschool CCS Oekraïne	0	50.197	-50.197
7. Onderzoekskosten Tennisver Heino	1.990	2.000	-10
7. Uitvoering Roalter Sportakkoord	66.543	100.000	-33.457
7. Cofinanciering inzet buurtsportcoaches	45.932	45.932	0
7. Locatieonderzoek Hoogerheyne	5.310	3.500	1.810
7. Raalte 900 jaar	40.000	40.000	0
7. Cultuurbeleidsplan 2022	0	42.000	-42.000
7. Bijdragen kerkenvisie	5.000	5.000	0
7. Onderhoud Hoftheater (als ondernemer)	222.757	193.416	29.341
7. Rijksbijdrage SPUK tbv sportbedrijf	196.595	0	196.595
7. SPUK IJZ tbv sportbedrijf	129.837	0	129.837
7. Corona lagere baten handhaving	22.500	22.500	0
8. Voorfinanc renovatie brandweerkazerne	25.472	0	25.472
8. Groot onderhoud brandweerkazernes	43.200	47.519	-4.319
8. Bijdr controle coronatoegangsbewijs	79.000	79.000	0
8. SPUK naleving contr coronatoeg2022	108.123	144.864	-36.741
8. Project Veilig buitengebied	0	3.636	-3.636

Incidentele lasten	Realisatie 2022	Raming 2022 na wijziging	Verschil realisatie -/- raming
8. Verlaging bijdrage veiligheidsregio	-201.155	-201.155	0
9. Implementator nieuwe wetgeving	0	60.000	-60.000
9. Implem burgerzakenmodules	25.606	52.000	-26.394
9. Onderzk en aanbest telefooncentrale	26.194	50.000	-23.806
9. Voorz. wachtgelden wethouders ZN	258.965	235.000	23.965
9. Handgeld verbinder	0	25.250	-25.250
9. Extra kosten ivm leges publiek ZN	48.663	36.000	12.663
ALG. Uitvoering ambitie op dienstverlening	15.847	50.000	-34.153
ALG. proceskst onderz inh ambitie en fin mog	0	30.000	-30.000
ALG. Bestuurlijke vernieuwing/onderzoek burge	1.675	22.659	-20.984
ALG. Evalueren om te leren	0	28.460	-28.460
ALG. risico Inventarisatie & evaluatie	5.111	39.677	-34.566
ALG. Digitalisering OD archief	43.204	25.231	17.973
ALG. digitalisering P&C cyclus	1.299	20.752	-19.453
ALG. informatievoorziening ICT (CIO)	0	10.000	-10.000
ALG. Organisatieontwikkeling 2021	37.628	36.580	1.048
ALG. Opgavegericht werken	46.973	50.000	-3.027
ALG. Vrijvall stelpost renteschommelingen ZN	-235.545	-235.545	0
ALG. Stelpost algemene uitkering mei cc ZN	190.000	190.000	0
ALG. Vrijval kapitaallasten ZN	-70.769	-70.769	0
ALG. Voordeel schuiven kredieten ZN	-836.544	-836.544	0
ALG. Verhogen verv budget ziekte ZN	516.457	500.000	16.457
ALG. Algemene uitkering sept / dec cc	2.659.000	0	2.659.000
ALG. WKR aangifte 2022	85.180	0	85.180
ALG. VPB 2022	162.609	0	162.609
Gerealiseerd totaal van lasten	**12.179.021**	**13.318.317**	**-1.139.296**

Incidentele lasten	Realisatie 2022	Raming 2022 na wijziging	Verschil realisatie -/- raming
Resultaat na bestemming:			
1. Voorber kr verkeersoplossing Raalte Noor	594	5.000	-4.406
1. Agenda verkeersveiligheid	3.624	3.624	0
1. N35 Kruispunt Bos	48.243	48.243	0
1. Begeleidingskosten bouwvergunningen	259.918	450.341	-190.423
1. Digitalisering bouwdossiers	59.436	100.000	-40.564
1. Leader budget	14.495	6.000	8.495
1. Functionering en beheerskst LAG Leader	9.087	8.094	993
1. Leader projecten	75.357	115.823	-40.466
1. Hartverwarmende Weide	982	3.587	-2.606
1. LAG Salland functionerinskst 2021-2024	0	7.273	-7.273
1. KVS: SKS en Salland Zoemt	67.124	67.124	0
1. Invoering Woningwet	3.169	5.217	-2.048
1. Implementatie Omgevingswet	7.255	7.255	0
1. Implementatie omgevingswet externe dienst	3.813	52.617	-48.804
1. Implementatie Digitaal Stelsel Omgevings	42.000	50.000	-8.000
1. I-uitvoeringsplan fysiek	39.241	50.000	-10.759
1. Woningmarktonderzoek	13.540	25.000	-11.460
1. Beleid woonwagens / onderzoek locaties	0	13.370	-13.370
1. Verstedelijkingsstrategie regio Zwolle	4.495	10.450	-5.955
1. Visie op dorpsrand Heino - N35	26.481	74.947	-48.466
1. Frictie- en ontwikkelbudget OD	0	80.287	-80.287
1. ICT-kopp omgevingsvergunning-zaaksyst	0	24.000	-24.000
2. Afstoten gem gebouwen nav notitie	5.977	5.977	0
2. Onderzoek wegbeheer	0	10.000	-10.000
2. Vervangingsstrategie Openbare ruimte	-226	-226	0
2. Aanbest informatievoorz openbare ruimte	0	10.000	-10.000
2. Verlichtingsplan Raalte Centrum	25.317	10.000	15.317
2. Korenbloem Heino	1.425	20.000	-18.575
2. Renovatie Gerrit Norpplein	8.486	10.186	-1.701
2. Ecologisch berm- en slootbeheerplan	0	20.000	-20.000
2. Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	371.614	500.313	-128.699
2. Groot onderhoud sportaccommodaties	351.421	490.238	-138.817
2. Groot onderhoud parkeergarage	44.709	76.470	-31.761
2. Groot onderhoud sportaccommodaties	136.632	107.291	29.341
2. snoeiachterstand bomen	30.668	30.668	0
2. opstellen groenbeheerplan	2.034	2.034	0

Incidentele lasten	Realisatie 2022	Raming 2022 na wijziging	Verschil realisatie -/- raming
2. Gedragscode Flora en Fauna	0	16.138	-16.138
2. Beheerplan spelen 2022	0	30.000	-30.000
2. Digitaal handboek openbare ruimte	0	25.000	-25.000
2. Ontwikkelen beleid klimaatadaptie	5.840	15.363	-9.523
3. Actieplan Werk	47.000	47.000	0
4. Transformatiebudget sociaal domein	1.293.645	0	1.293.645
4. Transformatiebudget sociaal domein	257.718	400.000	-142.282
4. Koploperprojectondersteuning	19.455	70.000	-50.545
4. Maatregelen corona	1.699	1.699	0
5. Warmtetransitie	155.046	155.046	0
5. Energieloket 2016	1.259	29.955	-28.696
5. RRE subsidie Rijk Energieloket activitei	757	0	757
5. Rlte duurzaam 2050 uitvoering	60.204	73.410	-13.206
5. Lokaal op Maat	28.138	25.238	2.900
5. Energieadvies aan huis via energieloket	15.240	9.000	6.240
6. Uitvoeren centrumvisie Heino	99.917	100.000	-83
6. Actualiseren evenementenbeleid	450	14.020	-13.570
6. ondersteuning evenementen	10.000	10.000	0
6. Gem bijdrage herontwikkeling spoorzone	14.922	15.852	-930
6. Opstellen plan van aanpak circ economie	2.500	2.500	0
6. Promotie en marketing	11.353	21.101	-9.748
6. Human Capital Agenda	142	35.781	-35.639
6. Aanpak centrum Heino	0	20.000	-20.000
6. Uitvoeren beleidsplan recreatie en toeri	15.000	25.000	-10.000
6. Contactpersoon buitengebied	-2.475	0	-2.475
7. Uitvoering Roalter Sportakkoord	0	8.019	-8.019
7. Onderzoekskosten Tennisver Heino	1.990	2.000	-10
7. Cofinanciering inzet buurtsportcoaches	45.932	45.932	0
2. Herinr sportpark Ramele beperkte afmet	0	23.585	-23.585
7. Locatieonderzoek Hoogerheyne	3.500	3.500	0
8. Groot onderhoud brandweerkazernes	43.200	47.519	-4.319
ALG. Evalueren om te leren	0	15.500	-15.500
ALG. Uitvoering ambitie op dienstverlening	15.000	15.000	0
ALG. Risico Inventarisatie & evaluatie	5.111	39.677	-34.566
ALG. Bestuurlijke vernieuwing/onderzoek	1.675	22.659	-20.984
ALG. Organisatieontwikkeling 2021	36.580	36.580	0
ALG. Opgavegericht werken	46.973	50.000	-3.027
ALG. Digitalisering OD archief	14.769	14.769	0

Incidentele lasten	Realisatie 2022	Raming 2022 na wijziging	Verschil realisatie -/- raming
ALG. Digitalisering P&C cyclus	1.299	20.752	-19.453
ALG. Informatievoorziening ICT (CIO)	0	10.000	-10.000
ALG. Actualiseren reserves 2022	-135.968	-135.968	0
Gerealiseerd resultaat lasten	**8.404.239**	**9.455.487**	**-1.051.248**

Bijlage C. Mutaties in de reserves

Overzicht toevoegingen aan de reserves

Bedragen in €

Programma	Raming 2022 na wijziging	Waarvan structureel	Realisatie 2022	Waarvan structureel
Programma 1	1.892.759	1.613.193	2.913.294	2.698.294
Programma 2	1.033.918	903.918	1.228.206	903.918
Programma 3	295.501	97.209	362.776	14.664
Programma 4	1.426.008	1.007.023	2.783.021	1.007.023
Programma 5	100.000	0	100.000	0
Programma 6	0	0	2.475	0
Programma 7	134.097	134.097	134.097	134.097
Programma 8	0	0	0	0
Programma 9	0	0	0	0
Ovz. Alg. dekkingsmiddelen	876.213	782.351	1.254.933	765.182
Totaal	**5.758.496**	**4.537.791**	**8.778.802**	**5.523.178**

Overzicht onttrekkingen aan de reserves

Bedragen in €

Programma	Raming 2022 na wijziging	Waarvan structureel	Realisatie 2022	Waarvan structureel
Programma 1	-1.301.672	-52.420	-1.769.916	-1.133.732
Programma 2	-1.546.143	-729.447	-1.189.850	-729.447
Programma 3	-1.238.594	-414.019	-852.867	-414.019
Programma 4	-620.799	545.482	-1.261.369	545.482
Programma 5	-331.215	0	-297.696	0
Programma 6	-263.513	-2.759	-173.544	-2.759
Programma 7	-605.131	-305.300	-583.335	-305.300
Programma 8	-79.919	-47.519	-65.700	-43.200
Programma 9	-10.250	0	-10.250	0
Ovz. Alg. dekkingsmiddelen	-1.440.214	3.319.151	-2.243.396	-439.644
Totaal	**-7.437.450**	**2.313.169**	**-8.447.923**	**-2.522.619**

Bijlage D. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Hiervoor is al per programma en voor de algemene dekkingsmiddelen ingegaan op de verschillen tussen de realisaties en de begrotingscijfers voor en na de wijziging. Bij dit totaaloverzicht wordt geen verdere aanvulling gegeven.

De volgende soorten overschrijdingen worden onderscheiden:

Type	Onrechtmatig maar telt niet mee voor het oordeel
1a	Overschrijding, gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten
1b	Overschrijding bij open einde (subsidie) regelingen
1c	Overschrijding door activiteiten als boetes, procedures en naheffingsaanslagen na het verantwoordingsjaar
1d	Overschrijding op investeringen met als gevolgen hogere kapitaallasten in jaren na investeren

	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
2a	Overschrijding, niet passend binnen beleid, tegen beter weten in niet gemeld
2b	Overschrijding, passen binnen beleid, tegen beter weten in niet gemeld
2c	Overschrijding, gecompenseerd door niet direct gerelateerde extra inkomsten waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over die extra inkomsten
2d	Overschrijding door activiteiten als boetes, procedures en naheffingsaanslagen tijdens het verantwoordingsjaar
2e	Overschrijding op investeringen met als gevolg hogere kapitaallasten in het jaar van investeren

In onderstaand overzicht ziet u per programma de begrotingsafwijking en de daarbij gegeven verklaring.

Analyse begrotingsrechtmatigheid programma's

Bedragen in €

Programma	Conclusie: onrechtmatig maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, telt wel mee	Motivering van de conclusie
Lokale middelen	26.645		Extra kosten DOWR-belastingen

Voor een gedetailleerde toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de diverse programma's.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

In de toelichting op de jaarstukken moet volgens het BBV een analyse worden gegeven van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de rekening. De verplichte analyse is ook te gebruiken voor een analyse op het gebied van de begrotingsrechtmatigheid. Hiervoor wordt dan ook verwezen.

Op grond van artikel 189, lid 3 gemeentewet zijn in principe alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten (en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Ten aanzien hiervan wordt het volgende vermeld:

- De overschrijdingen van de lasten zijn beoordeeld op programmaniveau en daarbij zijn betrokken de bijbehorende baten van die programma's.
- Bij de totale afweging van de relevantie van de begrotingsoverschrijdingen is het oordeel dat die overschrijdingen alle door middel van vaststelling door de raad van de jaarstukken 2022 zijn geautoriseerd.
- Over het algemeen worden begrotingsoverschrijdingen die passen binnen de beleidskaders van de raad niet meegenomen in het accountantsoordeel.

Analyse begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten

Wij hebben de investeringskredieten en de uitputting hiervan beoordeeld. De investeringen hebben plaatsgevonden binnen de door de raad geautoriseerde kredieten en zijn daarmee rechtmatig tot stand gekomen. Voor meer informatie en details verwijzen we naar de bijlage van de over te brengen kredieten.

De volgende kredieten kennen een overschrijding (hoger dan € 50.000) en hierop geven wij een nadere toelichting op de rechtmatigheid van de bestedingen:

- Krediet Verduurzaming gemeentelijke sportaccommodaties:
  Het krediet is in 2022 overschreden met € 504.000, maar moet in samenhang worden gezien met de onderschrijding van het krediet Verduurzaming gemeentelijke gebouwen. Op 31-12-2022 resteert per saldo bijna € 80.000.

Bedragen * € 1.000	Begroting 2022 na wijziging			Realisatie 2022			Begrotingsafwijking 2022			Waarvan onrechtmatig		
Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	-10.081	13.652	3.572	-8.438	11.032	2.594	-1.643	2.620	977			
2	-4.807	15.479	10.672	-4.737	15.334	10.597	-69	144	75			
3	-11.553	22.939	11.386	-11.509	21.719	10.210	-44	1.220	1.177			
4	-1.848	27.536	25.689	-1.888	26.797	24.909	41	739	780			
5	-3.618	3.251	-366	-3.661	3.241	-420	43	10	54			
6	-200	1.372	1.172	-183	975	792	-18	397	379			
7	-850	7.235	6.385	-1.033	7.138	6.105	183	97	280			
8	-468	3.581	3.112	-451	3.424	2.973	-17	157	139			
9	-715	3.748	3.033	-1.716	3.453	1.737	1.001	295	1.296			
OVZ	-6.128	-163	-6.291	-6.319	-730	-7.049	191	566	758			
Totaal programma's	**-40.267**	**98.630**	**58.362**	**-39.936**	**92.384**	**52.448**	**-331**	**6.245**	**5.914**	**0**	**0**	**0**
Algemene dekkingsmiddelen												
1. Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	-9.388	417	-8.971	-9.373	444	-8.929	-15	-27	-42			
2. Overhead	-1.032	13.030	11.998	-1.258	11.603	10.345	226	1.427	1.653			
3. Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	163	163	0	-163	-163			
4. Algemene uitkeringen	-60.901	0	-60.901	-63.905	0	-63.905	3.004	0	3.004			
5. Dividend	-297	0	-297	-435	0	-435	138	0	138			
6. Saldo van de financieringsfunctie	-143	1.621	1.478	-107	1.607	1.500	-36	15	-21			
7. Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.026	945	-81	-1.414	80	-1.334	388	865	1.252			
8. Onvoorzien	0	90	90	0	0	0	0	90	90			
Totaal alg. dekkingsmid.	**-72.786**	**16.103**	**-56.684**	**-76.491**	**13.896**	**-62.596**	**3.705**	**2.207**	**5.912**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd totaal saldo	**-113.053**	**114.732**	**1.679**	**-116.427**	**106.280**	**-10.147**	**3.374**	**8.452**	**11.826**	**0**	**0**	**0**

Bedragen * € 1.000	Begroting 2022 na wijziging			Realisatie 2022			Begrotingsafwijking 2022			Waarvan onrechtmatig		
Mutaties aan reserves	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	-1.302	1.893	591	-1.770	2.913	1.143	468	-1.021	-552			
2	-1.546	1.034	-512	-1.190	1.228	38	-356	-194	-551			
3	-1.239	296	-943	-853	363	-490	-386	-67	-453			
4	-621	1.426	805	-1.261	2.783	1.522	641	-1.357	-716			
5	-331	100	-231	-298	100	-198	-34	0	-34			
6	-264	0	-264	-174	2	-171	-90	-2	-92			
7	-605	134	-471	-583	134	-449	-22	0	-22			
8	-80	0	-80	-66	0	-66	-14	0	-14			
9	-10	0	-10	-10	0	-10	0	0	0			
OVZ	-1.440	876	-564	-2.243	1.255	-988	803	-379	424			
Totaal mutaties reserves	**-7.437**	**5.758**	**-1.679**	**-8.448**	**8.779**	**331**	**1.010**	**-3.020**	**-2.010**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-120.491**	**120.491**		**-124.875**	**115.059**	**-9.816**	**4.384**	**5.432**	**9.816**	**0**	**0**	**0**

Bijlage E. Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	**A12B**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A12B/02*	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/05*	
			050003 Veiligheidsregio IJsselland	€ 79.000	Ja	€ 79.000	Ja	
JenV	**A13**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 108.123	Ja	€ 0	€ 108.123	Ja	
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 2.749.800	€ 1.248.569				€ 204.236
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 2.850	€ 104.160	€ 4.309.615	€ 4.309.615	Nee	

FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			0	26	0	1	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 0	€ 9.880	€ 0	€ 3.468	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			11	€ 2.691	€ 2.691	1	€ 150	€ 150
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			12	€ 9.316	€ 9.316			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			24	24	0	0	12	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
			€ 130	Nee				

BZK	C75B	**Regiodeals 3e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/01*	Kenmerk/ beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/02*	Betreft pijler Een pijler per regel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/03*	Besteding per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/04*	Cofinanciering per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/05*	
		1	030004 Provincie Overijssel	2021/0037192	Impactgenerator AF	€ 91.000	€ 45.500	
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/06*	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/07*	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/09*		
		1	*030004 Provincie Overijssel*	€ 142.373	€ 71.186			
		2						
		100						
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/12*			
			€ 7.000	€ 29.898	Nee			

BZK	C209	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2022-03332719*	*Aandachtsgroepen Raalte*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		2						
		10						
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*		
		1	*Aandachtsgroepen Raalte*	0	Ja	Ja		
		2						
		10						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*					
			Nee					

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 365.305	€ 0	€ 0	€ 0	€ 162.514	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1					€ 123.395	
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 0	€ 0	€ 17.226	€ 0	€ 138.024	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						

OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*		
			€ 0	€ 0	Nee		
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*	
		1	318 Verbreden van fietspaden|aantal in Meters	Nee	0		
		2	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0		
		3	335 Aanleg van een veilige voetgangersoversteekplaats|aantal in Stuks	Nee	0		
		4	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	0		
		5	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Nee	0		
		6					

SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 5.342.198	€ 107.471	€ 218.681	€ 1.219	€ 24.461	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 57.904	€ 11.963	€ 0	€ 425.489	€ 3.100	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 12.000	€ 0	€ 8.466	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 4.391	€ 873	€ 9.007	€ 13.780	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 119	€ 489	€ 5.697	€ 13.528	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 4	€ 552	€ 6.521	€ 3.540	€ 0
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 95	€ 3.453	€ 1.550	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 24	€ 4.097	€ 457	€ 0
		6	Totaal	€ 4.514	€ 2.033	€ 28.775	€ 32.855	€ 0

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	1	0	Ja	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	
6	Totaal	1	0		

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	

6	Totaal	0	0	0	

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*				
			€ 23.760	€ 237.322	Ja				
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 0	€ 32.541	€ 0	€ 0	Ja		

VWS	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 253.139	€ 340.836				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	1.2 Renovatie	€ 70.589	€ 70.589			
		2	1.2 Renovatie	€ 0	€ 0			
		3	1.3 Onderhoud	€ 46.860	€ 46.860			
		4	2.3 Beheer en exploitatie	€ 19.544		€ 19.544		
		5	2.1 Aankoop	€ 0		€ 0		
		6	2.2 Dienstverlening door derden	€ 7.248		€ 7.248		
		7	3.2 Verbonden lichamen	€ 196.595			€ 196.595	
		8						
VWS	H8	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1033567	€ 85.142	€ 0	€ 11.981	€ 0	€ 40.000
		2	1042585	€ 37.717	€ 0	€ 54.562	€ 0	€ 54.563
		3						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1033567	Ja				
		2	1042585	Ja				
		3						

VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*				
			€ 42.401	Ja	Nee				
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*		
		1	*SPUKIJZ21-22215*	-€ 129.837	€ 175.287	€ 129.837	Ja		
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*	
		1	*Tijenraan*	*Nov + dec 2021*	€ 100.947	€ 145.922	€ 100.947	€ 100.947	
		2	*Tijenraan*	*jan-22*	€ 28.890	€ 29.365	€ 28.890	€ 28.890	
		50							
LNV	**L6**	**Regeling specifieke uitkering uitvoering Subsidieregeling sanering varkenshouderijen**	Besteding (jaar T-1 +T-2) *Aard controle R* *Indicator: L6/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L6/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L6/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L6/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L6/05*		
			€ 65.139	€ 0	€ 65.139	Ja			

Bijlage F1. Jaarrekening per taakveld

Bedragen in €

		Primitieve begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Realisatie 2022		
Taakveld		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0	**BESTUUR EN ONDERSTEUNING**									
0.1	Bestuur	2.490.062	-243.995	2.246.067	2.742.709	-245.297	2.497.412	2.633.629	-1.232.106	1.401.523
0.2	Burgerzaken	699.666	-328.453	371.213	992.600	-470.053	522.547	806.875	-484.209	322.666
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	296.150	-17.902	278.248	550.380	-17.902	532.478	477.564	-38.589	438.975
0.4	Overhead	10.701.089	-686.416	10.014.673	13.029.624	-1.031.533	11.998.091	11.602.599	-1.257.763	10.344.836
0.5	Treasury	80.961	-1.409.101	-1.328.140	-154.584	-1.454.101	-1.608.685	142.559	-1.828.180	-1.685.620
0.61	OZB woningen	189.479	-5.482.456	-5.292.977	189.479	-5.482.456	-5.292.977	201.385	-5.478.213	-5.276.828
0.62	OZB niet-woningen	179.614	-3.305.767	-3.126.153	179.614	-3.305.767	-3.126.153	191.252	-3.313.503	-3.122.251
0.64	Belastingen overig	35.183	-176.000	-140.817	35.183	-176.000	-140.817	37.463	-184.363	-146.900
0.7	Algem.uitkering en ov. Uitk. gemeentfnds	0	-60.877.553	-60.877.553	0	-66.998.207	-66.998.207	0	-70.025.491	-70.025.491
0.8	Overige baten en lasten	1.354.478	-50.585	1.303.893	2.638.900	-42.365	2.596.535	804.964	-326.159	478.805
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	162.609	0	162.609
0.10	Mutatie reserves	10.337.382	-11.097.489	-760.107	5.758.496	-7.437.450	-1.678.954	8.778.803	-8.447.923	330.880
0.11	Res. van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	9.816.338	0	9.816.338
	Totaal taakveld 0	26.364.064	-83.675.717	-57.311.653	25.962.401	-86.661.131	-60.698.730	35.656.042	-92.616.499	-56.960.458
1	**VEILIGHEID**									
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.639.472	-190.255	2.449.217	2.542.367	-228.259	2.314.108	2.501.816	-251.791	2.250.025

Taakveld			Primitieve begroting 2022 Lasten	Baten	Saldo	Begroting na wijziging 2022 Lasten	Baten	Saldo	Realisatie 2022 Lasten	Baten	Saldo
1.2	Openbare orde en veiligheid		787.242	-35.000	752.242	1.038.254	-240.000	798.254	922.114	-199.225	722.889
	Totaal taakveld	1	3.426.714	-225.255	3.201.459	3.580.621	-468.259	3.112.362	3.423.931	-451.017	2.972.914
2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT										
2.1	Verkeer en vervoer		5.791.391	-100.486	5.690.905	4.888.032	-175.486	4.712.546	5.172.850	-257.478	4.915.373
2.2	Parkeren		181.507	-4.000	177.507	215.962	-4.000	211.962	183.579	-6.136	177.442
	Totaal taakveld	2	5.972.898	-104.486	5.868.412	5.103.994	-179.486	4.924.508	5.356.429	-263.614	5.092.815
3	ECONOMIE										
3.1	Economische ontwikkeling		1.209.360	-111.640	1.097.720	1.103.062	-173.204	929.858	818.708	-136.269	682.439
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		721.053	-733.559	-12.506	1.237.647	-1.243.330	-5.683	324.906	-1.705.815	-1.380.909
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		97.853	-69.768	28.085	97.853	-69.768	28.085	95.350	-56.259	39.091
3.4	Economische promotie		12.666	-423.283	-410.617	12.666	-423.283	-410.617	13.487	-396.475	-382.988
	Totaal taakveld	3	2.040.932	-1.338.250	702.682	2.451.228	-1.909.585	541.643	1.252.451	-2.294.818	-1.042.367
4	ONDERWIJS										
4.1	Openbaar basisonderwijs		2.379	0	2.379	2.379	0	2.379	2.723	0	2.723
4.2	Onderwijshuisvesting		2.834.954	-6.751	2.828.203	2.884.646	-56.948	2.827.698	2.770.059	-5.443	2.764.615
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken		1.907.458	-491.691	1.415.767	2.256.123	-840.356	1.415.767	1.892.697	-566.997	1.325.700
	Totaal taakveld	4	4.744.791	-498.442	4.246.349	5.143.148	-897.304	4.245.844	4.665.478	-572.440	4.093.038
5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE										
5.1	Sportbeleid en activering		1.830.279	-546.746	1.283.533	1.946.475	-724.703	1.221.772	2.014.834	-905.915	1.108.919
5.2	Sportaccommodaties		2.420.763	-78.551	2.342.212	2.813.799	-78.551	2.735.248	2.506.589	-135.670	2.370.918

Taakveld			Primitieve begroting 2022 Lasten	Baten	Saldo	Begroting na wijziging 2022 Lasten	Baten	Saldo	Realisatie 2022 Lasten	Baten	Saldo
5.3	Cultuurpres., cultuurprd.en cultuurpart.		821.666	-53.889	767.777	1.132.932	-64.326	1.068.606	1.071.552	-74.676	996.876
5.4	Musea		5.960	0	5.960	5.960	0	5.960	3.520	0	3.520
5.6	Media		901.223	0	901.223	901.223	0	901.223	893.634	0	893.634
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		3.271.287	-37.785	3.233.502	3.374.288	-82.785	3.291.503	3.463.027	-112.773	3.350.253
	Totaal taakveld	5	9.251.178	-716.971	8.534.207	10.174.677	-950.365	9.224.312	9.953.155	-1.229.035	8.724.120
6	SOCIAAL DOMEIN										
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie		4.115.988	-247.736	3.868.252	5.557.494	-1.604.009	3.953.485	3.760.929	-1.363.413	2.397.516
6.2	Wijkteams		1.670.908	0	1.670.908	1.748.885	-7.636	1.741.249	1.800.696	-9.352	1.791.344
6.3	Inkomensregelingen		8.522.280	-6.279.140	2.243.140	14.334.262	-10.395.433	3.938.829	13.725.662	-10.854.284	2.871.377
6.4	Begeleide participatie		4.766.081	0	4.766.081	4.623.139	0	4.623.139	4.529.419	0	4.529.419
6.5	Arbeidsparticipatie		959.591	0	959.591	1.168.909	-46.400	1.122.509	1.221.741	-57.209	1.164.533
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)		1.496.850	-38.805	1.458.045	1.561.250	-103.205	1.458.045	1.579.455	-162.037	1.417.418
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+		7.876.052	-330.000	7.546.052	7.546.724	-315.000	7.231.724	7.444.620	-323.216	7.121.403
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		8.303.905	0	8.303.905	8.995.672	0	8.995.672	9.376.310	0	9.376.310
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		1.098.589	0	1.098.589	1.079.868	0	1.079.868	1.726.108	0	1.726.108
	Totaal taakveld	6	38.810.244	-6.895.681	31.914.563	46.616.203	-12.471.683	34.144.520	45.164.939	-12.769.512	32.395.428
7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU										
7.1	Volksgezondheid		1.572.563	0	1.572.563	1.709.970	-89.418	1.620.552	1.569.572	-61.255	1.508.317
7.2	Riolering		3.542.275	-4.026.942	-484.667	3.684.730	-4.171.923	-487.193	3.573.535	-3.957.892	-384.357
7.3	Afval		2.787.806	-3.338.722	-550.916	2.917.806	-3.468.722	-550.916	3.010.433	-3.601.360	-590.927

Taakveld			Primitieve begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Realisatie 2022		
			Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
7.4	Milieubeheer		2.147.787	-8.432	2.139.355	2.236.508	-210.964	2.025.544	1.739.556	-109.662	1.629.894
7.5	Begraafplaatsen en crematoria		376.814	-187.940	188.874	375.715	-187.940	187.775	377.985	-235.372	142.613
	Totaal taakveld	7	10.427.245	-7.562.036	2.865.209	10.924.729	-8.128.967	2.795.762	10.271.081	-7.965.542	2.305.539
8	**VOLKSHUISV., RO EN STEDELIJKE VERNIEUW.**										
8.1	Ruimtelijke ordening		1.511.354	-136.375	1.374.979	1.958.057	-219.197	1.738.860	1.988.830	-252.858	1.735.972
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)		6.245.176	-8.475.582	-2.230.406	6.047.457	-7.667.113	-1.619.656	5.198.911	-5.424.984	-226.073
8.3	Wonen en bouwen		1.771.751	-937.552	834.199	2.528.127	-937.552	1.590.575	1.943.834	-1.034.761	909.073
	Totaal taakveld	8	9.528.281	-9.549.509	-21.228	10.533.641	-8.823.862	1.709.779	9.131.575	-6.712.603	2.418.972
	Totaal		**110.566.347**	**-110.566.347**	**0**	**120.490.642**	**-120.490.642**	**0**	**124.875.079**	**-124.875.079**	**0**

Bijlage F2. Taakveld per programma

Bedragen in €

Taakveld		Primitieve begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Realisatie 2022		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1	**Ruimteliijke ontwikkeling, woon-& werkomgeving**									
0.3	Beheer ov gebouw en gronden (voormNNIEG)	30.272	-1.400	28.872	30.272	-1.400	28.872	31.122	-19.766	11.356
0.10	Mutaties reserves	2.500.332	-226.884	2.273.448	1.892.759	-1.301.672	591.087	2.913.294	-1.769.916	1.143.378
2.1	Verkeer en vervoer	99.024	0	99.024	163.905	0	163.905	122.765	0	122.765
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	721.053	-733.559	-12.506	1.237.647	-1.243.330	-5.683	324.906	-1.705.815	-1.380.909
7.4	Milieubeheer	1.360.747	0	1.360.747	1.686.788	-12.141	1.674.647	1.421.851	0	1.421.851
8.1	Ruimtelijke ordening	1.511.354	-136.375	1.374.979	1.958.057	-219.197	1.738.860	1.988.830	-252.858	1.735.972
8.2	Grondexploitatie	6.245.176	-8.475.582	-2.230.406	6.047.457	-7.667.113	-1.619.656	5.198.911	-5.424.984	-226.073
8.3	Wonen en bouwen	1.771.751	-937.552	834.199	2.528.127	-937.552	1.590.575	1.943.834	-1.034.761	909.073
	Totaal programma 1	14.239.709	-10.511.352	3.728.357	15.545.012	-11.382.405	4.162.607	13.945.513	-10.208.100	3.737.413
Programma 2	**Integraal beheer openbare ruimte**									
0.2	Burgerzaken	498	0	498	498	0	498	1.125	0	1.125
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	265.878	-16.502	249.376	520.108	-16.502	503.606	425.192	-18.824	406.369
0.10	Mutaties reserves	4.108.940	-5.139.233	-1.030.293	1.033.918	-1.546.143	-512.225	1.228.206	-1.189.850	38.356
2.1	Verkeer en vervoer (wegbeheer)	5.684.056	-100.486	5.583.570	4.715.816	-175.486	4.540.330	5.040.518	-257.478	4.783.040
2.2	Parkeren	181.507	-4.000	177.507	215.962	-4.000	211.962	183.579	-6.136	177.442
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	97.853	-69.768	28.085	97.853	-69.768	28.085	95.350	-56.259	39.091
5.2	Sportaccommodaties (beheer)	2.332.066	-78.551	2.253.515	2.574.235	-78.551	2.495.684	2.267.195	-91.416	2.175.779
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.050.966	-7.425	3.043.541	3.090.447	-52.425	3.038.022	3.296.837	-63.784	3.233.053
7.2	Riolering	3.542.275	-4.026.942	-484.667	3.684.730	-4.171.923	-487.193	3.573.535	-3.957.892	-384.357
7.4	Milieubeheer	259.000	0	259.000	216.363	-50.000	166.363	87.053	-50.000	37.053
7.5	Begraafplaatsen en crematoria (beheer)	363.631	-187.940	175.691	362.532	-187.940	174.592	364.005	-235.372	128.633
	Totaal programma 2	19.886.670	-9.630.847	10.255.823	16.512.462	-6.352.738	10.159.724	16.562.595	-5.927.011	10.635.584

Taakveld			Primitieve begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Realisatie 2022		
			Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma	**3**	**Onderwijs, werk en inkomen**									
0.10	Mutaties reserves		97.209	-498.673	-401.464	295.501	-1.238.594	-943.093	362.776	-852.867	-490.091
4.1	Openbaar onderwijs		2.379	0	2.379	2.379	0	2.379	2.723	0	2.723
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken		1.804.778	-491.691	1.313.087	2.153.443	-840.356	1.313.087	1.780.248	-566.997	1.213.251
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie		731.478	-247.140	484.338	657.251	-270.913	386.338	459.359	-30.913	428.446
6.3	Inkomensregelingen		8.522.280	-6.279.140	2.243.140	14.334.262	-10.395.433	3.938.829	13.725.662	-10.854.284	2.871.377
6.4	Begeleide participatie		4.766.081	0	4.766.081	4.623.139	0	4.623.139	4.529.419	0	4.529.419
6.5	Arbeidsparticipatie		959.591	0	959.591	1.168.909	-46.400	1.122.509	1.221.741	-57.209	1.164.533
	Totaal programma	3	16.883.796	-7.516.644	9.367.152	23.234.884	-12.791.696	10.443.188	22.081.928	-12.362.270	9.719.658
Programma	**4**	**Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp**									
0.10	Mutaties reserves		855.447	416.716	1.272.163	1.426.008	-620.799	805.209	2.783.022	-1.261.369	1.521.653
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie		3.378.339	0	3.378.339	4.894.072	-1.332.500	3.561.572	3.300.722	-1.332.500	1.968.222
6.2	Wijkteams		1.670.908	0	1.670.908	1.748.885	-7.636	1.741.249	1.800.696	-9.352	1.791.344
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)		1.496.850	-38.805	1.458.045	1.561.250	-103.205	1.458.045	1.579.455	-162.037	1.417.418
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+		7.876.052	-330.000	7.546.052	7.546.724	-315.000	7.231.724	7.444.620	-323.216	7.121.403
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		8.303.905	0	8.303.905	8.995.672	0	8.995.672	9.376.310	0	9.376.310
6.82	Geescaleerde zorg 18-		1.098.589	0	1.098.589	1.079.868	0	1.079.868	1.726.108	0	1.726.108
7.1	Volksgezondheid		1.572.563	0	1.572.563	1.709.970	-89.418	1.620.552	1.569.572	-61.255	1.508.317
	Totaal programma	4	26.252.653	47.911	26.300.564	28.962.449	-2.468.558	26.493.891	29.580.505	-3.149.729	26.430.775
Programma	**5**	**Duurzaamheid., klimaatadaptatie en energietransitie**									
0.10	Mut. Reserves		100.000	-200.789	-100.789	100.000	-331.215	-231.215	100.000	-297.696	-197.696
7.3	Afval		2.787.806	-3.338.722	-550.916	2.917.806	-3.468.722	-550.916	3.010.433	-3.601.360	-590.927
7.4	Milieubeheer		528.040	-8.432	519.608	333.357	-148.823	184.534	230.652	-59.662	170.990
	Totaal programma	5	3.415.846	-3.547.943	-132.097	3.351.163	-3.948.760	-597.597	3.341.085	-3.958.718	-617.633
Programma	**6**	**Economie**									
0.10	Mut. Reserves		0	-212.255	-212.255	0	-263.513	-263.513	2.475	-173.544	-171.069

		Primitieve begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Realisatie 2022		
Taakveld		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
3.1	Economische ontwikkeling	1.209.360	-111.640	1.097.720	1.103.062	-173.204	929.858	818.708	-136.269	682.439
5.7	Openb grn en (openlucht) recreatie	205.389	-27.251	178.138	268.909	-27.251	241.658	156.175	-46.546	109.628
	Totaal programma 6	1.414.749	-351.146	1.063.603	1.371.971	-463.968	908.003	977.358	-356.359	620.998
Programma 7	**Sport, cultuur & maatschappelijk vastgoed**									
0.3	Overige gebouwen	0	0	0	0	0	0	21.250	0	21.250
0.10	Mutaties reserves	1.849.609	-1.972.308	-122.699	134.097	-605.131	-471.034	134.097	-583.335	-449.238
4.2	Onderwijshuisvesting	2.834.954	-6.751	2.828.203	2.884.646	-56.948	2.827.698	2.770.059	-5.443	2.764.615
4.3	onderwijsbeld leerlingzk (schlsprtdgn)	102.680	0	102.680	102.680	0	102.680	112.448	0	112.448
5.1	Sportbeleid en activering	1.830.279	-546.746	1.283.533	1.946.475	-724.703	1.221.772	2.014.834	-905.915	1.108.919
5.2	Sportaccommodaties (beleid)	88.697	0	88.697	239.564	0	239.564	239.394	-44.254	195.140
5.3	Cultuurpresentatie, -prod en -partic	821.666	-53.889	767.777	1.132.932	-64.326	1.068.606	1.071.552	-74.676	996.876
5.4	Musea	5.960	0	5.960	5.960	0	5.960	3.520	0	3.520
5.6	Media	901.223	0	901.223	901.223	0	901.223	893.634	0	893.634
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14.932	-3.109	11.823	14.932	-3.109	11.823	10.015	-2.443	7.571
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	6.171	-596	5.575	6.171	-596	5.575	848	0	848
	Totaal programma 7	8.456.171	-2.583.399	5.872.772	7.368.680	-1.454.813	5.913.867	7.271.651	-1.616.066	5.655.583
Programma 8	**Openbare orde en veiligheid**									
0.10	Mutaties reserves	0	-46.768	-46.768	0	-79.919	-79.919	0	-65.700	-65.700
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.639.472	-190.255	2.449.217	2.542.367	-228.259	2.314.108	2.501.816	-251.791	2.250.025
1.2	Openbare orde en veiligheid	787.242	-35.000	752.242	1.038.254	-240.000	798.254	922.114	-199.225	722.889
	Totaal programma 8	3.426.714	-272.023	3.154.691	3.580.621	-548.178	3.032.443	3.423.930	-516.716	2.907.214
Programma 9	**Bestuur en dienstverlening**									
0.1	Bestuur	2.490.062	-243.995	2.246.067	2.742.709	-245.297	2.497.412	2.633.629	-1.232.106	1.401.523
0.2	Burgerzaken	699.168	-328.453	370.715	992.102	-470.053	522.049	805.750	-484.209	321.541
0.10	Mutaties reserves	0	3.811	3.811	0	-10.250	-10.250	0	-10.250	-10.250

Taakveld			Primitieve begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Realisatie 2022		
			Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
7.5	Begraafplaatsen en crematie		13.183	0	13.183	13.183	0	13.183	13.980	0	13.980
	Totaal programma	9	3.202.413	-568.637	2.633.776	3.747.994	-725.600	3.022.394	3.453.359	-1.726.565	1.726.794
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen											
0.4	Overhead		10.701.089	-686.416	10.014.673	13.029.624	-1.031.533	11.998.091	11.602.599	-1.257.763	10.344.836
0.5	Treasury		80.961	-1.409.101	-1.328.140	-154.584	-1.454.101	-1.608.685	142.559	-1.828.180	-1.685.620
0.61	OZB woningen		189.479	-5.482.456	-5.292.977	189.479	-5.482.456	-5.292.977	201.385	-5.478.213	-5.276.828
0.62	OZB niet woningen		179.614	-3.305.767	-3.126.153	179.614	-3.305.767	-3.126.153	191.252	-3.313.503	-3.122.251
0.64	Belastingen overig		35.183	-176.000	-140.817	35.183	-176.000	-140.817	37.463	-184.363	-146.900
0.7	Alg. uitkering en ov. Uitk. Gemeentefnds		0	-60.877.553	-60.877.553	0	-66.998.207	-66.998.207	0	-70.025.491	-70.025.491
0.8	Overige baten en lasten		1.354.478	-50.585	1.303.893	2.638.900	-42.365	2.596.535	804.964	-326.159	478.805
0.9	Vennootschapsbelasting (VPB)		0	0	0	0	0	0	162.609	0	162.609
0.10	Mutaties reserves		825.845	-3.221.106	-2.395.261	876.213	-1.440.214	-564.001	1.254.933	-2.243.396	-988.463
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten		0	0	0	0	0	0	9.816.338	0	9.816.338
2.1	Verkeer vervoer (kaplasten nutsvoorz)		8.311	0	8.311	8.311	0	8.311	9.567	0	9.567
3.4	Ec. promotie (for- toeristenbel)		12.666	-423.283	-410.617	12.666	-423.283	-410.617	13.487	-396.475	-382.988
	Totaal ovz. Alg. dekk.mid.		13.387.626	-75.632.267	-62.244.641	16.815.406	-80.353.926	-63.538.520	24.237.156	-85.053.543	-60.816.386
	Totaal		**110.566.347**	**-110.566.347**	**0**	**120.490.642**	**-120.490.642**	**0**	**124.875.079**	**-124.875.079**	**0**

Bijlage G. Brugstaten rekening 2022

Brugstaat rekening 2022-Begroting 2022

Bedragen in € - is voordeel

	Begroting 2022 (na wijzigingen)			Rekening 2022			Saldo rekening - begroting		
Progr.	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	-10.080.732	13.652.252	3.571.520	-8.438.183	11.032.219	2.594.035	1.642.549	-2.620.034	-977.485
2	-4.806.595	15.478.544	10.671.949	-4.737.161	15.334.390	10.597.229	69.434	-144.154	-74.720
3	-11.553.102	22.939.383	11.386.281	-11.509.403	21.719.152	10.209.749	43.699	-1.220.231	-1.176.532
4	-1.847.759	27.536.441	25.688.682	-1.888.361	26.797.482	24.909.121	-40.602	-738.959	-779.561
5	-3.617.545	3.251.163	-366.382	-3.661.022	3.241.085	-419.937	-43.477	-10.078	-53.555
6	-200.455	1.371.971	1.171.516	-182.815	974.882	792.067	17.640	-397.089	-379.449
7	-849.682	7.234.583	6.384.901	-1.032.732	7.137.554	6.104.822	-183.050	-97.029	-280.079
8	-468.259	3.580.621	3.112.362	-451.017	3.423.931	2.972.914	17.243	-156.691	-139.448
9	-715.350	3.747.994	3.032.644	-1.716.315	3.453.359	1.737.044	-1.000.965	-294.635	-1.295.600
Alg. dekk.	-78.913.712	15.939.193	-62.974.519	-82.810.147	13.165.886	-69.644.261	-3.896.435	-2.773.307	-6.669.742
Mut. res.	-7.437.450	5.758.496	-1.678.954	-8.447.923	8.778.803	330.880	-1.010.473	3.020.307	2.009.834
Totaal	**-120.490.641**	**120.490.641**		**-124.875.079**	**115.058.741**	**-9.816.338**	**-4.384.438**	**-5.431.900**	**-9.816.338**

Brugstaat rekening 2021-2022

Bedragen in € - is voordeel

	Rekening 2021			Rekening 2022			Saldo rekening 2022 - 2021		
Progr.	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	-8.909.938	8.973.296	63.358	-8.438.183	11.032.219	2.594.035	471.755	2.058.922	2.530.677
2	-4.637.055	14.460.248	9.823.193	-4.737.161	15.334.390	10.597.229	-100.107	874.142	774.036
3	-7.952.479	16.504.166	8.551.687	-11.509.403	21.719.152	10.209.749	-3.556.924	5.214.985	1.658.062
4	-454.838	24.666.590	24.211.752	-1.888.361	26.797.482	24.909.121	-1.433.523	2.130.892	697.369
5	-3.850.628	3.659.578	-191.050	-3.661.022	3.241.085	-419.937	189.606	-418.493	-228.887
6	-103.060	1.002.666	899.606	-182.815	974.882	792.067	-79.755	-27.784	-107.539
7	-1.560.505	7.400.900	5.840.396	-1.032.732	7.137.554	6.104.822	527.773	-263.346	264.426
8	-206.886	3.290.619	3.083.732	-451.017	3.423.931	2.972.914	-244.130	133.312	-110.818
9	-760.324	3.287.799	2.527.475	-1.716.315	3.453.359	1.737.044	-955.991	165.560	-790.430
Alg. dekk.	-72.232.455	13.751.515	-58.480.940	-82.810.147	13.165.886	-69.644.261	-10.577.692	-585.629	-11.163.321
Mut. res.	-8.017.594	9.275.307	1.257.714	-8.447.923	8.778.803	330.880	-430.329	-496.505	-926.834
Totaal	**-108.685.763**	**106.272.684**	**-2.413.079**	**-124.875.079**	**115.058.741**	**-9.816.338**	**-16.189.316**	**8.786.057**	**-7.403.259**

Bijlage H1. Overzicht niet aangewende kredieten/budgetten overbrengen naar 2023

Investeringen die in 2022 eenmalig t.l.v. exploitatie waren gedekt, die overgebracht moeten worden naar 2023

Bedragen in €

Progr	Betreft	Bedrag
1	M8210023 N35 't Fiester Mariënheem	-4.752
1	M8802070 Onderzoek bestemmings Landgoed Old Heino	15.000
1	M8810012 Verstedelijkingsagenda programma 1	64.986
1	M8810006 Implementatie omgevingswet	53.353
1	M8810803 Verkabeling hoogspanningsmast	9.511
1	M8810900 Frictie en ontwikkelbudget OD	3.713
2	M8560003 Snoeiachterstand bomen	-51.930
2	M8560107 Beheerplan spelen 2022 (corr op ZN 2022; tgv ABR)	-10.000
5	M8704001 Sanering astbestdaken en stortkosten	-8.365
6	M8310113 Promotie en marketing	30.900
6	M8310116 Human Capital Agenda	16.100
6	M8310003 Ondersteuning evenementen	19.290
6	M8310121 Uitvoeren beleidsplan recreatie en toerisme	25.000
7	M8454001 Integraal onderwijshuisvestingsplan	22.241
7	M8530001 Uitvoering sportakkoord	71.174
8	M8120002 Voorfinanciering renovatie brandweerkazerne	-25.472
9	M8001010 Implementator nieuwe wetgeving	60.000
9	M8004105 Implem extra diensten burgerzakenmodules	26.394
9	M8004104 Onderzoek en aanbesteding telefooncentrale	23.806
Ovz.	M8001005 Uitvoering ambitie op dienstverlening	34.153
Ovz.	M8001013 Proceskosten onderzoek inh ambitie en fin mogelijkheden	30.000
Ovz.	M8001012 Evalueren om te leren	12.960
Totaal		**418.062**

(Eenmalige) posten 2022 vallen vrij in 2022; in 2023 ten laste van Algemene bestemmingsreserve ramen

Bedragen in €

Progr	Betreft	Bedrag
1	Meeropbrengst leges 2022 omgevingsvergunningen	97.000
2	Beleid klimaatadaptie 2022	120.000
3	Restant inburgeringsmiddelen	22.762
4	Coronasteunpakket Centrum Jeugd en Gezin	50.000
6	Economie Uitvoering economisch beleidsplan	15.000
Ovz	Interne uren implementatie financieel systeem	12.625
Ovz	Regeling thuiswerkfaciliteiten (tlv Organisatiebudgetten; stelpost overhead)	90.000
Ovz	Budget AVG	30.000
Ovz	Gereserveerde middelen facilitair	91.383
Ovz	Handgeld verbinder 2022	25.250
Totaal		**554.020**

Stelposten algemene uitkering overhevelen naar 2023

Bedragen in €

Prog.	Betreft	Bedrag
Ovz	Invoeringskosten omgevingswet (sept cc 2022)	454.000
Ovz	Uitvoeringskosten Wet kwaliteitsborging bouw (sept cc 2022)	74.000
Ovz	Maatschappelijke begeleiding statushouders (sept cc 2022)	66.000
Ovz	Uitvoeringskosten hogere instroom inburgeraars (sept cc 2022)	42.000
Ovz	Eenmalige energietoeslag 2023 (dec.cc 2022) + restant 2022	940.570
Ovz	Extra steun schuldhulpverlening/ bijzondere bijstand (dec cc. 2022)	52.000
Ovz	Wet open Overheid	116.000
Ovz	Rijksmiddelen klimaat	263.000
Ovz	Versterking dienstverlening kwetbare inwoners	103.000
Ovz	Gezond in de stad/ kansrijke start kinderen	11.610
Ovz	Gezond in de stad/ kansrijke start kinderen	18.000
Ovz	Waterschapsverkiezing	6.000
Totaal		**2.146.180**

Eenmalige uitgaven 2022 die afgedekt werden door een beschikking over een bestemmingsreserve

Bedragen in €

Betreft		Bedrag
1	M6210603 verkeersstromenonderzoek rek 2019-2020	35.000
1	M6830300 inhuur projectonderst volkshuisvesting	10.000
2	Overheveling budget civieltechnische kunstwerken ivm niet uitgevoerd werk	42.906
3	Verhoogde asielinstroom uit rek 2020	77.576
3	Extra middelen inburgering REKRES 2021	23.000
4	Coronasteunpakket Centrum Jeugd en Gezin	59.000
4	M6671153 alg uitkering voor 2023 tbv Vriendendienst	27.000
4	Gezond in de stad/ kansrijke start kinderen uit 2020 en 2021	40.390
7	Kunstvoorziening Blekkerhoek rode bankjes	10.000
7	Klok en klokkentoren Stevenskamp	5.000
8	Uitvoeringsplannen DOWR	9.900
Ovz	Waterschapsverkiezing 2020 en 2021	12.000
Ovz	Implementatie nieuwe website (Voorlichting)	22.000
Ovz	Verst dienstverl gem (dec cc) REKRES	174.000
Ovz	Stelpost inventaris gemeentepersoneel rek 2020	51.795
Ovz	ICT-uitvoeringsplan eenm kosten tbv sociaal domein	7.000
Totaal		**606.567**

Totaal	3.724.828
Ten laste van Algemene bestemmingsreserve in 2023 rekeningssaldo 2022	3.118.262
Reeds ten laste van diverse bestemmingsreserves	606.567

Bijlage H2. Kredieten 2022 naar 2023

Planning van investeringskredieten 2022 (lasten)

Bedragen in €

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Balanssaldo investerings-kredieten 1 januari 2022	17.188.789	12.306.704	4.289.436	3.720.070	0	37.504.999
Nieuwe kredieten vanuit begroting 2022 incl. wijzigingen	13.943.125	831.380	684.754	463.914	1.267.434	17.190.607
Nieuwe kredieten vanuit begroting 2023		-4.311.965	3.458.408	3.971.685	2.196.043	5.314.171
	31.131.914	8.826.119	8.432.598	8.155.669	3.463.477	60.009.777
Werkelijk uitgegeven 2022	13.239.719					13.239.719
Vervallen posten 2022	524.226					524.226
	17.367.969	8.826.119	8.432.598	8.155.669	3.463.477	46.245.832
Bijstelling planning bij zomernota 2022	-12.217.899	10.365.888	725.362	127.786	84.114	-914.749
Beïnvloedbaar	-10.345.085	8.881.921	535.362	37.786	0	-890.016
Beperkt beïnvloedbaar	-1.872.814	1.483.967	190.000	90.000	84.114	-24.733
Alsnog doorschuiven naar volgend jaar	-5.150.070	5.150.070	0	0	0	0
Beïnvloedbaar	-4.766.707	4.766.707				0
Beperkt beïnvloedbaar	-383.363	383.363				0
Budget komende jaren	**0**	**24.342.077**	**9.157.960**	**8.283.455**	**3.547.591**	**45.331.083**
Beïnvloedbaar		20.899.552	8.872.960	8.148.455	3.463.477	41.384.444
Beperkt beïnvloedbaar		3.442.525	285.000	135.000	84.114	3.946.639

Grootste posten die overgebracht worden zijn:

Bedragen in €

Omschrijving	Bedrag
Transformatiebudget sociaal domein	1.435.927
Drukriolering 2022	320.609
Grote Markt	313.666
Begeleidingskosten bouwvergunningen	190.425
Investeringen wegbeheer	161.272
Klipperweg-Boeierstraat	148.674
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	128.699
Binnenklimaat gemeentehuis	125.979

Bijlage I. Formats nieuwe reserves en voorzieningen

Reserve	Gekoppelde reserve verbouw gemeentehuis			
Nummer	016			
Portefeuillehouder:	Wethouder B. Breunissen			
Budgethouder:	Directeur A. Nijman			
Soort reserve:	Bestemmingsreserve			
Doelstelling:	De reserve is gevormd om een deel van de afschrijvingskosten voor verbouw gemeentehuis te kunnen dekken.			
Ontstaan:	2022			
Duur van de reserve:	2042			
Bodem / plafond:	Loopt jaarlijks af.			
Financiën:	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Stand per 01-01				0
Vermeerderingen				411.000
Verminderingen				0
Stand per 31-12	**0**	**0**	**0**	**411.000**
Verminderingen:	Jaarlijks wordt een deel van de afschrijving van € 5.700 uit de reserve gedekt.			
Claims:	De afschrijving van het actief van de jaren 2024 t/m 2043. Na 2043 is de reserve leeg en komt deze te vervallen			
Financiën:	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Stand per 01-01	411.000	394.252	377.504	360.756
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	16.748	16.748	16.748	16.748
Stand per 31-12	**394.252**	**377.504**	**360.756**	**344.008**
Advies:	Reserve handhaven.			

Reserve	Opvang vluchtelingen en statushouders			
Nummer	667			
Portefeuillehouder:	Burgemeester M. Dadema			
Budgethouder:	Domeinmanager S. Hijlkema			
Soort:	Bestemmingsreserve			
Doelstelling:	De reserve is gevormd om de opgave omtrent opvang van Oekraïners, asielzoekers en statushouders te bekostigen.			
Ontstaan:	Saldo 2022 middelen Oekraïne			
Duur van de reserve:				
Bodem / plafond:				
Financiën:	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand per 01-01		1.559.000		
Rentetoevoeging				
Vermeerderingen				
Verminderingen				
Stand per 31-12	**0**	**1.559.000**	**0**	**0**
Rentetoevoeging:				
Vermeerderingen:				
Verminderingen:				
Advies:	Deze reserve in te stellen om invulling te geven aan de brede opgave van instroom vluchtelingen en statushouders.			

Bijlage J. EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, artikel 19) is de verplichting vastgesteld, dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. Met ingang van 2017 is conform de vernieuwing BBV de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar vereist in de meerjarenbegroting.

Bedragen in € 1.000

		Omschrijving	2021 Volgens realisatie tot en met sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	2022 Volgens begroting 2022	2022 Realisatie
1	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.297	-760	-10.738
2	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	-336	-4.189	-58
3	(+)	Mutatie voorzieningen	940	143	-41
4	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	6.309	-167	-4.060
5	(-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0		
Berekend EMU-saldo +1-2+3-4-5			**-9.330**	**3.739**	**-6.661**

Bijlage K. Inzicht in loonkosten

Inleiding

In deze bijlage wordt nader inzicht gegeven in de ontwikkeling van het loonsomkader en de egalisatiereserve SPP. Ook wordt inzicht gegeven in de verhouding tussen vast en flexibel personeel van de gemeente Raalte. De grafiek is een verlengde van de indicatoren overzicht overhead in paragraaf 4.3.2.

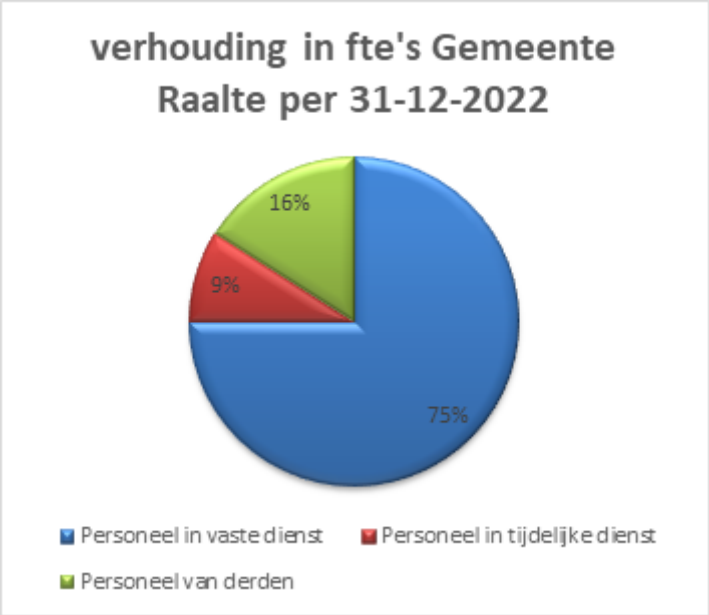
Algemeen

Sinds 2016 werken we met het loonsomkader en sturen wij op het loonsombudget en niet meer op fte's. Op deze manier is ruimte gecreëerd voor meer flexibiliteit binnen de organisatie.

Naast de medewerkers die in vaste dienst zijn, maken we gebruik van een flexibele schil. Dit maakt ons meer wendbaar in het uitvoeren van projecten en andere tijdelijke opgaven. In onderstaande grafiek is de verhouding tussen vast en flexibel personeel weergegeven. Waarbij flexibel personeel is onderverdeeld in personeel in tijdelijke dienst en personeel van derden (externe inhuur).

Verhouding vast en flexibel personeel

(In onderstaande grafiek zijn alle werkelijke contracten per 31-12-2022 meegenomen).

De verhouding vast en flexibel is momenteel voldoende in balans. Het percentage tijdelijke contracten bevat ook alle medewerkers die net in dienst zijn. Wij werken met een systematiek waarin nieuwe medewerkers worden aangenomen met een jaarcontract met de intentie om dit om te zetten naar een contract voor onbepaalde tijd. Personeel van derden huren wij voornamelijk in om specifieke kennis in huis te halen, voor ziektevervanging en om bij schaarste op de arbeidsmarkt tijdelijk in te huren zolang nog geen personeel gevonden is.

(Verwacht) verloop reserve strategische personeelsplanning

Bedragen in €

Omschrijving	Begroot 2022	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Saldo per 1 januari	**660.087**	**660.087**	**947.200**	**862.082**	**721.551**	**588.648**	**478.453**
Toevoegingen:							
Jaarlijkse toevoeging seniorenbeleid (oude regeling).	18.070	18.070	18.070	18.070	18.070	18.070	18.070
Storting vanuit concernbudget SPP (betreft voordeel vervallen uitloopschalen bij vertrek medewerkers).	446.688	446.688	360.443	362.576	362.576	362.576	362.576
Subtotaal saldo toevoegingen	464.758	464.758	378.513	380.646	380.646	380.646	380.646
Onttrekkingen:							
Terugstorten eerder beschikbaar gestelde middelen voor opstarten reserve SPP. *	50.022	50.022	0	0	0	0	0
Financiële gevolgen generatiepact regeling.	82.695	82.696	107.151	105.027	97.399	74.691	48.997
Prognose deelname generatiepact (in 2022 en 2023)	5.100	0	5.800	5.800	5.800	5.800	5.800
Saldo onttrekkingen ; Investeringen in de organisatie onder andere trainees en themaregisseurs.	110.689	92.162	-49.320	10.350	10.350	10.350	10.350
Indicatie verwachte onttrekkingen; onder andere mobiliteitsbevorderende maatregelen en investeringen in organisatie/strategische personeelsplanning.	289.311	0	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000
Subtotaal saldo onttrekkingen	537.817	224.880	463.631	521.177	513.549	490.841	465.147
Resume							
Saldo loonsom jaarrekening 2022		47.235					
Saldo reserve SPP per 31 december	**587.028**	**947.200**	**862.082**	**721.551**	**588.648**	**478.453**	**393.952**

* Beschikbaar gesteld revolving fund voor instellen reserve SPP: € 500.000. Volledig teruggestort per 31-12-2022.

Hoofdstuk 6
Controleverklaring

Gemeente Raalte

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant volgt nog en wordt in een later stadium toegevoegd aan de definitieve (digitale) versie.

6.1 Inleiding

Met de jaarstukken 2022 wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde financieel beheer in het afgelopen jaar. Bij de presentatie en analyse van de rekeninggegevens is de regelgeving volgens het BBV toegepast.

6.2 Verklaring College van B&W

Burgemeester en wethouders van de gemeente Raalte verklaren, dat de jaarstukken 2022 zijn opgemaakt op 30 mei 2023 en op 1 juni 2023 zijn overgelegd aan de raad en via de website (raalte.nl) zijn gepubliceerd.

Tevens zijn de jaarstukken vanaf 5 juni 2023 in het gemeentehuis gedurende 14 dagen ter inzage gelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld.

Raalte, 30 mei 2023

Burgemeester en wethouders van Raalte,

de secretaris,	de burgemeester,
Monique van Esterik	Martijn Dadema

6.3 Raadsbesluit

RAADSBESLUIT

Zaaknummer 28918-2023

De raad van de gemeente Raalte,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 30 mei 2023

Besluit:

1. De jaarstukken 2022, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening 2022, vast te stellen.

2. Het positieve rekeningresultaat 2022 van € 9.816.338 als volgt te bestemmen:
a. € 1.559.000 toevoegen aan de Reserve opvang vluchtelingen en statushouders
b. € 8.257.338 toevoegen aan de algemene bestemmingsreserve.

3. Gelijktijdig met de toevoeging van het positieve rekeningresultaat 2022 te besluiten tot de volgende wijziging van de begroting 2023:
   a. Eenmalige investeringen voor een totaalbedrag van € 418.062 opnieuw te ramen op de desbetreffende beheerproducten en dit bedrag te onttrekken aan de algemene bestemmingsreserve, ter dekking van de eenmalige afschrijving 2023.
   b. Eenmalige posten voor een totaalbedrag van € 554.020 opnieuw te ramen op de desbetreffende beheerproducten en dit bedrag te onttrekken aan de algemene bestemmingsreserve.
   c. Stelposten algemene uitkering voor een specifiek doel tot een bedrag van € 2.146.180 opnieuw te ramen en dit bedrag te onttrekken aan de algemene bestemmingsreserve.
   d. Een bedrag van € 606.567voor in 2022 niet uitgegeven gelden welke werden afgedekt door een beschikking over een bestemmingsreserve in 2023 opnieuw te ramen en deze te onttrekken aan deze bestemmingsreserves.

4. Het plafond van onderstaande reserves in verband met bestaande claims bij de jaarrekening 2022 als volgt eenmalig te verhogen:
   a. Egalisatiereserve DOWR plafond eenmalig verhogen van € 500.000 naar € 600.000
   b. Egalisatiereserve sociaal domein eenmalig verhogen van € 6.500.000 naar € 7.400.000
   c. Reserve strategische personeelsplanning eenmalig verhogen van € 800.000 naar € 950.000.

Aldus besloten in de vergadering van 29 juni 2023.

de griffier	de voorzitter
Karin Zomer	Martijn Dadema